

รายงานวิจัย

ประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ของประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ 2550

โดย

อุดมศักดิ์ มหาวิวัฒน์, M.P.H.

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เรวดี เพ็ญไพบูรณ์เสถียร, ศ.ม.

กลุ่มงานอาชีวเวชกรรม โรงพยาบาลบุรีรัมย์

ร้อยเอกหญิง เสาวณีย์ ทวีวานิชย์, ศ.ม.

โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จ. บุรีรัมย์

เจลิยว ตามศิริรัมย์, ศศ.ม.

กลุ่มงานสุขภาพบาลีสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

เสนอต่อศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

กรกฎาคม 2552

**Socio-cultural and life style related to liquor drinking among
Buriram ethnic people in Buriram province 2007**

Author

Mr. Udomsak Mahaweerawat , M.P.H.

Faculty of Public Health Mahasarakham University

Mrs. Rawade Penpibunsatian , M.P.H.

Occupational Health Buriram Hospital

Cap. Saowanee Tawewanich, M.P.H

Somdetchoaprayamahagasatsuk Camp Hospital

Mr. Chalearw Tarmseeram, M.A. (Development Administrative)

Environmental Health and Occupational Health Sector

Buriram Provincial Public Health Office

Center for Alcohol Studies (CAS)

July 2009

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ข้อตกลงเบื้องต้น	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดบุรีรัมย์	5
ประวัติหมู่บ้านที่ทำการวิจัย	9
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรม	14
วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ไทย.....	15
วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าไทย-เขมร.....	20
วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ลาว.....	24
วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าไทย-ส่วย	27
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
รูปแบบการศึกษา	46
การเลือกพื้นที่วิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล	48
การตรวจสอบข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	50

พฤติกรรมกรรมการบริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในอดีต จนถึงปัจจุบัน	109
ความสัมพันธ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมร จังหวัดบุรีรัมย์	115
พฤติกรรมกรรมการบริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยต่างๆในอดีต กับ ปัจจุบันของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์	116
พฤติกรรมกรรมการบริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า (อดีต)กับวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน)	118
อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	126
แบบแนวทางสัมภาษณ์เชิงคุณภาพเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมประเพณีที่ เกี่ยวข้องกับการบริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผู้สูงอายุ ช่วงเป็นวัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์	85
2	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยผู้ใหญ่ ช่วงเป็นวัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมร จังหวัดบุรีรัมย์	87
3	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นใน ปัจจุบันของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมรจังหวัดบุรีรัมย์	89
4	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของ วัฒนธรรมเก่า(อดีต)กับวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน) กลุ่มชนชาวจังหวัด บุรีรัมย์	91

สารบัญรูป

รูปที่

หน้า

1	แผนที่แสดงเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์	6
---	--	---

บทคัดย่อ

จังหวัดบุรีรัมย์มีชนเผ่าต่างๆ เช่น ไทย เขมร ลาว ส่วย ซึ่งมีความหลากหลายทางวิถีชีวิต และสังคมวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบความเชื่อ และความผูกพันกับการใช้สุราที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสังคมวัฒนธรรม ที่อาจมีที่มาจาก แหล่งความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม ระบบความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันนั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องทำความเข้าใจและทำการศึกษการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสังคมประเพณีวัฒนธรรมของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางประกอบในการวางแผน ปรับเปลี่ยนระบบโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนวิถีชีวิตเพื่อลดการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมชาวจังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) เพื่อศึกษาถึง วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอดีตและปัจจุบัน ในวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ โดยมีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ชุมชนเขมร คือ ชุมชนบ้านแสลงโทน อำเภอประโคนชัย ชุมชนส่วย คือ ชุมชนบ้านดงกะทิง อำเภอบ้านด่าน ชุมชนลาว คือ ชุมชนบ้านบุฮีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ และชุมชนไทย คือ ชุมชนบ้านสวายจิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ แบบแนวทางสัมภาษณ์(Guide line) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Questionnaire) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม(Focus group discussion)

ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. สังคมวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์มีความคล้ายคลึงกัน อาจแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด คือเป็นสังคมที่สืบเนื่องมายาวนาน เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ทศนคติ ตลอดจนค่านิยม เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตเริ่มตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย การคลอด การโกนผมไฟ การโกนจุก การอุปสมบท การแต่งงาน งานศพ งานฉลองอัฐิ งานประเพณีต่างๆ เช่น ขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ ลงแขกเกี่ยวข้าว บุญกฐินผ้าป่า เข้าพรรษาลอยกระทง ไหว้บรรพบุรุษ การขึ้นบ้านใหม่

2. ประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย งานประเพณีต่างๆ เช่น ขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ ลงแขกเกี่ยวข้าว บุญกฐินผ้าป่า เข้าพรรษาลอยกระทง ไหว้บรรพบุรุษ การขึ้นบ้านใหม่

3. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยต่างๆ ในอดีตเป็นการดื่มเพื่อการผ่อนคลายจากการทำงาน ดื่มไม่มากสามารถทำงานได้ ในปัจจุบันการดื่มเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์ตามสมัยนิยม ตามงานประเพณีต่าง ๆ สามารถดื่มได้ทุกวัน โดยอาศัยสื่อโฆษณาเป็นสิ่งชักจูง

4. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า(อดีต) มีการดื่ม

สาโท เหล้าต้ม เหล้าป่าได้จากการผลิตเอง โดยเริ่มดื่มเมื่ออายุมากกว่า 18 ปี ดื่มในงานประจำปี และงานประเพณีต่างๆ ส่วนวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน) รู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อ โฆษณาต่างๆ รวมทั้งสามารถหาซื้อได้ง่ายในหมู่บ้าน เป็นผลให้เริ่มดื่มแอลกอฮอล์เมื่ออายุ ประมาณ 12 – 13 ปี เป็นการดื่มเพื่อความสนุก ตอบสนองทางด้านจิตใจ ดื่มได้ทุกโอกาสไม่ขึ้น การประเพณีและดื่มในปริมาณที่มาก

โดยสรุป ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เกี่ยวกับความเชื่อและวัฒนธรรมของชาวชนกลุ่ม จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีความสืบเนื่องมายาวนาน การปรับพฤติกรรมเพื่อการลดการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เป็นค่านิยมที่อาจเปลี่ยนแปลงการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ที่ทั้งนี้อาจต้องใช้เวลา และการวิจัยด้านพฤติกรรมมาสนับสนุน ตลอดจนการสร้างกระแสทางสังคมที่ถูกต้องโดยใช้ผู้นำ ทางสังคม กุฎระเบียบชุมชน ในการสร้างค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับการงดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในประเพณีวัฒนธรรมโดยอาจเริ่มจากประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นอันดับต้นๆ รวมทั้งควรมีการศึกษาการใช้เครื่องดื่มที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เป็นเครื่องประกอบการ ต้อนรับแขกในประเพณีวัฒนธรรม หรืองานพิธีการต่างๆที่เกี่ยวข้องของประชาชนชาวชนเผ่า บุรีรัมย์ ต่อไป

Abstract

There are various ethnic groups in Buriram province such as Thai(Thai-lander), Kamere (Kambodian), Lao (Laotian), and Kui (Kuitian) The variety of living style and socio- cultural in each ethnic group especially cultural symbolic believed which are associated with liquor in life style and socio-cultural that derived from difference source of believe via cross ethnic cultural. The variety of social and culture as liquor drinking believe pattern was very important to make clear understood investigation. The liquor drinking among Buriram people related to life style and socio-cultural is very valuable for social, culture structure and life style modification planning guideline to reduce liquor drinking.

This qualitative study aim to investigate the custom and culture related to life style of liquor drinking both in the pass and present period among purposive selected adolescence, adult and elderly group in four cross cultural ethnicity as Ban SlangTone (Kamere) community in Prakonechai district, Ban Dong Gra Ting (Suay) community in Ban Dan district, Ban Bu Kee lek (Lao) community in Lam Plai Mas district and Saway Jak (Thai) community in Muang Buriram district. The semi structure questionnaire, question guideline and focus group discussion was administration for data collection.

The result found that:

1. Socio-cultural related to liquor drinking among Buriram people most similarity aside from minor differentiation as long lasting of believe, attitude, and value invaded with hole life cycle style (birth delivery, first hair cutting, monking ceremony, wedding, funeral/bury ceremony) and many festival (new year, watering, rice co-harvesting, monk clothing, loykratong, ancestor respecting, new up-housing).

2. Pass custom and Culture up to now which related to liquor drinking such as new year festival, watering, rice co-harvesting, monk clothing, loykratong, ancestor respecting and new up-housing festival.

3. The people as all group of age (adolescence, adult, elderly) are liquor drinking behavior in the pass period drinking for task relaxing did not heavy drunk but able to work controvert from now drinking for friendship meeting, related festival, every day drinking aroused by media advertisement.

4. The adolescent liquor drinking behavior in the pass culture were popular to take rice punch, self distilled wild liquor, and start to take it since age more than 18 year old for yearly festival and other festival. But adolescent in present period get to know liquor from various media advertising including to easy access buying and start to drink since age 12-13 year old. The reason for drinking was funning, response to thinking wanted, and all occasion drinking with big amount drinking with out any festival related.

The conclusion of this study is the believe and culture related to liquor drinking among Buriram people being for long lasting, the behavior modification for reducing liquor drinking may be valued changeable with long duration of the time and behavioral research supported. The right social advocated by performance leader, community regulation, appropriated social valuable for reduction of liquor drinking may be induced by cultural religion and pertain substitution beverage with out alcohol for using as substitute liquor in various mutually festival inclusive traditional among ethnic group in Buriram.

คำสำคัญ : drinking Culture ประเพณี แอลกอฮอล์

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ 2550 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) โดยมีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ในชาวชนกลุ่มไทย ลาว ส่วยและเขมร ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ตำบลยามาศ บ้านด่านและประโคนชัยตามลำดับ โดยแบ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่น(15 – 24 ปี) วัยผู้ใหญ่ (25 – 60 ปี) และวัยสูงอายุ(61 ปีขึ้นไป) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในช่วงเดือนตุลาคม 2550 ถึง ตุลาคม 2551 เป็นระยะเวลา 1 ปี

ผลจากการวิจัย พบว่าประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ มีประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เกิดจนตาย รวมทั้งในเทศกาลงานประเพณีดั้งเดิมต่าง ๆ จะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อฐานะทางสังคม การให้ความนับหน้าถือตาของเจ้าภาพ รวมทั้งการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการสังสรรค์ทั้งในกลุ่มเพื่อน รวมทั้งในในกลุ่มญาติพี่น้อง การแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษ ในขณะที่เดียวกันการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ค่อนข้างง่าย อาทิ สื่อโฆษณาต่าง ๆ การจำหน่ายในร้านค้าในชุมชนที่อาศัย เป็นต้น จึงค่อนข้างยากที่จะแยกแอลกอฮอล์ออกจากชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์

ทั้งนี้ หากต้องการปรับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ควรมีการเสริมแรงทางสังคมตลอดจนการสร้างกระแสสังคม(Advocacy) โดยใช้ผู้นำเป็นแบบอย่างที่มีความถูกต้อง ซึ่งอาจต้องใช้เวลาและการวิจัยด้านพฤติกรรมมาสนับสนุน เพื่อเสริมการสร้างค่านิยมทางสังคมที่เกี่ยวกับการงดหรือลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเริ่มจากประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนา รวมทั้งควรมีการศึกษาการใช้เครื่องดื่มที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ที่สามารถเข้าถึงและใช้เป็นเครื่องดื่มประกอบการต้อนรับทดแทนที่มีความสอดคล้องและได้รับการตอบสนองที่ยอมรับได้ต่อประเพณีและวัฒนธรรม หรืองานพิธีการต่างๆที่เกี่ยวข้องของประชาชนชาวชนเผ่าบุรีรัมย์ได้ ต่อไป

อุดมศักดิ์ มหาวีรวัฒน์

หัวหน้าโครงการวิจัย

ตุลาคม 2551

Executive Summary

This socio-cultural and life style related to liquor drinking among Buriram ethnic people in Buriram province 2007 is the qualitative study research. The adolescence, adult and elderly samples were purposive selected among four ethnic groups such as Thai, lao, Kui and Kamere communities in Muang, Lamplaimas, Ban-dan and Prakone-chai district. The questionnaire interviewing, semi-structure questionnaire and guideline focus group was data administrative collection tools during October 2007-2008.

The finding of this study revealed Buriram people's traditional life style connected with liquor drinking not only from birth to die but existing every festival and also old traditional which social-cultural reflected that hostile reliable social value and friendship, relative entertainment and ancestor recognition ceremony. The accessible liquor drinking and seeking information are also more easy convenience reached as media advertising and purchasing in community glossary. It is not too easy to separate the Buriram people's socio-cultural and life style for liquor drinking.

Nevertheless, the Buriram people's liquor consumption behavior modification should be social-empowerment and advocated by right community leaders. Thus serious behavioral research supported may take more time to strengthen social value mutual inclusive of religion custom related. The finding out for non-alcoholic beverage substitution should be interesting appropriated in their socio-cultural and other related festival value accessibility for gradually traditional adjusted in Buriram ethnic groups.

Mr. Udomsak Mahaweerawat

Principle Researcher

October, 2008

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาวิจัยประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ของประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ 2550 ครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และอาสาสมัครสาธารณสุข รวมทั้งประชาชนชาวชนกลุ่มทั้ง 4 กลุ่มในพื้นที่ชุมชนชุมเห็ด บ้านบุจีเหล็ก บ้านดงกระทิง บ้านแสงโตน ทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้สัมภาษณ์ ร่วมกิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งตอบแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ที่กรุณาสนับสนุนทุนในการศึกษาวิจัย ให้ประสบความสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้ร่วมศึกษาวิจัยทุกท่าน ที่ร่วมดำเนินการด้วยความอดสาหะวิริยะ ทำให้การศึกษาวิจัยสามารถบรรลุผลได้ด้วยดี

อุดมศักดิ์ มหาวิวัฒน์

ตุลาคม 2551

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันการบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ในระหว่างปี พ.ศ. 2518-2533 ผลผลิตรวมของเครื่องดื่มน้ำอัดลมทั่วโลกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 ปริมาณ การผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้นอย่างมากในประเทศที่กำลังพัฒนา องค์การอนามัยโลกได้ ระบุให้การดื่มน้ำอัดลมเป็นปัญหา สาธารณสุข ที่สำคัญและจัดให้เครื่องดื่มน้ำอัดลมเป็นสารเสพติดประเภทหนึ่ง ที่ออกฤทธิ์ทำลายจิต ประสาท (นันทิธา วิสุทธิ ภักดี, 2545 :1 อ้างอิงมาจาก who, 1994)

ผลจากการดื่มน้ำอัดลมทำให้ระบบประสาททำงานได้ไม่ดี ประสิทธิภาพการทำงาน ลดลง ขาดสติสัมปชัญญะ แยกแยะชั่วดี ขาดความยับยั้งชั่งใจ น้ำอัดลมทำลายเซลล์ตับ เซลล์สมองทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพตามมา นอกจากนี้ การดื่มน้ำอัดลม เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิด ปัญหาสังคม เช่น อุบัติเหตุทางการจราจร การแพร่กระจายของโรคติดต่อ ปัญหาครอบครัว ปัญหา เศรษฐกิจ

เครื่องดื่มน้ำอัดลมกับสังคมไทยมีมานาน จากการศึกษาประวัติศาสตร์การบริโภคสุรา ก็เห็น แนวคิดของรัฐบาลชัดเจนตั้งแต่ยุคต้นๆ ซึ่งเน้นการเก็บภาษีอากรจากสุราจนถึงปัจจุบัน ประมาณว่าแหล่ง รายได้ที่ใช้ในกิจการของประเทศมากกว่าร้อยละ 35 มาจากภาษี สุรา เมื่อรัฐมีแนวคิดที่ใช้สุราเพื่อเป็นแหล่ง รายได้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้มี การสนับสนุน การบริโภคสุราในทางอ้อมไม่ว่าจะเปิดโอกาสให้มีการผลิต การกระจายตลอดจนการนำเข้า สุราจากต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างระบบให้มีการเก็บภาษีได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ผลจากนโยบายทางการเมืองที่เห็นความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งรายได้ให้กับรัฐบาลทำให้ สอดคล้องกับการจัดการทางเศรษฐกิจกล่าวคือเมื่อมีการเปิดเศรษฐกิจแบบเสรี สินค้าสุราย่อมวางจำหน่ายได้ แม้ในประเทศการผลิตและจำหน่ายสุราจะมีลักษณะกึ่งผูกขาด แต่ก็มีลักษณะเสรีในการค้าแต่ละ โรงงาน ผู้ผลิตและผู้นำเข้าแข่งขันกัน ในทางธุรกิจใช้กลยุทธ์ ต่างๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคมีการโฆษณาในลักษณะ ที่ใช้สุราเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความทันสมัย เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม รัฐมิได้มีมาตรการในการให้ ความรู้เรื่องสุรา (เทพินทร์ พิชานูรักษ์ , 2541 : 45) และจากการศึกษาประวัติศาสตร์การบริโภค เครื่องดื่มน้ำอัดลมพบว่าสังคมไทย มีประเพณีและวัฒนธรรมที่มีสุราเป็นส่วนประกอบ ในพิธีกรรม เช่น พิธีกรรมเช่นไหว้บรรพบุรุษ พิธีการแต่งงาน และมีการใช้เครื่องดื่มน้ำอัดลมในการเลี้ยงรับรองแขกผู้ มาร่วมงาน ในกิจกรรมประเพณีต่างๆ เช่น งานอุปสมบท งานทำบุญศพ งานกฐินผ้าป่า งานมงคลสมรส ขึ้นบ้านใหม่ การพบปะสังสรรค์ในเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ ซึ่งการใช้เครื่องดื่มน้ำอัดลมในงาน

ดังกล่าวยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เห็นได้อย่างชัดเจนว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย หลังวิกฤตเศรษฐกิจพบว่าคนไทยมีแนวโน้มบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงใน พ.ศ.2542 แต่ใน พ.ศ. 2544 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเป็น 19,260 ล้านลิตร หรือ เพิ่มจาก พ.ศ. 2542 ร้อยละ 43.6 (สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, 2546 : 10) จากการศึกษาของ ปรีทรรศ ศิลปกิจ จังหวัดบุรีรัมย์มีการติดสุราสูงสุด ร้อยละ 17.8 (ปรีทรรศ ศิลปกิจ, 2542 : 27) ซึ่งจังหวัดบุรีรัมย์มีชนเผ่าต่างๆ เช่น ไทย เขมร ลาว ส่วย ซึ่งมีความหลากหลายทางวิถีชีวิต และสังคม วัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบความเชื่อ และความผูกพันกับการใช้สุราที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสังคมวัฒนธรรม ที่อาจมีที่มาจาก แหล่งความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม ระบบความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันนั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องทำความเข้าใจและทำการศึกษาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสังคมประเพณีวัฒนธรรมของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางประกอบในการวางแผนปรับเปลี่ยนระบบ โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนวิถีชีวิตเพื่อลดการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมชาวจังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. สังคมวัฒนธรรมประเพณีที่ เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาว จังหวัดบุรีรัมย์
2. กรณีศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย
3. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในอดีต จนถึงปัจจุบัน
4. ความสัมพันธ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับวิถีชีวิตของกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์
5. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยต่างๆในอดีต กับปัจจุบันของชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์
6. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า(อดีต)กับวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน)

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง โครงสร้างทางบริบทของสังคมประเพณีวัฒนธรรมและการปรับวิถีชีวิตในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานพิธีต่างๆตามระบบความเชื่อทางสังคมประเพณีและวัฒนธรรมตลอดจนการ

ประวัติชีวิตของชาวชนกลุ่มในจังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนกลุ่มต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งได้แก่ ไทย เขมร ลาว ส่วย ในปี พ.ศ.2550 และเก็บข้อมูล อ้างอิงย้อนหลัง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยจากกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยจะศึกษาจาก

1. ประชากรกลุ่มที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเขมร ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแสงโทน อำเภอประโคนชัย
2. ประชากรกลุ่มที่ใช้ภาษาท้องถิ่นส่วย ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดงกะทิง อำเภอบ้านด่าน
3. ประชากรกลุ่มที่ใช้ภาษาท้องถิ่นลาว ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ
4. ประชากรกลุ่มที่ใช้ภาษาท้องถิ่นไทย ที่อาศัยอยู่บ้านสวายจิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์(Ethyl Alcohol หรือ Ethanol) ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60 % ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถดื่มได้ (เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไปแต่ของประเทศไทยครอบคลุมถึงปริมาณที่ไม่เกิน 80%) และที่มาของแอลกอฮอล์ในสุรา จะต้องเป็นแอลกอฮอล์ที่ทำมาจากวัตถุดิบที่ได้จากรัฐพืช ในขั้นปฐมภูมิ (Primary Agricultural Original) เท่านั้น ในที่นี้คือ สุรา เบียร์ ไวน์ วิสกี้ บรั่นดี กระแช่ และอื่นๆ

2. กลุ่มชนชาวไทย หมายถึง ประชาชนโดยทั่วไปที่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ดำรงชีวิตโดยมีการปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

3. กลุ่มชนชาวเขมร หมายถึง ประชาชนชาวไทยเชื้อสายเขมรที่มีการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่น้อยกว่า 100 ปี ซึ่งมีการใช้ภาษาท้องถิ่นเขมรและมีการดำรงวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมตามแบบธรรมเนียมชาวเขมรอย่างเคร่งครัด โดยได้คำบอกเล่าจากปราชญ์ชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแสงโทน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

4. กลุ่มชนชาวลาว หมายถึง ประชาชนชาวไทยเชื้อสายลาวที่มีการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่น้อยกว่า 100 ปี ซึ่งมีการใช้ภาษาท้องถิ่นลาวและมีการดำรงวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมตามแบบธรรมเนียมชาวลาวอย่างเคร่งครัด โดยได้คำบอกเล่าจากปราชญ์ชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

5. กลุ่มชนชาวส่วย หมายถึง ประชาชนชาวไทยที่อพยพมาจากดินแดนตอนใต้ของประเทศลาว ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่น้อยกว่า 100 ปี มีการสื่อสารโดยใช้ภาษาส่วยและมีการดำรงวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมตามแบบธรรมเนียมชาวส่วยอย่างเคร่งครัด โดยได้คำบอกเล่าจากปราชญ์ชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านดงกระทิง กิ่งอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์

6. วัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13 – 24 ปี ทั้งชายและหญิง เป็นวัยที่กำลังจะก้าวเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ การดำเนินชีวิตแบบครึ่งๆกลางๆ ซึ่งไม่สามารถแบ่งชัดเจนได้อย่างแน่นอนว่าควรกำหนดเมื่ออายุเท่าไร ขึ้นกับพฤติกรรมว่ามีวุฒิภาวะเพียงพอ

7. วัยผู้ใหญ่ หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 25 – 60 ปี ทั้งชายและหญิง มีพัฒนาการทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจสมบูรณ์เต็มที่ พร้อมรับสถานภาพในสังคมที่พึงมี รวมทั้งสามารถที่จะรับผิดชอบและดำเนินการใดๆ ร่วมกับผู้อื่นๆได้

8. วัยสูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ทั้งชายและหญิง เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ สภาพร่างกายเสื่อมลงตามอายุขัย สภาพจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงง่าย ขี้หงุดหงิด มีความวิตกกังวลเนื่องจากการเจ็บป่วย หรือจากการเสื่อมของระบบต่างๆในร่างกาย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ 2550 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดบุรีรัมย์
2. ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่ทำการวิจัย
3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแอลกอฮอล์

1. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดบุรีรัมย์

บุรีรัมย์ ตั้งเดิมเป็นนครโบราณที่มีความรุ่งเรืองมาแต่สมัยทวารวดี (ราวพุทธศตวรรษที่ 12-16) เชื่อมต่อสมัยลพบุรี มีปราสาทขอมโบราณจำนวนมากจนได้รับขนานนามว่า นครร้อยปราสาท ต่อมาในปี พ.ศ.2319 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้โปรดให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชครั้งดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยาจักรี ยกทัพไปจัดระเบียบการปกครองเมืองนางรอง และได้รวบรวมชุมชนที่กระจัดกระจายมาก่อตั้งเป็นเมืองแปะ (ตามชื่อต้นแปะ) ที่บริเวณเมืองร้างใกล้ลุ่มน้ำห้วยจรเข้มาก ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2411 รัชกาลที่ 5 ได้เปลี่ยนชื่อเมืองแปะ เป็น เมืองบุรีรัมย์ หมายถึงเมืองแห่งความรื่นรมย์จนกระทั่งปัจจุบัน จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญน่าเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งโบราณสถานศิลปะขอมโบราณที่มีอยู่มากมายกระจายอยู่ในพื้นที่ทั้งจังหวัด อีกทั้งยังเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองเกษตรกรรมและหัตถกรรม เพราะเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดี และเป็นแหล่งทอผ้าไหมที่สวยงามและมีชื่อเสียง นอกจากนี้ด้วยสภาพพื้นที่ตั้งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านจึงทำให้มีความหลากหลายของเชื้อชาติ ซึ่งก่อให้เกิดความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม จนทำให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปดังคำขวัญของจังหวัดที่ว่า บุรีรัมย์ เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม ขณะเดียวกันมีบทบาทสำคัญในด้านอุตสาหกรรมอีกสถานะหนึ่ง เพราะเป็นแหล่งผลิตหินก่อสร้างแหล่งใหญ่ที่มีคุณภาพดีที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะในย่านอำเภอเมือง และอำเภอนางรอง สามารถส่งหินจำหน่ายให้แก่จังหวัดต่างๆ ในเขตภาคอีสานตอนล่างและภาคอื่นๆ

สภาพทางกายภาพ

จังหวัดบุรีรัมย์ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 15 ลิปดาเหนือ กับ 15 องศา 45 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศา 30 ลิปดาตะวันออก กับ 103 องศา 45

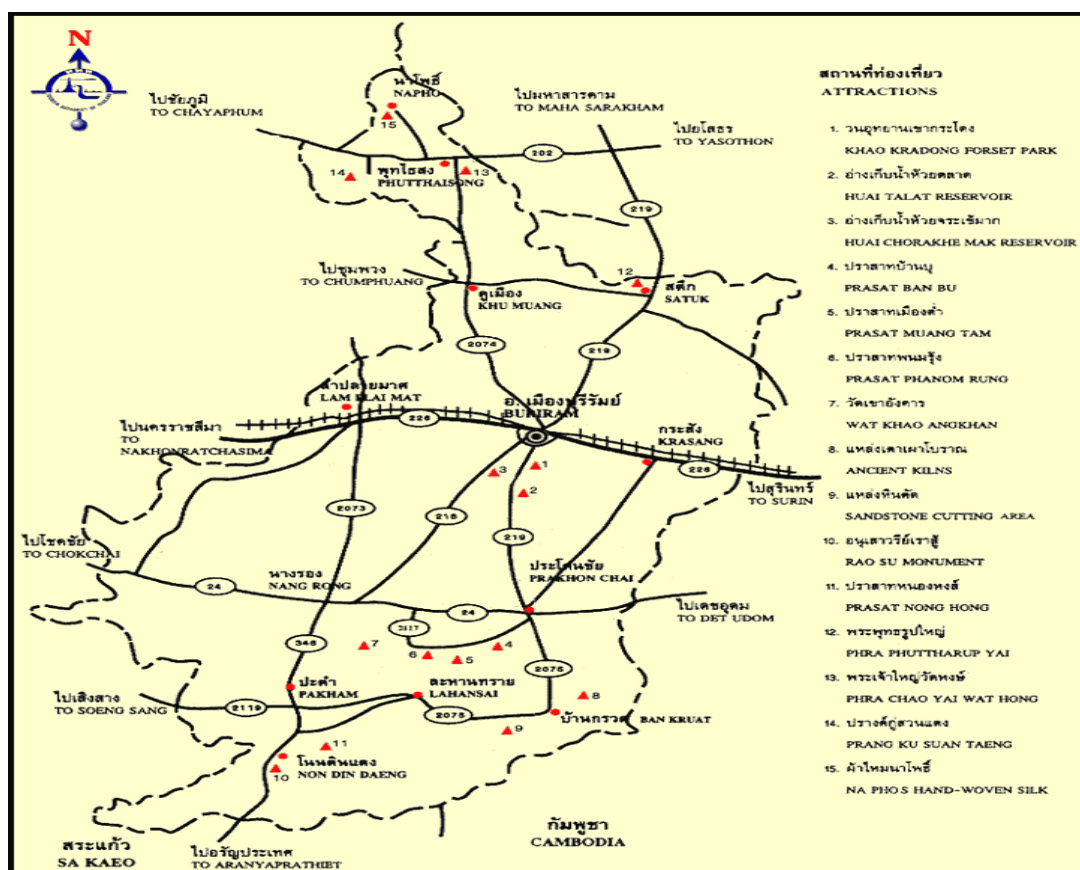
ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 385 กิโลเมตร ทางรถไฟประมาณ 376 กิโลเมตร (ที่ทำการปกครองจังหวัดบุรีรัมย์,2550)

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสระแก้ว และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 1 แผนที่แสดงเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์

(ที่ทำการปกครองจังหวัดบุรีรัมย์,2550)

พื้นที่จังหวัด

จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 10,393.945 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,451,178.125 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.11 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคิดเป็นร้อยละ 2.01 ของพื้นที่ประเทศไทย (รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ.2549,สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์)

จังหวัดบุรีรัมย์ มีพรมแดนโดยรอบยาวประมาณ 638 กิโลเมตร เป็นพรมแดนที่เป็นธรรมชาติทั้งสิ้น คือ ใช้แนวสันเขาแบ่งเขตยาว ประมาณ 170 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 24.89 พรมแดน ที่เป็นลำ

น้ำยาวประมาณ 363 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 53.15 และใช้เส้นแนวตรงในที่ราบ เป็นแนวพรมแดน อีก 150 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 21.96

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ทางตอนใต้ บริเวณอำเภอละหานทราย อำเภอโนนดินแดง และอำเภอบ้านกรวด มีเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาพนมดงรัก กั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย พื้นที่ลาดจากทิศใต้ลงไปทางทิศเหนือมีลักษณะเป็นลูกคลื่นน้อยๆ เป็นที่ราบชั้นบันไดช่องเขา และภูมิประเทศที่เกิดจากภูเขาไฟ ลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญแบ่งได้ 3 ลักษณะ

1. พื้นที่สูงและภูเขาทางตอนใต้ เป็นพื้นที่ลอนลึก ภูเขาและช่องเขา บริเวณเทือกเขาพนมดงรักมีความสูงตั้งแต่ 200 เมตรจากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 25 ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ บริเวณด้านตะวันตกของอำเภอหนองหงส์ ตอนใต้ของอำเภอโนนสุวรรณอำเภอหนองกี่ อำเภอนางรอง อำเภอปะคำ อำเภอละหานทราย อำเภอบ้านกรวด และอำเภอโนนดินแดง

2. พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นตอนกลางของจังหวัดความสูงประมาณ 150-200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ห่อหุ้มเป็นแนวยาวทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ บริเวณอำเภอประโคนชัย อำเภอพลับพลาชัย อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอห้วยราช อำเภอลำปลายมาศ อำเภอคูเมือง อำเภอกระสัง กิ่งอำเภอบ้านด่าน และบางส่วนของอำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอสตึก อำเภอพุทไธสง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอขาม และกิ่งอำเภอแคนดง

3. พื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูล มีความสูงเฉลี่ยต่ำกว่า 150 เมตร ได้แก่ พื้นที่บริเวณอำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง และอำเภอสตึก (www.geocities.com/irribr/research01_ch2.doc)

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดบุรีรัมย์มีสภาพภูมิอากาศร้อน จัดอยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน โดยมีระยะช่วงฤดูฝนสลับกับช่วงอากาศแห้งแล้งซึ่งแตกต่างกันอย่างชัดเจน มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 25.49 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดในฤดูร้อนเดือนเมษายน เฉลี่ย 40.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในฤดูหนาวเดือนธันวาคม เฉลี่ย 12.8 องศาเซลเซียส และ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 67.88 เปอร์เซ็นต์ โดยในเดือนกันยายน มีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดเฉลี่ย 78.5 เปอร์เซ็นต์ และในเดือนมกราคม ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดเฉลี่ย 60 เปอร์เซ็นต์ (สถานีอุตุนิยมวิทยานางรอง อ.นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์)

ข้อมูลประชากร

ประชากร ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 รวมทั้งสิ้น 1,532,286 คน เป็นชาย 764,707 คน เป็นหญิง 767,579 คน (ข้อมูลประชากรของจังหวัดบุรีรัมย์,ปกครองจังหวัดบุรีรัมย์)

สภาพทางเศรษฐกิจ

จากรายงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2548 จังหวัดบุรีรัมย์มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product) 43,073 ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี

(PERCAPITA GPP) 26,992 บาท จัดเป็นอันดับที่ 15 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอันดับที่ 72 ของประเทศไทย โดยสาขาเกษตรกรรม และการป่าไม้ มีมูลค่าการผลิตสูงสุด 8,786 ล้านบาท รองลงมาคือ สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือนมีมูลค่าการผลิต 10,302 ล้านบาทและสาขาการผลิตอุตสาหกรรมมีมูลค่าการผลิต 6,161 ล้านบาท

อาชีพ
การทำนอยังคงเป็นอาชีพหลักของคนจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งต้องพึ่งพาน้ำฝนปีละครั้ง พืชไร่ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ปอ และงาคำ เป็นพืชที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดบุรีรัมย์รองจากข้าว พืชสวนและไม้ยืนต้นเริ่มมีบทบาทมากยิ่งขึ้นเมื่อพืชผลที่เกษตรลงไปรุ่นแรก ๆ เก็บเกี่ยวได้ผลตอบแทนค่านำพอใจโดยเฉพาะยางพารา จังหวัดมีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนอกจากจะเป็นอาชีพหลักแล้วบางรายก็สามารถเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว

การสาธารณสุข

ในปี 2549 พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีโรงพยาบาลและสถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ทั้งสิ้น 23 แห่ง จำนวนเตียง 1,730 เตียง ในจำนวนนี้แบ่งเป็นโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 21 แห่ง จำนวน 1,580 เตียง และเป็นโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 2 แห่ง จำนวน 150 เตียง

ส่วนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สำคัญ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ และ พยาบาลวิชาชีพ พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีแพทย์ จำนวน 160 คน ทันตแพทย์ จำนวน 47 คน เภสัชกรจำนวน 88 คน และพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 1,024 คน มีอัตราส่วนประชากร (ประชากร ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 รวมทั้งสิ้น 1,532,286 คน) 9,886 คน ต่อแพทย์ 1 คน ประชากร 37,373 คน ต่อทันตแพทย์ 1 คน ประชากร 17,818 คน ต่อเภสัชกร 1 คน ประชากร 1,378 คน ต่อพยาบาล 1 คน

การสาธารณูปโภค

จังหวัดบุรีรัมย์มีแหล่งผลิตน้ำประปา 12 แห่ง แหล่งผลิตน้ำประปามากที่สุด คือ สำนักงานประปาบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ที่อ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก ตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ มีกำลังการผลิตรวม 11,797,278 ลูกบาศก์เมตร จำนวนผู้ใช้น้ำ 34,660 ราย

การจำหน่ายกระแสไฟฟ้าภายในจังหวัดทั้งสิ้น 466,825,378 หน่วย ให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าจำนวน 296,463 ราย ในปี พ.ศ. 2549 มีโทรศัพท์ให้บริการครบทุกหมู่บ้าน โดยมีหมายเลขโทรศัพท์ ทั้งสิ้น 37,847 เลขหมาย

การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดบุรีรัมย์ มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด ตลอดจนทางหลวงท้องถิ่น (ทางหลวงชนบท) ที่สามารถใช้เดินทางติดต่อภายในจังหวัด และ ระหว่างจังหวัดได้สะดวกทุกฤดูกาล มีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่านจังหวัดบุรีรัมย์ในเขตท้องที่อำเภอลำปลายมาศ อำเภอเมือง อำเภอห้วยราช และอำเภอกระสัง นอกจากนั้นยังสามารถเดินทางทางอากาศโดยเครื่องบิน

การศึกษา

ในปีการศึกษา 2548 มีโรงเรียนทั้งสิ้น 874 แห่ง มีห้องเรียน 10,678 ห้อง จำนวนครู 11,904 คน จำนวนนักเรียน 270,997 คน มีการแบ่งเขตความรับผิดชอบในด้านการศึกษารวม 4 เขต คือ

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 รับผิดชอบ 3 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอขามเฒ่า อำเภอลำปลายมาศ และกิ่งอำเภอบ้านด่าน มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 219 แห่ง
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 รับผิดชอบ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอประโคนชัย อำเภอกระสัง อำเภอห้วยราช อำเภอบ้านกรวด และอำเภอพลับพลาชัย มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 244 แห่ง
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 รับผิดชอบ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนางรอง อำเภอปะคำ อำเภอละหานทราย อำเภอหนองกี่ อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอหนองหงส์ และอำเภอโนนดินแดง มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 237 แห่ง
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 รับผิดชอบ 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอสตึก และกิ่งอำเภอแคนดง มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 210 แห่ง

งานประเพณี

1) งานประเพณีแข่งเรือยาว ลำน้ำมูลบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอสตึก จัดขึ้นในวันเสาร์ - อาทิตย์แรกของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นการแข่งเรือหลายประเภทซึ่งด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีการแข่งขันชิงถ้วยน้ำ แข่งขันแพนซี ช้างพาราด ซึ่งหาดูได้ยาก

2) งานมหรสพว่าวอีสาน จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี ในงานมีการแข่งว่าวประเภทต่างๆ เช่น ว่าวแอกโบราณ ว่าวแอกพัฒนา ว่าวสวยงาม ว่าวนานาชาติ งานแสดงหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และมหรสพต่างๆ

3) งานเครื่องเคลือบพันปีประเพณีบ้านกรวด จัดขึ้นในเดือนเมษายนของทุกปีที่สนามหน้าที่ว่าการอำเภอบ้านกรวด ในงานมีนิทรรศการเครื่องเคลือบโบราณ การประกวดเครื่องเคลือบจำลอง การแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นไทย-กัมพูชา การแข่งขันดำข้าวแบบโบราณ และการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน

4) งานประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง จัดขึ้นตอนต้นเดือนเมษายน มีกิจกรรมขบวนแห่ตามราชประเพณี ขอมโบราณ ตลอดจนการแสดงแสง สี เสียง ย้อนรอยและโศบบายดินเนอร์ และชมปรากฏการณ์มหัศจรรย์ดวงอาทิตย์ส่องแสงตรง 15 ช่องประตูปราสาทเขาพนมรุ้ง

2. ประวัติหมู่บ้านที่ทำการวิจัย

2.1 ประวัติตำบลสวายจิก (ไทยโคราช) อำเภอเมืองบุรีรัมย์

บ้านสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งมานานแล้วคาดว่าไม่น้อยกว่า 200 ปีมาแล้ว เดิมทีสวายจิก เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ประชากรกลุ่มใหญ่พูดภาษา “ไทยสวายจิก” สำเนียงพูดคล้ายกับไทยโคราช จากการสืบประวัติเป็นผู้ที่อพยพมาจาก บ้านพิมาย

จังหวัดนครราชสีมา (อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา) ครอบครัวแรกของกลุ่มที่พูดภาษาไทยสวายจิก คือนายคำ โกพิมายและนายบุญ อาญาเมือง ซึ่งอพยพมาที่หลัง ตั้งบ้านเรือนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของวัดสวายจิกในปัจจุบัน ต่อมาญาติพี่น้องจากบ้านเกิดได้อพยพตามกันมาอีกเป็นชุมชนใหญ่ขึ้น ซึ่งปัจจุบันคนกลุ่มหลังนี้อาศัยรวมกลุ่มกันอยู่เป็นบางส่วนในบ้านสวายจิก หมู่ที่ 1,2,14,17 และบ้าน โลกตาสิงห์ หมู่ที่ 13

ในปัจจุบันนี้ก็มีการผสมกลมกลืนในระหว่างกลุ่มที่พูดภาษาท้องถิ่นเขมร และ ภาษาท้องถิ่นไทยสวายจิก จนเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาพูด เกิดเป็นวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยสวายจิก

จำนวนประชากร 757 คน ชาย 352 คน หญิง 405 คน

วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

วัฒนธรรม

- วัฒนธรรมทางภาษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านสวายจิก จะใช้ภาษาไทยโคราช ในการสื่อสาร
- วัฒนธรรมการแต่งกาย ปัจจุบันแต่งกายตามสมัยนิยม วัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุยังคงนุ่งผ้าซิ่น

ประเพณีในบ้านสวายจิก

1. ประเพณีแต่งงาน
2. ประเพณีการบวช
3. ประเพณีลอยกระทง
4. งานศพ
5. ประเพณีขึ้นบ้านใหม่
6. ประเพณีสงกรานต์
7. ทำบุญวันเข้าพรรษา, ผ้าป่า, กฐิน
8. เซ่นไหว้บรรพบุรุษ
9. ลงแขกทำนา

2.2 ประวัติตำบลแสดงโทน(ชุมชนเขมร) อำเภอประโคนชัย

สุพจน์ ประเสริฐศรี (2527 : 51) กล่าวถึงความเป็นมาของชาวเขมรว่า ในบริเวณ 3 จังหวัดอีสานใต้อันประกอบด้วยจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นั้น มีประชาชนเจ้าถิ่นเดิมอยู่ 3 เชื้อชาติ คือ เขมร ส่วยและเขอ ในบรรดา 3 เชื้อชาตินี้ เชื้อชาติเขมรจะมีมากที่สุด รองลงมาคือส่วยและน้อยที่สุดเป็นเขอ ส่วนในบริเวณเมืองมีคนไทยและคนไทยเขมร คนเขมรไม่ได้เรียกคนไทยว่าไทยแต่ยังคงเรียกคนไทยว่า เขียม ซึ่งเป็นคำเรียกมาตั้งแต่สมัยนครวัด ส่วนภาษาไทยก็ยังเรียกว่า ภาษาเขียมเช่นเดียวกับที่คนไทยยังเรียกเขมรว่าขอม

เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2531 : 218-219) ได้กล่าวถึงชาติพันธุ์ชาวไทย-เขมร ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เขมรสูง”) อาศัยอยู่มากในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และ ศรีสะเกษ ซึ่งทั้งสามจังหวัดนี้มีพื้นที่บางส่วนติดต่อกับแนวชายแดนกับประเทศ

กัมพูชาประชาธิปไตย

สะอาด ชันอาษา (2530 : 14-15) ได้กล่าวไว้ว่า สถานที่โดยทั่วไปของภาคอีสานมีกลุ่มชนที่อาศัยอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือกลุ่มไทย-ลาว รองลงมาคือชาวไทย-เขมร และไทยกวยหรือไทยส่วย ในชนกลุ่มต่างๆ นี้ จะมีเอกลักษณ์ในด้านประเพณีที่เป็นของกลุ่มตนเอง เช่น ภาษา ความเป็นอยู่ ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ในสังคม

ธวัช ปุณโณทก (2532 : 48) เห็นว่าเขมรเป็นชนกลุ่มน้อยที่ใช้ภาษาพูดเป็นภาษาเขมร ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ (ยกเว้นอำเภอรัตนบุรี) จังหวัดศรีสะเกษ และบางอำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์ เช่น อำเภอประโคนชัย อำเภอกะสัง และบางตำบลของอำเภอสตึก อำเภอเมือง ประชาชนอีสานที่ใช้ภาษาเขมร มีจารีตประเพณีของกลุ่มชนเด่นชัดในเรื่องของการแต่งกาย เครื่องดนตรี การรับประทานข้าวเจ้าซึ่งต่างไปจากกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว

ในการศึกษาครั้งนี้เลือกบ้านแสงโตน อำเภอประโคนชัย เป็นพื้นที่ศึกษา บ้านแสงโตน เชื่อว่าเป็นเมืองที่สร้างขึ้นสมัยเดียวกับปราสาทเขาพนมรุ้ง สมัยก่อนการก่อสร้างบ้านเมือง มักคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก จึงมักสร้างกำแพงเมืองโดยขุดดินพูนขึ้นเป็นกำแพงขนาดใหญ่ มีความสูงประมาณ 5 เมตร และบริเวณที่ขุดเอาดินขึ้นนี้จะป้อมเป็นคูเมืองได้เป็นอย่างดี เป็นที่ป้องกันข้าศึกศัตรูจากภายนอกเป็นที่น่าสังเกตเกี่ยวกับชื่อของหมู่บ้านคือ มีดินแสงมาก คำว่า “แสง” จะมาจากดินแสงหรืออย่างไรไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ถ้าจะมาจากดินแสงแล้วคำว่า “โตน” น่าจะมีความหมายมาจากคำว่าสูงใหญ่ หรือกำแพง แต่จากที่ทราบมาดินนี้ไม่มีเฉพาะที่บ้านแสงโตนและบ้านโลกแสงเท่านั้นเป็นดินไม่ย่นดินที่มีขนาดใหญ่มาก มีขึ้นทั่วไปโดยเฉพาะบนกำแพงลักษณะคล้ายดินตะโก ลำต้นสีเทา ต่างๆ ใช้ทำสมุนไพรทำลักษณะอาณาเขต บ้านแสงโตน ตั้งอยู่บนเนินดินสูงลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้มีทางหลวงสายบุรีรัมย์ – ประโคนชัย ตัดผ่านกลางหมู่บ้านในแนวเหนือ-ใต้ มีอาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ จดตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- ทิศใต้ จดตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
- ทิศตะวันออก จดตำบลสำโรง อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์
- ทิศตะวันตก จดตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

จำนวนประชากรในบ้านแสงโตน รวมทั้งสิ้น 6,075 คน แยกเป็น ชาย 2,961 คน หญิง 2,864 คน

วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

วัฒนธรรม

1.1. วัฒนธรรมทางภาษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านแสงโตน จะใช้ภาษาเขมร ในการสื่อสาร

1.2. วัฒนธรรมการแต่งกาย พอจะแบ่งได้ 3 วัย ดังนี้

1.2.1. วัยเด็ก ส่วนใหญ่ จะใส่เสื้อผ้าที่สบาย ๆ เช่น กางเกงขาสั้นเสื้อแขนสั้น มีบ้างในช่วงที่โตมาหน่อยที่นุ่งผ้าถุง

- 1.2.2. วิทยุ ส่วนใหญ่จะนุ่งกางเกงยีน เสื้อแขนยาว มีส่วนน้อยที่นุ่งผ้าถุงกัน ส่วนใหญ่จะนุ่งผ้าถุงในช่วงเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา
- 1.2.3. วิทยุใหญ่ จะนุ่งสไบ หรือกางเกงขาสั้น นุ่งผ้าถุง เสื้อคอกระเช้า เวลาที่จะไปร่วมงาน ก็ใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับงานนั้น

ประเพณีในบ้านแสดงโทษ

1. ประเพณีแต่งงาน
2. ประเพณีการบวช
3. ประเพณีบุญหมู่บ้าน
4. ประเพณีลอยกระทง
5. งานศพ
6. ประเพณีขึ้นบ้านใหม่
7. ประเพณีสงกรานต์
8. เช่นไหว้บรรพบุรุษ

การละเล่นพื้นเมือง

1. การเล่นเกมกลองยาว จะใช้กลองหลายลูก ตีสอดรับ ล้อ สะบัดให้ได้จังหวะกัน จะเกิดความสนุกสนานมาก บางทีก็นำคนที่ตีซอมาตีเพลงให้เข้าจังหวะกลอง จังหวะกลองใช้ได้ทั้งทางเขมร(กันตรึม) ทางไทยกลาง(กลองยาว) ทางลาว(เซ็ง) แล้วแต่ผู้เล่นจะเลือกใช้

2. การรำตรัด เป็นการรำแบบตั้งขบวนชาย หญิง รำคู่กัน หรือเฉพาะหญิงก็ได้ ด้นเสียงจะเป็นผู้ร้อง นำทำนองตลอด ผู้รำจะร้องตาม แล้วแต่จะเลือกใช้กลอนใดมักจะใช้ในการเดินแสดงไปเรื่อยตามบ้านที่ละหลัง เพื่อขอเรียบริบหรี่ไปในการกุศลที่ดั่งาม คนตรีประกอบจะมีกลองโทนหรือกลองยาวก็ได้ ฉิ่ง ฉาบ

3. การรำแม่มดผีฟ้า แถบถิ่นนี้เรียกว่า มะมั่วด ลิงตีวดา(เล่นเทวดา) คนตรีประกอบมีมโหรีปี่พาทย์ (พื้นเมือง) รำทรงนั้นโดยส่วนมากแล้วมักจะใช้สตรีและมีความสามารถเป็นพิเศษโดยร้องเพลง กลอน และรำรำได้ดี แต่บางทีก็อาจจะมีการเข้ารำทรงกับคนที่นั่งบริเวณนั้น อาการลืมหูลืมตาจะเกิดขึ้น อาทิ รำรำ ร้องเพลง พูดภาษาต่างคำได้คล่อง ร้องให้รำพันต่าง ๆ นานา บอกห่วยบอกเลขเบอร์ คัมภีร์ของมีนเมาหรืออาหารสดควาได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ ซึ่งอาการต่าง ๆ นั้น เมื่อก่อนบุคคลนั้นอาจจะไม่เคยทำเลยหรือทำไม่ได้

2.3 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านบุจี้เหล็ก (ชุมชนลาว) อำเภอลำปลายมาศ

บ้านบุจี้เหล็ก ม.6 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เดิมมีนายคล้าย นายแก้ว นายพรมและครอบครัวได้ย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านทะเลเมนชัย ด้วยเห็นว่าที่ตั้งหมู่บ้านบุจี้เหล็กมีความอุดมสมบูรณ์ มีป่าจี้เหล็กมาก จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านบุจี้เหล็กขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2452 และมีผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือนายสายกรณ์วิรัตน์ ปัจจุบันมีผู้นำหมู่บ้านคือนายอุดม ศรีพิชซึ่งเป็นคนที่ 11 บ้านบุจี้เหล็กตั้งอยู่ห่างจากอำเภอลำปลายมาศประมาณ 15 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ประมาณ 16 กิโลเมตร การคมนาคม สะดวก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา รับจ้าง

หลักศาสนา ชาวบ้านบู้เหล็ก นับถือศาสนาพุทธ เป็นหมู่บ้านที่มีวัดและมีโรงเรียนในหมู่บ้านไม่ต้องเดินทางไปประกอบศาสนกิจที่หมู่บ้านอื่นและเด็กๆไม่ต้องไปเรียนหนังสือที่บ้านอื่น จึงสะดวกต่อการเดินทางไปเรียนหนังสือและในการประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาอีสาน (ลาว) เป็นส่วนใหญ่

จำนวนประชากร 780 คน ชาย 381 คน หญิง 399 คน

วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

วัฒนธรรม

1. วัฒนธรรมทางภาษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านบู้เหล็ก จะใช้ภาษาลาว ในการสื่อสาร
2. วัฒนธรรมการแต่งกาย ปัจจุบันแต่งกายตามสมัยนิยม วัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุยังคงนุ่งผ้าซิ่น

ประเพณีในบ้านบู้เหล็ก

1. ประเพณีแต่งงาน
2. ประเพณีการบวช
3. ประเพณีบุญหมู่บ้านงานตักบาตรกลางบ้าน
4. ประเพณีลอยกระทง
5. งานศพ
6. ประเพณีขึ้นบ้านใหม่
7. บุญข้าวगी
8. ประเพณีสงกรานต์
9. งานบุญบั้งไฟ
10. ทำบุญวันเข้าพรรษา
11. ลงแขกทำนา

2.4 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านดงกะทิง (ชุมชนสวย) อำเภอบ้านด่าน

หมู่บ้านดงกะทิง หมู่ 5 ตำบลบ้านด่าน อำเภอเมือง จ.บุรีรัมย์ มีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัยนานกว่า 100 ปี แต่ได้ก่อตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ.2505 โดยมีการนำของนายไพโรจน์ วงศ์ทอง เจริญ เป็นหมู่บ้านที่ขึ้นอยู่กับ ตำบลบ้านด่าน ต่อมาในปี พ.ศ.2516 ได้ขอแยกมาขึ้นกับตำบลโนนขวาง โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ นาย เพ็ง ยัมรัมย์ ตั้งหมู่บ้านดงกะทิง หมู่ที่ 1 ตำบลโนนขวาง และได้แยกเป็น อำเภอบ้านด่าน เมื่อ ปี พ.ศ. 2539 และมีผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือนายบุญเลิศ พิมสอน

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ลุ่มเหมาะแก่การเกษตรและเลี้ยงสัตว์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม(ทำนา) นับถือศาสนาพุทธ สื่อสารโดยภาษาท้องถิ่นสวย มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 โรงเรียน วัด 1 แห่ง สถานีอนามัย 1 แห่ง

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 15 ตำบลบ้านด่าน
 ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านหนองสระ หมู่ที่ 6 ตำบลโนนขวาง
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหนองทับ หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านด่าน
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านโนนขวาง หมู่ที่ 7 ตำบลโนนขวาง

ประชากรทั้งสิ้น 1,037 คน แยกเป็น ชาย 518 คน หญิง 519 คน

วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

วัฒนธรรม

1. วัฒนธรรมทางภาษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านดงกระทิง จะใช้ภาษาส่วย ในการสื่อสาร
2. วัฒนธรรมการแต่งกาย ปัจจุบันเป็นไปตามสมัยนิยม ยกเว้นผู้สูงอายุมุ่งโจงกระเบน

ประเพณีในบ้านดงกระทิง

1. ประเพณีแต่งงาน
2. ประเพณีการบวช
3. ประเพณีบุญหมู่บ้าน
4. ประเพณีลอยกระทง
5. ประเพณีงานศพ
6. ประเพณีขึ้นบ้านใหม่
7. เช่นไหว้บรรพบุรุษ เลี้ยงผีตาแป๊ก
8. ประเพณีสงกรานต์
9. ประเพณีงานบุญกฐิน ผ้าป่า เทศมหาชาติ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรม

ประมวล คิดคิดสัน(2521 : 137)ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการประกอบพิธีกรรมไว้ 3 ประการดังนี้

1. เพื่อความอยู่รอด การเกิดพิธีกรรมแรก ๆ นั้นเกิดจากการแสวงหาอาหารเพื่อเลี้ยงชีวิต ต่อมา มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่พบนั้นให้กับคนรุ่นหลังโดยอาศัยทำทางและคำพูดสื่อความหมายโดยพฤติกรรมที่แสดงออกมาจึงมีการยึดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่สภาพภูมิประเทศและเหตุการณ์
2. เพื่อเป็นเครื่องรวมจิตใจ โดยการเคารพบูชาบรรพบุรุษร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านความเป็นอยู่ ด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การตาย การแต่งงาน การบวช ทำให้มนุษย์เกิดความสามัคคี
3. เพื่อความผูกพันทางด้านเศรษฐกิจ โดยแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ตนมีอยู่กับผู้อื่น

กิ่งแก้ว อัดถากร (2523 : 20-22) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะพิธีกรรมในสังคมไทยว่า พิธีกรรมแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ พิธีกรรมตามปฏิทิน พิธีกรรมแห่งหมู่คณะ พิธีกรรมในระยะหัวเลี้ยว หัวต่อและพิธีกรรมรักษาโรค ซึ่งพิธีกรรมเหล่านี้มีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างมาก

วิชาภรณ์ แสงมณี (2525:1) อธิบายถึงลักษณะของพิธีกรรมว่า เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อลัทธิตามความหลัง

เป็นวิธีการที่แสดงออกถึงความศักดิ์สิทธิ์ และ เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเชื่อถือเท่านั้น โดยพิธีกรรมจึงมีบทบาทในการสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น ความรู้สึกร่วมกัน ก่อให้เกิดความเคร่งขรึม ความขลัง ตลอดจนความปลื้มปิติยินดีแก่ผู้ร่วมพิธี

สาร สารทัศนันทน์(2522 : 98) กล่าวถึงประเพณีต่างๆ ของภาคอีสานมีทั้ง 12 เดือน ซึ่งเรียกว่า ฮีตสิบสอง นั่นเอง และนอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงประเพณีอื่นๆ อีก 14 ประเพณี คือ ประเพณีบุญฟ้าป่า บุญแห่ข้าวพันก้อน บุญแห่ดอกไม้ บุญแจกข้าว บุญเข้าพรรษา บุญเลี้ยงผีตาแฮก การแห่นางแมว การเลี้ยงแม่นางดั่ง การเล่นแม่นางครก เทศน์พญาคันคาก การสวดคาถาปลาค้อ การโยนครกโยนสาก การเล่นแม่นางข้อง ประเพณีลงแขก

วิทยาลัยครุมหาสารคาม (2525 : 1-14) ได้รวบรวมประเพณีอีสาน ไว้ทั้งหมด 14 ประเพณี ดังนี้

1. ประเพณีขึ้นบ้านใหม่
2. ประเพณีกินดอง
3. ประเพณีแห่นางแมว นางดั่ง
4. ประเพณีเลี้ยงปู่ตา
5. ประเพณีบุญข้าวสาก
6. ประเพณีบุญข้าวจี่
7. ประเพณีบุญคูณลาน กุ่มข้าวใหญ่
8. ประเพณีบุญปราสาทผึ้ง
9. ประเพณีรำผีฟ้า
10. ประเพณีแก้เสียเคราะห์
11. ประเพณีลงข่วง
12. ประเพณีบุญบั้งไฟ
13. ประเพณีบุญพระเวส
14. ประเพณีบุญกองหด (ฮด)

จารบุตร เรื่องสุวรรณ (2521 : 67) ได้กล่าวถึงฮีตสิบสองคองสิบสี่ ที่มีไว้เป็นจารีตประเพณีที่ปฏิบัติกันในแต่ละเดือนจนครบ 12 เดือน ดังนี้

เดือนเจียง	ประเพณีนิมนต์สงฆ์เจ้าเข้ากรรม
เดือนยี่	ประเพณีทำบุญคูณลาน
เดือนสาม	ประเพณีบุญข้าวจี่
เดือนสี่	ประเพณีทำบุญพระเวส
เดือนห้า	ประเพณีทำบุญปีใหม่หรือตรุษสงกรานต์
เดือนหก	ประเพณีทำบุญวิสาขบูชา
เดือนเจ็ด	ประเพณีทำบุญบูชาเทวดาอารักษ์หลักเมือง
เดือนแปด	ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา
เดือนเก้า	ประเพณีทำบุญข้าวประดับดิน
เดือนสิบ	ประเพณีทำบุญข้าวสาก
เดือนสิบเอ็ด	ประเพณีทำบุญออกพรรษา
เดือนสิบสอง	ประเพณีทำบุญกฐิน

วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ไทย

1. ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับหญิงมีครรภ์

ในระยะตั้งครรภ์จะทำการปิดป่าป้องกันอันตรายจากผีโดยหาคะกรูดพิสมรให้คล้องมือ หรือคล้องเฉลียงบ่าไว้เพื่อให้หญิงมีครรภ์มีจิตใจมั่นคง มีขวัญดีคลอดง่ายและทารกไม่เกิดอันตราย มีข้อห้ามคือห้ามหญิงมีครรภ์เข้าไปในเขตพิธีมณฑลเวลาพระสงฆ์ทำสังฆกรรมสวดอุทิศ ห้ามเย็บปากหมอน ปากที่นอนที่

ยัดนุ่นไว้แล้ว ห้ามนั่งนอนหรือยืนคาประตุ ขึ้นลงบันไดห้ามพักค้ำกลางบันได เวลาเกิดสุริยคราสหรือ จันทรคราสให้นำเข็มเย็บผ้ากลัดชายพก ข้อพึงปฏิบัติ ในวันสิ้นเดือนควรวาดสถานที่เปลือยกายอาบน้ำใน เวลากลางคืน จะคลอດงายต้องทำงานที่ออกแรงเพื่อให้ห้องหลวม ให้กล่าวคำที่เป็นสิริมงคลและทำบุญ กุศลทำให้ผิวพรรณผุดผ่องและมีอารมณ์จิตใจผ่องใส นำดอกบัวที่ใช้บูชาพระมาต้มกินเวลาที่ครกแก่ถือ ว่าเป็นยารักษา ในระยะคลอດเวลาเจ็บท้องจะต้องมีคนหนุนหลังช่วยหมอดำแยทำคลอດ ผลที่เกิดจากการ คลอດนี้เขาจะเอาเหล้าล้าง (เสถียร โกเศศ, 2505) สำหรับแม่หลังคลอດรกออกแล้วให้แม่กินส้มมะขามเปียก กับเกลือ 1 ชาม เพื่อชำระโลหิตที่ตกค้าง ผู้อยู่ไฟต้องนุ่งเดี๋ยวมียมนปูนแดงผสมเหล้าเอาสำลีชุบปิดสะดือ และทาท้องทาหลังไว้เสมอว่าสำหรับดับพิษร้อน และรักษาร่างกายด้วย (เสถียร โกเศศ, 2505) กินข้าวกับ ปลาแห้งหรือเกลือ ขณะอยู่ไฟต้องบำบัดรักษาด้วยยาสมุนไพรหลายชนิด

2. ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็ก

การตัดสายสะดือ หมอดำแยจะใช้เชือกด้ายดิบผูกรัดสายสะดือให้แน่นเป็นสองเปลาะเอาผิวไม้รวก ตัดตรงกลางระหว่างที่รัด เมื่อตัดแล้วนำน้ำมันมะพร้าวทาตัวเด็กนำเด็กไปอาบน้ำอุ่นชะล้างไขมันและเมือก ที่ติดตัวมาต่อจากนั้นใช้ขมิ้นผง ดินสอพองโรยเพื่อให้สายสะดือแห้งและหลุดเร็ว เชื่อว่าเด็กจะมีนิสัย เหมือนกับคนที่อุ้มเด็กครั้งแรก เมื่อนำเด็กอาบน้ำมีประเพณีการนำสร้อย แหวน เงิน ทองใส่ลงในอ่างน้ำ อุ้มเด็กลงในอ่างน้ำถือเป็นเคล็ดว่าเมื่อเติบโตจะได้อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สินเงินทอง เมื่ออาบน้ำเสร็จให้ โรยขมิ้น ดินสอพอง นำเด็กวางบนเบาะซึ่งอยู่ในกระด้ง เด็กชายจะใส่ดินสอดด้วยมุ่งหวังว่าจะให้เป็น นักปราชญ์ราชบัณฑิต ถ้าเป็นหญิงก็ใส่ด้าย ใส่เข็มจะได้สันทัดเจนจัดเป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี รกจะเก็บใส่ หมอดินผสมกับเกลือวางไว้ใกล้ที่อยู่ไฟครบ 7 วัน ให้คนชื่อนุญมัน นุญคง นุญอยู่ นุญมี นำไปฝัง เวลา ถือหม้อให้สลบซ้าย-ขวา เชื่อว่าจะทำให้เด็กถนัดทั้งสองมือ ความเชื่อเรื่องแม่ซื้อเพราะเชื่อว่าผีเป็นผู้ปั้น มนุษย์เป็นเจ้าของทารก เมื่อวางเด็กใส่กระด้งแล้วร่อนกระด้งร้องว่า 3 วันลูกผี 4 วันลูกคน ลูกของใครมา รับเอาไป ญาติเด็กจะจัดให้หญิงแก่มารับมาพร้อมบอกว่าเป็นลูก แล้วให้เงินมารดาเด็ก เรียกหญิงแก่นี้ว่า แม่ซื้อ ถ้าเด็กไม่สบาย ตัวร้อน นอนผวา ตกใจง่ายเชื่อว่าผีมาหลอก จะนำตัวเด็กไปก็มีกรทำพิธีทั้งขันแม่ ซื้อเพื่อให้เด็กหายป่วยไข้ การทำขวัญ 3 วัน เป็นพิธีรับรองมีขวัญให้เกิดสิริมงคล จุฑรูปเทียนบูชาพระ และนำบายศรีปากชาม เช่นสังเวทพระภูมิเจ้าที่ ผูกขวัญที่ข้อมือเด็กด้วยสายสิญจน์ให้ศีลให้พรเด็ก เมื่อ ครบ 1 เดือนกับ 1 วันทำขวัญเวียนเทียนและโกนผมไฟ นำผมที่โกนใส่กระทงลอยน้ำ สวดมนต์เลี้ยงพระ มีการตั้งชื่อเด็กและทำพิธีลงอุ้ เปลี่ยนจากนอนกระด้งเป็นนอนเปล ประเพณีการเลี้ยงเด็กจะไม่ช่วยเหลือ พัฒนาการตามวัยจะให้เด็กมุ่งช่วยเหลือตัวเอง

3. ประเพณีการอุปสมบท

เมื่ออายุครบ 20 ปี ชายหนุ่มจะเข้าพิธีบวชเรียน มีขั้นตอนการบวชที่เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบ ทอดกันมาเป็นความเชื่อและก่อให้เกิดสิริมงคล ดังนี้ ผู้บวชจะต้องโกนผม หนวด เครา คิ้ว ตัดเล็บ และ นุ่งห่มด้วยเครื่องแต่งกายที่สวยงาม สวมเครื่องประดับ มานั่งในที่ทำขวัญนาค มักทำในตอนเย็นก่อนบวช 1 วัน เรียกว่า วันสุกดิบ การทำขวัญนาค มีพิธีบายศรีและแว่นเวียนเทียนรวมทั้งนำไตร บาตร เครื่อง

อัฐบริหาร และเครื่องสักการะมาตั้งในพิธีทำขวัญ หมอขวัญจะสวดหรือแห่ให้นาคได้นึกถึงพระคุณบิดา มารดา จะมีการกล่าวตั้งแต่เริ่มตั้งครุภัณฑ์จนกระทั่งคลอดออกมา ในวันบวชนาจะนุ่งขาวห่มขาวหรือสวม เสื้อครุยเทวดามีขบวนแห่เดินทางจากบ้านไปยังวัดที่จะบวช นาคพนมมือถือดอกบัวขาวพร้อมรูปเทียน มารดาจะเป็นผู้อุ้มไตรบวชบิดาถือตาลปัตรและบาตร ญาติพี่น้องถือเครื่องอัฐบริหาร ขบวนแห่จะวนรอบ โบสถ์ โยเวียนขวา 3 รอบ ก่อนเข้าโบสถ์นาคต้องวันทาสิมมาก่อน พิธีบวชนาโบสถ์ นาคเข้ากราบบิดา มารดา รับไตรส่งถวายพระอุปัชฌาย์ กล่าวคำขอสมათานศีลเมื่อรับศีลแล้วพระอุปัชฌาย์จะสวมบาตร สะพายให้ชี้และบอกชื่ออัฐบริหารจนครบ แล้วบอกให้นาคไปยืนที่ด้านนอกที่ประชุมสงฆ์ พระคู่สวด ประกาศแก่สงฆ์ แล้วจึงออกไปได้เสียงสั่งสอนนาค ตั้งคำถามนาค นาคก็จะตอบเรียกว่านาคขาน พระ คู่สวดกลับมาที่ชุมนุมสงฆ์ เรียกนาคเข้าไปขออุปสมบทต่อคณะสงฆ์โดยไต่ถามนาคและให้ขานนาคอีกครั้ง จากนั้นพระคู่สวดก็จะสวดญัตติ 3 ครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีใครคัดค้านในการบวช เมื่อจบอนุสาสน์ พระสงฆ์บวชใหม่ก็ถวายของบูชาพระคุณแก่พระสงฆ์ในสมาคมนั้นทุกรูป การอุปสมบท จะมีพระสงฆ์ ร่วมพิธี 5 รูป

4. ประเพณีการแต่งงาน

จะเริ่มตั้งแต่ฝ่ายชายจะต้องจัดหาผู้ใหญ่ ไปทาบทาม ฝ่ายหญิงจะขอวันเดือนปีเกิดของฝ่ายชายไว้ เพื่อตรวจดวงชะดาราาศี เป็นกลอุบายถ้าไม่พอใจจะได้เป็นข้ออ้างไม่ยกลูกสาวให้ ปัจจุบันฝ่ายหญิงได้รับอิสรภาพในการเลือกคู่ครองเมื่อตกลงกันได้ ฝ่ายชายส่งเจ้าแม่ไปเจรจาขอรื้อล่วงหน้าตกลงเรื่องสินสอดของ หมั้น ของหมั้นเป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงแสดงว่าจะแต่งงานกับฝ่ายหญิง สินสอดเป็น ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบให้บิดามารดาฝ่ายหญิง หลังจากนั้นจึงหาฤกษ์หมั้น วันหมั้น บิดามารดาฝ่ายชาย จะให้เจ้าแม่ นำขันหมากหมั้น ไปให้แก่บิดามารดาฝ่ายหญิง ซึ่งทางฝ่ายหญิงจะจัดหาเจ้าแม่ไว้คอยรับ ขันหมากหมั้น ในกรณีที่ฝ่ายชายผิคนิยญาไม่สามารถมาแต่งงานกับฝ่ายหญิงได้ฝ่ายชายต้องยกขันหมาก หมั้นให้ฝ่ายหญิง ถ้าฝ่ายหญิงผิคนิยญาที่ต้องคืนขันหมากและของหมั้นให้ฝ่ายชาย ในวันหมั้นจะมีการ กำหนดวันแต่งงาน ในระหว่างนั้น ฝ่ายชายก็มาสร้างเรือนหอให้แล้วเสร็จก่อนวันแต่งงาน ก่อนถึงวันฤกษ์ แต่งงานหรือที่เรียกว่าวันสุกดิบ มารดาฝ่ายเจ้าบ่าวจะนำผ้าไหว้และขันหมากไปยังบ้านเจ้าสาว ขันหมากที่ ฝ่ายชายนำไปนั้นมี 2 อย่าง คือขันหมากเอก ประกอบด้วยขันใส่ข้าวสาร หมากทั้งลูก พลุจิบจัดเรียงรอบ ปากขัน มีฉัตรระยับปักเป็นยอด ตั้งขันไปบนพานแว่นฟ้า มีเตียบสำหรับใส่หมุดต้ม หมากพลู ห่อหมก ขนมนจิน มีฝาปิด แล้วหุ้มด้วยผ้าแพร ผ้าลาย ผ้าเขียว หรือผ้าไหม จะใช้เตียบที่คู่แล้วแต่ตกลงกัน นอกจากนี้ยังมีต้นกล้วย ต้นอ้อย มะพร้าวอ่อน พานใส่เหล้า และถั่วงอกอีกด้วย ส่วนอีกอย่างหนึ่งคือ ขันหมากโทหรือขันหมากเลว มีขนม ส้ม กล้วย ผลไม้ จะมีมากน้อยตามแต่ตกลงกัน แต่ต้องเป็นจำนวนคู่ เสมอ ในตอนเย็นของวันสุกดิบจะมีการนิมนต์พระสงฆ์มาสวดที่เรือนหอ เจ้าบ่าวแต่งตัวเต็มยศไปกับเพื่อน เจ้าบ่าวเพื่อฟังพระสวดมนต์ เมื่อสวดจบแล้วบิดามารดาฝ่ายเจ้าสาวจึงนำเจ้าสาวออกมาให้นั่งใกล้ๆ กับ เจ้าบ่าว โดยมีเจ้าแม่ฝ่ายหญิงนั่งอยู่ตรงกลาง ประธานสงฆ์ที่มาสวดมนต์สวดมงคลแผ่ให้เจ้าบ่าวเจ้าสาว พระสงฆ์สวดชยันโตพร้อมกันแล้วประธานสงฆ์ในที่นั้นก็ช้ขันน้ำพระพุทธมนต์ให้เปิกทั่วทั้งเจ้าบ่าวและ

เจ้าสาว คือนั่นเจ้าบ่าวจะต้องนอนฝ่าหอหนึ่งคืน วันรุ่งขึ้นเป็นฤกษ์แต่งงาน เวลาเช้าบ่าวสาวดักบัตร พระสงฆ์ที่มาสวดมนต์ร่วมขันเดียวกัน ดักด้วยทัพพีเดียวกันหลังจากพระสงฆ์ฉันท์เสร็จ บ่าวสาวถวาย เครื่องไทยทานและจุดบั้งจัญเสร็จแล้ว บิดามารดาฝ่ายเจ้าสาวจึงให้จัดของควาสำหรับหนึ่ง ของหวานสำหรับ หนึ่งไปให้บิดามารดาฝ่ายเจ้าบ่าวเหมือนเป็นสัญญาว่าเมื่อพระสงฆ์ฉันท์เสร็จแล้วให้ยกขบวนขันหมากไป ยังบ้านเจ้าสาวได้ การแห่ขันหมาก เป็นเครื่องค้ำบับิดามารดาของฝ่ายหญิง ฝ่ายเจ้าบ่าวจะต้อง เลือกสรรชายหญิงที่มีรูปร่างผอมคอด แต่งตัวตามตระกูลยกทูนสินสอด (ใส่พาน) พานผ้าไหว้ ขันหมาก โดยจัดขบวนขันหมากดังนี้ คือ มีฆ้องนำขันหมากหรือบางที่มีเครื่องมโหรีหรือเครื่องดีดสีตีเป่าไปด้วย บาง ที่ก็ไปเสียบๆก็มี ต่อไปเป็นพานสินสอด ผ้าไหว้ ขันหมากเอกซึ่งทางฝ่ายเจ้าบ่าวจะต้องหาหญิงรุ่นสาว หน้าตาหมคอดสวยงามแต่งตัวสมตระกูลยกไปต่อจากขันหมากเอกจะเป็นเทียบซึ่งเจ้าภาพจะต้องจัดหญิงที่มี ตระกูลมีสามีแล้วยกไปเป็นคู่ๆกัน ต่อจากเทียบเป็นพานผ้าไหว้ แล้วถึงเป็นขันหมากเลขซึ่งผู้ยกเป็นผู้ชาย เมื่อถึงบ้านฝ่ายเจ้าสาว จะจัดให้เด็กแต่งตัวถือพานรองมีหมากพลูลงไปรับ เชิญขันหมากขึ้นเรือนหอ ถ้า แก่ฝ่ายเจ้าสาวออกมารับขันหมาก เชิญสามีภรรยาผู้มีตระกูลมารับเปิดเทียบคู่เป็นคู่ๆ เสร็จแล้วถ้าแก่ฝ่าย หญิงยกเทียบกับขันใส่เหล้า มะพร้าวอ่อนและพานผ้าไหว้มีเข้าไปไว้ในเรือน บิดามารดาฝ่ายหญิงเช่นผีปู่ย่า ตายายตามประเพณี ตรวจนับสินสอด ถ้าแก่ฝ่ายหญิงจึงนำเงินนั้นมารวมเคล้าด้วยถั่ว งา แป้ง และน้ำมัน หอมแล้วกอบให้ บิดามารดาฝ่ายหญิงไว้เมื่อเคล้าเงินเสร็จแล้ว ฝ่ายเจ้าสาวจะจัดเลี้ยงเจ้าแก่ และผู้ที่ยก สินสอดผ้าไหว้แล้วจัดเงินให้ผู้ที่ยกขันหมากสินสอด แบ่งขนมในขันหมากออกเป็น 2 ส่วน มอบให้ เจ้าบ่าวนำกลับไปส่วนหนึ่ง (ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม กรุงรัตนโกสินทร์, 2525) พิธีรดน้ำ คู่บ่าว-สาว นั่งบนตั่งรดน้ำโดยหญิงนั่งซ้าย ชายนั่งขวา ผู้ใหญ่ที่เป็นประธานจะสวมมงกุฎครอบศีรษะ ชาย-หญิง เจิมแป้งลงที่หน้าผาก บ่าวสาว 3 แด้ม คล้องมาลัยและรดน้ำสังข์บนมือบ่าวสาวพร้อมทั้งให้พร จากนั้นแขกอื่นๆ ก็เข้ารดน้ำตามลำดับ เมื่อรดน้ำเสร็จอาจให้พ่อแม่หรือแขกอาวุโสเป็นผู้ถอดมงกุฎโดยยก มงกุฎขึ้นจากศีรษะบ่าวสาวพร้อมกัน พิธีไหว้ปู่ย่าตายาย หลังจากรดน้ำพระพุทธรูปแล้ว คู่บ่าวสาวจุดธูป เพื่อไหว้ผีปู่ย่าตายาย ไหว้บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ตามลำดับ โดยจัดของชำร่วย เช่นผ้าห่ม ผ้าถุง เป็นต้น ญาติผู้ใหญ่จะรับไหว้ด้วยทรัพย์สินเงินทอง พิธีปูที่นอน ฝ่ายเจ้าสาวต้องจัดที่นอน หมอนมุ้งเชิญผู้ใหญ่ที่ อยู่กินกันอย่างมีความสุข ไปทำพิธีปูที่นอนเรียงหมอน โรยด้วยกลีบดอกไม้หอม ที่นอนใส่ใบเงินใบทอง ไหว้ด้วย เตรียมผักเจียว หม้อใส่น้ำ ถั่วงา เงินทูน สินสอด วางบนพาน ข้างที่นอนผู้ใหญ่ที่เชิญมาทำพิธีจะ นอนก่อน หญิงนอนซ้าย ชายนอนขวา พิธีส่งตัว เป็นขั้นตอนที่จะต้องจัดหาฤกษ์ส่งตัว โดยผู้ใหญ่ฝ่าย หญิงจะพาเจ้าสาวไปส่งตัวเข้าหอพร้อมให้โอวาท ฝ่ายหญิงจะไหว้หรือกราบเท้าฝ่ายชายเป็นเสร็จพิธี

5. ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย

การจัดการศพแล้วแต่ฐานะของแต่ละบุคคลประเพณีจัดงานศพแล้วแต่ฐานะของแต่ละบุคคล ประเพณีจัดงานศพเป็นการทำบุญเพื่อความสุขความเจริญให้สิ่งร้ายกลายเป็นดีและเป็นมงคลแก่บ้านเรือน ตัวบุคคล การจัดงานศพของไทยแต่ละท้องถิ่นต่างกัน การปฏิบัติและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายของไทยโดย สรุปรมี ดังนี้ เมื่อเห็นว่าผู้ป่วย หรือ คนชราไม่มีทางรอดก็จะทำพิธีต่ออายุคือนิมนต์พระมาสวดโพชฌงค์

แล้วชักบังสุกุลเป็น เมื่อใกล้ตายญาติจะบอกหนทางโดยจัดดอกไม้รูปเทียนบรรจุกรวยใบตอง ให้ผู้ตายพนมมือถือไว้สำหรับบูชาระลึกคุณพระรัตนตรัยดวงวิญญาณจะได้มีที่ยึดเหนี่ยว พร้อมทั้งกล่าวคำว่าพระอะระหัง เมื่อผู้ตายหมดลมหายใจให้จุดเทียนกละเม็ดตั้งไว้ข้างศพ เมื่อเทียนหมดเล่ม ตรวจลมหายใจผู้ตายอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าตายจริง การอาบน้ำศพน้ำที่ใช้อาบจะต้องต้มให้เดือดใส่ใบไม้สดลงไป อาบด้วยน้ำร้อนก่อนแล้วจึงอาบด้วยน้ำเย็น ทาด้วยขมิ้นสด ผิวมะกรูดคั้นเอาแต่น้ำ นำมาทาให้ทั่วร่างกาย แต่งตัวศพโดยหวีผม 3 หวี หวีไปข้างหน้าซีกหนึ่งสำหรับคนตาย หวีไปข้างหลังซีกหนึ่งสำหรับคนเกิดแล้วหักหวีเป็นสองท่อน ขว้างทิ้งหรือโยนลงในโลง ศพใช้ผ้าสีขาวนุ่ง เอาชายพกไว้ข้างหลังสวมเสื้อขาวกลับทางมีกระดุมติดไว้ข้างหลังเป็นชุดคนตาย แล้วนุ่งห่มตามธรรมดาทับอีกทีหนึ่งเป็นสัญญาลักษณะของการเกิด รดน้ำศพโดยนำสพวางไว้บนเตียงคลุมด้วยผ้าแพรแบบมือขาวอกบนหมอนเล็กๆ และภาชนะรองรับน้ำสักระยะหันไปทางทิศตะวันตก รดน้ำศพด้วยหยดน้ำหอมที่มีศพและกล่าวคำขอมาพร้อมมโหสิกรรมให้ศพ เอาหมากใส่ปากศพเพราะคิดจะให้ผู้ตายได้กินของที่เคี้ยวชอบหรือเงินใส่ปากศพเพื่อผู้ตายจะได้มีทรัพย์ติดตัวไปใช้สอยในเมืองผี อาจเป็นค่าจ้างผีซึ่งเป็นผู้พาผู้ตายไปเมืองผีหรือเป็นปริศนาธรรมให้พิจารณาว่า ทรัพย์สินที่สะสมไว้ตายก็เอาไปด้วยไม่ได้ บางทีก็นำสิ่งของที่ผู้ตายชอบ เช่น บุหรี่ เสื้อผ้าใส่โลง เผาไปพร้อมศพเพื่อให้ผู้ตายนำไปใช้เมืองผี ปิดหน้าศพโดยใช้ขี้ผึ้งปิดเต็มหน้า บางครั้งก็ปิดเฉพาะตาและปาก จัดกรวยใส่ดอกไม้ รูปเทียน ให้ศพพนมมือถือไว้เพื่อนำไปไหว้พระจุฬามณีบนสวรรค์ ใช้เชือกด้ายดิบทบหลายๆ ทบ โยขนาดเท่านิ้วก้อย ให้ทำเป็น 3 เปลาะ เป็นบ่วงคล้องคอแทนห่วงลูก ผูกหัวแม่มือแทนห่วงทรัพย์และผูกหัวแม่เท้าแทนห่วงเมีย การเบิกโลงเป็นหน้าที่ของสัปเหร่อแล้วจึงยกศพลงโลง ตอกตะปูปิดฝาผนึก การตั้งศพเพื่อบำเพ็ญกุศลต้องหันหัวโลงไปในทางทิศตะวันตกเสมอ ถ้างตั้งศพอยู่ในบ้านเรือนให้ตามไฟสพวางไว้ทางปลายเท้าศพ ระหว่างตั้งศพต้องจัดอาหารและน้ำตั้งไว้ข้างศพ วันละ 2 เวลา เพื่อเช่นศพ

การสวดพระอภิธรรม นิมนต์พระสงฆ์ 4 รูป เจ้าภาพจุดรูปเทียนสักการะ แล้วอาราธนาศีลเคาะข้างโลงบอกให้ศพรับศีล อาจจะนิมนต์สวด 2 จบ หรือ 4 จบ บทสวดมีเนื้อความกล่าวถึงความไม่เที่ยงแท้ ความไม่แน่นอนของสังขาร ควรระลึกถึงความตายอยู่เสมอ การทำบุญอุทิศให้ผู้ตายไม่ต้องเชิญแขกและไม่ต้องให้มีการช่วยเป็นเงินไม่ถือว่าขาดมารยาท การทำบุญนี้เรียกว่า ทักษิณานุประทาน ได้แก่ ทำบุญครบวันตาย 7 วัน เรียกว่า สัตตมวาร ทำบุญครบวันตาย 50 วัน เรียกว่า ปัญญาสมวาร ทำบุญครบวันตาย 100 วัน เรียกว่า สตवार เมื่อครบปีก็ทำบุญอีกครั้งหนึ่ง อาจจะนิมนต์พระ 5 รูป 7 รูป 10 รูป (ไม่ใช่ 9 รูป เพราะถือเป็นงานมงคล) ไม่มีการวงด้ายสายสิญจน์ เมื่อเอาศพออกจากบ้านมีพิธีกรรมหลายอย่าง เช่น ชักปากหรือหักดิบจากมุงหลังคาเป็น 2 ท่อน ไม่นำศพลงทางบันไดบ้านห้ามศพเอาศีรษะไปก่อนให้มีคนโปรยข้าวตอกดอกไม้ไปตลอดทาง วันเผามักเอาศพตั้งบนศาลาเพื่อทำบุญ นิมนต์พระสงฆ์สวดมนต์ ถันภัตตาคารเพล บ่ายสวดมาติกา บังสุกุล มีเทศน์ ยกศพใส่โลงให้นอนคว่ำหน้า เวียนศพรอบเชิงตะกอน ซ้ายไปขวา 3 รอบ ว่าไม่โลก โกรธ หลง มีพิธีทอดผ้าซีกผ้าบังสุกุล แล้วใช้เงินเหรียญโยนทาน นำน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพ จุดไฟเผา ห้ามมิให้ต่อกันไป โยนผ้าคลุมโลง 3 ครั้ง ก่อนผู้เผาศพจะกลับ ต้องรอให้สัปเหร่อชักฟืนออก 3 ดุ้น เมื่อกลับถึงบ้านต้องล้างหน้าหรืออาบน้ำ การแปรรูปเก็บอัฐิจัดทำในตอนเช้า

ของวันรุ่งขึ้น ก่อนเก็บอัฐิจะมีพิธีสามบาท บรรจุสิ่งของต่างๆ เพื่อผู้ตายจะได้รับในภพอื่น นำมาถวายพระ 3 รูป มีทอดผ้าไตร ชักผ้าบังสุกุล กรวดน้ำอุทิศให้ผู้ตาย ในการเก็บอัฐิจะมีพิธีประพรมของหอม ดอกไม้โปรยลงบนกระดูก รวมทั้งเงินทอง นิมนต์พระมาชักบังสุกุล จากนั้นบุตรหลานก็จะเลือกเก็บอัฐิส่วนต่างๆ เก็บรักษาไว้ในโกศซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคล ส่วนที่เหลือหรือถ้าถ่านจะห่อผ้าขาวเก็บรวบรวมไว้นำไปบรรจุในเจดีย์เพื่อให้ลูกหลานได้เคารพกราบไหว้ต่อไปหรือนำไปลอยอังคารเชื่อว่าไปสู่แม่น้ำคงคาที่จะนำไปสรวงสวรรค์ จากนั้นจะมีพิธีทำบุญอัฐิในแต่ละปี ซึ่งนิยมทำในช่วงสงกรานต์ (วิมล จิโรจน์พันธ์ และคณะ, 2548)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ประเพณีและวัฒนธรรมไทยมีเครื่องเค็มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมน้อยมาก ดังนั้นควรจะศึกษาถึงการใช้เครื่องเค็มแอลกอฮอล์ของชาวไทย

วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าไทย-เขมร

จากการศึกษาของ สุทัศน์ กองทรัพย์ (2536) สรุปได้ว่า เขมรหรือขอม เป็นกลุ่มที่มีบทบาทเด่นชัดในการควบคุมอิทธิพลทางการเมืองของดินแดนอีสานระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-18 บางส่วนมีการอพยพขึ้นไปทางลำน้ำโขงตั้งถิ่นฐานปะปนกับกลุ่มดั้งเดิมอื่นๆ อันเนื่องมาจากเหตุผลทางการเมืองและอิทธิพลความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์

ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 พระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 และพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ. 1656 – 1761) ทรงเป็นกษัตริย์ที่เข้มแข็งและศรัทธาในลัทธิเทวราช ได้เกณฑ์ชาวเขมรจากดินแดนต่ำ (กัมพูชาปัจจุบัน) มาสร้างปราสาท ขุดสระน้ำและสร้างถนนร่วมกับชาวกูย จึงมีชาวเขมรตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเดียวกับกลุ่มกูยในเขตป่าดง จึงเรียกว่า หัวเมืองเขมรป่าดง

สำหรับเขมรในประเทศไทย อาจจะเป็นเขมรที่อพยพมาจากทางตอนเหนือของแม่น้ำโขงโดยตามพวกมอญ แต่ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทางทิศตะวันออกในดินแดนที่เป็นประเทศลาวในปัจจุบันและที่ราบสูงโคราช รวมทั้งเขมรป่าดงสุรินทร์ สังกะ และขุขันธ์ ชาวเขมรในบุรีรัมย์เป็นกลุ่มเดียวกันกับเขมรในจังหวัดสุรินทร์

ประเพณีพิธีกรรมตามปฏิทินของชาวเขมร

ประเสริฐ ปาณินิจ (2542) ได้กล่าวถึงประเพณีพิธีกรรมตามปฏิทินของชาวไทย-เขมร ที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน มีการประกอบพิธีในแต่ละเดือน ดังนี้

1. เดือนอ้าย ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคมเียะกตฺจ ซึ่งตรงกับเดือนธันวาคม ตามปีปฏิทิน ในเดือนนี้จะมีประเพณี รัวพะเงียว โรดชรีอว คือ การลงแขกเกี่ยวข้าว ถือเป็นประเพณีหนึ่งที่ชาวไทยทั่วไปและชาวไทยที่มีอาชีพทำนาถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. เดือนยี่ ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคมเียะ หรือ แคมเาะหอ ตรงกับเดือนมกราคมตามปีปฏิทิน ในเดือนนี้จะจัดพิธีศิวมหาเจียดหรือเทศมหาชาติผนวกเข้ากับการทำบ็อนชรีอว หมายถึงการที่ชาวบ้านนำข้าวเปลือกตามศรัทธาเข้าไปสมทบทำบุญร่วมกันที่วัด รวมกันได้เท่าไรก็จะทำพิธีถวายให้วัดทั้งหมด ส่วนวัดจะต้องตั้งกรรมการรับผิดชอบเกี่ยวกับข้าวเปลือกหรืออาจนำไปจำหน่ายเพื่อนำมาบูรณะวัดต่อไป นอกจากนี้แล้วเดือนนี้จะมีประเพณีบ็อนเลิงชะนัทเหมีย (ปีใหม่) เลิงประเดียะทเหมีย (ขึ้นบ้านใหม่) ประเพณีแซนการ์ ประเพณีก้อเซาะกำป้อจ ในประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ดังกล่าวชาวบ้านทั้งหลายมีส่วนร่วม

ในความสนุกสนานรื่นเริงในการประกอบพิธีเพื่อเป็นเครื่องจรรโลงคนและสังคมนอกจากนี้ยังมีพิธีกรรม
 ๓. เดือนสาม ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคมเมียะทม ตรงกับเดือนกุมภาพันธ์ตามปฏิทินจะมีพิธีทาง

พุทธศาสนา คือ ทำบุญบ่อนโงมาฆบูชาหรือที่เรียกว่าการทำบุญวันมาฆบูชาและพิธีมีวัดพิธีนี้จัดขึ้นเพื่อ
 มุ่งเน้นในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยของชาวไทยเขมร โดยเฉพาะการประกอบพิธีกรรมในแต่ครั้งจะมีการ
 รวมกลุ่มเครือญาติและบุคคลในชุมชนซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการประสานสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติและ
 กลุ่มของชุมชนอีกด้วย

๔. เดือนสี่ ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะปะกุล ตรงกับเดือนมีนาคมตามปฏิทิน ในเดือนนี้จะมี
 ประเพณี แชนการ์ (แต่งงาน) พิธีเลิงประเดียะทเม็ย (ขึ้นบ้านใหม่) พิธีบุซ(อุปสมบท)

๕. เดือนห้า ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะเจ็ด ตรงกับเดือนเมษายนตามปฏิทิน ในเดือนนี้จะมี
 พิธีบ่อนแคะเจ็ด หมายถึง ประเพณีบุญสงกรานต์ มีการสงน้ำพระ รดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ มีการก่อเจดีย์
 ทรายในวันสงกรานต์มีการละเล่นพื้นบ้านหลายอย่าง เช่น การเล่นชักกะเย่อ การเล่นเจริยง การเล่นกันตริม

๖. เดือนหก ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะปะชา ตรงกับเดือนพฤษภาคมตามปฏิทิน จะประกอบ
 พิธีกรรมทางศาสนาคือพิธีบ่อนโงวิสาขบูชามีการทำบุญตักบาตร ทำพิธีเวียนเทียนในวันวิสาขบูชาและใน
 เดือนนี้จะทำพิธีแรกนา พร้อมๆ กับพิธีแรกนาขวัญของราชพิธีด้วย

๗. เดือนเจ็ด ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะจี้ ตรงกับเดือนมิถุนายนตามปฏิทิน มีพิธีบวงสรวงกะตวม
 เน็ยะตา (ผีปู่ตา) ถือเป็นพิธีกรรมก่อนลงทํานาเพื่อเป็นการชำระล้างสิ่งอัปมงคลทั้งหลายให้หมดไปและเพื่อ
 เป็นการต้อนรับความอุดมสมบูรณ์ของข้าวปลาอาหารที่จะทำการปักดำในฤดูกาลต่อไป

๘. เดือนแปด ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะอะซาน ตรงกับเดือนกรกฎาคมตามปฏิทิน ในเดือนนี้
 จะมีประเพณีบ่อนโงลพันชา (ทำบุญเข้าพรรษา) มีการถวายเทียนพรรษา ทำบุญตักบาตรและถวายผ้าอาบ
 น้ำฝนแด่พระสงฆ์และในช่วงเดือนนี้จะมีประเพณีกันซงซึ่งเป็นประเพณีการถือศีล มีการทำอาหารไปทำบุญ
 ที่วัดทุกวันนอกจากนี้ยังมีพิธีการเช่นพระภิกษุเพื่อการทำนาอุดมสมบูรณ์ได้ผลผลิตที่ดีและมีปริมาณมาก

๙. เดือนเก้า ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะชราป ตรงกับเดือนสิงหาคมตามปฏิทิน ในช่วงนี้เป็นฤดู
 การทำนาจึงไม่ค่อยมีพิธีกรรมปรากฏเด่นชัด

๑๐. เดือนสิบ ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะเบ็น ตรงกับเดือนกันยายนตามปฏิทิน ชาวไทย-เขมรจะ
 มีการเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษเรียกว่าพิธีกรรมแซนโคนตา ซึ่งการประกอบพิธีกรรมแซนโคนตานี้มี 2 ช่วง
 คือ ช่วงแรก ในวันขึ้น 14-15 ค่ำ เดือนสิบ เรียกว่า เบ็นตุง ช่วงที่สองจะจัดพิธีใหญ่โตมากและถือว่าเป็น
 พิธีกรรมที่ทุกคน ทุกครอบครัวต้องทำ โดยจัดขึ้นในวันแรม 14-15 ค่ำ เดือนสิบ เรียกว่า เบ็นทมซึ่งการ
 ประกอบพิธีกรรมนี้มี 3 ระดับ คือ ระดับครอบครัว ระดับเครือญาติและระดับชุมชนเพราะเชื่อว่าโคนตามี
 อำนาจให้คุณให้โทษ ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามจะถูกสังคมลงโทษกล่าวหาว่าเป็นคนนอกคตัญญู จะมีความ
 ล้มเหลวในชีวิตหาความสุขไม่ได้

11. เดือนสิบเอ็ด ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะเน็ง ตรงกับเดือนตุลาคมตามปฏิทิน ในเดือนนี้ จะมีการประกอบพิธีกรรมบ่อนแจ่งพันชา (ทำบุญวันออกพรรษา) ในวันขึ้น 15 ค่ำ จะมีการถวายภัตตาหาร แต่พระสงฆ์มีการสวดมนต์ ฟังเทศน์ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของการทำบุญตามปกติ

12. เดือนสิบสอง ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แคะเคี้ยก ตรงกับเดือนพฤศจิกายนตามปฏิทิน ในเดือนนี้จะมีการประกอบพิธีกรรมคล้ายๆ กับภาคอื่นๆ ของไทย เช่น มีการทำบุญบ่อนกันเท็น (ทอดกฐิน) เริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบเอ็ดจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนสิบสอง และบ่อนผ้าป่า ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ประเพณีตรุษสงกรานต์ ของชาวเขมรเมื่อ 40-50 ปีที่แล้ว วันแรม 13-14 ค่ำ เดือน 4 ผู้เฒ่าผู้แก่ของแต่ละหมู่บ้านจะเดินบอกทุกหลังคาเรือนว่าปีใหม่ของเราจะมาถึงแล้วในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 จึงขอให้หยุดงานมาฉลองปีใหม่ ในสามวันในหมู่บ้านจะมีการละเล่นดังนี้

1. เรือมตรด (รำตรุษ) จัดกระบวนดนตรีของหนุ่มสาวในหมู่บ้านแต่งตัวแบบตลก เดินเรียงแถว 10- 20 คน ประกอบด้วยคณะนักร้องของเรือมตรด ผู้ร้อง(เจียง) เดินนำหน้า ผู้ถือบาตรและบัญชีรับบริจาค ขบวนจะเดินไปทุกบ้านเรือน เมื่อถึงบ้านผู้ใดจะเริ่มตีกลอง ผู้ร้องนำเริ่มร้องเมื่อร้องเสร็จผู้ร้องตามจะร้องพร้อมกันพร้อมกับจังหวะการรำ เนื้อร้องทำนองเพลงแบ่งเป็นสามตอน ตอนแรก บอกกล่าวให้ญาติพี่น้องมาทำบุญร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันเมื่อเจ้าของบ้านเห็นคณะเรือมตรดมาถึงบ้าน จะรีบเอาเสื่อมาปูพร้อมน้ำดื่มขันใหญ่ 1 ขัน และเหล้าขาว 1 ขวด พร้อมกับเชิญผู้ถือบัญชีขึ้นบ้านนั่งพักทายกินน้ำและถวายจตุปัจจัยเพื่อทำบุญ ในขณะที่เดียวกันญาติเจ้าของบ้านคนใดคนหนึ่งจะเอาเหล้าไปรินให้คณะที่รำอยู่ข้างล่างดื่มด้วย ตอนที่สอง เมื่อเจ้าของบ้านทำบุญแล้ว คณะเรือมตรดก็จะร้องเพลงอวยพรให้มีอายุมั่นคงขวัญยืนคิดสิ่งใดขอให้สมปรารถนา บางที่มีการกระเซ้าเหย้าเหย้านบ้าง ตอนที่สาม เมื่อผู้ถือบัญชีลาเจ้าของบ้าน คณะเริ่มร้องเพลงลา แล้วก็เริ่มเดินไปบ้านถัดไป การร้องเช่นนี้ทำทุกหลังคาเรือนจะไม่มีเว้น

2. การทำบุญหมู่บ้าน เมื่อเรือมตรดเสร็จแล้วก็กำหนดพิธีการทำบุญหมู่บ้าน ก่อนถึงวันพิธีจะมีการขนทรายก่อเจดีย์ เพื่อเป็นสิริมงคลกับหมู่บ้านโดยนิมนต์พระมาฉันและมอบเงินที่ได้จากการเล่นเรือมตรดและจากผู้บริจาคเพิ่มถวายวัดเพื่อเป็นการทำบุญร่วมกัน

3. การเล่นสะบ้า ในเทศกาลสงกรานต์มีการละเล่นมากมายแต่ที่ขาดไม่ได้คือการเล่นสะบ้าโดยใช้เม็ดมะค่าโม่เป็นลูกสะบ้า ผู้ชนะจะได้เชกหัวเช่า

ประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวิถีชีวิตของชาวเขมร

ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตเป็นประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนทุกชาติทุกภาษา ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงแก่กรรม จึงขอกล่าวถึงประเพณีพิธีกรรมของชาวไทยเขมรดังนี้

1. ประเพณีการโกนจุก เด็กเกิดมาสุขภาพไม่ดีสามวันสี่วัน ไข้ผู้เฒ่าผู้แก่ให้ไว้ผมจุกคือไม่ให้ตัดผมที่ตรงกลางกระหม่อมปล่อยให้ยาวไปเรื่อยๆ เมื่อเด็กมีอายุ 9 ขวบ 11 ขวบ หรือ 13 ขวบ ถือว่าโตแล้ว ดังนั้นจึงต้องทำพิธีตัดผมจุกออก พิธีโกนจุกจึงเกิดขึ้น การเตรียมพิธีโกนจุกนั้นมีหลายอย่างสิ่งแรก คือขนมชนิดต่างๆ ต่อมาก็มียาขศรี เมื่อทำยาขศรีเสร็จก็เอาผ้าไหมสำหรับนุ่งโจงกระเบนซึ่งเป็นผ้าใหม่ๆ หุ้ม

ห่อบายศรีนั้นไว้ ปะรำพิธีเป็นลักษณะเสาคั่นกล้วยประกอบไม้ไผ่มีปลายแหลมข้างบน สำหรับพระสงฆ์ และเด็กขึ้นทำพิธีโกนผม พิธีเริ่มในตอนเย็นโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์เย็น ก่อนถึงเวลาสวดมนต์นั้น เขาจะจัดข้าวปลาอาหารสุกใส่ถาดมาเช่นบอกลีปู้ ผีย่า ผีตา ผียาย ให้ช่วยอวยพรให้ลูกหลานอายุมั่นคงขยันขึ้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการเช่นบอกลีปู้ตาและการเช่นพระภูมิเจ้าที่ (สุรินทร์ มรดกโลก, 2546)

2. ประเพณีการอุปสมบท การอุปสมบทชายไทยที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปนั้นควรอุปสมบทก่อนที่จะมีเหย้าเรือน พ่อแม่จะต้องจัดการบวชเพื่อศึกษาพระธรรมในพระพุทธศาสนาส่วนมากจะทำก่อนเข้าพรรษาเพราะเขาถือว่าถ้าบวชได้เข้าพรรษาจะได้บุญมากเพราะเป็นช่วงที่พระภิกษุเคร่งวินัยมากกว่าระยะอื่น ขึ้นตอนในพิธีการอุปสมบทมีมากแต่ที่ขาดไม่ได้สำหรับชาวไทย-เขมร คือ การเช่นบูชาผีบรรพบุรุษ ในช่วงสู่ขวัญภาคมีการจัดสำรับข้าวปลาอาหาร และ จุดธูปเทียนทำการเช่นไหว้บอกกล่าวผีบรรพบุรุษ ในการเช่นผีของชาวเขมรจะต้องมีเหล้าเสมอซึ่งเป็นเหล้าขาว

3. ประเพณีการแต่งงาน ชาวไทย-เขมร เรียกว่า แซนการ์ หนุ่มสาวมักจะเลือกคู่ครองที่พูดภาษาเดียวกันมีขนบธรรมเนียมประเพณีอันเดียวกัน มีอิสระในการเลือกคู่ครองไม่มีการคลุมถุงชน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องในประเพณีการแต่งงานตั้งแต่การสู่ขอทาบทาม เรียกว่า การ “ซัวร์” แปลว่าหมั้น โดยที่ฝ่ายชายจะส่งผู้ใหญ่มาทาบทาม 2-3 คน (อาจเป็นพ่อแม่ของฝ่ายชายหรือบุคคลที่มีเกียรติฐานะพอที่จะเจรจาสำเร็จ ซึ่งเรียกว่า “เต่าแก่” พร้อมด้วยเหล้า 1 ขวด หมากพลู 1 พาน เทียน 1 คู่ มาที่บ้านฝ่ายหญิงเพื่อเจรจาสู่ขอซึ่งฝ่ายหญิงจะเรียกค่าธรรมเนียมตามฐานะ เงินนี้จะตกเป็นของฝ่ายหญิง เมื่อตกลงกันว่าจะมีการแต่งงาน (แซนการ์) กันแน่นอน ฝ่ายชายก็จะลากลับก่อนและจะส่งข่าวเกี่ยวกับฤกษ์วันแต่งงานมาให้ทราบภายหลัง การเตรียมตัวของฝ่ายชาย บิดามารดาเตรียมหมากเจียนสำหรับเป็นของกำนัลในการเชิญแขกมาร่วมงานแต่งงาน จัดทำบายศรีเพื่อสู่ขวัญเจ้าสาว เตรียมของที่จำเป็นสำหรับงานแต่งซึ่งเรียกว่า “จำเนียร” เช่น เหล้า หมู พริก ข้าวสาร ผักผลไม้ ฯลฯ ตามเงื่อนไขที่ฝ่ายหญิงต้องการ สิ่งสำคัญคือต้องเตรียมเงินและทองสำหรับเป็นค่าสินสอดให้พร้อม ในวันสุกดิบก่อนวันแต่งงานนั้น ฝ่ายชายต้องจัดขบวนส่งอาหารสัมภาระที่เตรียมไว้ ตามเงื่อนไขที่ฝ่ายหญิงต้องการ มาที่บ้านฝ่ายหญิง เรียกว่า พิธีจูนจำเนียร วันทำพิธีแต่งงาน หรือ ใจแซน จะทำที่บ้านของฝ่ายหญิง ปะรำพิธีจะได้รับการตกแต่งอย่างดีมีความหมายตามข้อเสนอแนะของพราหมณ์ผู้ควบคุมพิธีจะทำที่บ้านของฝ่ายหญิง ปะรำพิธีจะได้รับการตกแต่งอย่างดีมีความหมายตามข้อเสนอแนะของพราหมณ์ผู้ควบคุมพิธี โดยมีปะรำพิธีประกอบด้วยเหล้า 40 ดิกรหนึ่งขวด และมีเหล้าในการเช่นผีบรรพบุรุษ

4. ประเพณีเกี่ยวกับการตาย การปฏิบัติต่อคนตายของชาวไทย-เขมร ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา การจัดการศพก็จะเริ่มตั้งแต่การอาบน้ำศพ น้ำที่นำมาใช้ในการอาบน้ำศพจะต้องผ่านพิธีอาจารย์(ครู) ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายประกอบขึ้นก่อนหลังจากอาบน้ำศพแล้วก็จะเป็นการแต่งตัวให้กับศพ มีการหิวผมให้กับศพ ใส่เสื้อผ้าให้ศพโดยแต่งเสื้อผ้าให้ใส่ตรงกันข้ามกับคนที่มีชีวิตอยู่ เช่น นุ่งผ้าให้คนตายโดยเอาชายพกไว้ข้างหลังให้ผู้ตายนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก

ต่อจากนั้นจะมีการขอมาศพ มีการนำเงินเหรียญไปใส่ที่ปากของผู้ตาย ขณะเดียวกันญาติของผู้ตายคนใดคนหนึ่งก็จะไปแจ้งผู้ใหญ่บ้านและมีการจุดประทัดหรือยิงปืนหนึ่งนัดเพื่อเป็นการบอกทางแก่ผู้ตายและแจ้งให้ญาติและชาวบ้านทราบว่ามีคนตายในหมู่บ้าน ชาวบ้านก็จะมาที่บ้านของผู้ตายเพื่อช่วยกันทำหีบศพ เมื่อทำเสร็จก็จะบรรจุศพพร้อมกับมีการจัดเตรียมเครื่องใช้สอยต่างๆ เช่น ถ้วย ชาม หม้อ หมอน เสื้อผ้าและเครื่องประดับต่างๆ เพื่อให้ผู้ตายนำไปใช้ในโลกลงหน้า มีการใช้เครื่องคัมแอลกอฮอล์ในการเลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน

5. พิธี “โจล มะมัวด” (รักษาคนป่วย) ชาวไทย-เขมร อายุ 60-70 ปี มักจะนิยมรักษาคคนเจ็บป่วยด้วยพิธีกรรม “โจล มะมัวด” ซึ่งมีลักษณะคล้ายการทรงเจ้าแต่มีพิธีกรรมมากกว่า ในการจัดพิธีนี้จะต้องจัดพิธีกรรมมะมัวดเสียก่อนถ้าผิดครุแล้วจะเล่นไม่ได้เครื่องบูชาครุมีหลายอย่างซึ่งเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ จะทำพิธีนี้ขึ้นเมื่อมีผู้ป่วยซึ่งพยายามรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์แผนปัจจุบันแล้วไม่หาย จึงทำพิธีเพื่อหาสาเหตุของการเจ็บป่วยโดยจะต้องมีการจัดเตรียมสิ่งของให้ครบตามพิธีกรรม อาการของคนทรง มักจะมีลักษณะอาการที่ต่างไปจากคนเดิม บางคนร้องไห้ บางคนแสดงอาการโกรธผู้ป่วยเพราะทำผิด ขณะเดียวกันเจ้าภาพและญาติต้องถามว่า ความผิดนั้นจะทำอย่างไรจึงจะพ้นผิด หลังจากนั้นก็จะทำพิธีตามที่ผู้เข้าทรงบอกเป็นการจัดพิธีถวายเพื่อให้หายป่วย มีหลายรายที่หายป่วยได้จริง

เพลง-ดนตรี และการละเล่นพื้นบ้าน

เพลงดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านมีหลายอย่างโดยเพลงจะมีความสอดคล้องกับพิธีกรรม สะท้อนวิถีชีวิต ทางด้านดนตรี กันตรึมและเพลงเจริญเบริน คณะผู้เล่นจะต้องทำการไหว้ครูก่อนโดยมีเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ

วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ประมาณช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 กรมศิลปากร (2515 : 10) กล่าวว่าพื้นที่ประเทศไทย ปัจจุบันนี้ตกอยู่ใต้อำนาจของขอม แต่ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 18 นั้นอำนาจขอมบริเวณลุ่มน้ำยมทางภาคเหนืออ่อนลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในช่วงสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งจะเห็นได้จากการส่งธิดาชื่อ สิงขร มหาเทวี พระขรรค์ชัยศรี และพระนามกรมแดงอัญศรีอินทราบดีนทราทิศย์ถวายแด่ขุนผาเมือง ฉะนั้นในขณะที่อำนาจขอมเสื่อมลงทางภาคเหนือตั้งแต่ทางภาคอีสานอิทธิพลของขอมยังคงมีอยู่เพราะมีอาณาเขตอยู่ใกล้กับขอมมาก ขอมจึงควบคุมได้ใกล้ชิดในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช อาณาจักรสุโขทัยได้พยายามขยายอำนาจออกไปอย่างกว้างขวางทางใต้จดแหลมมลายู แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในภูมิภาคอีสาน ซึ่งอยู่ใกล้กว่ากลับไม่ได้แผ่ขยายอาณาเขตไปทางนั้น ดังปรากฏในศิลาจารึกว่า มีเมืองกว้างช้างหลาย เบื้องตะวันออกรอด (รอดอ่านตามสำเนียงภาคเหนือและภาคอีสานว่า ฮอด มีความหมายว่า ถึง) สระหลวงสองแคว ลมบาจายสคาเท้าฝั่งของถึงเวียงจันทร์ เวียงคำ เป็นที่แล้ว เบื้องหัวนอนรอดคนที่พระบางแพรก สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราชฝั่งสมุทร เป็นที่แล้ว เบื้องตะวันตก รอดเมืองลอด

เมือง ... หงสาวดี สมุทรห้ำเป็นแดน เบื้องดินนอนรอดเมืองแพร์ เมืองโนน เมือง ... เมืองพลั่วพันฝั่งของเมืองชาวเป็นที่แล้ว จะเห็นว่าในภูมิภาคอีสานอำนาจของสุโขทัยยังขยายไปไม่ถึง และเดิม วิชาศัพทจนกิจ (2513 : 11) กล่าวว่าช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 – 19 ยังไม่พบหลักฐานว่าชนชาติไทยได้อพยพมาตั้งภูมิลำเนาในภูมิภาคอีสานหรือยัง ดินแดนในภูมิภาคอีสานจะขึ้นอยู่กับกรุงศรีอยุธยาสมัยใดไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่เข้าใจว่าคงก่อนสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเพราะสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้นประวัติศาสตร์กล่าวถึงเมืองโคราชละเอียดพอสมควร กล่าวคือประมาณ พ.ศ. 2200 สมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดเกล้าให้ย้ายเมืองโคราชเก่าไปสร้างเมืองใหม่ตั้งอยู่ระหว่างชายทุ่งแล้วเอานามเดิมของทั้งสองเมืองคือ โคราชกับเสมารวมกัน ขนานนามเมืองใหม่ว่า เมืองนครราชสีมา แสดงว่าหัวเมืองนครราชสีมามีความสำคัญเพิ่มขึ้น กรุงศรีอยุธยาจำเป็นต้องปกครองอย่างใกล้ชิด

ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเรื่อยมา ประวัติศาสตร์ไทยเริ่มเกี่ยวข้องกับภูมิภาคอีสานเพิ่มมากขึ้น หม่อมราชวงศ์วิจิตร (ปฐม คเนจร) (2506 : 202 – 207) กล่าวว่าเมื่อถึงแผ่นดินสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เจ้านายอาณาจักรล้านช้างเกิดวิวาทกัน จึงมีการอพยพครอบครัวเข้ามาอยู่ในภูมิภาคอีสาน เช่น พระวอ พระตา โดยอพยพครอบครัวมาตั้งที่เมืองอุบลราชธานี เจ้าบุญสารผู้ครองเวียงจันทร์ให้กองทัพยกมาบุกรุกราชอาณาจักรไทยจับพระวอพระตาฆ่าเสีย พระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพยกไปปราบและได้เชิญพระแก้วมรกต พระบาง และกวาดต้อนผู้คนชาวเมืองเวียงจันทร์ลงมาด้วย แต่ในครั้งนั้นได้มาตั้งภูมิลำเนาในหัวเมืองชั้นในอันมีเมืองลพบุรี สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา เป็นต้น

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 มีพระราชประสงค์จะตั้งเมืองขึ้นนอกไว้เป็นกำลังของเมืองนครราชสีมาอยู่ในระหว่างแดนประเทศราชเวียงจันทร์ และนครจำปาศักดิ์จึงโปรดเกล้าฯ ให้เกลี้ยกล่อมพระยาในท้องที่ให้ไปตั้งภูมิลำเนาตามที่สมควร ไครพาสัมครพรรคพวกไปอยู่เป็นหลักแหล่งจนเป็นที่ชุมชนเกิดขึ้นที่ใด ก็โปรดเกล้าฯ ให้จัดที่นั่นเป็นเมืองมีอาณาเขตปกครองทรงตั้งผู้ที่เป็นหัวหน้าให้พระยาหรือเป็นพระปกครองเมืองและทรงตั้งญาติวงศ์ ซึ่งช่วยกันทำนุบำรุงท้องที่ขึ้นเป็นตำแหน่งอุปราช ราชวงศ์และราชบุตร ตามธรรมเนียมยศที่นิยมกันในเมืองลาวแต่ก่อน ให้เมืองเหล่านั้นส่งส่วยสิ่งของต่าง ๆ อันได้ในเมืองนั้นให้ราชการในกรุงเทพฯฯ ทำให้ราษฎรซึ่งหลบหนีไปอยู่ตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง หรือที่เมืองเวียงจันทร์กลับคืนมาและให้อพยพเข้ามาในภาคอีสานมากขึ้นและอยู่รวมกันเป็นเมืองหรืออยู่ร่วมกับเมืองเก่าที่มีอยู่ เดิม วิชาศัพทจนกิจ (2513 : 24 – 27) กล่าวว่าในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีชาวเวียงจันทร์ชื่อท้าวแล ได้พาครอบครัวพร้อมด้วยพรรคพวกมาตั้งหลักแหล่งประกอบอาชีพอยู่บ้านหนองน้ำขุ่นหนองอีจาน (ในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา) ภายหลัง พ.ศ. 2362 จึงได้ย้ายมาอยู่เมืองสีของและย้ายอีกในที่สุดมาที่บ้านหลวงและทรงโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวแลเป็นพระยาภักดีชุมพลเป็นเจ้าเมืองชัยภูมิ

ในสมัยรัชกาลที่ 3 ครั้งสมัยกบฏเจ้าอนุวงศ์มีการกวาดต้อนผู้คนพลเมืองทางฝั่งซ้าย แม่น้ำโขงเข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง จนทำให้เกิดเป็นบ้านเมืองและมีผู้คนหนาแน่นขึ้นและขยายใหญ่โตต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว

1. ประเพณีกินดอง

กินดอง เป็นพิธีแต่งงานของชาวอีสาน หมายถึง การทำพิธีเกี่ยวดองเป็นญาติกัน ระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องร่วมมือกันต่อไปในอนาคตทั้งยังกำหนดความรับผิดชอบบางประการแก่ผู้เข้ามาเกี่ยวเป็นญาติด้วยขั้นตอนของพิธีกินดองเหมือนกับทางภาคกลางมีการสู่ขอ การหมั้น และพิธีแต่งงาน เมื่อฝ่ายชายจัดหาผู้ใหญ่ไปสู่ขอจะต้องตกลงกันเรื่องค่าดอง (สินสอด) การเลี้ยงดูแขก ตลอดจนการทำพิธีว่าจะให้ฝ่ายใดไปอยู่กับฝ่ายใด จะได้จัดพิธีได้ถูกต้องถ้าฝ่ายชายไปอยู่กับฝ่ายหญิง จะทำพิธีที่บ้านหญิงเรียกว่า ดองคู่ แต่ถ้าบ้านหญิงไปอยู่กับบ้านชายเรียกว่า ดองด้าน โดยทำพิธีที่บ้านฝ่ายหญิงก่อน แล้วไปทำพิธีที่บ้านฝ่ายชายอีกครั้งหนึ่ง ถ้ากำหนดวันแต่งงานเนิ่นนานออกไป ฝ่ายชายจะต้องหาของหมั้นวางประกันไว้จะเป็นทองรูปพรรณ หรือเงินก็ได้

นิยมทำพิธีกินดองในเดือนคู่ข้างขึ้น แต่ไม่นิยมแต่งในระหว่างเข้าพรรษา ทำพิธีก่อนวันแต่งงาน 1 วัน (วันสุกดิบ) จะนิมนต์พระมาสวดมนต์เย็น เมื่อถึงวันแต่งงาน ฝ่ายเจ้าบ่าวจะแห่ขันหมากไปยังบ้านเจ้าสาว เมื่อถึงบ้านหญิง ๆ จะปิดประตูไม่ให้ขึ้นบ้าน กรณีนี้ฝ่ายเจ้าบ่าวต้องเสียค่าธรรมเนียม ก่อนเจ้าบ่าวจะขึ้นบันไดบ้าน ต้องเหยียบหินที่มีใบตองกล้วยติด วางอุ้มมีเด็กหญิงล้างเท้าให้ ปัจจุบันเพียงแต่วิดน้ำพอเป็นพิธี (เป็นเคล็ดให้เจ้าบ่าวใจคอหนักแน่นเหมือนหินและมีความสนิทสนมเหมือนผลกล้วยติด) แล้วญาติผู้ใหญ่ที่มีประวัติการครองเรือนดีจะจูบเจ้าบ่าวขึ้นบ้านเข้าสู่พิธีบายศรีสู่ขวัญ ซึ่งเป็นตอนที่สำคัญที่สุด มีการผูกข้อมือ ต่อจากนี้คู่บ่าว – สาว นำดอกไม้ รูปเทียน กราบไหว้ พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่และแขกที่มาในงาน และขอพรจากท่านหลังจากนี้เลี้ยงแขกที่มาในงานมากน้อยตามฐานะ บางแห่งมีมหรสพฉลองในตอนกลางคืนด้วย ถ้าเป็นดองด้านต้องแห่เจ้าบ่าวไปทำพิธีสู่ขวัญที่บ้านฝ่ายชายอีกครั้งหนึ่ง เช้าวันรุ่งขึ้น บ่าว – สาว ทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารที่บ้านหรือวัด ตอนเย็นนำดอกไม้รูปเทียน หมอนผ้าซิ่น ฯลฯ ไปไหว้ญาติผู้ใหญ่ทั้ง 2 ฝ่าย เป็นการคารวะ และบอกกล่าวว่าได้เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องกันแล้ว ฝ่ายผู้ใหญ่ให้อาทานและให้ของตอบแทนโดยเมล็ดพันธุ์พืช เบ็ด ไก่ บางครั้งก็ให้เป็นเงิน

เมื่อแต่งงานกันแล้ว ความเกี่ยวดองกันยังมีมากขึ้นระหว่าง 2 ครอบครัว ทั้งยังต้องการพึ่งพิงญาติทั้ง 2 ฝ่าย และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หมั้นไปมาหาสู่อยู่เสมอ หนุ่มสาวต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และกระทำตามทุกอย่างแม้กระทั่งการดำเนินชีวิต แนวทางการทำมาหากินได้ผลเป็นสิ่งของเป็นเงินทองต้องมาให้พ่อแม่หมด จนกว่าจะเป็นที่ไว้วางใจของพ่อแม่จึงแยกครอบครัว และประกอบอาชีพอิสระได้ (กรณียกเว้นหนุ่มสาวที่มีอาชีพเป็นอิสระมาก่อนแล้ว)

ข้อสังเกต การหาฤกษ์ยามมีบ้างเหมือนกัน แต่ส่วนมากแล้วแต่ความสะดวก การทำพิธีในตอนเช้าไม่มีการกินเลี้ยงกลางคืนอย่างในภาคกลาง ปัจจุบันการทำพิธีแต่งงานหรือกินดองนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว เพราะได้รับวัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งงานของภาคกลางเข้ามาด้วย เช่น มีการรดน้ำสังข์ ออกบัตรเชิญ และกินเลี้ยงในตอนกลางคืน โดยเฉพาะในที่ชุมชนตามตัวจังหวัด อำเภอ ส่วนตามหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังคงกระทำตามแบบเดิม หนึ่งในกรณีที่พ่อแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอมยกลูกสาว หรือลูกชายของ

คนให้ หรือฝ่ายชายไม่มีเงินค่าสินสอด แต่หนุ่ม – สาวรักใคร่กัน ชายจะเข้าหาหญิงในตอนกลางคืน รุ่งเช้าจึงบอกพ่อแม่ฝ่ายชายจะหาเต่าแก่มาตกลงพุดจา การแต่งงานหรือกินดองจะเกิดขึ้นภายหลัง เรียกว่า การชู้ ถ้าฝ่ายชายไม่ตกลงจะถูกปรับไหม อีกกรณีหนึ่งถ้าฝ่ายชายยากจน แต่รักใคร่กันจริง และพ่อแม่ฝ่ายหญิงเห็นใจและยินยอมก็อนุญาตให้อยู่กินกันได้เลยตั้งแต่วันสู่ขอ แล้วจึงทำพิธีแต่งงาน (กินดอง) ภายหลัง

นอกจากนี้คำว่า “กินดอง” ยังหมายถึง ส่วนหนึ่งของพิธีแต่งงานของพวกภูไทย หมายถึงส่วเมียที่อยู่ด้วยกันจนมีบุตร 1 คน ถ้าไม่มีบุตรด้วยกันเลยให้นับแต่วันที่แต่งงานและอยู่ด้วยกันมา 3 ปี ฝ่ายชายจัดหาสุกร 1 ตัว สุรา 6 ไห ฝ่ายหญิงจัดหาไก่ 10 ตัว ถ้าไม่มีก็ใช้สุกร 1 ตัว เอาไปรวมกันทำที่บ้าน ผู้ปกครองฝ่ายหญิง แต่ต้องแยกกันทำกล่าวคือ ฝ่ายชายทำก่อนแล้วเอาไปเช่นผี ของฝ่ายหญิงพร้อมกับเงิน 1 บาท แล้วนำกับข้าวและสุรานั้นไปเลี้ยงเจ้าโคตรทั้ง 2 ฝ่าย เสร็จแล้วฝ่ายหญิงจึงจัดหากับข้าวและสุรามาล้างเจ้าโคตรทั้ง 2 ฝ่ายอีกครั้งหนึ่งแต่ต้องจัดหามากกว่าฝ่ายชาย

2. พิธีกรรมรำผีฟ้า

พิธีกรรมรำผีฟ้า เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาโรคภัยของชาวไทยอีสาน ในจังหวัดบุรีรัมย์ พิธีกรรมนี้ญาติผู้ป่วยจะมาปรึกษากับแม่หมอซึ่งชาวบ้านให้เกียรตินับถือมาก โดยแม่หมอจะเข้าทรงอัญเชิญพระอินทร์ลงมาประทับร่าง และบอกว่าต้องให้ผีฟ้ารำถวายจึงจะหายป่วยได้ (ผีฟ้า หมายถึง เทวดา, พระอินทร์ที่อยู่บนฟ้าปราบผีได้) แม่หมอจะรำผีฟ้าถวายตามที่ได้เข้าทรง ผู้รำจะประกอบด้วย ผีฟ้า (พระอินทร์) แม่เมือง หมอแคน และผู้ป่วย วันรำมักกำหนดอยู่ในระหว่างวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 4 วันทรงคือวันที่ผู้ป่วยมาหา การตั้งครู ประกอบด้วย พานบายศรี 1 ชุด ชั้น 5 ชั้น 8 หมากพลู 2 คำ ผ้าขาว 2 วา ไข่สด 1 ฟอง เหล้าขาว 1 ขวด ฐูปเทียน หมากนิมนต์ 1 ชุด เงิน 4 บาท 1 สลึง พานรองผ้าแพรมน (ผ้าขนาดเล็กสีขาว) 1 ผืน เครื่องเช่นคาวหวาน ข้าวตอก ผลไม้ ส่วนประกอบของการตั้งครู คือ ผ้าแพรมน 1 ผืน เงิน 1 สลึง เรียกว่า คายอ้อ ส่วนเครื่องชุดทั้งหมดที่อยู่บนพาน เรียกว่า คายหลวง

วิถีชีวิตประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าไทย-ส่วย

ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตเป็นประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนทุกชาติทุกภาษา ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงแก่กรรม จึงขอกล่าวถึงประเพณีพิธีกรรมของชาวไทยส่วยดังนี้ จากการศึกษา ทบถวณวรรณกรรมประวัติศาสตร์เกี่ยวกับส่วยพอจะสรุปได้ ดังนี้ ชาวภูย เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร มีเลือดผสมระหว่างพวกเวดดิค(Veddid) กับพวกเมลานีเซียน (Melanasian) มีหน้าตา รูปร่างคล้ายพวกเงาะ คือ ผมหยิก ผิวคล้ำ จมูกบาน ริมฝีปากหนา ซึ่งมีชื่อเรียกคนกลุ่มนี้หลายชื่อ ได้แก่ ก่า ละว้า ภูยหรือโกย ส่วนคนไทยจะเรียกว่า ส่วย จากการสันนิษฐานมีความเห็นว่า ส่วยเป็นชนชาตินักรบของราชวงศ์ในตอนเหนือของอาณาจักรอินเดียมาก่อนซึ่งเคยมีอาณาเขตการปกครองตนเองอย่างมั่นคงมาก่อนบริเวณราบลุ่มแม่น้ำโขงอยู่ทางตอนใต้ของลาวและตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา ในศตวรรษที่ 18-20 ด้วยเหตุทางการเมืองและสงครามจึงได้มีการอพยพลงมาทางตอนใต้และกระจายอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นบริเวณประเทศไทย ลาว เขมร สำหรับประเทศไทยชนชาติส่วยได้อาศัยอยู่มาก

ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่ ประมาณ พ.ศ.2200 ชาวส่วยได้อาศัยอยู่อย่างอิสระไม่ขึ้นกับอาณาจักรใด (ในสมัยพระนารายณ์มหาราช) ต่อมาประมาณ พ.ศ.2302 ช้างเผือกในสมเด็จพระที่นั่งสุริยามรินทร์แห่งกรุงศรีอยุธยาแตกโรงหนีมาทางตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่เมืองพิมายเลยมาอยู่ถิ่นที่อยู่ของชาวส่วยหัวหน้ากลุ่มได้ติดตามจับช้างเผือกส่งคืนถวาย จึงมีความดีความชอบได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าปกครองหมู่บ้านชาวส่วยโดยขึ้นตรงต่อเมืองพิมาย นับตั้งแต่นั้นมากลุ่มชาวส่วยเป็นที่รู้จักกันในราชสำนักและต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อนบรรดาศักดิ์และยกฐานะหมู่บ้านเหล่านั้นขึ้นเป็นเมือง แต่งตั้งหัวหน้าหมู่บ้านขึ้นเป็นเจ้าเมืองปกครองกันต่อไปจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบเทศบาลตลอดเวลาที่ผ่านมาชาวส่วยได้มีโอกาสสนองพระเดชพระคุณรับใช้ชาติในราชการสงครามเคียงบ่าเคียงไหล่กับกองทัพหลวงมาตลอด ในยุคต้นรัตนโกสินทร์ได้กลุ่มคนไทย-สยาม ได้เรียกกลุ่มคนไทย-กวย ว่า “ส่วย” เนื่องจากสมัยรัชกาลที่สามได้ทรงพิจารณาเห็นว่าผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแม่น้ำมูล ถ้าจะเกณฑ์แรงงานในระบบไพร่ธรรมดาเช่นเดียวกับคนไทยกลุ่มอื่นๆแล้วคงจะไม่ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ประกอบกับเมืองหลวงต้องการของป่าพวกครั้ง ผาง ไม้เนื้อหอม และอื่นๆ อีกจำนวนมากเพื่อค้าขายกับต่างประเทศจึงได้เอาระบบไพร่ส่วยขึ้นมาใช้กับหัวเมืองที่อยู่ห่างไกลออกไป คือเว้นการเกณฑ์แรงงานแต่มีข้อผูกพันจะต้องส่งของป่าให้ครบตามที่กำหนด ถ้าส่งเป็นของไม่ได้ให้ส่งเป็นเงินแทน ต่อมาสมัยราชการที่ห้า (พ.ศ.2411) ชาวส่วยไม่สามารถหาสิ่งของส่งส่วยไปยังกรุงเทพฯ ได้ เมื่อทางกรุงเทพฯเร่งรัดเอาสิ่งของเงินทอง กรมการเมืองบางส่วนได้จับคนพื้นเมืองไปขายเพื่อเอาเงินส่งส่วย ครั้นความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ห้ามจับคนไปขายอีกแต่มีบางส่วนส่งคนลงมาเป็นส่วยแทนและเรียกว่า “คนส่วย” ตั้งแต่ พ.ศ.2446 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีชาวส่วย กระจายอยู่ทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนครราชสีมาและบางส่วนของจังหวัดมหาสารคาม ส่วยเป็นชนพื้นเมืองเดิมแต่ไม่สามารถต่อสู้กับวัฒนธรรมไทยและเขมรได้จึงทำให้ชาวส่วยถูกกลืนทางวัฒนธรรมและมีการแตกแยกไม่สามารถรวบรวมเป็นกลุ่มได้ จุดเด่นการแต่งกายของชนไทยส่วย คือผ้าลายจิดเป็น หัวขึ้นพับเป็นถุงสำหรับใส่เงินหรือของมีค่า นิยมใช้สีแดงลายจิดตัดกับสีฟ้าถุง มีผ้าโพกหัวลายจิดเรียกว่า สไบเจียดตลุย มีชายครุยห้อยลูกบิด ชนไทยกุกกลุ่มที่มีได้เลี้ยงช้างจะเชื่อว่าตะกวดคือผีปู่ตา จะมีการเซ่นไหว้ศาลที่ฝังใกล้ที่อยู่ของตะกวด ส่วนไทยกุกกลุ่มเลี้ยงช้างเชื่อว่า เชือกปะกำคือผีปู่ตา หรือเรียกว่าผีปะกำ

1.เช่นผีปะกำ เป็นเชือกหนังที่ทำจากหนังควาย 3 เส้นมาบิดเป็นเกลียวสำหรับคล้องขาช้างโดยมีเหล็ก หรือหวายอยู่ที่ปลายทั้งสองข้าง ศาลปะกำจะตั้งอยู่ทางด้านเหนือของบ้านเรือน การเซ่นผีปะกำจะมีหลายกรณีได้แก่ การจะออกคล้องช้าง การแต่งงาน การบวช การจะจากไปแดนไกลเพื่อแสวงโชค ฯลฯ ในการเซ่นผีปะกำใช้หัวหมูเป็นหลัก สิ่งที่ขาดไม่ได้คือเหล้า (สุรินทร์:มรดกโลก ,165)

2.เช่นศาลปู่ตา ตะกวด (หรือ ตะก๊อด) เป็นสัตว์ที่ชาวไทยกุก เชื่อถือว่าเป็นตัวแทนของผีปู่ตา ห้ามทำร้าย การกล่าวถึงตะกวดจะต้องกล่าวในลักษณะยกย่อง หากฝนฟ้าไม่อำนวยในบางปีหรือชาวบ้านทะเลาะเบาะแว้งกันหรือข้าวราคาตกต่ำ ชาวบ้านจะเชื่อว่าเป็นเพราะตะกวดหรือปู่ตาไม่พอใจ จะต้องทำพิธี

บวงสรวงเลี้ยงทายเป็นเช่นไหว้ โดยเฉพาะเดือน 2 และ 6 ทุกคนจะต้องทำบุญประจำปีให้ตะกวดโดยมีศาลปู่ตาตะกวดที่ป่าช้าเป็นหลัก รองลงมาคือต้นมะขามขนาดใหญ่และที่วัด โดยเฉพาะที่วัดจะมีสุสานตะกวด

3. การแต่งงาน ก็ต้องบอกตะกวดด้วย การเช่น เหล้า 1 ขวด หมากพลู 1 คำ บุหรี่ 2 มวน ผ้า 1 ผืน กล่าวว่ “วันนี้วันแต่งงานขอให้ปู่ตา ช่วยกันดูแลอย่าให้มีอะไรมารบกวน” และใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการเลี้ยงแขก

4. ในการบวชก็เช่นกัน ถ้าบวช 10 คน ก็เตรียมเครื่องเช่นโดยเฉพาะเหล้าคนละขวด เป็น 10 ขวด เป็นการบอกกล่าวผีปู่ตา ณ ศาลใกล้โพรงตะกวด

5. พิธีเช่น “กะโยงเกิ้ล” สำหรับหมู่บ้านที่ไม่มีตะกวดไทยกุยจะมีศาลยะจ๊ะเพริยม (ผีปู่ตา) ประจำหมู่บ้าน ทำพิธีเช่นไหว้ในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี เพื่อเป็นการขอบุญชะงั่วะที่ช่วยให้ผลผลิตจากการทำนาอุดมสมบูรณ์ ช่วยดูแลขับไล่ศัตรูที่จะรังควานผลผลิตจนทำให้ลูกหลาน(ชาวบ้าน) มีข้าวขึ้นยุ้งเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี ในเดือน 8 เป็นการเช่นเพื่อขอความอุดมสมบูรณ์ ขอความพอดีพอเหมาะของอำนาจในการคลบนันดาลให้ฝนฟ้าเป็นไปตามปกติ ถูกต้องตามฤดูกาล อย่าให้ฝนแล้งหรือเกิดอุทกภัยซึ่งจะทำให้เสียหายแก่ข้าวปลาอาหาร การเช่นนี้เรียกว่า “กะโยงเกิ้ล”

6. การทำนายฝนฟ้า ทั้งเดือน 3 เดือน 6 และเดือน 8 จะมีการเช่นชะงั่วะเพริยม โดยจุดมุ่งหมายอยู่ที่ความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากฝนฟ้าช่วยเสริมการเกษตรสำหรับไทย-กุย ที่ไม่ได้เลี้ยงช้างยัดอาชีพทำนาเป็นหลัก เครื่องเช่นประกอบด้วย ข้าว 1 จาน ไก่ต้ม 1 ตัว น้ำ 1 แก้ว เหล้า 1 ขวด หมากพลู 2 คำ บุหรี่ 2 มวน ข้าวเปลือก 1 ถ้วย และเงิน 12 บาท ในตอนเช้ามีดของวันที่จะประกอบพิธีชาวบ้านจะนำเครื่องเช่นดังกล่าวออกไปที่ชะงั่วะเพริยม ซึ่งอยู่นอกหมู่บ้าน แล้วมีผู้เฒ่าทำพิธีเลี้ยงทายเป็นทอดกระดูกคางไก่ตัวที่เป็นเครื่องเช่นออกมาดู เพื่อทำนายฝนฟ้าและน้ำทำในปีนั้น ถ้าคางไก่เหยียดตรงทำนายว่าปีนั้นฝนจะตกน้อย น้ำน้อย ฝนแล้ง แห้งแล้งมาก ถ้าคางไก่โค้งลง ทำนายว่าฝนจะอุดมสมบูรณ์ เมื่อทำนายเสร็จชาวบ้านจะยึดถือเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาปรับปรุงทำนาเก็บเมล็ดพันธุ์

7. ประเพณีเกี่ยวกับการตาย

ประเพณีที่ปฏิบัติเมื่อมีคนตายเกิดขึ้นเหมือนกับชาวลาวตั้งแต่รดน้ำศพ การจัดงานศพ หมู่บ้านที่มีการเสียชีวิตในอดีตของชาวกวยจะไม่ดำข้าว ไม่นำพินเข้าบ้าน และไม่ทอหูกจนกว่าจะนำศพไปเผาหรือฝังที่ป่าช้า ซึ่งเป็นข้อห้ามหรือการชะงั่วะ (Taboo) เช่นเดียวกับการชะงั่วะของชาวไทยลาว ถ้าเป็นศพที่ตายธรรมดา คือ แก่ตายหรือเป็นไข้ตาย จะนิยมฝังศพไว้ 1-2 ปี จึงจัดการทำบุญ ถ้าเป็นศพตายไม่ธรรมดา (ตายโหง หรือภาษา กวยเรียกว่า ตายสอง) เช่น คลอดลูกตาย หรือถูกยิงตาย จะเผาแล้วประกอบพิธีทางศาสนาต่อไป หมู่บ้านใดที่ยังไม่มีเมรุเผาศพที่วัด เมื่อมีคนตายชาวบ้านจะช่วยกันทำเชิงตะกอนเผาบริเวณป่าช้าหรือที่นาของตน เมื่อเผาแล้ววันรุ่งขึ้นญาติ ๆ ผู้ตายจะไปเก็บกระดูกเพื่อนำใส่โกศหรือบรรจุไว้ในกำแพงวัด หรือในเจดีย์ กระดูกอีกส่วนหนึ่งจะถูกกลบในบริเวณที่เผาตนเอง พอถึงวันครบรอบแต่ละปี ลูกหลานจะไปบังสุกุลให้ตามประเพณี หรือนำข้าวปลาอาหารไปเช่นไหว้เป็นประจำทุกปี

8. บุญข้าวสาก วันทำบุญข้าวสาก (จาซาก) หรือการทำบุญในวันเพ็ญเดือนสิบ ชาวบ้านจะนำข้าวต้ม อาหารคาวหวาน เพื่อเซ่นผีป่วนตายายที่บริเวณลานบ้านของตน การเซ่นผีจะกระทำที่พื้นดินอย่างง่าย ๆ คือ ผู้เซ่นผี ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านจะนำอาหารคาวหวาน หมาก พลู บุหรี่ และเหล้าไปวางรวม ๆ กัน แล้วกล่าวเชิญผีโคตรวงศ์และญาติ ๆ ผู้ล่วงลับทุกคนให้มากินให้อิ่มหนำสำราญ โดยเฉพาะเหล้าจะเทลงบนพื้นดินในขณะที่กล่าวเรียก และจะเว้นช่วงเวลาให้ผีมากินประมาณ 2 – 3 นาที แล้วเทน้ำคั้นลงบนพื้นดิน เพื่อให้ผีดื่มน้ำเป็นอันเสร็จพิธี ชาวบ้านจึงนับถือผีเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต การบูชาออกกล่าวและเช่นสรวงผีวิญญาณต่าง ๆ ตามเทศกาลสำคัญ ๆ ทางศาสนา ชาวบ้านเชื่อว่าผีโคตรวงศ์ และผีเจ้าที่เจ้าทางทั้งหลายจะปกป้องรักษาให้คนในครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และ เป็นกำลังใจในการประกอบกิจการงานในชีวิตประจำวันต่อไป ความเชื่อและการนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติและการนับถือศาสนาดังกล่าว ประกอบกันเข้าเป็นแนวทางให้ชาวบ้านประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีไม่กระทำชั่ว และละอายต่อบาป โดยเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้นำในหมู่บ้าน ได้แก่ พระ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

9. การเลี้ยงปูตา ของชาวกวย จะทำกันในเดือนเมษายน หรือเดือนพฤษภาคมที่ตรงกับวันพุธแรกของข้างขึ้นของเดือน 6 ทางจันทรคติ ก่อนถึงวันพุธ 1 วัน จำหรือชะจำ (เคาจำ) ซึ่งเป็นผู้ชายที่ได้รับการยอมรับกันในหมู่บ้าน จะเดินไปบอกชาวบ้านทุกหลังคาเรือนให้ทราบ เพื่อเตรียมสิ่งของไปเลี้ยงปูตา โดยทุกหลังคาเรือนจะนำไก่ต้ม 1 ตัว บางครอบครัวที่ไม่มีไก่จะใช้ไข่แทน เหล้า 1 ขวด (เหล้าขาว) ข้าวหนึ่ง 1 กระติบ ดอกไม้รูปเทียน แล้วทำสัญลักษณ์แทนจำนวนคนในครัวเรือนด้วยกระดาษหรือใบตองกล้วยฉีกเป็นชิ้นเล็ก ๆ ก็ได้ รวมทั้งทำสัญลักษณ์แทนจำนวนสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย หมู เป็นต้น เพื่อนำไปให้ปูตารับรู้ และปกป้องรักษาไม่ให้เจ็บป่วย เมื่อถึงวันพุธที่จะเลี้ยงปูตาในตอนเช้าชาวบ้านจะนำสิ่งของที่เตรียมไว้ไปที่ศาลปูตา ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่ศตวันออกของหมู่บ้าน หรือตั้งใกล้หนอง หรือใต้ต้นไม้ใหญ่ ศาลปูตาเป็นเรือนไม้หลังเล็ก ๆ ขนาดกว้างยาวประมาณ 1 เมตร มีเสา 2 แถว ๆ ละ 3 ต้น หลังคามุงสังกะสี มีจั่ว 2 ข้าง ยกพื้นสูงประมาณ 1 เมตร มีฝาผนังกันห้องด้านหลังอีกห้องหนึ่ง ด้านหน้าปล่อยโล่งและไม่มุงหลังคาข้างในมีพระพุทธรูปแกะสลักด้วยไม้ป็นไม้ ไม้คาน จวน ครอบง เป็นเครื่องสักการะ เครื่องใช้และอาวุธของปูตาด้วย เมื่อทุกคนไปพร้อมกันแล้ว เคาจำจะนำทำพิธีบอกปูตาว่าเป็นวันดีที่ลูกหลานนำข้าวปลาอาหาร เหล้า และหมากพลู บุหรี่มาเลี้ยงปูตา และทำพิธี บูชาเลี้ยงทายจากคางไก่ต้ม โดยการแกะเนื้อออกให้เหลือแต่กระดูกคางไก่ ถ้าคางไก่โค้งงอมีลักษณะเหมือนเคียว เคาจำทายว่า การทำนาในปีนั้นจะได้ผลดี น้ำฝน และปูปลาจะสมบูรณ์ ถ้าคางไก่เหยียดตรงจะทำนายว่า ฝนจะแล้ง จะทำนาไม่ได้ผลหรืออาจเกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ ชาวกวยยังมีการนับถือตะกวดและเต่าด้วย บริเวณปูตาจึงมักจะมีตะกวดหรือเต่าของผีปูตา จึงไม่ทำร้าย หรือจับเต่า จับตะกวด บริเวณป่าที่ศาลปูตาตั้งอยู่ เช่น ป่าตะกวด (เกาะตะกวด) ที่บ้านตรึม ตำบลตรึม อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จะมีเต่าและตะกวดอาศัยอยู่นับพัน ๆ ตัว เป็นต้น การเลี้ยงปูตาหรือเซ่นชะจำจะ จึงเป็นประเพณีและความเชื่อที่ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนถือว่ามีความจำเป็นต้องกระทำโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อให้ผีปูตาช่วยคุ้มครองให้อยู่เย็นเป็นสุขและเป็นผู้คอยควบคุมสังคมหมู่บ้านให้คนในหมู่บ้านมีความสามัคคีกัน มีความประพฤติดี ตามจารีต

ประเพณี และระเบียบของสังคมหมู่บ้าน การเลี้ยงปู่ตา นอกจากจะมีเจ้าเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรมแล้ว ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้นำทางการปกครอง ก็ได้ใช้สถาบันปู่ตานี้เป็นเครื่องมือในการอบรมและบอกกล่าวให้ ลูกบ้านยึดถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสังคมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้การเลี้ยงปู่ตาแล้ว ชาวทวยเทบทุกหมู่บ้านยังยึดถือประเพณีการฟ้อนฝึมด “แซงมอ” ในวันเพ็ญเดือน 3 ของทุก ๆ ปี การฟ้อนฝึมดหรือแซงมอเป็นพิธีกรรมของผู้หญิงเท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นวัย กลางคนขึ้นไป หัวหน้าในพิธีกรรมนี้เรียกว่า “แม่เทาหรือแม่เจ้าโอง” (ยาย) ก่อนจะถึงวันทำพิธี แม่เจ้า โองจะไปบอกให้สาธุศิษย์เตรียมเครื่องสักการบูชาเพื่อประกอบพิธี ดังนี้ 1. หอปราสาททำเป็นปราสาท จำลองด้วยไม้ไผ่ 2. ดอกไม้ประดับ เช่น ดอกจำปา (ถันทม) ดอกกระยอม ดอกมะละกอสาย 3. ชั้น 5 ชั้น รูปเทียนและดอกไม้บูชา 4. เหล้า 1 ขวด 5. ผ้าขาว 1 ผืน 6. ผ้าถุงใหม่ที่ยังไม่ใช้ 1 ผืน 7. แป้ง หวี น้ำมันทาหม กระจก และซ้องผม 8. สตางค์แดง 1 เหริยญ 9. ไข่ไก่ 1 ฟอง 10. โทน และแคนเป็นเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบบทร้อง บรรดาสาธุศิษย์จะทยอยกันไปทำพิธี ซึ่งจัดขึ้นกลางหมู่บ้าน ตั้งแต่หัวค่ำ บางทีสมาชิกถึง 30 คน แต่ทุกครั้งจะไม่ต่ำกว่า 10 คน เมื่อถึงเวลาที่แม่เจ้าโองกำหนด แม่ เจ้าโองก็จะนำทำพิธีบูชาเทวดาหรือพระยาแถนให้ลงมา “อยู่น่ากัน” คือลงมาเข้าสิงสถิตอยู่กับนางรำ ทั้งหมด แม่เจ้าโองจะเป็นผู้ร้องนำเป็นภาษาไทยลาว เช่น “มาเยอ เทวบุตร เทวดาเอย ลงมาเล่นน้ำกันให้ มั่นม่วน...” ส่วนพวกสาธุศิษย์ก็จะถือขันเครื่องสักการบูชาด้วยขี้เถ้าหรือธูป (โดน) เทวดาเข้า สิงร่างกายของผู้นั้นจะสั่น มือที่พนมยกขึ้นเหนือหัวจะแกว่งไปมาในท่าประกบกัน ขณะเดียวกันคนตีกลอง จะตีกลองเร่งจังหวะเร็วขึ้น บางคนจะลุกขึ้นพ้อนรำไปรอบ ๆ ประรำพิธี ซึ่งมีเชือกกล้วยล้อมรอบประรำพิธี ไว้ บทร้องจะไม่มีเนื้อเพลงเหมือนกับการร้องเพลง หรือหมอลำ แต่จะร้องขึ้นเองจากผู้ร้องแต่ละคน โดยสะท้อนออกมาเป็นการกล่าวถึงผู้ทำไม่ถูกต้องจากกฎเกณฑ์ของสังคมในหมู่บ้านจะมีผู้ร้องคำเหน็ดเหนื่อย ว่าทำผิดกฎหรือระเบียบของสังคม แล้วจะมีผู้ร้องแก้ต่างให้ในทำนองสำนึกตัวและจะไม่กระทำสิ่งนั้น ต่อไป โดยการแต่งแก้ คือ การแก้ไขการกระทำนั้น ๆ

การฟ้อนฝึมด หรือ “แซงมด” มีลักษณะคล้ายการรำผีฟ้าของชาวไทลื้อลาวที่ใช้ผู้หญิงล้วน ๆ แต่ การรำผีฟ้ากระทำกันในเดือน 6 เป็นพิธีกรรมเพื่อรักษาคนไข้ให้หายเจ็บป่วยเป็นสำคัญ ส่วนพิธีรำฝึมด ของชาวทวยเป็นการอ้อนวอน หรือกระทำเพื่ออัญเชิญเทวดาลงมาสิงสถิตอยู่ในร่างผู้ฟ้อนและผู้ฟ้อนจะร้อง รำออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตามจารีตประเพณี หรือการปฏิบัติที่มีคนกระทำนอกถู่ นอกทาง ซึ่งแสดงออกโดยผู้ร้องระบายความในใจ เป็นการสะท้อนออกมาจากผู้หญิงที่ถูกกฎเกณฑ์ของ สังคมเก็บกดไว้ เพราะในสังคมชาวทวย ผู้หญิงเป็นฝ่ายเก็บตัวและไม่แสดงอาการใด ๆ ออกมา การแสดง ออกมาในลักษณะผู้นำครอบครัวอื่น ๆ เป็นหน้าที่ของผู้ชาย (สามี) เป็นส่วนใหญ่ การฟ้อนฝึมดจึงเป็น พิธีกรรมที่สะท้อนออกมาของกฎเกณฑ์สังคมที่คอยควบคุมความประพฤติของชาวบ้าน ซึ่งแสดงพฤติกรรม ออกมาโดยไม่มีความคิด หรือถูกติฉินนินทา เพราะการแสดงออกมาได้ผ่านจากสตรีที่ทำพิธีกรรมที่ ชาวบ้านเชื่อว่า มีเทวดาหรือแถนเข้าสิงอยู่ร่างนั้น พิธีฟ้อนฝึมดจึงเป็นการแสดงออกทางอ้อมของผู้หญิงชาว

กวย และแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีกลมเกลียวของชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตอยู่โดยมีสิ่งเหนือธรรมชาติมาเป็น ผู้รับรู้กำหนดในการดำเนินชีวิตของเขา

ส่วนประเพณีเบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับการแสดง การละเล่นที่ให้ความบันเทิงในหมู่บ้าน ชาวกวยที่ยัง แสดงอยู่ทุกปีเมื่อมีงานเทศกาลคือ การเล่นกลองยาว การตั้งวงหัดมโหรี การตั้งวงหมอลำหมู่ตามแบบของ ชาวไทยลาว แต่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมในปัจจุบัน เพราะอิทธิพลของละครทีวี เพลงลูกทุ่ง และภาพยนตร์ได้เข้ามา มีบทบาทแทนที่ในด้านนันทนาการของชาวบ้านต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งนับวันจะได้รับอิทธิพลจาก สื่อเหล่านี้มากขึ้นตามลำดับ

4. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ความหมายของ “แอลกอฮอล์” ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 965) ได้ให้ความหมายว่า สารอินทรีย์ชนิดหนึ่ง ลักษณะเป็นของเหลวใส กลิ่นฉุน ระเหยง่าย มีจุดเดือด 78.5 องศาเซลเซียส ชื่อ เต็มคือเอทิลแอลกอฮอล์ แต่มักเรียกกันสั้นๆ ว่า แอลกอฮอล์โดยปกติเกิดจากการหมักสารประเภทแป้งหรือน้ำตาลผสมยีสต์ ซึ่งมักเรียกกันว่าแป้งเชื้อหรือเชื้อหมัก เป็นองค์ประกอบสำคัญของสุราและเมรัยทุกชนิด เมื่อดื่มเข้าไปจะทำให้เกิดอาการมึนเมา ใช้ประโยชน์เป็นตัวทำละลายและเป็นเชื้อเพลิง เป็นต้น (Alcohol, Ethyl Alcohol)

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์(Ethyl Alcohol หรือ Ethanol) ผสม อยู่ในปริมาณไม่เกิน 60 % ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถดื่มได้ (เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไปแต่ ของประเทศไทยครอบคลุมถึงปริมาณที่ไม่เกิน 80%) และที่มาของแอลกอฮอล์ในสุรา จะต้องเป็น แอลกอฮอล์ที่ทำมาจากวัตถุดิบที่ได้จากรัฐพืช ในขั้นปฐมภูมิ (Primary Agricultural Original) เท่านั้น ใน ที่นี้คือ สุรา เบียร์ ไวน์ วิสกี้ บรั่นดี กระแช่ และอื่นๆ

2. ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กมลศักดิ์ ตั้งนิยม (สายพิน ศาประเสริฐ,2544 : 14 ; อ้างอิงมาจาก กมลศักดิ์ ตั้งนิยม. 2536 : 217-219) ได้แบ่งชนิดของเหล้าออกเป็น 12 ประเภท คือ

2.1 เหล้าตระกูลไวน์ (Wine) ได้จากการหมักผลไม้ชนิดต่างๆ เช่น องุ่น ผล พืชไร่ทั่วไป เหล้าในตระกูลไวน์ได้แก่ ไวน์ชนิดต่างๆ ไชเดอร์ กุลเลอร์ แชมเปญ กระแช่ น้ำขาว สาโท อุ จัดเป็นสุราชนิดที่เก่าแก่ที่สุด

2.2 เหล้าตระกูลเบียร์ (Beer) ได้จากการนำข้าวบาเลย์มาเพาะให้งอกเกิดรากและต้นอ่อนตาม กำหนดซึ่งเรียกว่ามอลท์แล้วทำการบดผสมกับยีสต์และดอกฮ็อพส์ซึ่งทำให้เกิดรสขม เมื่อยีสต์กินแป้งแล้ว เปลี่ยนแป้งเป็นน้ำตาล และจากน้ำตาลเป็นแอลกอฮอล์ที่มีฟอง ประเภทของเบียร์ยังแบ่งได้หลายประเภท เช่น ลาเกอร์เบียร์ (Lager Beer) , ไลท์ลาเกอร์เบียร์ (Light Lager Beer) , เบียร์ดำ (Dark Beer) , เอลเบียร์ (Ale Beer),เบียร์พอร์เตอร์และเบียร์สเต้าท์(Porter & Stout) , บ็อคเบียร์ (Bock Beer) เป็นต้น

2.3 เหล้าตระกูลสาเก(Sa-Ka)ได้จากการนำข้าวมาหมักจนมีแอลกอฮอล์ แล้วนำมาพาสเจอร์ไรซ์ต่างจากเบียร์ตรงที่ไม่มีฟอง สาเกเป็นเหล้าหลักของชาวญี่ปุ่นที่นิยมดื่มกัน

2.4 เหล้าตระกูลวิสกี้ (Whiskey) ได้จากการนำธัญพืชต่างๆ มาหมัก แล้วนำมากลั่นเหล้าวิสกี้ มีหลายประเภทแบ่งแยกตามวัตถุดิบที่ใช้ในการหมักกลั่นถ้าใช้ข้าวทั่วไปก็จะเรียกว่า “แกรนวิสกี้” ถ้าใช้ข้าวมอลท์ก็จะเรียกว่า “มอลท์วิสกี้” ถ้าใช้ข้าวโพดก็จะเรียกว่า “เบอร์เบิน” ถ้าใช้ข้าวไรย์ก็จะเรียกว่า “วิสกี้ไรย์”

2.5 เหล้าตระกูลบรันดี (Brandy) ได้จากการนำไวน์มากลั่น ถ้าเป็นไวน์องุ่นก็เรียก “บรันดี” แต่ถ้าเป็นไวน์แอปเปิ้ลก็เรียก “แอปเปิ้ลบรันดี” ถ้าผลิตจากไวน์ผลไม้อะไรก็นำชื่อผลไม้มาต่อเข้าไปด้วย เช่น “อะปริคอตบรันดี” พวกนี้จัดเป็น “ฟรุ๊ตบรันดี” (Fruit Brandy)

2.6 เหล้าตระกูลวอดก้า (Vodka) มีลักษณะการผลิตคล้ายกับวิสกี้แต่มีดีกรีสูงกว่าเป็นสุราที่นิยมทำและนิยมดื่มในประเทศที่มีอากาศหนาว

2.7 เหล้าตระกูลรัม (Rum) ได้จากการนำน้ำอ้อยหรือน้ำเชื่อม (บางครั้งใช้กากน้ำตาล) มาหมักแล้วกลั่นเป็นเหล้า มีกำเนิดจากประเทศในหมู่เกาะอินเดียตะวันตกหรือกลุ่มประเทศอเมริกากลาง

2.8 เหล้าตระกูลเตกิล่า (Tequila) ได้จากการนำน้ำจากต้นกระบองเพชรผสมกับน้ำหวานของต้นเซ็นจูรีพลานท์ ต้นยาสูบ และดอกโคมของต้นเมฆคอล ทำการหมักแล้วกลั่นออกมาเป็นเหล้า

2.9 เหล้าตระกูลจิน (Gin) มีลักษณะการผลิตคล้ายวิสกี้ และนำไปหมักกับสมุนไพรชนิดต่างๆ แล้วนำไปกลั่นซ้ำ

2.10 เหล้าตระกูลอะควาวิต (Akavavit) มีการผลิตคล้ายวิสกี้และจินเมื่อหมักกลั่นแล้วนำมาผสมเครื่องเทศต่างๆ แล้วนำไปกลั่นซ้ำ

2.11 เหล้าตระกูลลิเกียร์ (Liqueur) หรือ เหล้าคอร์เดียล เป็นสุรากลั่นผสมคือเอาบรันดี วิสกี้ รัม วอดก้า และจิน มาเสริมสร้างกรรมวิธีหลายขั้นตอนเพื่อปรุงแต่ง

2.12 เหล้าตระกูลอาร์เรค (Arrak) หรือเหล้าขาว ซึ่งมีวัตถุดิบในการผลิตหลากหลาย เช่น น้ำตาล โตนด กากน้ำตาล ข้าว และมันสำปะหลังมาหมักแล้วนำมากลั่น

เหล้าทั้ง 12 ประเภทที่กล่าวมานี้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ตามประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2516 คือ

1. สุราหมัก (Fermentation Liquors) เป็นสุราที่ได้มาจากการหมักส่ำตามกรรมวิธีให้เกิดน้ำเมามีแรงแอลกอฮอล์มากน้อยตามต้องการโดยไม่มีการกลั่น ซึ่งแบ่งเป็น 4 ชนิด คือ

1.1 สุราแช่ชนิดที่หนึ่ง ได้จากการหมักส่ำจากเมล็ดธัญพืชหรือแป้งจากพืช เช่น เบียร์ น้ำข้าวสาเก สุราเสียวเฮง เป็นต้น

1.2 สุราแช่ชนิดที่สอง ได้จากการหมักส่ำจากผลไม้ หรือน้ำตาลจากพืช เช่น ไวน์ แชมเปญ น้ำตาลเมา ไชเคอร์ เป็นต้น

1.3 สุราชนิดที่สาม ได้จากสุราแช่ชนิดหนึ่ง และ, หรือสุราแช่ชนิดที่สองผสมด้วยยาปรุงแต่งสี กลิ่น รสตามต้องการ เช่น เวอร์มูท (Vermouth) ไวน์ที่เป็นยา (Medicated Wine)

1.4 สุราเข้มข้นที่สุด ได้จากสุราเข้มข้นที่หนึ่งและ,หรือสุราเข้มข้นที่สอง แล้วผสมกับสุรากลั่น หรือแอลกอฮอล์ให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการแต่ไม่เกิน 23 ดีกรี เช่น ไวน์อย่างแรง (Fortified Wine) เซอร์รี่ (Sherry) พอร์ตไวน์ (Port Wine)

2. สุรากลั่น (Distilled Liquors) คือสุราที่ได้จากการหมักแล้วให้เกิดมีแรงแอลกอฮอล์แล้วกลั่นและบางชนิดต้องเก็บไว้นานเพื่อให้มีคุณภาพดี แล้วอาจปรุงแต่งให้มีแรงแอลกอฮอล์มากขึ้นตามต้องการแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

2.1 สุรากลั่นชนิดที่หนึ่ง เป็นสุรากลั่นที่กลั่นโดยตรงเพื่อให้ได้กลิ่นรสเฉพาะจากวัตถุดิบนั้น อาจปรับปรุงเพียงเพื่อให้ได้รสดีขึ้นและทำให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ เช่น วอดก้า (Vodka) อาร์เรค (Arrack) เป็นต้น

2.2 สุรากลั่นชนิดที่สอง เป็นสุรากลั่นหรือแอลกอฮอล์ผสมปรุงแต่งสี กลิ่น รส และให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

2.2.1 ใช้สุรากลั่นหรือแอลกอฮอล์ผสมหรือเข้ากับสมุนไพรต่างๆ เพื่อให้ได้สี กลิ่น รส และสรรพคุณของตัวยาหรือสมุนไพรนั้น เช่น สุราจีนชนิดต่างๆ เป็นต้น

2.2.2 สุราชนิดนี้ ยังแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

ชนิดที่หนึ่งใช้สุรากลั่น หรือ แอลกอฮอล์มาปรุงแต่งด้วยน้ำยาสกัดน้ำเชื้อ หรือใช้สุรากลั่น หรือแอลกอฮอล์เข้ากับผลไม้ พืช สมุนไพร แล้วปรุงแต่งเพื่อให้ได้ สี กลิ่น รส ตามต้องการ แต่ไม่มีสรรพคุณของตัวยาทั้งนี้จะกลั่นใหม่หรือไม่ก็ตาม เช่น สุราผสม สุราผสมพิเศษ สุราปรุงพิเศษ สุรายิน(Gin) เป็นต้น

ชนิดที่สอง ใช้สุรากลั่น และ/หรือแอลกอฮอล์มาปรุงแต่งด้วยยาสกัดน้ำเชื้อ หรือใช้สุรากลั่นหรือแอลกอฮอล์เข้ากับผลไม้ พืช สมุนไพร แล้วปรุงแต่งเพื่อให้ได้ สี กลิ่น รส ตามต้องการ แต่ไม่มีสรรพคุณของตัวยา ทั้งนี้จะกลั่นใหม่หรือไม่ก็ตาม ที่สำคัญที่สุดคือ สุราชนิดนี้ต้องมีรสหวาน เช่น สุราเปปเปอร์มินท์ (Peppermint) สุรากล้ากาแฟ (Cream of Coffee) ชาร์เตอร์ (Chartreuse) อัสซารา (Izzara) เป็นต้น

3. สุรากลั่นชนิดที่สาม ใช้สุรากลั่น หรือแอลกอฮอล์มาปรุงแต่งโดยมีกรรมวิธีเก็บไว้นานเพื่อให้มีคุณภาพดี แล้วปรุงแต่งตามกรรมวิธีให้มีสี กลิ่น รสและแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ เช่น วิสกี้ (Whisky) บรันดี (Brandy) รัม (Rum) เป็นต้น

ชนิดสุราที่ผลิตในประเทศไทย

เฉพาะสุราที่ผลิตในประเทศไทยซึ่งไม่รวมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำพวกไวน์และเบียร์ ที่เรียกว่าเหล้าสามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภท พอสังเขปดังนี้ (มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา)

1. สุราสามทับหรือแอลกอฮอล์เป็นสุรากลั่นที่มีแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่ 80 ดีกรี
2. สุราขาว เป็นสุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่งที่มีแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี
3. สุราผสมเป็นสุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่งแต่มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี
4. สุราปรุงพิเศษ เป็นสุรากลั่นที่ใช้สุราสามทับมาปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

5. สุราพิเศษ เป็นสุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมวิธีพิเศษ มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 ประเภท วิสกี้ บรั่นดี ยิน หรือสุราแบบต่างประเทศอื่น ๆ

5.2 ประเภทเกาเหลียง เชียงซุน บุนกุ่มไฉ้ว หรือสุราแบบจีนอย่างอื่น

เทพินทร์ เพชรานุรักษ์ (2541 : 5) กล่าวถึงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย มีหลายชนิด ได้แก่

เหล้าบรั่นดีเป็นสุราที่มีรสเข้มข้นมากที่สุดมีราคาแพงเนื่องจากเป็นเหล้าที่กลั่นมาจากองุ่นมีกรรมวิธีการผลิตและขั้นตอนการบ่มที่ใช้เวลานาน เพื่อให้มีคุณภาพดีแล้วปรุงแต่งตามกรรมวิธีให้มีสี กลิ่น รส และแรงของแอลกอฮอล์ ตามต้องการ เหล้าบรั่นดีในไทยมีทั้งนำเข้าจากต่างประเทศและผลิตขึ้นเองในประเทศ

วิสกี้ เป็นสุรากลั่นที่ทำมาจากข้าว ไม่ว่าจะเป็นข้าวบาเลย์ ข้าวไรย์ ข้าวโอ๊ต ข้าวโพดหรือข้าวเหนียว แต่วิสกี้ที่มีคุณภาพต้องทำมาจากข้าวบาเลย์ โดยนำมาหมัก กลั่น แล้วเก็บบ่มในถังไม้โอ๊ก

เหล้ารัม เป็นสุราที่กลั่นมาจากน้ำอ้อย กากน้ำตาลและน้ำเชื่อม อาจจะมีการผสมผิวส้มและผลไม้อื่นในเหล้ารัม เพื่อให้มีรสชาติใกล้เคียงกับไวน์ ในประเทศไทยมีการผลิตเหล้ารัมผสมเครื่องยาจีนหรือยาไทยอีกด้วย

วอดก้า เป็นสุราที่มีลักษณะคล้ายวิสกี้ แต่มีดีกรีของแอลกอฮอล์สูงมากกว่า วอดก้าทำมาจากข้าวสาลี ปัจจุบันเป็นเหล้าที่ได้รับความนิยม โดยใช้ผสมคอกเทลสูตรต่างๆ

เหล้าขาว เป็นเหล้าที่กลั่นมาจากข้าว น้ำตาล หรือกากน้ำตาลเป็นวัตถุดิบ โดยสุราที่กลั่นออกมาได้จะปราศจากเครื่องย้อม หรือสิ่งปรุงแต่งแต่อย่างใด คนในชนบท และ ผู้ที่มีรายได้น้อยนิยมดื่มเหล้าขาว

แชมเปญ เป็นเหล้าหมักที่ทำจากองุ่น โดยไม่ผ่านกระบวนการกลั่นมีลักษณะพิเศษคือเป็นสุราองุ่นที่มีฟอง คือมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เจือปนอยู่คล้ายๆเบียร์ กระบวนการผลิตและขั้นตอนการเก็บรักษาทำให้แชมเปญมีราคาแพง

ไวน์ เป็นเหล้าผลไม้หมักที่เก่าที่สุดในโลก วัตถุดิบที่ใช้ในการทำไวน์คือองุ่น ไวน์ต่างจากแชมเปญที่ไม่มีฟองและกรรมวิธีการผลิตจะไม่ซับซ้อนเท่าแชมเปญ ในไทยมีผู้ผลิตไวน์ออกมาเป็นเวลานานแล้วแต่ยังไม่ได้รับความนิยมเท่ากับไวน์ที่ผลิตในต่างประเทศ

เบียร์ เป็นสุราที่มีปริมาณการบริโภคสูงที่สุด เบียร์ทำมาจากข้าวบาเลย์ หมัก อบและบด คั้นให้สุกแล้วใส่ถัง เมื่อหมักได้ที่แล้วจึงใส่ดอกฮอปเพื่อให้มีรสขม จากนั้นจึงใส่ยีสต์

เหล้าหมักพื้นบ้าน ชาวบ้านตามท้องถิ่นต่างๆ สามารถทำสุราหมักหรือสุราแช่ได้เอง โดยใช้ผลไม้ที่ผลิตได้ภายในประเทศ เช่น

1. น้ำตาลเมา / กระแช่ เป็นสุราที่ทำจากการหมักแช่ของน้ำตาลสดจากต้นมะพร้าวหรือตาลโตนด โดยนำเอาน้ำตาลสดเหล่านี้มาทำการหมักกับวัตถุดิบที่อื่นทิ้งไว้หลายๆ วันจนเกิดแอลกอฮอล์ขึ้น แล้วนำมาดื่มกินได้

2. น้ำขาว เป็นสุราแช่ที่ทำขึ้นจากการหมักกับวัตถุดิบ ที่อื่นทิ้งไว้หลายๆ วันจนเกิดแอลกอฮอล์ขึ้น

แล้วนำมาต้มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

3. อุ เป็นสุราแช่ที่ทำขึ้นจากการหมักแข็งของข้าวเหนียวกลึงกับแป้งเชื้อสุรา ทั้งไว้นจนเกิดมีแรงแอลกอฮอล์ขึ้น แล้วใช้ต้มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา เหล้าอุนี้ภาคอีสานเรียกว่า สาโท

3. สารพิษในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดที่กล่าวมา มีปริมาณความแรงของแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันตามกระบวนการผลิตตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สำหรับสุราเถื่อน เช่น น้ำตาลเมา น้ำตาลขาว ไม่มีมาตรฐาน และความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ที่แน่นอน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีประโยชน์ทางด้านโภชนาการเนื่องจากไม่มีคุณค่าทางอาหาร มีแร่ธาตุ วิตามิน โปรตีน เป็นส่วนประกอบในปริมาณน้อยมาก และให้พลังงานสูง แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ให้พลังงาน 7 แคลอรี/กรัม ประเทศหนาวจึงนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะช่วยบรรเทาความหนาว นอกจากนี้มีสารปนเปื้อนในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ โดยสารพิษแต่ละตัวให้พิษและความรุนแรงต่อร่างกาย ดังนี้

- 1) เมทิลแอลกอฮอล์ (MethylAlcohol) ทำให้ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ตาเลื่อม ตาบอด
 - 2) สารหนู (Arsenic) ทำให้ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ตาเลื่อม ตาบอด
 - 3) สารตะกั่ว (Lead) ทำให้เกิดโรคพิษตะกั่ว ทำลายสมองและระบบเลือด
 - 4) ทองแดง (Copper) ทำให้เกิดโรควิลสัน ทำลายไต
 - 5) อะซีตัลดีไฮด์ (Acetaldehyde) กดประสาทส่วนกลาง ทำลายไต
 - 6) เอทิลอะซิเตต (Ester) ทำให้หลับ รบกวนระบบหายใจ
 - 7) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์หรือ เกลือที่แตกตัวให้ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ทำให้หลอดลมตีบ
 - 8) เฟอฟูรัล (Furfural) ทำให้อุณหภูมิร่างกายเสียไป วิงเวียน คลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายท้อง
- สารพิษดังกล่าวสามารถเจือปนในสุราได้ในปริมาณที่ถูกกำหนดไว้ตามเกณฑ์

มาตรฐาน หากมีสารพิษต่างๆ เกินมาตรฐานที่กำหนดจะทำให้ผู้ดื่มเกิดอาการต่างได้ นอกจากนี้ยังมีสารตัวอื่นๆ อีกมาก บางท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางชนิดแล้วรู้สึกไม่สุขสบาย อึดอัด ปวดศีรษะ เวียนหน้า คลื่นไส้ ใจสั่น ซึ่งเกิดจากการได้รับสารพิษต่างๆ จากเครื่องดื่มชนิดนั้น ซึ่งสารพิษต่างๆ บางตัวจะถูกขับออกจากร่างกาย แต่ส่วนมากจะมีการสะสมในร่างกาย และ เมื่อสะสมเข้าไปเรื่อยๆ ก็จะแสดงผลร้ายต่อสุขภาพทั้งอาการเฉียบพลันและอาการเรื้อรังต่อไป

4. การแสดงปริมาณของแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การแสดงความสามารถของแอลกอฮอล์หรือการแสดงความสามารถของแอลกอฮอล์ ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถูกแสดงความสามารถของแอลกอฮอล์ไว้ ดังนี้

1. แสดงเป็นเปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก หมายถึง จำนวนกรัมของแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่ม 100 มิลลิลิตร โดยทั่วไปมักใช้ตัวแทนหน่วยว่า “เปอร์เซ็นต์” (%g)

2. แสดงเป็นเปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร หมายถึง จำนวนมิลลิลิตรของแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่ม 100 มิลลิลิตร โดยทั่วไปมักใช้ตัวแทนหน่วยว่า “ดีกรี” (%vol)

3. แสดงเป็นบรู๊ฟ หมายถึง จำนวนสองเท่าของเปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 70%vol จะเท่ากับ 140 บรู๊ฟ โดยทั่วไปมักใช้ตัวแทนหน่วยว่า “บรู๊ฟ” (Proof) ทั้งนี้สุราประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วข้างต้นจะมีปริมาณของแอลกอฮอล์ต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชนิดของสุรา	ร้อยละของแอลกอฮอล์โดยปริมาตร
วอดก้า บรั่นดี วิสกี้	40 - 50
เหล้าขาว	35 - 40
แชมเปญ	15 - 40
ไวน์	8 - 15
เบียร์	4 - 8
ไซเดอร์	2 - 6

5. เกสัชวิทยาของแอลกอฮอล์

เหล้า หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีชื่อทางเคมีว่า Ethanol มีสูตรทางเคมี C_2H_5OH ละลายได้ทั้งในน้ำและไขมัน การดูดซึมของแอลกอฮอล์(Absorption)แอลกอฮอล์ถูกดูดซึมจากกระเพาะอาหาร ประมาณ 10 % ของแอลกอฮอล์ที่เข้าสู่ร่างกาย ที่เหลือจะดูดซึมที่ลำไส้เล็ก แอลกอฮอล์จะใช้เวลาในการดูดซึมสูงสุด 30 - 90 นาที โดยพบว่าระดับแอลกอฮอล์ในเลือดสูงสุดจะอยู่ในช่วงเวลา 30 – 90 นาที หลังการดื่มแก้วสุดท้าย ถ้าในช่วงการดื่มมีอาหารอยู่ในกระเพาะจะทำให้การดูดซึมช้าลงโดยพบว่าการรับประทานอาหารก่อนการดื่มสุราจะทำให้ระดับแอลกอฮอล์ในเลือดลดลงได้ถึงหนึ่งในสาม ถ้ารับประทานอาหารพร้อมกับ การดื่มสุราจะทำให้ระดับแอลกอฮอล์ในเลือดลดลงได้ถึงหนึ่งในสี่ แต่ถ้ารับประทานอาหารหลังการดื่มสุราทันทีจะไม่ผลต่อระดับแอลกอฮอล์ในเลือด เมื่อแอลกอฮอล์ถูกดูดซึมจะกระจายไปยังเนื้อเยื่อทุกส่วนของร่างกายที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบและจะเข้าสู่เส้นเลือดอย่างรวดเร็ว ถ้าดื่มแอลกอฮอล์ที่มีฤทธิ์แรงและดื่มอย่างรวดเร็วจะทำให้ Pyloric Vale ปิดเกิด Pylorospasm ทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน การดูดซึมแอลกอฮอล์เข้าสู่ร่างกายจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ความแรง เครื่องดื่มที่มีความเข้มข้นของแอลกอฮอล์สูงจะถูกดูดซึมได้เร็วกว่าที่มีความเข้มข้นต่ำ เช่น เหล้าวอดก้า 3 ออนซ์ จะถูกดูดซึมเข้ากระแสเลือดได้เร็วกว่าเหล้าไวน์ 3 ออนซ์ นั้นหมายความว่า ในปริมาณที่เท่ากันเหล้าวอดก้าทำให้ผู้ดื่มเมาได้เร็วกว่าเหล้าไวน์ ทำนองเดียวกันสุราที่มีสีทึบเท่ากันผสมน้ำหรือโซดาแล้ว แอลกอฮอล์จะดูดซึมได้เร็วกว่าดื่มสุราที่ไม่ผสมอะไรเลย

2. ปริมาณของการดื่ม ยิ่งดื่มมากก็ยิ่งได้รับแอลกอฮอล์มาก แอลกอฮอล์ก็ถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายมาก

3. ความเร็วของการดื่ม ยิ่งดื่มเร็วกี่ยิ่งได้รับแอลกอฮอล์มาก แอลกอฮอล์ก็ถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายได้เร็ว

4.อาหารในกระเพาะอาหาร อาหารในกระเพาะอาหารช่วยให้การดูดซึมของแอลกอฮอล์ในกระเพาะอาหารช้าลงโดยเฉพาะอาหารที่มีไขมันสูง การดื่มสุราในขณะที่ท้องว่างจึงเมาเร็วกว่าการดื่มสุราในขณะที่ท้องอิ่ม การดื่มสุราผสมกับเครื่องดื่มที่มีคาร์บอนไดออกไซด์จะทำให้แอลกอฮอล์ถูกดูดซึมได้เร็วขึ้น

5. น้ำหนักตัว ในกรณีที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดเดียวกันในปริมาณที่เท่ากัน คนที่มีน้ำหนักตัว

ระบบน้ำย่อย LAD จะทำงานโดยใช้ตัวเร่ง (Catalyst) คือ Coenzyme NAD ซึ่งเมื่อไปเร่งให้ LAD ทำงานย่อยเหล้าแล้ว ก็จะแปลงสภาพเป็น NADH

NAD พบได้ในอาหาร ตับจะต้องมีตัวเร่งนี้ให้เพียงพอ ในกรณีที่ดื่มจัด ไม่กินอาหาร เหล้าจะเป็นพิษต่อร่างกายมากและจะเมาอยู่นานเพราะตับจะขาด NAD ทำให้ LAD ทำงานย่อยเหล้าไม่ได้ ถ้ามี NADH มากเกินไปจะทำให้มี Ketone สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ Lactate สูงขึ้น Lactate ทำให้เกิดอาการ กระวนกระวายใจ หวาดผวา กระสับกระส่าย

Ketone จะแย่งกันกับกรด Uric Acid เพื่อขับถ่ายออกทางไต เมื่อมี ketone มากก็ย่อมบีบคั้นให้ Uric Acid ถูกขับออกมาน้อยทำให้ตกผลึก Uric Acid ในไขข้อเกิดโรค Gout ได้

การดื่มเหล้าจัดจะทำให้เกิด NADH มาก แต่ร่างกายอาจหา NAD มาทดแทนไม่ทัน อัตราส่วน NADH/NAD จึงสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้การสร้างน้ำตาลในกระแสเลือด (Gluconeogenesis) ลดน้อยเกิดภาวะ น้ำตาลในเลือดต่ำ (Hypoglycemia) ได้

อัตราส่วน NADH/NAD ที่สูงขึ้นนี้ จะทำให้การย่อยของไขมันในตับ (Decreased Oxidation of Fatty Acids) ไม่มีประสิทธิภาพ เกิดโรคตับ Fatty Livers และทำให้ระดับ Triglycerides สูงมากขึ้น

6. การวัดระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด (Blood Alcohol Concentration (BAC))

การวัดระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดเป็นการตรวจวัดแอลกอฮอล์ที่มีอยู่ในกระแสเลือดในขณะที่ดื่มกำลังเผาผลาญ ค่าที่วัดได้จึงหมายถึง เปอร์เซ็นต์ของแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด เช่นถ้าระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเท่ากับ 0.05% หมายถึงมีแอลกอฮอล์ 5 ml. ในเลือด 10,000 ml. หรืออาจวัดเป็น เปอร์เซ็นต์มิลลิกรัมแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด

มีวิธีการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด 3 วิธี คือ

1. ตรวจเลือด เป็นการเจาะเลือดจากผู้ดื่มสุราแล้วนำเลือดไปตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ในเลือดจากเครื่องตรวจแอลกอฮอล์ในเลือด

2. ตรวจจากลมหายใจ โดยใช้เครื่องตรวจแอลกอฮอล์จากลมหายใจ โดยให้ผู้ดื่มสุราเป่าเข้าเครื่องตรวจโดยตรง ตัวเลขที่ออกมาทางจอจะเป็นระดับแอลกอฮอล์ในเลือด

3. การตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ในปัสสาวะ สามารถตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ในเลือดโดยการนำปัสสาวะไปตรวจในเครื่องตรวจแอลกอฮอล์จากปัสสาวะ

เมื่อร่างกายดูดซึมแอลกอฮอล์และกระจายไปได้ทุกส่วนของร่างกายมีผลทำให้เกิดผลระยะสั้นและเกิดผลระยะยาวซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายที่สำคัญ 5 ระบบ คือ ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบเมตาบอลิซึมและต่อมไร้ท่อ ระบบด้านจุลชีพ และส่งผลกระทบต่อทางจิตใจ ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

7. พิษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพ

1. ผลต่อระบบประสาท

แอลกอฮอล์จะไปก่อกำเนิดการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้เกิดผลต่างๆ ดังนี้

1.1 ผลต่อความรู้สึกและการรับรู้ แอลกอฮอล์ทำให้ความไวต่อการรับกลิ่นและรส เสื่อมลง หูอื้อ ตาพร่า ความสามารถในการแยกความเข้มข้นของแสงลดลง โดยเฉพาะแสงสีแดง การคาดคะเนความเร็ว และระยะทางของวัตถุต่ำกว่าความเป็นจริง เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายนอกจากนี้ความไวต่อการเจ็บปวดก็น้อยลง เพราะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีฤทธิ์เหมือนยาสลบ

1.2 สมองส่วนซีรีเบลลัมถูกทำลายผลต่อกลไกการเคลื่อนไหวทำให้เดินเซ ทรงตัวไม่ดี แอลกอฮอล์ทำให้ปลายประสาทเกิดการอักเสบเป็นเหตุให้กล้ามเนื้ออ่อนกำลังลงและทำงานไม่ประสานกัน ผู้ดื่มสุราจึงพูดไม่ชัดเจนเหมือนคนลิ้นไก่สั้น ยืนโอนเอนไปมาเดินไม่ตรงทางหรือบางครั้งถึงกับเดินไม่ได้เพราะเกิดเป็น ตะคริวบ่อยๆ มีอาการชาตามปลายมือและปลายเท้าทั้งนี้ก็เพราะการขาดวิตามินบีหนึ่งนั่นเอง

1.3 เส้นประสาทส่วนปลายพิการ จะมีอาการชาตามมือตามเท้า รู้สึกหนาวเหมือนใส่ถุงมือถุงเท้า หรือกล้ามเนื้ออกกลุ่ม Proximal หรือ Distal อ่อนกำลังลง การฟื้นตัวจะช้ามาก ประมาณหนึ่งปี แม้ว่าจะหยุดดื่มอย่างสิ้นเชิงแล้วก็ตาม

1.4 เกิดอุบัติเหตุที่หลอดเลือดในสมอง (Haemorrhagic Stroke) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการบริโภคแอลกอฮอล์ที่ก่อให้เกิดอันตรายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดื่มในปริมาณมากๆ ในคราวเดียวกัน และ การเกิด Thrombotic Stroke มีความสัมพันธ์กับการดื่มที่ก่อให้เกิดอันตรายติดต่อกันเป็นเวลานาน

1.5 เกิดความบกพร่องในด้านการคิดรวบยอด การวางแผนและการจัดระบบซึ่งเป็นผลมาจากอาการ ผิดปกติที่สมองส่วนหน้า (Frontal Lobe Syndrome)

1.6 Subdural Haematoma แอลกอฮอล์ทำให้เกิดสมองอักเสบและบวมหลังจากการเกิดอุบัติเหตุที่ศีรษะซึ่งอาจจะเกิดได้ทั้งเฉียบพลันและเรื้อรัง

1.7 ความบกพร่องด้านความจำ ซึ่งรูปแบบที่รุนแรงที่สุดคือ Korsakoff Syndrome มีความสัมพันธ์กับการขาดไทอามีนร่วมกับการได้รับพิษจากแอลกอฮอล์โดยจะมีอาการความจำเสื่อมในระยะสั้นแต่จะรักษาความจำระยะยาวและการคิดย้อนอดีตได้ดีกว่า

1.8 ผลต่ออารมณ์ แอลกอฮอล์ทำให้ขาดความยับยั้งในการพูดและการแสดงออกผู้ที่ดื่มสุราจึงมักจะพูดจาไม่สุภาพ กิริยาก้าวร้าว กล้าและยอมรับการเสี่ยงมากขึ้น มีอารมณ์เคลิ้มฝัน การตัดสินใจและปฏิกิริยาตอบสนองช้าลง ตลอดจนจนประสาทรับความรู้สึกและสติปัญญาเสื่อมลง

1.9 ผลต่อความรู้สึกทางเพศแอลกอฮอล์จะทำให้ผู้ดื่มมีความรู้จักรับผิดชอบต่อสาธารณชนน้อยลง ความรู้สึกอยากแสดงความรักมีมากขึ้นยิ่งกว่านั้นบางคนยังดูเหมือนว่ามีความสามารถต่อกิจกรรมทางเพศ ภายหลังจากการดื่มเท่านั้น ข้อสังเกตนี้เป็นอันตรายต่อการสนับสนุนสมมติฐานที่ว่าแอลกอฮอล์ส่งเสริมหรือช่วยปรับปรุงกิจกรรมทางเพศ ข้อเท็จจริงก็คือ แอลกอฮอล์กระตุ้นให้เกิดความต้องการทางเพศแต่ก็เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้ที่ดื่มสุรามากจะทำให้สมรรถภาพทางเพศลดลง ส่วนผู้ที่ติดสุราจะมีความบกพร่องและไร้สมรรถภาพทางเพศ ผู้มีประวัติเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังจะชราภาพและต่อมเพศเสื่อมก่อนเวลาอันสมควรตลอดจนเพิ่มปัญหาทางเพศแก่คู่ชีวิตอีกด้วย

ระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดมีความสัมพันธ์กับอาการแสดงดังนี้

30mg%	จะทำให้เกิดอาการสับสน ร่าเริง
50mg%	จะเสียการควบคุมการเคลื่อนไหว
100mg%	แสดงอาการมาให้เห็น เดินไม่ตรงทาง
200mg%	จะเกิดอาการสับสน
300mg%	จะเกิดอาการง่วงงม ซึม
400mg%	จะเกิดอาการสลบและอาจถึงตายได้

แอลกอฮอล์ทำลายเซลล์สมองทำให้เกิดสมองเสื่อมและมีผลต่อสุขภาพทั้งระยะสั้นและระยะยาว จากการชันสูตรศพผู้ที่เสียชีวิตจากสุราพบว่าเนื้อสมองจะหดเหี่ยวลีบซึ่งบ่งชี้ถึงภาวะของการถูกทำลาย

2. ระบบทางเดินอาหาร

2.1 กระเพาะอาหารและลำไส้เล็ก แอลกอฮอล์จะกระตุ้นให้มีการหลั่งกรด และ น้ำย่อยในกระเพาะอาหารมากขึ้น ซึ่งช่วยให้เจริญอาหารแต่ถ้าแอลกอฮอล์มีปริมาณมากและมีความเข้มข้นสูงจะเป็นเหตุให้มีการระคายเคืองและเกิดการอักเสบของเยื่อบุกระเพาะอาหารและลำไส้เล็ก เมื่อมีการอักเสบเรื้อรังก็ทำให้การดูดซึมอาหารลดลง ซึ่งเป็นผลทำให้ร่างกายขาดสารอาหารและวิตามินหลายชนิด เช่น วิตามินบีหนึ่ง เป็นต้น นอกจากนี้การดื่มในปริมาณมากเกินไปแอลกอฮอล์จะทำลายสารเคลือบกระเพาะอาหารเป็นแผลที่กระเพาะอาหาร ลำไส้ อาจรุนแรงถึงขั้นทำให้กระเพาะอาหารทะลุหรือตกเลือดได้ ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะพบอาการท้องอืด ปวดท้อง ท้องเสีย ท้องผูก เบื่ออาหาร และอาจอาเจียนเป็นเลือดได้

1.2 พบว่าการเกิดมะเร็งที่ปาก ลิ้น ลำคอและหลอดอาหารจะมีความสัมพันธ์สูงกับบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นอันตรายอย่างมาก

1.3 ตับอ่อน แอลกอฮอล์มีผลทำให้น้ำย่อยของตับอ่อนเพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดอาการอุดตันของท่อในตับอ่อน เป็นเหตุให้น้ำย่อยที่เพิ่มขึ้นนี้ไม่สามารถออกไปได้ จึงเป็นต้นเหตุให้ตับอ่อนอักเสบ ซึ่งอาจมีอาการแน่นท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ อาหารไม่ย่อย ปวดท้องบริเวณลิ้นปี่หรือระดับสะดือมากคลื่นไส้ อาเจียน ไข้ขึ้นสูง อาจช็อกและตายได้ นอกจากนี้บางรายตับอ่อนอักเสบเรื้อรังจะมีอาการปวดเรื้อรังบริเวณช่องท้องส่วนบนและน้ำหนักลด อูจจาระเป็นสีซีดขาว

1.4 ตับ ตับเป็นอวัยวะสำคัญในการเผาผลาญหรือทำลายพิษของแอลกอฮอล์ ขณะเดียวกันแอลกอฮอล์ก็จะทำให้มีไขมันแทรกอยู่ในตับมากขึ้น เป็นเหตุให้เซลล์ของตับตาย แล้วเกิดแผลเป็นมีพังผืดบางๆ เกิดขึ้นในบริเวณนั้น ถ้าเกิดตับอักเสบร่วมด้วยจะมีการทำลายเซลล์มากขึ้น

ตับอักเสบจากแอลกอฮอล์จะมีความรุนแรงมากขึ้น อาการที่ปรากฏ ได้แก่ ดีซ่าน มีไข้ ปวดที่ช่องท้องด้านขวา บางครั้งมีน้ำในช่องท้อง โดยมีอัตราการเสียชีวิต 5-20%

ตับแข็ง คือ การที่ตับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร ผู้ป่วยจะมีอาการผิดปกติเกี่ยวกับระบบย่อยอาหารหรือตับวายและมีน้ำในช่องท้อง โดยมีอัตราการเสียชีวิต 50% ภายใน 5 ปี มะเร็งตับ เกิดขึ้นประมาณ 15% ของตับแข็ง

3. ระบบหัวใจและหลอดเลือด

กล้ามเนื้อหัวใจที่ผิดปกติจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic Cardiomyopathy) เป็นความผิดปกติที่ไม่พบบ่อยนัก มักพบในกลุ่มผู้ชายวัยกลางคน โดยจะค่อยๆ มีอาการของหัวใจล้มเหลว นอนราบไม่ได้ บวมที่เท้า และหัวใจห้องบนเต้นผิดจังหวะ

หัวใจเต้นผิดจังหวะ (Atrial and Ventricular Arrhythmias) จะเกิดขึ้นในระหว่างการได้รับพิษของแอลกอฮอล์และการขาดแอลกอฮอล์ โดยไม่มีอาการของกล้ามเนื้อหัวใจผิดปกติ (Myocardial dysfunction)

หัวใจเต้นผิดจังหวะนับปล้น (Cardiac Arrhythmias) เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากในโอกาสพิเศษ หรือ เรียกว่าอาการโรคหัวใจในวันหยุด (Holiday Syndrome)

โรคความดันโลหิตสูง จะมีความเกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ ที่ก่อให้เกิดอันตรายประมาณ 20-30% ความดันโลหิตจะลดลงสู่ระดับปกติเมื่อหยุดดื่ม

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่น้อยกว่าปริมาณที่จะทำให้เกิดอันตรายอย่างมาก อาจช่วยป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือดได้ โดยที่การดื่มในปริมาณที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่ม HDL-Cholesterol ซึ่งจะระงับแอนไซม์ Thromboxane และลดการเกาะตัวของเกร็ดเลือด และ เพิ่มการละลายตัวของลิ่มเลือด

4. ระบบเมตาบอลิกซึมและต่อมไร้ท่อ

แอลกอฮอล์ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดต่ำลงจนถึงกับทำให้หมดสติ และอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ เนื่องจากแอลกอฮอล์สกัดกั้นการสร้างน้ำตาลกลูโคสจากไกลโคเจนในตับ ในทางตรงกันข้าม แอลกอฮอล์สามารถทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้นหรือมีอาการของเบาหวานได้เนื่องจากการทำลายเซลล์ของตับอ่อน ซึ่งสร้างอินซูลิน (Insulin) ให้แก่ร่างกาย

แอลกอฮอล์ทำให้กรดแลคติก (Lactic) ในเลือดสูงขึ้น เป็นเหตุให้การจับถ่ายกรดยูริกทางไตน้อยลง ระดับกรดยูริกในเลือดจึงสูงขึ้นและตกตะกอนในส่วนต่างๆ ของร่างกายทำให้เกิดการอักเสบ เช่น เกิดการอุดตันในข้อต่อ และไตอักเสบ ตลอดจนข้ออักเสบที่เรียกว่าเกาต์ (Gout) เป็นต้น

แอลกอฮอล์ยังกระตุ้นการหลั่งของเลือดที่ไต และ สกัดกั้นการหลั่งฮอร์โมนแอนติไดยูเรติก (Anti-diuretic Hormone) จากต่อมหมวกไต ซึ่งเป็นฮอร์โมนที่ทำหน้าที่เก็บน้ำไว้ในร่างกายเป็นเหตุให้มีการถ่ายปัสสาวะเพิ่มขึ้นจากปกติ

การเสื่อมของฮอร์โมนเพศ (Gonadal Atrophy) จะมีผลทั้งสองเพศ นั่นคือ ทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศและลดการผลิตสเปิร์มในผู้ชาย ทำให้เกิดความผิดปกติที่อัณฑะและรังไข่ โดยจะกดการทำงานของไฮโปทาลามัสและพิทูอิทารี

5. ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก

กล้ามเนื้ออักเสบเฉียบพลัน (Acute Myopathy) จะมีอาการปวดบวม กดเจ็บและเสียมสมดุลงเมื่อถูกกดทับเป็นเวลานาน ๆ กระดูกสันหลังพรุนเป็นผลให้มีอาการปวดหลัง เกิดการหักยุบตัวของกระดูกสันหลังและมักจะเกิดร่วมกับการติดยาที่มีอนุพันธ์ของฝิ่นเป็นองค์ประกอบ โรคเก๊าท์ เป็นอาการแทรกซ้อนอย่างหนึ่งจากการดื่มแอลกอฮอล์

6. ระบบการต่อต้านจุลชีพ แอลกอฮอล์ทำให้ภูมิคุ้มกันต่ำลง เป็นเหตุให้ผู้ดื่มสุรามิโอกาส

เป็นโรคปอดบวม วัณโรคปอด หรือ ติดเชื้ออื่นๆ ได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่ดื่ม แพทย์ผู้รักษาโรคหนองในจึงมักแนะนำให้ผู้ป่วยหยุดดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างการรักษา

7. ทางด้านจิตใจ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นระยะเวลานานจนเป็นผู้ติดแอลกอฮอล์จะพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ดื่มแอลกอฮอล์ บางครั้งทำให้เกิดความแปรปรวนทางด้านจิตใจจนเกิดโรคจิตได้

7.1 Acute Alcohol Intoxication มีอาการมึนงง เดินโซเซและพูดไม่ชัด ขณะที่เมอาจะขาดสติและการยับยั้งความสนใจเสียไป และ อารมณ์เปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของบุคลิกภาพ อาจมีอาการซึมเศร้า สนุกสนานครื้นเครงและคุยโต โรคจิตชนิดนี้อยู่ในอาการทางสมองเฉียบพลัน

7.2 Alcohol Deterioration มีการสูญเสียความจำ การตัดสินใจ รวมทั้งเวลา สถานที่และบุคคล บางครั้งจะมีการสูญเสียความจำอยู่ช่วงหนึ่ง

7.3 Pathological Intoxication อาการเกิดขึ้นชัดเจนและฉับพลัน ผู้ป่วยมีอาการมึนงง สับสน สูญเสียเวลา สถานที่และบุคคล มีอาการประสาทหลงและหลงผิดชั่วคราว และประสาทหลอนทางตา มักมีอาการเคลื่อนไหวมากกว่าปกติหุนหันพลันแล่นและก้าวร้าว มีอารมณ์โกรธแค้น วิตกกังวลและซึมเศร้า บางรายอาจจะทำร้ายตนเองได้

7.4 Delirium Tremens เป็นภาวะจิตชนิดเฉียบพลัน มักเกิดภายหลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นเวลานานและหลังจากหยุดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทันทีแต่ไม่ทุกรายไป เริ่มด้วยการหงุดหงิด ฉุนเฉียว กระวนกระวายใจ เบื่อหรือไม่ยอมรับประทานอาหาร มือสั่น นอนไม่หลับฝันร้าย มีอาการประสาทหลงและประสาทหลอน ซึ่งมักเป็นทางตา ทางผิวหนังและทางจมูก งุนงง สับสน ความสนใจเสียไป การเคลื่อนไหวมากกว่าปกติและไม่ค่อยหลับ

7.5 Alcoholic Hallucinosi s ผู้ป่วยมีอาการประสาทหลอนทางหูแบบถูกคุกคามหรือกล่าวร้ายๆ ทั้งที่สติสัมปชัญญะยังแจ่มใสอยู่ อาจมีความหวาดหวั่น ความกลัว ความโกรธ ความเศร้าใจและการทำร้ายตนเอง

7.6 Alcohol Paranoid State หมายถึง การระแวงที่เกิดขึ้นในพวกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เรื้อรัง มีอาการหลงผิดเกี่ยวกับอิจฉาริษยา ความหึงหวง และความไม่ซื่อสัตย์ทางเพศ ความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามไม่ดี

7.7 Wernicke Korsacoff Syndrome เป็นกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดวิตามินพวก Thiamine Niacin และอาหารที่จำเป็นบางอย่าง มีการสูญเสียความจำเป็นบางอย่าง มีการสูญเสียความจำ มีอาการเฉยเมย หรือหวาดกลัว งุนงง สับสน เดินเปะปะ และบางครั้งหมดสติ

นอกจากนี้ยังพบว่าแอลกอฮอล์มีผลต่อสุขภาพด้านอื่น ๆ ดังนี้

1. ผลต่อการนอนหลับ แอลกอฮอล์ทำให้หลับได้ในระยะแรก แต่ต่อมากจะทำให้วงจรการนอน

เสีย กล่าวคือ แอลกอฮอล์ลดวงจรการนอนระยะ REM Sleep และระยะหลับลึก (NREM stage 4) ทำให้เกิดวงจรการนอนหลับเป็นช่วงๆ (Increased Sleep Fragmentation) เป็นผลให้นอนหลับไม่สนิท หลับๆ ตื่นๆ จนถึงขั้นไม่หลับทั้งคืน

2. ความผิดปกติของเลือดที่เกิดจากแอลกอฮอล์ เม็ดเลือดแดงโตกว่าปกติ (Macrocytosis) พบได้ใน 50% ของผู้ที่ติดแอลกอฮอล์ เนื่องจากการขาดโฟเลต

เกร็ดเลือดน้อย (Thrombocytopenia) เกิดจากไขกระดูกเป็นพิษ (ในผู้ป่วยโรคตับเรื้อรัง) และมีอาการม้ามโต

3. ผลของแอลกอฮอล์ต่อตัวอ่อนในครรภ์ Alcohol สามารถผ่านรกเข้าไปสู่ทารกในครรภ์ได้ ดังนั้น ถ้ามารดาดื่มสุราเป็นประจำขณะตั้งครรภ์จะทำให้ทารกมีความผิดปกติ เรียกว่า Fetal Alcohol Syndrome ทำให้ทารกโตช้า ศีรษะเล็ก ตาเล็ก แก้มแบน จมูกสั้น ปากและจมูกห่างกันมาก อาจจะมีปัญหาอวัยวะเพศผิดปกติ

ในปัจจุบันพบว่า 1 ใน 2 สาเหตุที่พบบ่อยที่สุด ของการเกิดภาวะปัญญาอ่อนในประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ค่าเฉลี่ย IQ ของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากแอลกอฮอล์จะอยู่ที่ 70 และจะไม่มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเพิ่มขึ้นตามวัย ใบหน้าจะมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ สันจมูกยุบ ริมฝีปากบนบาง ผิดปกติ ไม่มีกระดูกอ่อนที่ก้นโพรงจมูก (Philtrum) และระดับหูสองข้างต่ำกว่าปกติ พบความผิดปกติของหัวใจได้บ่อย พบว่าหัวใจโต ความตึงตัวของกล้ามเนื้อหย่อนไป ไชข้อและกระดูกผิดปกติ ทำให้เกิดการแท้ง ทารกตัวเล็กน้ำหนักน้อย ทารกอาจจะเสียชีวิตขณะคลอด

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ(Laboratory Finding)ในผู้ป่วยที่ดื่มแอลกอฮอล์เป็นระยะเวลานานพอสมควร เมื่อตรวจเลือดจะพบความผิดปกติดังต่อไปนี้

1. ระดับแอนไซม์ตับชนิด GGT จะสูงขึ้น
2. ระดับแอนไซม์ตับชนิด Serum Glutamic-Oxaloacetic Transminase (SGOT) จะสูงขึ้น
3. ระดับแอนไซม์ตับชนิด Serum Glutamic-Pyruvic Ttransaminase (SGPT) จะสูงขึ้น
4. ระดับกรดยูริก (Uric Acid) มีค่าสูงขึ้น
5. ระดับไขมันชนิดไตรกลีเซอไรด์ในเลือด (Serum Triglyceride) มีค่าสูงขึ้น
6. ระดับปริมาตรเฉลี่ยของเม็ดเลือดแดง (Mean Corpuscular Volume or MCV) มีค่าสูงขึ้น

แสดงถึงลักษณะของเม็ดเลือดแดงผิดปกติมีขนาดใหญ่เนื่องจากขาดวิตามิน บางรายมีค่าลดลงเนื่องจากเม็ดเลือดแดงมีขนาดเล็กเพราะขาดธาตุเหล็กและ Folic Acid

ผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ผลเสียทางเศรษฐกิจ

1.1 ผู้ที่ดื่มสุราและครอบครัวต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการดื่มสุราส่วนตัวและจากสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า พ.ศ. 2517 ประชาชนได้จ่ายเงินซื้อสุราและเบียร์ทั้งที่นำเข้าและผลิตในประเทศของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลังตั้งแต่ พ.ศ. 2540 – 2542 ได้เพิ่มตามลำดับดังนี้ 44,146.45

ล้านบาท 43,448.04ล้านบาท และ 47,792.24ล้านบาท ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมาก นอกจากนี้ยังต้องเสียค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยจากการติดสุราอีกด้วย

1.2 ทำให้เสียเวลาในการทำงาน นอกจากนี้แรงงานและความสามารถในการทำงานก็ลดลงด้วย

1.3 การสั่งสุราจากต่างประเทศเข้ามา ทำให้เกิดการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ

2. การดื่มสุราจนเมเมาเป็นเหตุนำมาซึ่งการทำลายความสัมพันธ์กับคู่สมรสและความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดอื่น ๆ เกิดความแตกร้างในครอบครัว รวมถึงการเสียเพื่อน

3. ผลเสียทางด้านอาชีพเมื่อดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นประจำอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ถูกลดตำแหน่ง ถูกไล่ออก

4. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนขาดสติเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การฝ่าฝืนกฎหมายที่ห้ามดื่มแอลกอฮอล์ คดีอาชญากรรม การกระทำผิดทางเพศ ขายบริการทางเพศ ทำร้ายร่างกาย ทอดทิ้ง ไม่เลี้ยงดูเด็ก

5. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่สำคัญ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีประโยชน์ต่อร่างกายเมื่อมีการดื่มในปริมาณน้อย แต่ถ้าดื่มในปริมาณที่มากเกินไปพิษของแอลกอฮอล์จะส่งผลอย่างเฉียบพลันและส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสังคม ครอบครัว ระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดในระดับต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่ต่างกัน จากประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อที่เกี่ยวข้องของชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามานั้นเกี่ยวข้องกับการใช้สุรา (เหล้า) ในการดำเนินชีวิตค่อนข้างมาก คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนชาวชนกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ 2550

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนชาวชนกลุ่มไทย เขมร ลาว ส่วย ในจังหวัดบุรีรัมย์ 2550 โดยมีรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบการศึกษา
2. การเลือกพื้นที่ศึกษา
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
7. การตรวจสอบข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูล
9. ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยการใช้ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative study) เพื่อศึกษาถึงประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอดีตถึงปัจจุบัน ของประชาชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในช่วงวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และ ผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอประโคนชัย อำเภอลำปลายมาศและกิ่งอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ตลอดจนความสัมพันธ์ของประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบุรีรัมย์กับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การเลือกพื้นที่ในการศึกษา

การเลือกพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะจงเลือกพื้นที่หมู่บ้านที่เป็นชุมชนดั้งเดิมของชนเผ่าต่างๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์โดยการบอกเล่าของผู้อาวุโสในแต่ละชุมชน ทั้งนี้มีเกณฑ์การเลือกโดยทั่วไป ดังนี้

1. เป็นหมู่บ้านที่มีประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าไทย เขมร ลาว และส่วย โดยก่อตั้งมานานกว่า 100 ปี
2. มีลักษณะที่สามารถเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตของคนแต่ละชนเผ่าได้
3. สามารถเข้าถึงได้รวดเร็วและมีความปลอดภัย

การคัดเลือกอำเภอที่ศึกษาจากประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าต่างๆ จากนั้นได้ปรึกษาสาธารณสุขอำเภอเสนอชื่อหมู่บ้านต่างๆ ที่ตรงตามเกณฑ์เพื่อเลือกพื้นที่ศึกษา โดยมีการพิจารณาร่วมกับ

คณะผู้วิจัย ซึ่งหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นพื้นที่ศึกษา มีดังนี้

1. ชุมชนเขมร คือ ชุมชนบ้านแสงโตน อำเภอประโคนชัย
2. ชุมชนส่วย คือ ชุมชนบ้านดงกะทิง กิ่งอำเภอบ้านด่าน
3. ชุมชนลาว คือ ชุมชนบ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ
4. ชุมชนไทย คือ ชุมชนบ้านสวายจิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีในกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบพลวัต โดยมีผลต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในชุมชนชาวไทย ชนชาวเขมร ชนชาวลาวและชนชาวส่วย โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1.กลุ่มชนชาวไทย ชุมชนสวายจิกมีประชากรทั้งหมด 36 คน
- 2.กลุ่มชนชาวลาว ชุมชนบ้านบุชีเหล็กมีประชากรทั้งหมด 35 คน
- 3.กลุ่มชนชาวเขมร ชุมชนบ้านแสงโตนมีประชากรทั้งหมด 30 คน
- 4.กลุ่มชนชาวส่วย ชุมชนบ้านดงกะทิงมีประชากรทั้งหมด 30 คน

โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1.กลุ่มตัวอย่างทำสำหรับทำ Focus group โดยทำกลุ่มในชนเผ่าทั้ง 4 กลุ่ม แต่ละชนเผ่าประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างวัยต่างๆ ได้แก่ วัยผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่น โดยแต่ละวัยมีจำนวน 8-12 คน รวมทั้งหมด 131 คน การคัดเลือกบุคคลสำหรับทำกลุ่ม focus ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ทำการศึกษาเป็นผู้คัดเลือก ส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน

2.กลุ่มให้สัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการสัมภาษณ์ในชนเผ่าทั้ง 4 กลุ่ม แต่ละชนเผ่าประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างวัยต่างๆ ได้แก่ วัยผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่น โดยแต่ละวัยมีจำนวน 6 คน รวมทั้งหมด 72 คน เป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มี 2 แบบ คือ

1. แบบแนวทางสัมภาษณ์ (Guide line) แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Questionnaire) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การสนทนา กลุ่ม(Focus group discussion) ไทย ลาว เขมร ส่วย กลุ่มละ 8- 12 คน รวม 131 คน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indebt Interview)ในวัยรุ่น ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ไทย ลาว เขมร ส่วย กลุ่มละ 6 คน จำนวน 72 คน
3. อุปกรณ์ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุด

บันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชนและผู้นำชุมชน ชี้แจงและขอความร่วมมือในการเข้าดำเนินการวิจัย ตามโครงการ โดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้นำชุมชนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการทำ Focus group และการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. ประชุมชี้แจงผู้ร่วมทีมวิจัย ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์การวิจัย แนวทางการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม
3. คณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างสัมพันธภาพ ความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูลทุกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการลงชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลคณะผู้วิจัยใช้ล่ามช่วยแปลภาษาเขมร ภาษาส่วย
4. ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูล ตามแนวคำถามเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง สมุดบันทึก
5. ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด คณะผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์จนกว่าจะได้รับคำตอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์จึงปิดการสัมภาษณ์ หากกลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์ สามารถออกจากกลุ่มตัวอย่างได้ตลอดเวลา ขั้นตอนการปิดการรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยสรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลฟังและขอบคุณผู้ให้ข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการถอดเทปและ วิเคราะห์เนื้อหาเชิงบริบท และสรุป เป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ภายหลังการเก็บข้อมูล (Post-Context Categorization and Analysis)
7. จัดทำแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างตามวัตถุประสงค์
8. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสังคมและพฤติกรรมมนุษย์รูปแบบเชิงพรรณนาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาวิจัย ประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาวชนกลุ่ม จังหวัดบุรีรัมย์ คณะผู้วิจัยได้ยึดหลักจรรยาบรรณและเคารพในความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกวิจัยโดยได้แจ้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการวิจัยและต้องได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล คณะผู้วิจัยจะไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกวิจัยเปิดเผยหรือทำการเดียดร้อนเสียหายต่อผู้ถูกวิจัยในการเขียนรายงานผลการวิจัยโดยการเขียนรายงานผลวิจัยจะไม่ระบุชื่อและนามสกุลจริงของผู้ให้ข้อมูล ยกเว้นในกรณีที่ผู้ถูกวิจัยให้ความยินยอม

การตรวจสอบข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ในด้านข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดและวิธีการดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รวบรวมมาขึ้นว่ามีความถูกต้องหรือไม่ โดยการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลซึ่งประกอบด้วย แหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล

แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าหากข้อมูลต่างเวลากันจะมีความเหมือนกันหรือไม่ ตรวจสอบโดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนเดิมในเวลาที่แตกต่างกัน

แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าหากข้อมูลต่างสถานที่กันจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ตรวจสอบโดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนเดิมในสถานที่ที่แตกต่างกันแล้วพิจารณาความเหมือนหรือความต่างของข้อมูล

แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะมีเหมือนเดิมหรือมีความแตกต่างจากเดิมหรือไม่ เป็นการตรวจสอบโดยการเปลี่ยนผู้ให้ข้อมูล หากตรวจสอบแล้วพบว่าข้อมูลที่รวบรวมได้ไม่มีความแตกต่างจากผู้ให้ข้อมูลคนเดิมแสดงว่าข้อมูลที่รวบรวมได้มีความน่าเชื่อถือ แต่หากข้อมูลมีความขัดแย้งกันต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบแบบนี้คือการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายๆ อย่างเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น การสังเกตควบคู่กับการซักถามและการสัมภาษณ์พร้อมกับศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเชื่อมโยงกันให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร หากได้ข้อมูลที่ซ้ำๆ กันว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการตรวจสอบข้อมูลแล้วได้นำข้อมูลดังกล่าวไปซักถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งเพื่อเป็นการยืนยันผล หากตรวจสอบแล้วได้ข้อมูลเหมือนเดิม แสดงว่าข้อมูลนั้นถูกต้องน่าเชื่อถือแต่หากพบว่าข้อมูลบางส่วนขัดแย้งกันหรือขาดความครบถ้วน ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมแล้วนำมาผ่านการตรวจสอบตามขั้นตอนที่นำเสนอไปแล้วจนกระทั่งได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้อง ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์จึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดหมวดหมู่ทำการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ สถานที่และสถานที่ ถ้าได้ข้อมูลที่คล้ายกันหรือซ้ำกันก็แสดงว่าข้อมูลน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปซึ่งวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 2 ลักษณะ ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปนัยและการจำแนกชนิดของข้อมูล

การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytical induction) คือ วิธีการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น การทำมาหากิน ความเป็นอยู่ในสังคม ประเพณีต่างๆ ซึ่งการสร้าง

ข้อสรุปนี้จะกระทำตลอดเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล จนสุดท้ายเมื่อเก็บข้อมูลได้เพียงพอก็สามารถสร้างข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological analysis) โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามคุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีร่วมกันและนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้การจำแนกลักษณะข้อมูลที่ปรากฏให้เห็น

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ใช้ระยะเวลาการศึกษาเป็นเวลา 1 ปี โดยทำการศึกษา เดือนตุลาคม 2550 ถึง ตุลาคม 2551

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องประเพณีและวิถีชีวิตที่ เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน กลุ่มชนชาว จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่าง เดือนตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2551 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี ได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก จากนั้นทำการ ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีสามเส้าเพื่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยนำเสนอผลการศึกษาใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. สังคมวัฒนธรรมประเพณีที่ เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาว จังหวัดบุรีรัมย์
2. กรณีศึกษา ประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย
3. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในอดีต จนถึงปัจจุบัน
4. ความสัมพันธ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับวิถีชีวิตของชนกลุ่มชาวไทย ชาวเขมร ชาวลาว และชาวส่วย
5. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยต่างๆ ในอดีตกับปัจจุบันของชนชาว ไทย ชาวเขมร ชาวลาวและชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์
6. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า(อดีต) กับวัยรุ่นใน วัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน)

1. สังคมวัฒนธรรมประเพณีที่ เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาวกุ่มจังหวัด บุรีรัมย์ ภาพรวมโดยทั่วไป

เนื่องจากจังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์มานานหลายร้อยปี มีชนเผ่าต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็น รากฐานของพลเมืองชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสี่กลุ่มชนชาวใหญ่ๆ ได้ ดังนี้คือ กลุ่มชนชาว ไทย กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยหรือกลุ่มชนชาวกววย แต่ละกลุ่มชนชาวมี่ ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันซึ่งจากการศึกษาถึงสังคมวัฒนธรรมประเพณีที่ เกี่ยวข้องกับ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มชนชาวไทย ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน เทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม -ปีใหม่

เมษายน -สงกรานต์ และตรุษไทย (การเซ่นไหว้ทำบุญให้บรรพบุรุษ)

พฤศจิกายน - ลงแขกเกี่ยวข้าว
 ธันวาคม - บุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทย ตำบลสวย
 จึก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ การเฉลิมฉลองยินดีได้สมาชิกใหม่
 โคนผมไฟ บวช แต่งงาน ปลูกบ้านและการขึ้นบ้านใหม่ งานศพและงานทำบุญกระดูก การเฉลิม
 ฉลองก่อนและหลังทราบผลการตรวจคัดเลือกเข้ารับราชการทหาร

กลุ่มชนชาวเขมร หมู่บ้านแสงโตน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์
 ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม - ปีใหม่
 เมษายน - สงกรานต์
 มิถุนายน - ลงแขกทำนา
 กันยายน - โคนตา (การทำบุญให้บรรพบุรุษ)
 พฤศจิกายน - เกี่ยวข้าวลงแขก
 ธันวาคม - งานบุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวเขมร หมู่บ้าน
 แสงโตน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ งานโคนจุก งานบวช
 การทาบทามสู่ขอสาว งานแต่งงาน ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ รำแม่มด (พิธีกรรมกรณีเจ็บป่วยของ
 ชาวเขมร) งานศพเช่นศพ นอกจากนี้ยังใช้เหล้าเป็นส่วนประกอบในกรณีอื่นอีก ได้แก่ การต้อนรับแขก
 ที่มาเยี่ยมเยือน การเช่นผีปู่ตาเมื่อมีการออกรถใหม่ การเช่นผีปู่ตาเมื่อมีการเดินทางออกนอกหมู่บ้าน
 การเช่นไหว้เจ้าที่ก่อนทำนา การเช่นไหว้ผู้เฒ่าผู้แก่เมื่อกลับสู่หมู่บ้าน การเฉลิมฉลองก่อนและหลังทราบ
 ผลการตรวจคัดเลือกเข้ารับราชการทหาร

กลุ่มชนชาวลาว หมู่บ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มน้ำ
 แอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม - ขึ้นปีใหม่
 เมษายน - สงกรานต์, เลี้ยงผีตาแฮก
 มิถุนายน - ทำนา ลงแขกช่วยทำนา
 พฤศจิกายน - ลงแขกเกี่ยวข้าว
 ธันวาคม - บุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวลาว หมู่บ้านบุ
 ชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ การบำรุงครุฑ การกิน
 ยาหลังคลอด งานโคนจุก งานบวช การทาบทามสู่ขอสาวและงานแต่งงาน ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่

พิธีกรรมการเข้าทรง(การเจ็บป่วย) งานศพและการทำบุญกระดูก การเฉลิมฉลองก่อนและหลังทราบผลการตรวจคัดเลือกรับราชการทหาร

กลุ่มชนชาวส่วย หมู่บ้านดงกระทิง อำเภอบ้านดำน จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม	- ปีใหม่
มีนาคม	- เทศมหาชาติ
เมษายน	- สงกรานต์, เลี้ยงผีตาแป๊ก ผีตาปู่
มิถุนายน	- ลงแขกทำนา ไถนา ปลูกข้าว
พฤศจิกายน	- เริ่มลงแขกเกี่ยวข้าว
ธันวาคม	- บุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวส่วย หมู่บ้านดงกระทิง อำเภอลำบ้านดำน จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ การบวช การทาบทามคู่ขอสาวและงานแต่งงาน ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ งานศพและงานทำบุญกระดูก การเฉลิมฉลองก่อนและหลังทราบผลการตรวจคัดเลือกรับราชการทหาร

2.กรณีศึกษาประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของชนกลุ่มชาวไทย เขมร ชาวลาวและชาวส่วย ในจังหวัดบุรีรัมย์

2.1 กรณีศึกษา ประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของประชาชนชาวไทย ในจังหวัดบุรีรัมย์

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวไทย หมู่บ้านสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

เทศกาลปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทยในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีต ดังข้อความที่ว่า “ในอดีต ปีใหม่มีการกินเหล้ากันแต่ไม่มาก กินแต่พวกที่กินเป็นประจำ ปีใหม่สมัยก่อนก็ไม่ค่อยจะรู้หรอก ไม่มีปฏิทินดูแต่ในปัจจุบัน เริ่มฉลองปีใหม่กันตั้งแต่วันที่ 25 ตั้งแต่คริสมาส (25 ธันวาคม)จนกระทั่งวันเปิดทำงานประมาณ วันที่ 3-4 มกราคม ยิ่งหยุดนานก็ฉลองกันนาน¹”

เทศกาลสงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวไทย ส่วนใหญ่จะพากันทำบุญที่วัด มีกิจกรรมในวัดตั้งแต่ช่วยกันขนทรายเข้าวัด การละเล่นพื้นเมือง การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ โดยกิจกรรมจะมีขึ้นเพียง 2 วัน มีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชายบางกลุ่มเท่านั้น ไม่มากเท่าปัจจุบัน ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนสงกรานต์ก็ไม่ค่อยมีกิจกรรมอะไร นอกจากการไปทำบุญที่วัด จะมีบ้างก็เป็นการขนทรายเข้าวัด การเล่นสบ้า การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ จะมีแต่ช่วงเช้า หลังจากนั้นพา

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

กันกลับบ้าน มีกินเหล้าสาโทกันบ้างก็เป็นผู้ใหญ่ผู้ชายในหมู่บ้าน กินกันไม่มาก คนที่กินเป็นประจำก็กินจนเมา” ส่วนเทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปผู้ใหญ่ไปทำบุญที่วัด ไม่มีกิจกรรมในวัดเหมือนในสมัยก่อนวัยผู้ใหญ่เข้าวัดน้อยมีแต่ผู้สูงอายุไปวัด ส่วนวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเล่นสาดน้ำตามถนนในอำเภอเมือง “เดี๋ยวนี้มีแต่ผู้เฒ่าไปทำบุญที่วัด วัยผู้ใหญ่มีน้อยที่จะเข้าวัดส่วนมากพากันตั้งวงตั้งเต้เขาให้เริ่มหยุดงาน ยิ่งเด็กวัยรุ่นไม่ค่อยเข้าวัดเลย วัยผู้ใหญ่ได้หยุดงานกลับมาจากกรุงเทพฯ ถึงบ้านเจอญาติพี่น้องชวนกันกินแต่เหล้าจนกระทั่งกลับไปทำงานต่อวัยรุ่นเขากินเหล้ามาเล่นสาดน้ำตามถนนในเมืองตั้งแต่เช้าจนเย็น บางปีก็เล่น 2 วัน เปิดเพลงเสียงดัง ประแป้งบ้าง สาดน้ำบ้าง เอาโองหรือถังน้ำขึ้นรถกระบะตระเวนสาดน้ำไปทั่วเมือง บางพวกก็ตั้งวงกินเหล้ามาจนไปไหนไม่ไหว มันกินกันหนัก”²

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม กลุ่มชนชาวไทยจะมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเก็บเกี่ยว(การลงแขก) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งข้อความ ดังนี้ ในอดีต “เขามาช่วยทำงานจะต้องให้เขาดื่มบ้างหลังจากทำงาน เพื่อคลายความเหนื่อยเมื่อยล้าของร่างกาย กินเหล้าคนละเล็กน้อยพอกินข้าวได้ คนที่กินก็กิน คนที่ไม่กินก็ไม่กิน กินแต่ข้าวแล้วกลับบ้านนอน เช้าก็ทำงานต่อ”³ ส่วนในปัจจุบัน “ไม่ค่อยมีกิจกรรมลงแขก ส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำนากันแล้วบ้านที่ทำนาลงแขกก็ยังคงเลี้ยงเหล้าเหมือนเดิม แต่ส่วนใหญ่เขาจ้างรถเกี่ยวมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้างไม่มาก แค่น้ำ 1-2 ขวด ให้คนที่มาช่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นการจ้างไม่ใช้การลงแขก ไม่ค่อยเลี้ยงทั้งข้าวและเหล้า ยกเว้นบางบ้านที่มีน้ำใจให้เขาก็จะเลี้ยงนิดหน่อยหลังเสร็จงาน”⁴

ตรุษไทย เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษของกลุ่มชนชาวไทย จะต้องไปทำบุญที่วัดส่วนที่บ้านจะตั้งสำหรับเครื่องเช่นไหว้ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และข้าวปลาอาหารคาวหวานที่บรรพบุรุษชอบรับประทาน สมัยยังมีชีวิตอยู่ ทุกบ้านจะต้องทำกิจกรรมนี้และขาดเหล้าไม่ได้ ปัจจุบัน ซึ่งข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้ “เดือนห้า ของทุกปี จะต้องไปทำบุญที่วัดและที่บ้าน เราจะต้องทำการเช่นไหว้ รำลึกถึงบรรพบุรุษ จัดข้าวปลาอาหารคาวหวานและเหล้า จุดธูปบอกปู่ย่าตายายให้มารับอาหารคาวหวานที่ตั้งสำหรับให้ หลังจากเสร็จพิธีก็จะนำข้าวปลาอาหารและเหล้าที่เหลือจากการเช่นไหว้มากินต่อ”⁵

“เหล้าที่เช่นไหว้นะ เป๊กหนึ่ง แต่ที่เหลือเกือบขวด ลูกหลานพากันกินต่อ”⁶

“บางที ที่เหลือปู่ย่า ตายาย ไม่พอกินซื้อเพิ่ม”⁷ “พิธีกรรมนี้ในอดีตจะทำกันทุกบ้าน”⁸

ปัจจุบัน การกระทำพิธีนี้จะไม่ทำทุกบ้านเหมือนสมัยก่อน คราวหนึ่งจะมีผู้สืบทอดกระทำกิจกรรมนี้เพียงบ้านหนึ่ง “เดี๋ยวนี้ครอบครัวหนึ่งทำพิธีนี้แค่บ้านเดียว รวมๆ กันทำ ส่วนใหญ่ให้คนที่ว่างงานทำคนอื่นๆ ไปทำงานตามปกติ”¹

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงดังนั้นในอดีตก็ไม่มีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในเทศกาลนี้ ดังข้อความ “แต่ก่อนไม่มีหรือเทศกาลลอยกระทงเพิ่งเริ่มมีมาไม่นานนี่เอง²” ปัจจุบันมีการจัดงานลอยกระทงขึ้นในชุมชน มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติของการมีงานในกลุ่มนักดื่มและกลุ่มวัยรุ่น ดังข้อความ “ปัจจุบันมีการจัดงานลอยกระทงกันมาก มีเกือบทุกชุมชนโดย พวก อบต. เป็นผู้จัดบ้าง เทศบาลจัดบ้าง เมื่อมีงานก็มีการดื่มเหล้าอยู่แล้ว³” กลุ่มคนที่ดื่มส่วนใหญ่เป็นวัยผู้ใหญ่กับวัยรุ่น “พวกกินเหล้าก็เป็นพวกคนใหญ่กับกลุ่มวัยรุ่น⁴” เทศกาลลอยกระทงเป็นเทศกาลที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน ประชาชนในพื้นที่เริ่มมีความตื่นตัวในเทศกาลนี้ไม่ถึง 20 ปี ซึ่งการตื่นตัวกับเทศกาลดังกล่าวมาจากสื่อทางโทรทัศน์ และการกระตุ้นของสังคมในเรื่องการสืบสานประเพณี การกระตุ้นของผู้นำชุมชนในท้องถิ่น

งานบุญกฐิน ผ้าป่า ในอดีตกลุ่มชนชาวไทยในชุมชนที่ศึกษามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อย เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดื่ม ดังข้อความที่ว่า “มีกินกันที่บ้านดอนสมโภชน์กฐิน พอแห่ไปวัดก็จะไม่กินจะมีบ้าง 2-3 คน ที่กินเป็นประจำ⁵” ปัจจุบันการดื่มเครื่องดื่มในงานบุญกฐินผ้าป่าคนในชุมชนไม่ค่อยดื่มเนื่องจากถือว่าเป็นงานบุญ แต่ถ้าเป็นช่วงเช้าพรรษาจะมีดื่มเนื่องจากเป็นวันหยุดยาวญาติพี่น้องกลับมาจากทำงานมาเยี่ยมบ้านจะพากันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกลุ่มๆ การแห่เทียนพรรษาจะมีดื่มบ้างเล็กน้อย พอสนุกส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ดื่มวัยรุ่นไม่ค่อยดื่ม ดังข้อความที่ว่า “งานบุญกฐิน งานบุญผ้าป่าไม่ค่อยดื่มเพราะเป็นงานบุญ จะมีบ้างพวกที่ดื่มเป็นประจำ 2-3 คน ในช่วงเวลาสมโภชน์กฐินผ้าป่าส่วนช่วงเช้าพรรษา พวกผู้ใหญ่ดื่มกันบ้างเวลาแห่เทียนพอสนุกให้ครึกครื้น ส่วนใหญ่เช้าพรรษาคคนในชุมชนจะพากันดื่มเพราะเป็นวันหยุดยาวญาติพี่น้องกลับมาเยี่ยมบ้านพากันกินเหล้า⁶”

การคลอด หลังคลอดและการโกนผมไฟ กลุ่มชนชาวไทยในช่วงตั้งครรภ์และระยะคลอดไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระทั่งคลอดเสร็จญาติพี่น้องมาเยี่ยมหลังคลอด ให้คำแนะนำการดูแลตนเองและทารก รวมถึงการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกใหม่ของครอบครัวจึงมีการดื่มเหล้าเพื่อฉลอง โดยผู้มาเยี่ยมจะถือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเองบ้าง คนในครอบครัวจัดเตรียมไว้ต้อนรับแขกบ้าง

ในอดีตมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องกับหลังคลอดโดยมีการเช่นปู่ตายายและเลี้ยงเพื่อนบ้านที่มาเยี่ยมหลังคลอด รวมถึงการเลี้ยงญาติพี่น้องในวันโกนผมไฟ ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนมีเหล้าเข้ามาแต่เกิด แรกเกิดก็เช่นปู่ตายาย คนที่มาเยี่ยมก็กินเหล้า⁷” “คนมาเยี่ยมก็กินข้าว หรือ เหล้า เจ้าภาพจะเตรียมเหล้าและข้าวปลาอาหารไว้ต้อนรับแขก⁸” การโกนผมไฟ “นำเหล้ามาเลี้ยงพี่น้อง¹”

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

ส่วนในปัจจุบันคนในชุมชนมีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เมื่อพาแม่และลูกกลับจากโรงพยาบาล มาถึงบ้านโดยมีการเลี้ยงฉลองกันเมื่อได้ลูกชายหรือลูกสาวตามความต้องการ โดยมีการเลี้ยงกันในกลุ่ม เพื่อนบ้าน มีการเลี้ยงกันหลายวัน ปัจจุบันไม่มีประเพณีการโกนผมไฟ ดังข้อความที่ว่า “เริ่มเกิดก็เลี้ยงกัน แล้ว ได้ลูกสมใจก็ฉลองโดยเหล่า²” “ปัจจุบันนี้การ โกนผมไฟบางครอบครัวก็ไม่ทำกันแล้ว³”

งานอุปสมบท เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวไทยมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัครใจที่จะอุปสมบท ในพิธีการอุปสมบทไม่มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแต่จะเกี่ยวข้องในการเลี้ยงแขกที่มาร่วมงานซึ่งมีความสำคัญกับงานอุปสมบทมากตั้งแต่อดีต โดยในอดีตมีการจัดงาน 3 วัน 3 คืน มีเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแลเรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเครื่องดืมแอลกอฮอล์ด้วยซึ่งสมัยก่อนมีเฉพาะเหล้าขาวและเหล้าสาโท แต่ละงานจะเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในปริมาณมากจะต้องมีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เลี้ยงจนกว่างานจะเสร็จ ดังข้อความที่ว่า “งานบวชเหล้าเป็นหลัก ในพิธีไม่มีเหล้า เหล้ามาเกี่ยวข้องแต่แขกที่มาในงานจะกินกันในงาน สมัยก่อนกินทั้งเหล้าขาว สาโท คนบวชเลี้ยงเหล้ามากกว่า 50 ขวด บวช 3 วัน 3 คืน คนขยันมาเหมือนเดิม เลิกมาตอนเกือบของเสร็จ⁴” ปัจจุบันการเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์มีปริมาณที่ลดลงแต่เครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่ใช้เลี้ยงแขกมีราคาแพงกว่าในอดีตต้องเป็นเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีชื่อเสียงเป็นหลักชั้นดีเพื่อความเหมาะสมกับฐานะ การเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในงานอุปสมบทลดลงเนื่องจากรูปแบบการจัดงานปัจจุบันเป็นแบบโต๊ะจีน ดังข้อความที่ว่า “ในอดีตเลี้ยงเหล้ามาก หมดก็ขอเจ้าภาพ หมดก็ไม่ได้ ปัจจุบันงานบวชเหล้าลดลงเพราะโต๊ะจีน หมดก็หมด โต๊ะหนึ่งให้เหล้าแก่ขวดเดียวแต่เป็นหลักชั้นดีเหมาะสมตามฐานะของเจ้าภาพและแขกที่มาร่วมงาน⁵”

การสู้อและงานแต่งงาน วัยหนุ่มสาวกลุ่มชนชาวไทยในอดีตจะพบปะกันที่วัดหรือการทำงานร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบถามพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งในกระบวนการนี้จะมีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องจนกระทั่งถึงวันแต่งงาน การสู้อและการแต่งงานทั้งในอดีตและปัจจุบันให้ความสำคัญกับเครื่องดืมแอลกอฮอล์ทุกขั้นตอนจะแตกต่างกันเฉพาะรูปแบบการจัดงานซึ่งปัจจุบันนิยมจัดงานแบบโต๊ะจีนทำให้เจ้าภาพลดปริมาณจำนวนเครื่องดืมแอลกอฮอล์ตั้งแต่เครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่เลี้ยงแขกก่อนข้างมีราคาแพงตามฐานะของเจ้าภาพและแขกที่มาร่วมงาน ดังข้อความที่ว่า “ครั้งแรกไปขอสาวต้องมีเหล้าไปก่อน วันขอสาวเหล้าขวดหนึ่งต้องเอาไป งานแต่งเรียกเหล้า 2-3 ไห(หนึ่งไหประมาณ 15 ลิตร) วันแต่งงานแม่ผู้หญิงเรียกเหล้า 2-3 เท (หนึ่งเทเท่ากับสามสิบหกขวด) โดยมีแขกมาร่วมงาน 200-300 คน (เป็นช่วงที่เลิกทำเหล้าสาโทจึงเรียกเหล้าขาว 40 เป็นช่วงก่อนเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานแบบโต๊ะจีน) วันงานแต่งงานกินเมาจนลุกไม่ขึ้น บางคนกินจนหมอบ บางที่วัด

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

ถนน 20 ปีก่อน งานแต่งงานเหล้าจำเป็นมาก ถ้าไม่มีเหล้าแขกไม่เข้า แคมป์โดนค่าโดนนินทาอีกถ้า เลี้ยงไว้คนน้ำแข็งเปล่าแขกไม่เข้างาน ปัจจุบันงานแต่งงาน จัดโต๊ะเงินให้เหล้าแค่ขวดเดียวไม่เปลืองแต่เหล้า มีราคาแพงชนิดหนึ่งตามฐานะเจ้าภาพและแขกที่เชิญเหล้าที่เลี้ยงก็จะไม่เหมือนกันถ้าเป็นเจ้านายหรือราชการ ก็จะเป็นเหล้าที่ดีกว่าแขกทั่วไป¹”

ปลูกบ้าน และขึ้นบ้านใหม่ เมื่อกลุ่มชนชาวไทย จะทำการปลูกบ้านใหม่มีการใช้เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในพิธีลงเสาเอกเพียงขวดเดียว แล้วนำมาดื่มต่อหลังจากเสร็จพิธีและมีการเตรียมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงรับรองแขกที่มาร่วมงาน ในอดีตการปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ใช้ระยะเวลา 2-3 วัน เท่านั้น โดยมีเพื่อนบ้านมาลงแขกช่วยกันปลูก เจ้าภาพจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยง แขกที่มาช่วยปลูกบ้านไม่ถึงไห(หนึ่งไหประมาณ 30 ลิตร) ดังข้อความ “ตั้งแต่ลงเสาเอกมีเหล้าแค่ขวด เดียวในพิธี พอทำพิธีเสร็จนำเหล้ามากินต่อและต้องเตรียมไว้เลี้ยงแขกอีกแขกจะมาปลูกบ้าน 2-3 วัน แต่ ก่อนขึ้นบ้านใหม่ไม่ต้องเลี้ยงเหมือนสมัยนี้จะมีแค่น้ำเหล้ามาเช่นปู้ย่า ตา ยาย แล้วเหล้าก็มาสู่แขก²” ปัจจุบันมีการลงเสาเอกเช่นไหว้เจ้าที่เหมือนในอดีต แต่การสร้างบ้านปัจจุบันนิยมสร้างแบบทางยุโรปใช้ ระยะเวลาสร้างบ้านหลายเดือนการขึ้นบ้านใหม่มีการจัดงานเชิญแขกมาร่วมงานมากเจ้าภาพจัดเตรียมอาหาร คาวหวานและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้รับรองแขก ดังข้อความที่ว่า “ขึ้นบ้านใหม่ มีเหล้าทุกงาน เจ้าภาพจะ เตรียมไว้เป็นลังๆ เลย³”

งานศพ การทำบุญศพของกลุ่มชนชาวไทย ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 2-3 วัน หากบ้านอยู่ในเมืองจะ จัดงานในวัดไม่มีเหล้า แต่ถ้าบ้านคนที่เสียชีวิตอยู่นอกเมืองการจัดงานสวดศพจะทำที่บ้านมีเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากในการจัดงานบุญศพ ซึ่งเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่เคยขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ ลดลงและไม่เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต แต่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะน้อยกว่างานบวชและงาน แต่งงาน ดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนงานศพเป็นหลักสาโทเจ้าภาพไม่มีโอกาสได้เตรียมเหล้าไว้ ต้องยืมจาก เพื่อนบ้านที่มีหรือซื้อจากบ้านที่ทำขาย การเลี้ยงเหล้าในงานศพจึงมีไม่มาก⁴” ปัจจุบันเจ้าภาพเริ่มเลี้ยงเหล้า เมื่อนำศพมาถึงบ้านมีเพื่อนบ้านมาช่วยจัดงานมิให้ดื่มจนฉาบปนกิจศพเสร็จ ดังข้อความที่ว่า “ศพมาถึงบ้าน เพื่อนบ้านเริ่มมาช่วยงานเจ้าภาพหาเหล้าไว้เลี้ยง แขกมากก็เอาเหล้ามาตั้งเลย จนเลิก⁵”

นอกจากเตรียมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขกที่มาช่วยงานและร่วมงานแล้ว เจ้าภาพจะต้องจัด สำหรับอาหารคาวหวานรวมถึงเหล้าเช่นศพด้วยโดยเฉพาะศพที่ดื่มจะขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ ดัง ข้อความที่ว่า “ถ้าคนตายกินเหล้าจะต้องเช่นเหล้าด้วย⁶” ชนชาวไทยให้ความสำคัญกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

แอลกอฮอล์ในงานบำเพ็ญกุศลศพ ดังนี้ “แขกที่มาช่วยงาน ร่วมงานจะต้องมีเหล้าเสมอ ถ้าไม่มีเหล้าไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ และงานทำบุญกระดูกก็ต้องมีเหล้าด้วย¹”

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการทดลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบันแต่ในอดีตจะมีการทดลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการทดลองกันหลายวัน ดังข้อความที่ว่า “การไปเกณฑ์ทหารจะต้องมีการทดลองก่อนไปจับใบดำใบแดงเหมือนกันแต่นิดหน่อยไม่มากเท่าปัจจุบัน²” ปัจจุบันวัยรุ่นและกลุ่มเพื่อนๆเลยทดลองก่อนไปจับฉลากการเกณฑ์ทหารหลังจากทราบผลพากันเลี้ยงฉลองต่ออีกหลายวัน จนกระทั่งหมดกิจกรรมการจับฉลากจึงเลิกเลี้ยง ดังข้อความที่ว่า “ใครติดทหารก็กินเหล้า คนจะไปจับฉลากก็ทดลองก่อนจับ กลับมาได้ใบแดงก็กินเหล้า ไม่ได้ใบแดงก็กินเหล้า เลี้ยงกันจนหมดช่วงการเกณฑ์³”

กลุ่มชนชาวไทยให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิมจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “การเลี้ยงเหล้าเป็นประเพณีมีทุกงาน 20 ปี ก่อน มีเหล้าแน่นอน มีทุกงาน 40 เป็นหลัก⁴” หากมีการจัดงานประเพณีถ้าไม่มีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มที่ทำการศึกษาก็จะกลัวถูกนิทาและกลัวไม่มีแขกมาร่วมงาน ดังข้อความที่ว่า “กลัวเขาวางงานเอาเงิน กลัวนิทา ถูกเขาวางชี้เหนียว⁵” “แขกจะนั่งร่วมงานไม่นาน⁶” “ซองจะได้ไม่เต็มที ไม่มีเหล้าให้กินเก็บแต่เงินแต่ซอง⁷” ถ้าเป็นแขกไปร่วมงานไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลี้ยง ก็จะบ่นตามหลังจัดงานแปลกๆ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับรูปแบบการจัดงานด้วย ดังข้อความที่ว่า “ถ้าจัดโต๊ะจีนไม่มีเหล้าไม่ได้เขาหาว่ากระจอก แล้วเหล้าก็ต้องดีหน่อยเป็นเหล้าขาว 40 ไม่ได้⁸”

2.2 กรณีศึกษา ประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาวเขมร ในจังหวัดบุรีรัมย์

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชนชาวเขมรที่เกี่ยวข้องกับสุรา

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวเขมร หมู่บ้านแสงโตน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

ปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวเขมรในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีตดังข้อความที่ว่า “ปีใหม่มีการกินเหล้ากันแต่ไม่มาก สมัยก่อนไม่มีการฉลองกันเหมือนปัจจุบัน¹”

สงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวเขมรมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคให้เกิดความสนุกสนานในกิจกรรมของหมู่บ้าน โดยมีกิจกรรมทำบุญหมู่บ้าน การละเล่นเรื่อมมตรด (เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของชนชาวเขมรเพื่อความสนุกสนานมักเล่นในเทศกาลสงกรานต์มีลักษณะคล้ายลำตัด) ดังข้อความนี้ “สงกรานต์จะทำบุญหมู่บ้านเป็นงานประจำปี 3 วัน 3 คืน กินเหล้ากันไม่มาก คนที่กินก็กินจนเมา แต่คนส่วนใหญ่จะเล่นสระบัว เล่นเรื่อมมตรด คนในหมู่บ้าน 100 คน กินเหล้าไม่ถึง 50 คน ส่วนใหญ่กินแต่ผู้ชายผู้หญิงเขาไม่กินกัน²” ในช่วงสงกรานต์ของกลุ่มชนชาวเขมรจะมีการทำบุญหมู่บ้านซึ่งมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องมาก ดังข้อความที่ว่า “งานบุญหมู่บ้าน ช่วงขึ้น 1-3 ค่ำ เดือน 6 บางครั้งก็ตรงกับสงกรานต์บางครั้งก็ไม่ตรง จะมีการเชิญปฐาไปรอบๆหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านรดน้ำ ถึงบ้านไหนบ้านนั้นก็เอาเหล้าออกมาให้ บ้านละขวดบ้านละขวด อย่างบ้านไหนที่ฐานะดีหน่อยก็จะให้เยอะ³” กลุ่มชนชาวเขมรถือว่าเป็นประเพณีที่ต้องปฏิบัติดังข้อความที่ว่า “สงกรานต์เป็นประเพณีสากลแต่หมู่บ้านเราเป็นของเราต้องทำ แห่รอบๆ หมู่บ้านเป็นวงไปทั่วๆ ให้ครบทุกหมู่บ้านครบทุกเส้นทาง ตอนแรกอ้อมใหญ่แล้วก็เล็กลงเรื่อยๆ โดยจะมีเหล้ามาช่วยกันบางบ้านเป็นโหลๆ⁴”

“เป็นประเพณี เวลาจะแห่มีการสาคน้ำทั่วขบวนแห่กันเลย แล้วจะมีการขอเงินขอเหล้า⁵” ส่วนเทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบัน มีวันหยุดหลายวันลูกหลานกลับบ้านเพื่อดำรงกิจกรรมการทำบุญหมู่บ้าน และการแห่ปฐาอบหมู่บ้านนอกจากมีการปฏิบัติเหมือนในอดีตแล้ววัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมรมีพฤติกรรมการเล่นสงกรานต์เหมือนชนชาวไทยอื่นๆ คือการตระเวนขับรดเล่นสาคน้ำในตัวอำเภอประโคนชัยเปิดเพลงเสียงดัง ปิดถนนเล่นสาคน้ำและ ประแป้ง ลักษณะคล้ายถนนข้าวสารในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่วัยรุ่นมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะเล่นสงกรานต์ด้วย โดยมีการเล่นสงกรานต์กัน 2-3 วัน บางกลุ่มกลับบ้านจากทำงานจับกลุ่มกันดื่มแอลกอฮอล์อยู่ที่บ้าน (ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต) ส่วนการเล่นเรื่อมมตรดในปัจจุบันของกลุ่มชนชาวเขมรไม่มีการละเล่นชนิดนี้แล้ว

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม จะมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเก็บเกี่ยว(การลงแขก) โดยเจ้าของที่นาที่ทำนามากกว่า 20 ไร่ ต้องมีการลงแขกจะจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้สำหรับเลี้ยงแขกที่มาช่วยงานหลังจากทำงานเสร็จตอนเย็นแขกรับประทานอาหารรวมทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนกลับบ้านไปพักผ่อน ดังข้อความที่ว่า “ในกรณีลงแขก เจ้าภาพจะต้องเลี้ยงเหล้าคนที่มาช่วย เจ้าภาพจะทำการหมักเหล้าเตรียมเหล้าสำหรับลงแขก บางบ้านก็ไม่ได้ทำเหล้าไปซื้อมาเขามา ในชุมชนลงแขกไม่ถึง 50 บ้าน จะทำการลงแขก

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

ถ้ามีที่นา 20 ไร่ ขึ้นไป ส่วนใหญ่ทำไครทามัน¹” “เกี่ยวข้าวลงแขกเลี้ยงเหล่าและเลี้ยงข้าว จะต้องมีการเลี้ยงเหล่าเพื่อเป็นการแสดงถึงความมีน้ำใจให้เขา ทำงานเสร็จแล้วถึงจะกินกัน กินตอนเลิกงานที่เดียวแล้วแต่เจ้าภาพจะเตรียมไว้ให้กิน ถ้าไม่เลี้ยงไม่ได้ เขาว่าจีเหนียว²” แต่ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้การใช้เครื่องดัดแปลงเมล็ดในกิจกรรมลงแขกลดลง ดังข้อความที่ว่า “ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าวตอนนี้ลดลง เดียวนี้ใช้รถไถนา รถดำนาและรถเกี่ยวข้าวแทน แต่ก็จะมีพี่น้องมาช่วยกันเก็บข้าวที่รถเก็บไม่ได้ พอเสร็จตอนเย็นก็จะมีการสังสรรค์ด้วยกัน ก็จะใช้เหล้ามาร่วมวงกัน กินกันไม่มากแค่ 1-2 ขวดก็เลิก³”

สาน้อย สานใหญ่ โคนตา เป็นกิจกรรมเช่นไหว้ทำบุญระลึกถึงบรรพบุรุษซึ่งทุกบ้านจะจัดทำพิธีเช่นไหว้ การเช่นไหว้เรียกว่าโดยตา ซึ่งตรงกับ เพ็ญเดือน 10 เขาเชื่อกันว่าวันสาทรใหญ่หรือวันโคนตาขมบาลจะปล่อยวิญญาณมารับส่วนบุญ โดยพิธี นี้มีเครื่องดัดแปลงเมล็ดเป็นของเช่นทุกบ้าน เป็นกิจกรรมที่ดำรงไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนเครื่องดัดแปลงเมล็ดที่เหลือจากการเช่นนำมาดัดต่อและถ้าไม่พอจะไปซื้อมาเพิ่ม ดังข้อความที่ว่า “หลังจากทำการไหว้บรรพบุรุษก็จะนำเหล้ามากินกัน⁴”

“บางคนก็กินก็กินคนที่ไม่กินก็ไม่กินเก็บให้คนที่กิน⁵” “คนที่กินไม่พอก็หาซื้อเพิ่ม มากินต่อ⁶” “วันสารท ก็มีเหล้า มีญาติพี่น้องมารวมกันพากันกินเหล้า⁷”

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงดังนั้นในอดีตไม่มีการดัดแปลงเมล็ดในเทศกาลนี้ ดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนไม่มีหรือเทศกาลลอยกระทงเพิ่งเริ่มมีเมื่อไม่ถึง 20 ปี นี้เอง⁸” ส่วนปัจจุบันการจัดงานลอยกระทงในชุมชนเขมรที่ศึกษามีการจัดร่วมกัน 8 หมู่บ้าน ประกวดนางนพมาศในตัวอำเภอแหรณางนางนพมาศ กลางคืนจัดโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเมื่อมีงานมีการดัดแปลงเมล็ดดังข้อความที่ว่า “อะไรที่เป็นงานวัยรุ่นและวัยรุ่นผู้ใหญ่จะดัดเหล้ากันลอยกระทงก็เหมือนกันดัดกันในกลุ่มเพื่อนๆ บ้างดัดกันก่อนเที่ยวงาน บ้างก็ดัดไปเที่ยวไป⁹”

งานบุญกฐิน ผ้าป่าและเข้าพรรษา ในอดีตกลุ่มชนชาวเขมรในชุมชนที่ศึกษามีการดัดแปลงเมล็ดบ้างเล็กน้อย เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดัด ดังข้อความที่ว่า “มีกินกันที่บ้านตอนสมโภชกฐินพอแห่ไปวัดก็จะไม่กินจะมีบ้าง 2-3 คน ที่กินเป็นประจำ เข้าพรรษาก็ไม่ดัดแค่แห่เทียน¹⁰” ปัจจุบันงานบุญกฐิน ผ้าป่า ตอนสมโภชที่บ้านมีการดัดแปลงเมล็ดกันน้อยดัดแต่คนที่ดัดเป็นประจำ วัยผู้ใหญ่และวัยรุ่นไม่ดัดไม่มีการเลี้ยงเครื่องดัดแปลงเมล็ดเพราะเป็นงานบุญ ส่วนเข้าพรรษาการทำบุญแห่เทียนไม่ดัด กลุ่มที่ดัดเป็นกลุ่มที่กลับมาเยี่ยมบ้าน ดังข้อความที่ว่า “งานบุญกฐิน ผ้าป่า เข้าพรรษาเป็นงาน

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

¹⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

บุญไม่ค่อยกินเหล้ากัน ที่กินกลับมาเยี่ยมบ้านเจอพักพวกพากันกินเป็นกลุ่มๆ เฮฮาแต่พวกมัน¹” วยรุ่น จะไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานบุญกฐิน ผ้าป่า และเข้าพรรษาโดยให้เหตุผลว่าเป็นงานบุญตนไม่ใช่ พวกก็เมาแต่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาเพราะพี่น้องกลับมาจากทำงานพากันดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เพื่อพูดคุยกัน ดังข้อความที่ว่า “งานบุญวยรุ่น ไม่ดื่มเพราะไม่ใช่เมา ที่ดื่มช่วงเข้าพรรษาเพราะ พบปากพี่น้องและเพื่อนๆ อยู่พร้อมหน้ากัน²”

ประเพณีการโกนจุก สมัยก่อนเด็กชายกลุ่มชนชาวเขมรจะไว้จุก เมื่ออายุย่างเข้าสู่วัยรุ่น จึงทำพิธี โกนจุกซึ่งในพิธีนี้จะมีเหล่าเป็นส่วนประกอบในการเช่นผิตาปูและมีเหล่าไว้เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน ดังข้อความที่ว่า “การโกนจุกต้องมีเหล่าเพราะเป็นงานเตรียมไว้รับแขก จะต้องมีเหล่าเสมอถ้าเป็นการจัด งานที่มีเจ้าภาพ³” ปัจจุบันในชุมชนที่ศึกษาไม่มีประเพณี โกนจุก

งานอุปสมบท เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวเขมรมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัคร ใจที่จะอุปสมบท ในอดีตจะมีการจัดงานแค่ 2 วัน โดยมีเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแล เรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเหล่าด้วยซึ่งให้เหล่าสาโทโดยเจ้าภาพจะหมักเตรียมไว้ ดังข้อความที่ว่า “เจ้าภาพจะต้องเตรียมเหล่าไว้ต้อนรับแขก 2-3 ไห กินกันหมดถือว่ายังน้อยบางงานมากกว่านี้มากงานบวช วันแคว้น 2 วันเสร็จ เริ่มกันกันแต่วันงานเลยเพราะต้องเลี้ยงแขกตลอด⁴” ปัจจุบันรูปแบบการจัดงาน อุปสมบทในชุมชนเขมรไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เหล่าชาวเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขกที่มานั้นขึ้นอยู่กับฐานะของเจ้าภาพ ดังข้อความที่ว่า “งาน บวชส่วนใหญ่เลี้ยงเหล่าชาว ใครมีเงินมากก็เตรียมเหล่าไว้มาก⁵”

การดูขอลและงานแต่งงาน วยหนุ่มสาวกลุ่มชนชาวเขมรในอดีตจะพบปากกันที่วัดหรือการทำงาน ร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบทามพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งใน กระบวนการนี้จะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องจนกระทั่งถึงวันแต่งงาน ดังข้อความที่ว่า “คนที่มา ทาบทามลูกสาวจะต้องหิ้วเหล้ามา 1 ขวด หิ้วมาเช่นผี ฝ่ายหญิงก็ต้องเตรียมไว้ 1 ขวด เมื่อตกลงกันแล้วก็พา กันกินเหล้า พอเหล้าหมด 2 ขวด ส่วนใหญ่พากันแยกย้ายกลับบ้าน บางคนก็ไปต่อ⁶” ส่วนงานแต่งงานนั้น นั้นฝ่ายเจ้าสาวจะเรียกเหล่าจากฝ่ายชายเพื่อเลี้ยงแขกเดิมที่เป็นเหล่าสาโทหมักเรียก 2-3 ไหหลังจากนั้น เรียกเหล่าชาว 2-3 เทตองาน(1 เทเท่ากับ 36 ขวด) ดังข้อความที่ว่า “งานแต่งงานจะต้องใช้เหล่า 2-3 ไห (30- 45 ลิตร) มีแขกประมาณ 200 คน ต่อมาเรียกเป็นเหล่าชาว 2-3 เท เพราะเหล่าสาโททำไม่ได้ถูกตำรวจ จับ⁷” งานแต่งงานชาวเขมรปัจจุบันเหมือนในอดีตเมื่อมีงานชาวบ้านจะมาช่วยกันและส่วนใหญ่เลี้ยงเหล่า ชาวบางบ้านฐานะดีจะเลี้ยงเหล่าสี่บ้าง ดังข้อความที่ว่า “ งานแต่งงานใครมีเงินมากก็เตรียมเหล่าไว้มาก⁸”

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 8 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

งานแต่งงานมีแขกร่วมงานกินเหล้ามากกว่าในอดีตดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนกินแต่ผู้ใหญ่เดี๋ยวนี้วัยรุ่นก็กินกันมาก¹”

ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ เมื่อกลุ่มชนชาวเขมรจะทำการปลูกบ้านใหม่ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ลงเสาเอก ในอดีตการปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ใช้ระยะเวลา 2-3 วัน เท่านั้น โดยมีเพื่อนบ้านมาลงแขกช่วยกันปลูก เจ้าภาพจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขก ดังข้อความที่ว่า “ตั้งแต่ลงเสาเอกมีเหล้าแค่ขวดเดียวในพิธี พอทำพิธีเสร็จนำเหล้ามากินต่อและต้องเตรียมไว้เลี้ยงแขกอีกแขกจะมาปลูกบ้าน 2-3 วัน แต่ก่อนขึ้นบ้านใหม่ไม่ต้องเลี้ยงเหมือนสมัยนี้²” การปลูกบ้านของชนชาวเขมรปัจจุบันเป็นแบบสมัยนิยม ใช้ระยะเวลาสร้างหลายเดือน การขึ้นบ้านใหม่มีการทำบุญเลี้ยงพระในตอนเช้าเชิญแขกมาร่วมงานส่วนใหญ่ไม่ค่อยเลี้ยงเหล้าบางบ้านฐานะดีจะมีเลี้ยงบ้าง ดังข้อความที่ว่า “ขึ้นบ้านใหม่ไม่ค่อยจัดงานใหญ่ไม่ได้เลี้ยงเหล้ามาก นอกจากบ้านข้าราชการจะจัดงานใหญ่เลี้ยงเหล้าเพื่อนฝูงแต่ปีหนึ่งมีไม่กี่บ้าน³”

พิธีราแม่มด เป็นพิธีกรรมของกลุ่มชนชาวเขมรเมื่อเจ็บป่วยไม่สบายจะมีการกระทำพิธีนี้ โดยกลุ่มชนชาวเขมรเล่าว่าแต่ก่อนไปหาหมอลำบาก บางทีก็หาหมอแล้วแต่ยังไม่หายป่วยจึงนำผู้ป่วยเข้าพิธีนี้ ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมจะต้องมีผู้ประกอบพิธีและมีลูกมือ เมื่อประกอบพิธีเสร็จผู้ป่วยจะหายป่วยในการประกอบพิธีนี้มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “จะมีการนำเหล้ามาตั้งครุ่แค่ขวดเดียวพอเสร็จ เหล้าที่เหลือพวกตักลองก็กินกันกินแค่ขวดเดียวก็เลิก⁴” “อย่างประเพณีเล่นแม่มด ต้องใช้เหล้าหลังคาละขวดแล้วพอคนรอบข้างมากก็ต้องชนไหไว้ 1 ขวด เป็นการชนไหไว้เรื่องการรักษาแล้วหายจริงๆด้วย⁵” ปัจจุบันพิธีนี้ไม่มีในชุมชนที่ศึกษาเนื่องจากไม่มีผู้สืบทอดผู้ประกอบพิธีกรรมราแม่มด

งานบำเพ็ญกุศลศพ การทำบุญศพของกลุ่มชนชาวเขมรในอดีตและปัจจุบันไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 2-3 วัน แล้วทำการฌาปนกิจ บางครอบครัวมีการเก็บศพไว้ในกรณีที่ญาติทำใจกับการสูญเสียไม่ได้ ดังข้อความที่ว่า “ชาวบ้านยังทำใจไม่ได้รับไม่ได้ต้องเก็บศพไว้ที่บ้าน ไม่ยอมทิ้งศพต้องมีเหล้าเก็บไว้ด้วยเป็นสังคัมหรือญาติ หน้าเค็มๆเวลากลับบ้านต้องใส่อาหารกลับบ้านด้วย จะมีคนทำบัญชีว่าใส่ของมาเท่าไรก็จะใส่เหล้าให้ด้วย เมื่อก่อนไม่มีเมื่อก่อนเป็นพวกข้าวต้ม อาหาร เดี่ยวนี้เป็นประเพณีต้องใส่อาหาร เหล้า ทั้งนี้คนทำบัญชีจะประเมินว่าจะใส่อาหารให้เท่าไร ไม่เอาไม่ได้หาว่ารังเกียจเขา⁶” การจัดจัดงานบุญศพมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่เคยขาดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “พอมีการประ โคมข่าวว่ามีคนเสียชีวิต คนก็จะเอาเหล้ามาช่วยกัน⁷” “มีเหล้าไว้ไว้เลี้ยงแขกในงานศพจนเสร็จงาน 2-3 วัน⁸” ในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพของชนชาวเขมรมีเหล้าเป็น

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัยและผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัย หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้ใหญ่วัย หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัย หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัย หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

เครื่องเช่นศพทุกศพ ดังข้อความที่ว่า “งานศพมีเหล่าเช่นทุกคน¹” ในงานศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเลี้ยงเครื่องคิมแอลกอฮอล์ไม่ลดลงและไม่เพิ่มขึ้นการบริโภคเครื่องคิมแอลกอฮอล์จะน้อยกว่างานบวชและงานแต่งงาน ดังข้อความที่ว่า “อย่างงานศพ มีการสูญเสียแล้ว เราก็ไม่อยากจะเสียอีก เก็บศพไว้นานจะหมดเยอะ พระกำลังสวดก็กินด้วย พระมีหน้าที่สวดเรามีหน้าที่กิน²” “ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเห็นใจใจกันจะไม่ค่อยกินเหล้ามากเหมือนงานบวชและงานแต่ง แต่ต้องมีเหล้าให้เขากินไม่มีไม่ได้จะไม่มีคนอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ³”

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการทดลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบันแต่ในอดีตจะมีการทดลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการทดลองกันหลายวันขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของเจ้าภาพ ดังข้อความที่ว่า “การไปเกณฑ์ทหารจะต้องมีการทดลองก่อนไปจับใบคำใบแดงเหมือนกัน ทดลองกันแค่วันเดียวปัจจุบันแล้วแต่เจ้าภาพมีเงินมากก็ทดลองกันหลายวัน ทุกวันนี้กินเหล้ากันมากกว่าในอดีต⁴”

นอกจากวัฒนธรรมประเพณีที่มีกิจกรรมในแต่ละเดือนและวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายแล้ว หมู่บ้านชนชาวเขมรที่ศึกษายังมีกิจกรรมการดำเนินชีวิตโดยที่มีเครื่องคิมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบอีกซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่เดิมวัฒนธรรมในอดีตไม่มี แต่มีในปัจจุบัน เช่นการซื้อรถใหม่ต้องใช้เครื่องคิมแอลกอฮอล์เช่นต่าปู ดังข้อความที่ว่า “ใครออกรถจะต้องมีการเช่น ต้องเหล้า ไหว้ต่าปูต้องมีแน่นอน⁵” การเดินทางออกจากหมู่บ้านจะต้องไปเช่นต่าปู ดังข้อความต่อไปนี้ “ใครพาลูกไปสอบที่ไหน จะเกณฑ์ทหารจะต้องพาลูกพาบานที่ศาลต่าปู ก่อนจะไปก็ต้องขอก่อนเอาเหล้ามาพอกลับก็ต้องเอาเหล้าอีกรอบหนึ่ง ทำทั้งไปทั้งกลับ⁶” “อย่างผมจะไปดูงานก็ต้องมาขอพร เอาเหล้ามาไหว้ ให้เดินทางปลอดภัย⁷” “วันนี้จะมีการเกณฑ์ทหารเดี่ยวเดี่ยวก็ต้องมาขอกันแล้ว เรียงกันมาเลยไม่เชื่อลองดู เต็มเลย พอเสร็จแล้วก็เทลงพื้น ส่วนหนึ่งที่เหลือก็เอากลับไปดื่ม⁸” กลุ่มชนชาวเขมรส่วนใหญ่จะต้อนรับแขกหรือผู้ที่มาเยี่ยมเยือนด้วยเครื่องคิมแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “อย่างเวลาที่มีแขกมาเยี่ยมมาเยือนก็ต้องมีการเตรียมเหล้า ทั้งนี้บางทีก็ขึ้นกับว่ารู้ว่าคนที่มากินเหล้าก็จะเตรียมไว้อ⁹” นอกจากนี้บุตรหลานที่ไปทำงานต่างถิ่นกลับมาบ้านจะต้องทำการเช่นไหว้บรรพบุรุษและเช่นไหว้ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน โดยมีเครื่องคิมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ ดังข้อความที่ว่า “อย่างทีเวลาลูกกลับมาบ้าน ลูกแต่ละคนจะซื้อเหล้ากลับมาบ้าน แม่จะคอยรอที่บ้าน รับเงินทองที่ลูกมาให้ บางทีแม่ก็จะทำกับแก้มไว้อ พอแม่ได้เงินจากลูก แม่ก็จะซื้อเหล้ามาเช่นไหว้ บรรพบุรุษ ลูกก็จะกินเหล้าที่เช่นไหว้ต่อไป¹⁰” “คนที่ไปอยู่ที่อื่นนาน ๆ พอลกลับมาต้องมีการเช่นไหว้ เรียกคนเฒ่าคนแก่มาต้องเช่นไหว้

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

¹⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

ก็ต้องมีเหล่า¹” การประกอบอาชีพของชนชาวเขมรอำเภอประโคนชัยทำการเกษตรจึงมีพิธีการเช่นไหว้เจ้าเข้าที่นา ดังข้อความที่ว่า “เวลาจะทำไร่นาต้องเอาเหล่าไปเช่นไหว้เจ้าที่เจ้าทางและจะทำอะไรก็แล้วแต่จะต้องมีการเช่นไหว้เมื่อเช่นไหว้เสร็จคนที่เช่นไหว้ต้องดื่มด้วยมันเป็นลักษณะอย่างนี้²”

กลุ่มชนชาวเขมรให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก โดยกลัวถูกนิทา กลัวไม่มีแขกมาร่วมงาน ดังข้อความที่ว่า “ถ้าจัดงานไม่มีเหล่าชาวบ้านจะเอาไปพูดแค้นไหนไม่ทราบ หลังจากนั้นจะมีคนมาช่วยตนอีกหรือไม่ไม่ทราบจะเอากลับไปพูดกัน ใสซอง 2-3 ร้อยไม่มีอะไรเลย³” “อาหารอื่นทานที่บ้านได้ แต่เหล่าต้องมีเพราะที่บ้านทานไม่สนุก เสียเงินแล้วต้องได้กิน จะได้มากหรือได้น้อยก็ต้องได้กิน ต่อไปก็จะเอามาพูดบ้านนี้ไม่ยอมไปขี้เหนียว⁴” “งานศพไม่มีเหล่าไม่ได้ ไม่มีคนอยู่เป็นเพื่อนศพ⁵” “งานศพ งานแต่ง งานบวช จำเป็นต้องมีเหล่าเสมอถ้าไม่มีโดนเขาว่า ไม่มีแขกมาร่วมงาน⁶” และเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิมจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “มันกินกันเป็นประเพณีดั้งเดิมจึงต้องมีเหล่าให้เขากินทุกงาน⁷”

2.3 กรณีศึกษา ประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาวลาว ในจังหวัดบุรีรัมย์

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชนชาวลาวที่เกี่ยวข้องกับสุรา

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวลาว หมู่บ้านบุขี้เหล็ก อำเภอตาปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

ปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวลาวในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีต ดังข้อความที่ว่า “ปีใหม่กินเหล้ากันไม่มาก แต่ก่อนไม่ค่อยรู้กันเท่าไร ไม่มีปฏิทิน⁸” “ไม่มีโทรทัศน์ ไม่มีสื่อให้เกิดการกระตุ้นว่าเป็นเทศกาลเหมือนปัจจุบัน⁹” ส่วนปีใหม่ในปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมาก ดังข้อความที่ว่า “มีการฉลองเทศกาลปีใหม่กันนานตามที่เขาให้หยุดงาน ส่วนใหญ่พวกผู้ใหญ่ที่ไปทำงานต่างถิ่นกลับมาหาพี่น้องที่อยู่บ้านชวนกันกิน ทั้งผู้ใหญ่ทั้งวัยรุ่นจับกลุ่มกินเหล้าเข้าถึงเย็น กินจนหลับหรือไม่ก็กินจนไม่ไหว¹⁰”

สงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวลาวไม่ค่อยมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีบ้างเป็นสาโทเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่จะไปเล่นน้ำกันที่วัด ปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

¹⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และวัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

เนื่องจากการหยุดงานและกลับมาเยี่ยมบ้านของวัยทำงาน ดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนสงกรานต์ไม่ค่อยมีเหล่าส่วนใหญ่หนุ่มสาวไปเล่นน้ำกันที่วัด จะมีคนดื่มเหล้าสาโทบ้างแต่ก็น้อย กินแต่พวกที่กิน¹” ส่วนเทศกาลเทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปกิจกรรมไปวัดมีแต่ผู้สูงอายุไปพวกลูกหลานกลับมาจากทำงานต่างจังหวัด จับกลุ่มคุยกินเหล้าและวัยรุ่นเล่นสาดน้ำในเมือง ดังข้อความต่อไปนี้ “พวกลูกหลานที่กลับมาเยี่ยมบ้านจากกรุงเทพฯ จากจังหวัดอื่นๆ พวกนั้นนั่งกินเหล้าพูดคุยกับกลุ่มคนในหมู่บ้านเนื่องจากนานๆ ได้มาพบกัน²” “พวกวัยรุ่นก็หากกลุ่มสังสรรค์กันกับญาติพี่น้อง กับเพื่อนๆ³” “บ้างก็หาเล่นน้ำในเมืองอยู่กับกลุ่มเพื่อน พวกที่กินเหล้าก็พากันกินเหล้าบ้าง⁴”

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม จะมีการเลี้ยงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเกี่ยวเกี่ยว(การลงแขก) โดยจะกินไปทำงานไปกินคนละเล็กคนละน้อย เจ้าภาพเอาเหล้าใส่ถังให้แขกที่ดื่มเวียนดื่มจนครบทุกคน เมื่อเสร็จงานเลิกดื่มรับประทานอาหารที่เจ้าภาพเลี้ยงแล้วกลับบ้านพักผ่อน ดังข้อความที่ว่า “กินบ้างเล็กน้อย แต่ทำงานไปด้วย เหล้าใส่ถังแล้วดื่มนเวียนกันไปเรื่อยๆ เจ้าภาพถือถังเหล้าดักให้แขกที่ทำนากินเวียนจนครบทุกคนที่กิน คนกินก็กินคนไม่กินก็ไม่กิน กินกันแกล้งแสร้งก็เลิกกิน ไม่มีการไปหาซื้อเหล้ากินต่อ พากันกินข้าวปลาและกลับบ้าน⁵” ปัจจุบันการลงแขกทำนาของกลุ่มชนชาวลาวใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือโดยเฉพาะการเกี่ยวข้าวจะใช้รถเกี่ยวข้าวแทนการใช้แรงงานจะมีแต่บางพื้นที่ที่ไม่สามารถใช้รถได้จึงใช้แรงงาน ซึ่งเป็นญาติพี่น้องมาช่วยเกี่ยวข้าว เจ้าภาพจึงต้องเลี้ยงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อย ดังข้อความที่ว่า “การลงแขกเกี่ยวข้าวไม่ค่อยมี เสียวันนี้ใช้รถเกี่ยวข้าว แต่ก็จะมีพี่น้องมาช่วยกันเกี่ยวข้าวที่รถเกี่ยวไม่ได้ พอเสร็จงานก็จะมีสังสรรค์กัน ก็จะใช้เหล้ามาร่วมวงกัน⁶”

ไหว้ผีตาแฮก เป็นกิจกรรมเช่นไหว้ทำบุญระลึกถึงบรรพบุรุษซึ่งทุกบ้านจะจัดทำพิธีเช่นไหว้การเช่นไหว้เรียกว่าโดนตา ซึ่งตรงกับ เพ็ญเดือน 10 เขาเชื่อกันว่าวันสาทรใหญ่ วันโดนตา ยมบาลจะปล่อยวิญญาณมารับส่วนบุญ โดยพิธี นี้มีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นของเซ่นทุกบ้าน หลังจากเสร็จพิธีลูกหลานที่ดื่มเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จะนำมาดื่มต่อ หากไม่พอจะหาซื้อ เพิ่มเพราะวันสาทร วันโดนตาจะเป็นวันที่มีญาติพี่น้องมารวมกันหลายคน เป็นกิจกรรมที่ดำรงไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังข้อความที่ว่า “หลังจากทำการไหว้บรรพบุรุษก็จะนำมากินกัน บางคนก็กินก็กินคนที่ไม่กินก็ไม่กิน คนที่กินไม่พอก็หาซื้อเพิ่ม มากินต่อ⁷” “วันสาทร ก็มีเหล้า มีญาติพี่น้องมารวมกันพากันกินเหล้า⁸”

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนกลุ่มชนชาวลาวที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงดังนั้นในอดีตก็ไม่มีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในเทศกาลนี้แต่ปัจจุบันเริ่มมีการจัดเทศกาลลอย

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และวัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

กระทรวงในเขตเทศบาลมีการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนไม่มีหรอก เทศกาลลอยกระทง เดี่ยวนี้งานลอยกระทงจะจัดตามเทศบาล เด็กๆ วัยรุ่นที่ขางานต้องกินเหล้าอยู่แล้ว”¹

งานบุญกฐิน ผ้าป่า เข้าพรรษา ในอดีตกลุ่มชนชาวลาวในชุมชนที่ศึกษามีการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อยในงานบุญกฐิน งานบุญผ้าป่า และการแห่เทียนเข้าพรรษาแต่เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดัดหรือดัดกันไม่มากพอรู้สึกสนุก ดังข้อความที่ว่า “มีการกินเหล้า กันเล็กน้อย โดยเจ้าภาพจะนำเหล้ามาใส่ถุงแล้วแจกให้แขกที่รื้อหน้าขบวนกินแห่ กินกันคนละนิดละหน่อยพอสนุก”² ส่วนปัจจุบันการแห่กฐิน ผ้าป่าและแห่เทียนมีวัยรุ่นและผู้สูงอายุตั้งรื้อหน้าขบวนแห่ ไม่ค่อยมีวัยรุ่นเนื่องจากมีการจับกลุ่มดัดกันที่บ้าน จากการมาพบปะกันในวันหยุดเข้าพรรษา ดังข้อความที่ว่า “งานบุญวัยรุ่นไม่ค่อยกินเหล้า ส่วนเข้าพรรษาวัยรุ่นกินเหล้าเพราะญาติพี่น้องเพื่อนกลับมาจากกรุงเทพฯ ได้อยู่พร้อมหน้ากันพากันคุยพร้อมกับกินเหล้า”³

การบำรุงครรภ์ การคลอด การดูแลมารดาและทารกหลังคลอด ในอดีตกลุ่มชนชาวลาวในชุมชนที่ศึกษาไม่มีการใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์ในการบำรุงครรภ์ การดูแลมารดาและทารกหลังคลอด ดังข้อความที่ว่า “การบำรุงครรภ์ไม่มีเลยแต่ก่อนเหล้าคงยากี่ไม่มี ยาขับเลือดหรือน้ำคาวปลาไม่มี หมอตำแยทำคลอดโดยใช้เปลือกหอยหรือเปลือกไม้ไผ่คุดสายรกไม่ใช่เหล้าในการทำคลอด”⁴ แต่มีช่วงหนึ่งที่มีการใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์บ้างในการบำรุงครรภ์ แต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว เนื่องจากการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขถึงผลกระทบจากการดัดแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ ดังข้อความที่ว่า “ตั้งครรภ์เคยเห็นแม่กินบ้างนิดหน่อย ช่วงตั้งครรภ์กินอาหารไม่อร่อย ไปซื้อยามาดองเหล้าแต่ปัจจุบันไม่มีใครกินแล้ว หมออนามัยเขาแนะนำว่ามีผลต่อลูกๆ จะไม่สมบูรณ์”⁵ ปัจจุบันกลุ่มชนชาวลาวมีการใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบยาสำหรับรับประทานหลังคลอด ดังข้อความที่ว่า “หลังคลอดจะซื้อยาผิดตำแดงมากินกับเหล้า”⁶ นอกจากนี้คนในชุมชนกลุ่มชนชาวลาวบางกลุ่มแสดงความยินดีและมีการเลี้ยงฉลองเมื่อได้บุตรตามที่ต้องการ ดังข้อความที่ว่า “มีการนำเหล้ามาเลี้ยงฉลองกัน เมื่อได้ลูกชายหรือลูกสาวสมใจ แต่ส่วนใหญ่ขึ้นกับว่าคนที่มาเยี่ยมกินเหล้ามัย โดยเอาเหล้ามาเลี้ยงญาติๆ ต้อนรับด้วยเหล้า 2-3ขวด แต่จะเป็นเฉพาะบางคนเท่านั้นที่นำเหล้ามาเลี้ยงฉลองกันไม่ได้เป็นทั้งหมู่บ้าน”⁷

ประเพณีการโกนจุก สมัยก่อนเด็กชายกลุ่มชนชาวลาวจะไว้จุกบ้าง เมื่ออายุย่างเข้าสู่วัยรุ่น จึงทำพิธีโกนจุกซึ่งในพิธีนี้จะมีเหล้าเป็นส่วนประกอบในการเช่นผีไม่มีเหล้าไว้เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน การจัดงานโกนจุกของกลุ่มชนชาวลาวจะจัดหรือไม่จัดก็ได้ขึ้นอยู่กับฐานะ ดังข้อความที่ว่า “การโกนจุกบางบ้านก็ไม่

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

มีแล้วแต่ฐานะ แต่ถ้ามีงานโกนจุกก็จะมีเหล้าแค่ขวดเดียวหลังจากนั้นก็จะมีเหล้ามากินกัน กินแค่ขวดเดียวหมดก็หมดไม่มีกินกันต่อ¹” แต่ปัจจุบันไม่มีการไว้จุกในกลุ่มชนชาวลาวในชุมชนที่ศึกษา

งานบวช เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวลาวมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัครใจที่จะอุปสมบท ในอดีตจะมีการจัดงานแค่ 1 วัน โดยมีเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแลเรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเหล้าด้วย ดังข้อความที่ว่า “งานบวช สมัยก่อนจัดกันวันเดียวก็เสร็จ มีแค่ข้าวปลาอาหารก็บวชได้ เรื่องเหล้าบางงานก็ไม่เลี้ยงมีแค่เหล้าสำหรับทำขวัญนาค พอทำเสร็จก็กินกันคนละเล็กคนละน้อยไม่ไปหากินต่อ²” ถึงแม้ว่าในงานไม่มีการเลี้ยงเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ชาวบ้านที่มาร่วมงานไม่มีการนินทา ดังข้อความที่ว่า “ชาวบ้านเขาไม่ว่าไม่นินทา ถ้าเจ้าภาพไม่เลี้ยงคนที่กินก็ไปหากินจากบ้านที่มี³” แต่ถ้างานใดเลี้ยงเหล้า ในอดีตเลี้ยงเหล้าสาโทและบางส่วนนำเหล้าเต๋อมาวางไว้เพื่อป้องกันตำรวจซึ่งงานบวชแต่ละงานใช้เครื่องค้ำแอลกอฮอล์ในปริมาณมาก 15-45 ลิตร ดังข้อความที่ว่า “งานบวชที่มีกินกันก็เป็นสาโททำเอง เจ้าภาพจะทำไว้เลี้ยงแขก งานหนึ่งประมาณ 2-3 ไห (15-45 ลิตร)⁴” โดยเจ้าภาพนำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์แจกให้แขกเมื่อร่วมทำบุญ ดังข้อความที่ว่า “เวลาช่วยงาน 5-10 บาท เจ้าภาพจะเอาเหล้าใส่ถุงให้ 1 แพ็ก คนที่กินก็รับไป คนที่ไม่กินก็เอาไปให้คนอื่นต่อ⁵” ปัจจุบันส่วนใหญ่งานอุปสมบทไม่เคยขาดเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ หากไม่เลี้ยงเครื่องค้ำแอลกอฮอล์จะถูกเพื่อนบ้านนินทา นอกเสียจากฐานะของเจ้าภาพไม่ดีจริงๆ ไม่เลี้ยงได้ไม่ถูกนินทา สามารถทำการอุปสมบทได้พร้อมกับเพื่อนบ้านคนอื่น ดังข้อความที่ว่า “งานบวชไม่ขาดเหล้า มีเหล้า เห็นพ่อแม่แต่โบราณ ทำมาให้เห็นเขาทำมาตลอด เพราะฉะนั้นขาดไม่ได้ แบบว่าไปช่วยบ้านนี้ บ้านนี้ทำไมมีเหล้า บ้านนั้นไม่มีเหล้า เขาจะพูดว่าบ้านไม่มีเหล้า ยกเว้นแต่ ถ้าฐานะไม่ค่อยดีจะไม่จัดงาน จะมีการเรียกข้าวหม้อแกงหม้อนำไปที่วัดเลย บวชพร้อมคนอื่นเลย ตรงนั้นจะไม่มีเหล้า⁶” เนื่องจากเจ้าภาพกลัวถูกนินทาส่วนใหญ่จึงเลี้ยงเครื่องค้ำแอลกอฮอล์โดยมีทั้งเหล้าขาวและเหล้าสี การเลี้ยงเจ้าภาพจะดูที่ฐานะทางสังคมของแขกด้วยหากไม่ใช่ชาวบ้านธรรมดาจะต้องเลี้ยงเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ชั้นดี ดังข้อความที่ว่า “ถ้างานบวชไม่มีเหล้า สิ่งที่เกิดขึ้นคือถูกว่าว่าเป็นคนขี้เหนียวทำให้คนเป็นเจ้าภาพต้องเลี้ยงเหล้า จะมีทั้งเหล้าขาวและเหล้าสี โดยเจ้าภาพจะแยกเลี้ยง เช่น อาชีพหมอมีตำแหน่งกินเหล้า 40 ไม่ได้ ชาวบ้านกินเหล้า 40 คนจัดก็จัดอะไรดีที่สุดจะจัดมาให้⁷”

การชื้อและงานแต่งงาน วัยหนุ่มสาวกลุ่มชนชาวลาวในอดีตจะพบปะกันที่วัดหรือการทำงานร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบทามพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งในกระบวนการนี้จะมีเครื่องค้ำแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องจนกระทั่งถึงวันแต่งงาน ผู้ใหญ่ฝ่ายชายไปทาบทามฝ่ายหญิงจะถือเหล้าไปด้วยเมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้พากันดื่มเหล้าที่ถือไป เหล้าหมดพากันกลับบ้าน ดัง

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

ข้อความที่ว่า “ไปทาบทามลูกสาวเขาก็เอาเหล่าไปด้วย พุดคุยเรียบร้อยแล้วตั้งวงกินกินเหล่า เหล้าหมดฝ่ายผู้ชายพากันกลับบ้าน¹” วันแต่งงานเจ้าสาวเรียกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากฝ่ายชายเพื่อเลี้ยงแขกที่มาร่วมงานพร้อมหมู เนื้อ ผัก ตามที่เจ้าภาพคิดไว้ว่าจะเลี้ยงแขก ในอดีตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เลี้ยงเป็นเหล้าสาโทที่ฝ่ายหญิงทำเองเตรียมไว้เลี้ยงแขกโดยจะเตรียมไว้บ้าน 30-45 ลิตรต่องานแต่งงานหนึ่งงาน การเลี้ยงแขกจะทำเช่นงานอุปสมบทคือเมื่อแขกให้ซองช่วยงาน เจ้าภาพนำเหล่าใส่ถุงให้แขกประมาณ 1 เป็ก ดังข้อความที่ว่า “งานแต่งงานมีการใช้เหล้ามากหน่อย ส่วนใหญ่เจ้าภาพจะเตรียมเหล้าไว้บ้านละ 2-3 ไห (30-45 ลิตร) ไม่ได้จัดงานยิ่งใหญ่มากนักเข้าเดียวก็เสร็จ ก็จะทำคล้ายงานบวชนำเหล่า 1 เป็ก ใส่ถุงพอแขกช่วยทำขวัญก็ให้คนละ 1 ถู²” ส่วนการจัดงานแต่งงานปัจจุบันการทาบทามคู่ขอสาวยังคงดำรงไว้เหมือนเช่นอดีต งานแต่งงานมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายชนิดทั้งเหล้าขาว เหล้าสีและเบียร์ เจ้าภาพจำเป็นต้องเตรียมไว้หลายชนิดเนื่องจากแขกที่มาร่วมงานมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกัน หากจัดงานใหญ่ปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ต้องมาก เพราะถ้าไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แขกจะไม่มาร่วมงานซึ่งการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปัจจุบันไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินจากซองที่แขกช่วย ดังข้อความที่ “เมื่อไม่กี่วันที่ผ่านมาในหมู่บ้านเพิ่งจัดงานแต่งงานไปเจ้าภาพเสียเงินซื้อเหล้าหลายหมื่นเหล้าขาว 50 ขวด เบียร์ 20 ถัง เหล้าสี 2 ถัง ถ้าจัดงานใหญ่ เหล้าต้องยิ่งเยอะ ถ้าเหล้ามีน้อยคนอยู่ร่วมงานน้อย ไม่เกี่ยวกับเงินของ³”

ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ เมื่อกลุ่มชนชาวลาวจะทำการปลูกบ้านใหม่ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ลงเสาเอก ในอดีตการปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ใช้ระยะเวลา 2-3 วันเท่านั้น โดยมีเพื่อนบ้านมาลงแขกช่วยกันปลูก เจ้าภาพจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขก ดังข้อความต่อไปนี่ “มีเหล่าเข้ามาเกี่ยวข้องกับตอนยกเสาเอกมีแค่ขวดเดียว ทำวันเดียวก็ขึ้นอยู่ได้โดยไม่ต้องทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ มีเหล่าแค่ขวดเดียวเสร็จจากพิธีก็นำมากินหมดแล้วก็หมดไม่ต้องหาซื้อเพิ่ม⁴” ส่วนในปัจจุบันการปลูกบ้านใช้เวลาหลายเดือน การลงเสาเอกใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นในอดีต แต่การขึ้นบ้านใหม่มีพิธีกรรมทางศาสนาเชิญแขกร่วมพิธีมากมีการจัดเลี้ยงแขกตามฐานะของเจ้าภาพ หากเจ้าภาพเป็นข้าราชการหรือมีฐานะน้อยจัดงานใหญ่เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อนๆที่มาร่วมงานแต่ไม่เลี้ยงมากเท่างานอุปสมบทและงานแต่งงาน ดังข้อความที่ว่า “เดี๋ยวนี้เขาปลูกบ้านหลังใหญ่กว่าจะเสร็จงาน ขึ้นบ้านใหม่ถ้าเป็นข้าราชการหรือคนที่มีฐานะดีจะจัดงานใหญ่เลี้ยงเหล่าเพื่อนๆที่มาร่วมงาน ชาวบ้านธรรมดาไม่เลี้ยงมากแค่ทำบุญเลี้ยงพระอาจจะมิเหล้ากินกันบ้างแต่ไม่มาก⁵”

หมอลาทรง ในอดีตชุมชนกลุ่มชนชาวลาวตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากสถานบริการทางสาธารณสุขรวมทั้งคนในชุมชนมีความเชื่อเรื่องผี เมื่อมีการเจ็บป่วยของคนในชุมชนจะมีวิหาแนวทางการแก้ไขการ

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

เจ็บป่วยโดยการคูหมอทรง เมื่อหมอทรงบอกถึงการเจ็บป่วยนั้นมีสาเหตุมาจากอะไรจะต้องให้แก้ไขอย่างไร หลังจากแก้ไขตามคำแนะนำจะหายเจ็บป่วยโดยส่วนมากหมอทรงว่า ฟ้าทำต้องเช่นไหวด้วยไก่และเหล้าดังข้อความที่ว่า “เวลาเจ็บป่วยมีการคูหมอทรง ส่วนใหญ่ก็จะบอกว่าผิคนั้นคนนี้ทำ อยากกินไก่ตัวเหล่าขวด เมื่อทำเสร็จก็หายทันตา ส่วนเหล่าที่เหลือก็นำมากินกัน เหล้าหมกค์หุดกิน¹” ปัจจุบันชุมชนสามารถเข้าถึงสถานบริการสาธารณสุขได้สะดวก เมื่อมีการเจ็บป่วยจึงใช้บริการได้รวดเร็วในชุมชนมีหมอทรงอยู่ แต่คนในชุมชนจะใช้บริการหมอทรงเมื่อไม่สามารถรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันได้จึงคูหมอทรงเพื่อขวัญและกำลังใจของผู้ป่วยและญาติ ดังข้อความที่ว่า “เดี๋ยวนีหมอทรงยังมีอยู่ในชุมชนแต่เราจะคูหมอทรงเมื่อไปรักษาที่โรงพยาบาลมาแล้วแต่ไม่หายจึงคูหมอทรงเพื่อให้สบายใจ²”

งานบำเพ็ญกุศลศพ การทำบุญศพของกลุ่มชนชาวลาว ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 2-3 วัน แล้วทำการฌาปนกิจ การจัดงานบำเพ็ญกุศลศพมีเครื่องคัมแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่เคยขาดปริมาณการบริโภคเครื่องคัมแอลกอฮอล์ไม่ลดลงและไม่มากขึ้น แต่การบริโภคเครื่องคัมแอลกอฮอล์จะน้อยกว่างานบวชและงานแต่งงาน เนื่องจากความเห็นใจกันในเรื่องเศรษฐกิจ ดังข้อความที่ว่า “พอมีการเสียชีวิตปั๊บ ไปเอาเต็นท์กาง กางเสร็จต้องไปเอาเหล้ามาตั้ง ให้คนที่มาอยู่เป็นเพื่อน ถ้าไม่มีเหล้า จะมีคนมาอยู่เป็นเพื่อนไม่มาก พวกกินเหล้าจะมาก่อนเพื่อน มาช่วยกันจัดงาน เหล้าจำเป็นที่สุดขาดไม่ได้เลย ถ้าไม่มีจะไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ³” ปัจจุบันการคัมเหล้าในงานศพไม่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจ ดังข้อความที่ว่า “งานศพจะไม่ค่อยมีเหล้าเหมือนงานอื่นๆเขาเห็นใจกัน เพราะมีการสูญเสียแล้วไม่อยากให้มีการสิ้นเปลืองอีก⁴”

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการฉลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบัน แต่ในอดีตจะมีการฉลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการฉลองกันหลายวันขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของเจ้าภาพ ดังข้อความที่ว่า“การไปเกณฑ์ทหารจะต้องมีการฉลองก่อนไปจับใบคำใบแดงเหมือนกัน ฉลองกันแค่วันเดียว ปัจจุบันแล้วแต่เจ้าภาพมีเงินมากก็ฉลองกันหลายวัน เมื่อเร็ว ๆ มีคัดเลือกทหารไม่ถูกก็ฉลองกับกลุ่มหนึ่ง คัดเลือกถูก ก็ฉลองกันอีกกลุ่มหนึ่ง กินกัน 3 วัน ยังไม่เลิก⁵”

กลุ่มชนชาวลาวให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องคัมแอลกอฮอล์ โดยมีทัศนคติว่าถ้ามีงานแล้วไม่เลี้ยงเครื่องคัมแอลกอฮอล์ จะกลัวถูกนินทา กลัวไม่มีแขกมาร่วมงานและเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิม จะต้องมีเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ยกเว้นงานบุญที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาซึ่งไม่มีเจ้าภาพไม่ต้องมีเหล้า และเห็นว่าเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่แสดงถึงฐานะ เห็นว่างานประเพณีในอดีตและปัจจุบันมีความแตกต่างกัน ดังข้อความ

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

ที่ว่า “ถ้างานบวชไม่มีเหล้า สิ่งที่เกิดขึ้นคือเป็นคนขี้เหนียว ทำให้คนเป็นเจ้าภาพต้องเลี้ยงเหล้า ในปัจจุบันจะมีทั้งเหล้าขาวและเหล้าสี โดยเจ้าภาพจะแยกเลี้ยง เช่น อาชีพหมอมีตำแหน่งกินเหล้า 40 ไม่ได้ ชาวบ้านกินเหล้า 40 คนจัดก็จัดอะไรดีที่สุดจะจัดมาให้”¹

“ผมเคยไปหลายที่การอยู่การกินของเขาแพงมาก ยิ่งเชิญหลายคนเหล้ายิ่งแพงเกี่ยวกับหน้าตา²”

“งานบุญที่เกี่ยวข้องกับพระจะไม่มีเหล้า งานที่ต้องเป็นส่วนตัวมีเจ้าภาพ ต้องมีเหล้าไม่มีไม่ได้”³

วัยรุ่นให้สัมภาษณ์ถึงทัศนคติต่อการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณีไม่แตกต่างกับวัยผู้ใหญ่โดยเห็นว่าเจ้าภาพต้องเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะเป็นประเพณี หากไม่เลี้ยงกลัวคำนิทาและแสดงถึงฐานะ ดังข้อความที่ว่า “ถ้าจะบวช จะแต่งงาน เป็นเจ้าภาพจะต้อง เลี้ยงเพราะเห็นเขาเลี้ยงกันเลย ต้องเลี้ยงตามเขา เลี้ยงเพราะเขามาช่วยงาน จะต้องเลี้ยงเขาเป็นประเพณี ต้องเลี้ยง⁴” “จะต้องเลี้ยงเพราะเขาจะว่าเอา ไม่ยิ่งใหญ่ถ้าไม่มีเหล้า บ้านนี้เลี้ยงดี บ้านโน้นเลี้ยงไม่ดีถ้าไม่มีเหล้า⁵”

จากการสัมภาษณ์ถึงความแตกต่างของงานประเพณีในอดีตกับปัจจุบันเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าปัจจุบันมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก ดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนเหล้าสาโทแค่ 2-3 ไหต่องาน ปัจจุบันแต่งงานที่ เบียร์ 20 ลิ้ง เหล้า 10 ลิ้ง ทั้งงานบวชงานศพ งานแต่งจะต้องเสียเงินซื้อเหล้าไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท/งาน⁶” และในปัจจุบันมีภาวะเศรษฐกิจดีกว่าในอดีตเขมรร่วมงานให้เงินช่วยงานมากกว่าอดีต จึงเป็นสิ่งส่งเสริมให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นในงานประเพณี ดังข้อความที่ว่า “ปัจจุบันมีการใช้เหล้ามากกว่าในอดีต เมื่อก่อนไม่มีซอง เดี่ยวนี้มีซอง⁷”

นอกจากนี้อิทธิพลจากสังคมที่พัฒนา การกระตุ้นของสื่อในเรื่องเทศกาลต่างๆ มีผลให้ประชาชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นจากข้อความที่ว่า “แต่ก่อนงานประเพณีไม่ค่อยจะรู้เรื่องราวกันหรือการเฉลิมฉลองก็ไม่มี ปัจจุบันงานเทศกาลต่างๆ มันมีมาก สื่อต่างๆ ก็มาก กระตุ้นให้คนสมัยใหม่ ดิ้นตัวและพากันดื่มเหล้าเพื่อความสนุกสนาน หาโอกาสดื่มบ่อย ๆ เช่น เมื่อเร็ว ๆ นี้คิดเลิกทหารไม่ถูกก็ฉลองกับกลุ่มหนึ่ง คัดเลือกถูก ก็ฉลองกันอีกกลุ่มหนึ่ง กินกัน 3 วัน ยังไม่เลิก⁸” “ทุกเทศกาลจะหาเรื่องกินเหล้าเหล้าและกินมากจนไม่รู้เรื่อง⁹” ผลจากโลกไร้พรมแดนชุมชนได้รับวัฒนธรรมต่างชาตินำมาถือปฏิบัติอย่างเช่นข้อความต่อไปนี้ “มีการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา อย่างเด็กตัวเล็ก ๆ มีการฉลองวันเกิด ลูกจะชวนเพื่อนในหมู่บ้านมาเลี้ยงขนมจีน เค้ก น้ำอัดลม ผู้ใหญ่กินเหล้าเบียร์เป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ซึ่งในอดีตไม่มี¹⁰” และความสะดวกของการคมนาคม การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายสามารถหาซื้อบริโภคได้รวมทั้งชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลายประเภทดังข้อความที่ว่า “ปัจจุบันมีความสะดวกในเรื่อง

¹ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

¹⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

เหล่า ความเจริญมาถึง เหล้ามาถึงหน้าบ้านทันที ไม่ต้องไปหาซื้อ มาขายกันถึงหน้าบ้าน” “เบียร์มีหลายยี่ห้อ ยิ่งอยากลอง เกิดการเปรียบเทียบ ผมไม่กินเหล้า 40 แต่ผมกินเบียร์ เมื่อก่อนต้องใช้เวลาหมักสาโทผิติดกฎหมาย ตำรวจจับ ต้องซ่อนกัน เคี้ยวนี้ซื้อกันได้เลย²”

2.4 กรณีศึกษา ประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาวส่วย ในจังหวัดบุรีรัมย์

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชนชาวส่วยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวส่วย หมู่บ้านดงกระทิง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

ปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวส่วยในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีต ดังข้อความที่ว่า “ปีใหม่สมัยก่อนก็ไม่ค่อยจะรู้หรือกินวันไหนเป็นวันไหน ไม่มีปฏิทินดู ไม่มีการฉลองปีใหม่เหมือนสมัยนี้ มีกินกันบ้างเป็นสาโท³” ปัจจุบันในชุมชนมีการฉลองปีใหม่กันหลายวัน โดยมากเป็นกลุ่มที่กลับมาเยี่ยมบ้านซื้อเลี้ยงญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในชุมชน ดังข้อความที่ว่า “เริ่มฉลองปีใหม่กันตั้งแต่วันหยุดจนกระทั่งวันเปิดทำงาน ยิ่งหยุดนานก็ฉลองกันนานเพราะนานๆเขากลับมาอยู่พร้อมหน้ากัน⁴”

สงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวส่วยส่วนใหญ่จะพากันทำบุญที่วัด การรดน้ำขอพรผู้หลักผู้ใหญ่ มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชายบางกลุ่มเท่านั้น ไม่มากเท่าปัจจุบัน ดังข้อความที่ว่า “ในอดีตกินเหล้าเหมือนกันแต่ไม่มาก ส่วนใหญ่จะออกเล่นน้ำอาบน้ำแล้วอยู่แต่บ้านไม่ไปเที่ยวที่อื่น อยู่แต่ในหมู่บ้าน⁵” เทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป ประชากรในชุมชนไปวัดทำบุญเฉพาะวัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่บางส่วนเท่านั้นส่วนใหญ่จับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยถือว่าเป็นการพบปะสังสรรค์กันหลังจากกลับจากทำงานต่างจังหวัด ดังข้อความที่ว่า “สงกรานต์ดื่มเหล้าแน่นอน กินกันมากกว่าแต่ก่อนมากๆเลย ลูกหลานกินเหล้ากลุ่มใครกลุ่มมันโดยมากจะกินกับพวกที่กลับมาจากทำงานต่างจังหวัด⁶”

เลี้ยงผีตาเป๊กหรือผีตาปู้ เป็นพิธีกรรมทำบุญให้บรรพบุรุษของกลุ่มชนชาวส่วย จะต้องไปทำบุญที่วัดส่วนที่บ้านจะตั้งสำรับเครื่องเช่น ไหว้ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และข้าวปลาอาหารคาวหวานที่บรรพบุรุษชอบรับประทานสมัยยังมีชีวิตอยู่ ทุกบ้านจะต้องทำกิจกรรมนี้และขาดเหล้าไม่ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่นิดของเหล้าที่ทำการเช่นซึ่งปัจจุบันใช้เหล้า 40 หลังจากเสร็จพิธีกรรมนำเหล้ามา

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ และกลุ่มวัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6-7 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

ดื่มต่อในกลุ่มญาติพี่น้อง ดังข้อความที่ว่า “เลี้ยงผีตาเป็กหรือผีตาปู้ จะมีเหล้าสาโท 1 ขวด เทให้ผีตาปู้ บางส่วนเมื่อเสร็จพิธี ที่เหลือกิน กินแค่นั้นไม่ซื้อเพิ่ม ใครมีก็เอามาเพิ่มแต่ก่อนไม่มีเงินซื้อ¹” ปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรมนี้น้อยกว่าในอดีต เพราะส่วนใหญ่พิธีกรรมนี้ผู้สูงอายุและกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานประจำเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม เนื่องจากไม่เป็นวันหยุดราชการญาติพี่น้องอยู่บ่อยจึงไม่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม จะมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเกี่ยวข้าว(การลงแขก) อดีตเมื่อมีการลงแขกเจ้าภาพเตรียมอาหารและเหล้าสาโทใส่ถังน้ำแข็งเลี้ยงแขกโดยทำงานไปดื่มเหล้าไป มีน้อยคนที่ดื่มมากจนไม่สามารถทำงานได้ ดังข้อความที่ว่า “กินเหล้าโท กินไม่เยอะ ตอนทำงานกินเรื่อย ๆ ไม่กินมาก กินเป็นบางคน มีส่วนน้อยกินเดินไม่ไหวมีน้อย เจ้าภาพเอาเหล้าใส่ถังน้ำแข็งเดินแจกแขกกิน กินกันอีกทีเมื่อเสร็จงาน²” ในขณะที่ปัจจุบันจะต้องมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันก่อนจึงเริ่มทำงาน ดังข้อความที่ว่า “การลงแขกเกี่ยวข้าวหรืออะไรที่เรียกคนอื่นมาช่วยจะต้องมีเหล้าก่อน แต่ก่อนได้งานแล้วค่อยกินเหล้า³”

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงอดีตก็ไม่มี การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลนี้แต่ปัจจุบันมีการจัดงานลอยกระทงมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่บริโภคไม่มาก ดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนไม่มีหรือเทศกาลลอยกระทง ปัจจุบันมีเทศกาลลอยกระทงแต่ไม่ค่อยกินเหล้า ในอำเภอไม่มีการจัดงานลอยกระทง วัลรุ่นไปเที่ยวในเมือง⁴”

งานบุญกฐิน ผ้าป่า เข้าพรรษา ในอดีตกลุ่มชนชาวส่วยในชุมชนที่ศึกษามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อยในงานบุญกฐิน บุญผ้าป่า เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดื่ม ปัจจุบันมีการดื่มมากขึ้นแต่ไม่ดื่มในวัดเช่นกัน ส่วนเทศกาลเข้าพรรษาในอดีตไม่มีการดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบันมีการดื่มเล็กน้อยในกลุ่มผู้ใหญ่และวัลรุ่นบางคน ดังข้อความที่ว่า “อดีตเข้าพรรษามีแต่แห่เทียนไม่มีเหล้า ปัจจุบันเข้าพรรษามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อย ดื่มแต่พวกที่ไปทำงานกลับมาบ้าน⁵” “บุญกฐิน ผ้าป่า สมัยก่อนกินเหล้าสาโท ปัจจุบันแล้วแต่ ใครกินอะไรก็ซื้อกินในกลุ่มพวกที่กินกินกันมาเด็ก ๆ วัลรุ่น พวกผู้ใหญ่ก็กินแต่ไม่กินในวัด⁶”

การคลอด หลังคลอดและการโกนผมไฟ กลุ่มชนชาวส่วยในช่วงตั้งครรภ์ในอดีตไม่มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจุบันมีบ้างเป็นบางคน ระยะเวลาคลอด หลังคลอดและการโกนผมไฟ ไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งคลอดญาติพี่น้องมาเยี่ยมหลังคลอด ให้คำแนะนำการดูแลตนเองและทารก รวมถึงการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกใหม่ของครอบครัวไม่มีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “สมัย 30-40 ปีที่แล้ว ไม่มีเหล้าในการบำรุงครรภ์และ ใน

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและวัลผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

กระบวนการคลอคลอหลังคลอ โคนผมไฟไม่มีเหล้า ชาวสวยไม่มีประเพณีโกนจุก¹” สำหรับปัจจุบันมีบางคนใช้เครื่องต้มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบของการบำรุงครรภ์แต่น้อยมาก ดังข้อความที่ว่า “บำรุงครรภ์แต่ก่อนไม่มีเครื่องต้มแอลกอฮอล์ ปัจจุบัน ทุกวันนี้มีบ้างบางคน²”

งานอุปสมบท เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวสวยมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัครใจที่จะอุปสมบท ในอดีตจะมีการจัดงาน 1 วัน เท่านั้น โดยมีเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแลเรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเหล้าด้วย สมัยก่อนเหล้าสาโทในปัจจุบันการเลี้ยงเหล้าเหล้าขาวการจัดงาน 3 วัน มีการใช้เหล้าเพิ่มขึ้น ดังข้อความที่ว่า “งานบวชสมัยก่อน ทำเหล้าสาโท เจ้าภาพทำ 1-2 ไห (15-30 ลิตร) เพราะจัดงานแค่วันเดียวเลี้ยงวันเดียว³” แต่ปัจจุบันกลุ่มชนชาวสวยจัดงานอุปสมบทยิ่งใหญ่กว่าในอดีตโดยจัดงาน 3 วัน แทนาคด้วยขบวนช้าง เลี้ยงเครื่องต้มแอลกอฮอล์มากขึ้น ดังข้อความที่ว่า “ในงานบวชแต่ละงานใช้เวลาเตรียมงาน 1 เดือน แต่จัดงาน 3 วัน เริ่มกินเหล้ากันแค่ 3 วัน มีการแห่ช้าง คนกินเหล้าส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุกับผู้ใหญ่ วัยรุ่นไม่ค่อยกิน⁴”

การสู้ออกและงานแต่งงาน วัยหนุ่มสาวกลุ่มชนชาวสวยในอดีตจะพบปะกันที่วัดหรือการทำงานร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบตามพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งในกระบวนการนี้ จะมีเครื่องต้มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง จนกระทั่งถึงวันแต่งงานซึ่งใช้เหล้าสาโทโดยฝ่ายหญิงจะเตรียมไว้เลี้ยงแขก 15-30 ลิตร ดังข้อความที่ว่า “ครั้งแรกไปขอสาวต้องมีเหล้าไปก่อน งานแต่งเป็นเหล้าสาโท ทำสาโทเลี้ยงทุกบ้าน เตรียมสาโทเลี้ยงแขก 1-2 ไห (15-30 ลิตร)⁵” ปัจจุบันรูปแบบการจัดงานเป็นดังเช่นอดีต แต่เครื่องต้มแอลกอฮอล์มีการเลี้ยงมากขึ้นตามฐานะของเจ้าภาพ ดังข้อความที่ว่า “งานแต่งงานชาวบ้านมาช่วยกันเหมือนเมื่อก่อน แต่เหล้าเลี้ยงเหล้าขาว เหล้าสีและเบียร์บ้างเป็นบางคน แขกร่วมงานกินเหล้ามากกว่าแต่ก่อน งานแต่งวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุกินมากเพราะถือว่าเป็นงานสนุก⁶”

ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ เมื่อกลุ่มชนชาวสวยจะทำการปลูกบ้านใหม่ไม่นานแค่ 2-3 วัน ขึ้นบ้านใหม่สามารถอยู่อาศัยได้โดย มีการใช้เครื่องต้มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ลงเสาเอกเช่นเจ้าที่ ดังข้อความที่ว่า “ปลูกบ้านเอาเหล้ามาเช่น เลี้ยงแขกที่มาช่วยทำบ้าน 1 ไห ไม่หมด⁷” “ขึ้นบ้านใหม่ไหว้เจ้าที่ 1 ขวด หลังจากนั้นก็นำมาเลี้ยงกัน กินเลี้ยงเหล้าขึ้นบ้านใหม่มีเหล้ามาเลี้ยงพี่น้อง⁸” ปัจจุบันปลูกบ้านนานหลายเดือนขึ้นบ้านใหม่จัดพิธีทางศาสนา ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเลี้ยงเครื่องต้มแอลกอฮอล์ จะมีดื่มบ้างในกลุ่มญาติพี่น้องไม่กี่คน ไม่เลี้ยงแขกไม่เชิญแขกนอกจากกลุ่มเพื่อนสนิท ดังข้อความที่ว่า “ขึ้นบ้านใหม่ไม่จัดงานใหญ่เชิญแต่พี่น้องคนสนิท ส่วนใหญ่เลี้ยงเฉพาะข้าวมีบางคนเพื่อนๆ และญาติพี่น้องจะกินเหล้ากันบ้างนิดหน่อย⁹”

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 17 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวสวย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

งานบำเพ็ญกุศลศพ ของกลุ่มชนชาวส่วย ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 1-2 วัน ทำพิธีกรรมศาสนาที่บ้าน โดยเลี้ยงอาหารเย็นแขกผู้มาร่วมงานและมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยในอดีตเตรียมสาโทไม่ทันจึงไปยืมบ้านที่มีมาบริโภคก่อนแต่แขกจะดื่มกันไม่มาก ดังข้อความที่ว่า “เตรียมเหล้าไม่ทัน แต่ไปเอามาจากบ้านอื่น จัดทำ 1-2 วัน เท่านั้น งานศพไม่ค่อยกินเหล้ามาก บางที่ตายแล้วฝัง 3-4 ปี เอาออกมาทำบุญ¹” ปัจจุบันยังคงมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานศพแต่มีการเลี้ยงไม่มาก ดังข้อความที่ว่า “การจัดงานศพมีเหล้าเลี้ยงตลอดแต่มีเหล้าน้อย²”

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการฉลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบัน แต่ในอดีตจะมีการฉลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการฉลองกัน 1-2 วันในกลุ่มเพื่อนๆ ซึ่งดื่มไม่มาก ดังข้อความที่ว่า “การไปเกณฑ์ทหารจะต้องมีการฉลองก่อนไปจับใบคำใบแดงเหมือนกัน แต่นิดหน่อยไม่มากเท่าปัจจุบัน³” ส่วนปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมนี้เพื่อความสนุก ดังข้อความที่ว่า “ใครติดทหารก็กินเหล้า คนจะไปจับฉลากก็ฉลองก่อนจับ กลับมาได้ใบแดงก็กินเหล้า ไม่ได้ใบแดงก็กินเหล้า⁴”

กลุ่มชนชาวส่วยให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก โดยกลัวถูกนินทา กลัวไม่มีแขกมาร่วมงานและเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิมจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “การเลี้ยงเหล้าเป็นประเพณีมีทุกงาน⁵” “ถ้าไปร่วมงานไม่มีเหล้าให้กิน จะโดนนินทาว่าไม่ดี⁶” กลุ่มชนชาวส่วยมีความเห็นว่าคนในชุมชนมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีตและมีให้ดื่มมาก ดังข้อความที่ว่า “สมัยปัจจุบันต่างกับอดีตตรงที่หื้อของเหล้าในปัจจุบันมีมากและปัจจุบันมีการใช้เหล้าเยอะกว่าในอดีต⁷”

3. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในอดีต จนถึงปัจจุบัน

3.1 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชนชาวไทย ในอดีต จนถึงปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มชนชาวไทย โดยมีอายุต่ำสุด 13 ปี และมีอายุสูงสุด 84 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและคนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้านสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 70 ปี ดังนี้

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวไทย ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่มเหล้าสาโท 2-3 คน และ คนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นเหล้าในกลุ่มชนชาวไทยมีแต่เหล้าสาโทเมื่อนำเหล้าสาโทไปต้มจึงเรียกเหล้าต้ม เริ่มดื่มเหล้าครั้งแรกเฉลี่ยอายุประมาณ 20 ปี สมัยเป็นวัยรุ่นไม่ค่อยดื่มเหล้า จะดื่มเมื่อมีงาน ดังข้อความที่ว่า “กินมากในงานบวช งานแต่ง วันปกติไม่ค่อยกิน”¹ เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะดื่มเหล้าเพราะเหนื่อยจากการทำงานและดื่มไม่เมามีสติ มีบางคนเท่านั้นที่ดื่มมากที่ดื่มเป็นประจำมีน้อยส่วนน้อย วัยผู้สูงอายุทราบถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพจะรู้เพียงว่าเมาเท่านั้น ผู้สูงอายุบอกว่าตนเองหรือคนรอบข้างดื่มเหล้าลดลง ดังข้อความที่ว่า “มีเงินไม่มีเงินก็ไม่กิน เพราะแก่แล้วไม่มีประโยชน์อะไรที่จะต้องกิน”²

กลุ่มวัยผู้ใหญ่ ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 10 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่ม การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มดื่มเหล้าครั้งแรกอายุเฉลี่ย 18 ปี เพราะอยากลอง ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนพวกผมแอบกินอยากลอง ชุกกินตามกลุ่มเพื่อน เก็บเงินมาแชร์กันซื้อเหล้า”³ วัยผู้ใหญ่ในชุมชนไทยปัจจุบัน ดื่มเครื่องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะการสังสรรค์ ดังข้อความที่ว่า “สังสรรค์ธรรมดา จับกลุ่มคุยกันหลายๆคน”⁴ “กินเพราะอยากกินสมาคมิดหน่อย”⁵ “มีกลุ่มกินอยู่แล้ว ในงานสังสรรค์”⁶ “จับกลุ่มคุยกันก็กิน ไม่จู้จี้จุกจิกได้ไม่นาน มันไม่มีเรื่องคุย ถ้าเหล้าเข้าปากคุยกันทั้งคืนได้ ถ้าเป็นน้ำเปล่าคุยได้พักเดียวก็เดินหนีนั่งเฉยๆ มันไม่มีเรื่องคุย”⁷ “นั่งคนเดียวไม่ทำอะไร แต่ถ้ามีเพื่อนอยากกิน”⁸ นอกจากนั้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะความต้องการและอาการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “อยากกินกันเฉยๆ”⁹ “แก่เปรี้ยวปาก แก่เหนื่อย เข้ามาก็ถอน พอจะกินข้าวก็ต้องกินแก้ มันเปรี้ยวปาก เวลามันถึงแล้ว”¹⁰ วัยผู้ใหญ่ในปัจจุบันดื่มเหล้าบ่อยสัปดาห์อย่างน้อย 1 วัน คือวันศุกร์ เริ่มดื่มทั้งผู้หญิงและผู้ชายแต่ผู้หญิงจะดื่มเมื่อมีงานในชุมชน ในการดื่มแต่ละครั้งของผู้ชายบางครั้งก็เมาบางครั้งดื่มไม่เมามีสติ วัยนี้ทราบถึงผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านสุขภาพจากโทรทัศน์และเห็นอาการติดเหล้าของผู้สูงอายุในชุมชน

วัยรุ่นในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 8 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม,การเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 13 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง กินตามแบบผู้ใหญ่ ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อทั้งประเภทเหล้าและเบียร์ สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่นใน

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

¹⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

ปัจจุบัน คือ เพื่อสังสรรค์ ดังข้อความที่ว่า “สนุกกินกันคุยเป็นเรื่องเป็นราว¹” “เพื่อนมาหาต้องต้อนรับเพื่อน²” “กินเหล้าเพื่อสัมพันธ์ไมตรี อยากสังสรรค์กับเพื่อน³” “เฮฮาสังสรรค์ เพิ่มความสามัคคี” บางครั้งดื่มเพราะเพื่อนชวน ดังข้อความที่ว่า “ความมันเพื่อนชวนกิน⁴” ดื่มเพราะมีเวลาว่างและมีความต้องการที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “ทางบ้านนอกกินเป็นกิจวัตรประจำวันกินเพราะอยากกินมีเวลาว่างมากกินตามบ้านนอก⁵” “อยากกิน กินเหล้าแล้วมันรู้สึกสบาย ยากกินเฉยๆ ได้พูดคุยอยากมา เจอหน้ากันคิดถึงเหล้าอย่างเดียวนั่งเฉยๆ ก็กินเหล้า⁶” บางคนดื่มเพราะความรู้สึกไม่สบายใจ ดังข้อความที่ว่า “ดีใจ เสียใจ มีความทุกข์ จะตายก็คิดกินเหล้า⁷” บางกลุ่มดื่มเพราะเห็นผู้ใหญ่ดื่ม ดังข้อความที่ว่า “กินเลียนแบบผู้ใหญ่⁸” วัยรุ่นในปัจจุบันยอมรับว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมากดื่มบ่อยและมีปริมาณมาก ดังข้อความต่อไปนี้ “สงกรานต์ ปีใหม่ ลอยกระทง แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ กินทุกวันเลยนะ⁹” “กินได้ตลอดไม่มีเทศกาลก็กิน เมื่อมีเวลาว่างก็กิน¹⁰” “กินเป็นกิจวัตรกิจวัตรประจำวันไม่เกี่ยวกับเทศกาล¹¹” “กินเหล้าไม่อึ่ม มันไหลไปเรื่อย¹²” “เพื่อนในห้องเรียนผู้ชาย ม.5 กินเป็นครั้งคราว 70% กิน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 10%¹³” “เพื่อนในหมู่บ้านไม่อยู่ในระบบการศึกษา กินมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ 60% กินทุกวัน 30 %¹⁴” “เพื่อนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ กินทุกวัน 70% กินมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ 20% วันสอบยังกินเลย¹⁵” “ช่วงนี้กินอยู่ไม่มาก วันละ 2 ขวด¹⁶” การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจ ดังข้อความที่ว่า “ส่วนใหญ่กินจนเมาหรือไม่กี่เงินหมด เลิก¹⁷” วัยรุ่นทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพ ทางสังคมและเศรษฐกิจเท่าที่มีการสื่อสารผ่านโทรทัศน์ ดังข้อความที่วัยรุ่นยกมาคือ “จน เกรียด กินเหล้า¹⁸”

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวไทย ให้สัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเองว่า ปัจจุบันคนในชุมชนเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุน้อย และส่วนใหญ่จะดื่มมากจนเป็นเรื่องธรรมดา ดังข้อความที่ว่า “ปัจจุบันเด็กๆ ก็กิน ป.3 -ป.4 เริ่มกิน ทุก

1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551
 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551
 3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551
 4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 6 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 7 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 8 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 9 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 10 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 11 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 12 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 13 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 14 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 15 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 16 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 17 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
 18 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

วันนี้หายากไม่กินเหล้า¹” “เด็กคิดว่าการกินเหล้าเป็นเรื่องธรรมดาที่จับกลุ่มกินตามเสาไฟฟ้า²” “งานประเพณีเด็กกินวงหนึ่ง ผู้ใหญ่กินวงหนึ่ง³” “เป็นวัฒนธรรมกินตามผู้ใหญ่⁴” นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าว่าปัจจุบันการได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องง่าย ดังข้อความที่ว่า “เด็กวัยรุ่นกินเพราะได้เงินมาง่ายเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อน 20 ปีที่แล้ว ได้เงินบาทหนึ่งมันยาก ประกอบกับปัจจุบันสื่อเยอะ⁵” และ “ปัจจุบันหาเหล้าง่าย เหล้ามันไม่เคยขาด ในหมู่บ้านหาง่ายแค่คิดก็เห็นแล้ว⁶”

3.2 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชนชาวเขมรในอดีต จนถึงปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มชนชาวเขมร โดยมีอายุต่ำสุด 15 ปี และมีอายุสูงสุด 86 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและคนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตำบลแสงโตน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 76 ปี ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวเขมร ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่มเหล้าสาโท และ คนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนเขมรมีแต่เหล้าสาโท เหล้าป่า เริ่มกินเหล้าครั้งแรกเฉลี่ยอายุประมาณ 20 ปี ดังข้อความที่ว่า “เริ่มคัดเลือกทหารเริ่มกินและตอนเป็นวัยรุ่นไม่ค่อยกินเหล้ากัน คนสมัยก่อนกลัวพ่อกลัวแม่ไม่ค่อยกล้ากิน⁷” จะดื่มเหล้าเมื่อมีงานตามประเพณี และการลงแขกทำงาน เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะดื่มเหล้าเพราะการทำงาน “คนที่กินก็กินไปทำงานไปด้วยไม่ได้กินจนสลบ กินกันน้อยๆ ไม่เมากินมีสติ มีบางคนเท่านั้น 2-3 คนในชุมชนที่กินตลอดปี⁸” วัยผู้สูงอายุทราบถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพจะรู้เพียงว่าเมาเท่านั้น ปัจจุบันวัยผู้สูงอายุดื่มเหล้าน้อยลง

กลุ่มวัยผู้ใหญ่ ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 9 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 18 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง เป็นวัยรุ่นไม่ค่อยกล้ากิน ดังข้อความที่ว่า “สมัยผมถ้าจะกินเหล้ายังรู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ จะแอบๆ กิน ยังกลัวญาติๆ จะไม่กล้ากินเหล้า หัวอ่อนเชื่อฟังพ่อแม่” และเหล้าหายากมีงานถึงจะมีเหล้ากิน ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนกินเหล้าป่าเหล้าทำเองถ้ามีงานก็จะมีการกิน สมัยก่อนไม่ค่อยได้ไปทำงาน เลี้ยงแต่ควาย เงินทองหายาก¹⁰”

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

¹⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

ปัจจุบันวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวเขมรในชุมชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะต้องการผ่อนคลาย ดังข้อความที่ว่า “ใช้เหล้าคลายเครียด เพราะพวกเราเป็นพวกใช้แรงงานต้องเอาเหล้ามาช่วยให้หายเหนื่อย¹” ดื่มเพื่อการสังสรรค์ ดังข้อความที่ว่า “ดื่มเหล้าบ้างเป็นครั้งคราวในโอกาสสังสรรค์บ้าง ศึกษาดูงานบ้าง นิดๆหน่อยๆ²” วัยนี้ทราบถึงผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านสุขภาพจากโทรทัศน์

วัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมรในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 8 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม การเห็นคนในชุมชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อายุเฉลี่ย 13 ปี ดื่มครั้งแรกเพราะอยากลอง ดื่มตามแบบผู้ใหญ่ เพื่อนชวนดื่ม เพื่อนบังคับให้ดื่ม ดังข้อความต่อไปนี้ “เห็นเพื่อนกินเตบอเพื่อนชวนกิน ตอนนั้นอยากลอง³” “ไปลองมาก่อนแล้ว เพื่อนบังคับให้กิน ถ้าไม่กินไม่ต้องเป็นเพื่อนกัน อยู่ ม.5 ไม่ปฏิเสธเพราะรักเพื่อน ต่อมากินอีกเพราะเพื่อนชวนงานเลี้ยงรุ่นบ้านเพื่อนเพื่อนซื้อให้กิน” “เพื่อนพากิน อยากลองมันว่าสนุก” “รุ่นพี่พากินเป็นเพื่อนเล่นกัน อยากลองกินแล้วฮึกเหิม สนุกสนาน” ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อทั้งประเภทเหล้าและเบียร์ วัยรุ่นดื่มทุกชนิด สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่นในปัจจุบัน คือ การสังสรรค์ มีเวลาว่าง เพื่อนชวนดื่ม ดื่มเพื่อสร้างอารมณ์ มีความต้องการที่จะดื่มเอง ให้รางวัลกับชีวิต ดังข้อความต่อไปนี้ “เข้ากลุ่มพูดคุยกันกินเหล้า ความแตกต่างตอนกินเหล้ามีความสุขได้อยู่กับเพื่อนได้พูดคุยกับเพื่อน” “เพื่อนพากิน” “เพื่อนชวนกินเพราะไม่มีอะไรทำ” “อยากกินเฉยๆ เพื่อนชวนกิน” “มีเงินมากกินมาก” “เครียด เซ็ง ออกหัก” “ให้รางวัลชีวิตโดยการกินเหล้า” “จะกินในโอกาสมีเงิน มีการรวมกลุ่มได้”

วัยรุ่นในปัจจุบันกินเหล้ามาก กินบ่อยและกินในปริมาณมากโดยคำบอกเล่าของกลุ่มวัยรุ่นเอง ดังข้อความต่อไปนี้ “กินแต่ละครั้ง กินเหล้าสี ½ กลม เดือนหนึ่งกิน 10 ครั้ง” “สัปดาห์กิน 2 วัน แต่ละครั้งกินแค่เงินหมดก็จะเลิก” “สัปดาห์กิน 4 วันๆละ 2-3 แป๊ก” “นานๆ ครั้งจะกิน 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ สัปดาห์กิน 4 วัน” “อาทิตย์ไหนกิน กินทั้งอาทิตย์ทำงานไม่ได้ กินเมานอน” “กินเหล้าทุกโอกาส ปีใหม่ ลอยกระทง สงกรานต์ วันเกิด เกณฑ์ทหาร วันศุกร์แห่งชาติ ออกรถใหม่” “วันจันทร์เงินเยอะเพราะพ่อแม่ให้ไปโรงเรียน” งานประเพณีวัยรุ่นจะดื่มมากแต่งงานบำเพ็ญกุศลศพ บุญจุน บุญผ้าป่า งานแห่เทียนพรรษา จะไม่ดื่ม ดังข้อความที่ว่า “งานประเพณีงานแต่งงานบวชจะกินมาก จะกินแยกวงกับผู้ใหญ่” “งานศพไม่กินเพราะมันน่าเกลียด” “งานสมโภชน์ผ้าป่า กลืนไม่กินเพราะไม่ใช่ขึ้นมา” จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มวัยรุ่นทราบถึงผลกระทบ ทางสังคมและเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อสุขภาพน้อยรู้เท่าที่โฆษณาในโทรทัศน์

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวเขมร ให้สัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเองว่า ไม่เกรงกลัวผู้ใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้ “สมัยผม ถ้าจะกินเหล้ายังรู้จักเกรงผู้ใหญ่อยู่ จะแอบๆกิน ยังกลัวญาติๆ จะไม่กล้ากินเหล้า หัวอ่อนเชื่อฟังพ่อแม่ พอทำตามบ้างสมัยนี้ กินกันไม่เกรงใจ บางทีมีปัจจัยสิ่งแวดล้อมด้วย⁴” “เด็กสมัยนี้ด่าพ่อแม่¹” “วัยรุ่นทุกวันนี้เอาแต่

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มวัยรุ่น หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 8 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

ขอเงินพ่อแม่ไปกินเหล้า แต่ก่อนไม่มีหรือขอเงินพ่อแม่ไปกินเหล้า²” และมีความคิดเห็นว่าวัยรุ่นสมัยนี้ดื่มแอลกอฮอล์เพราะ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หาง่าย มีเงินสามารถหาซื้อได้ ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนกินเหล้าป่าเหล้าทำเองถ้ามีงานก็จะมีกิน สมัยก่อนไม่ค่อยได้ไปทำงาน เลี้ยงแต่ควาย เงินทองหายาก ทุกวันนี้เงินหาง่ายเรียนจบไปทำงานโรงงานเลย พอกลับมาเขากมาเป็นล้งๆ เลย³” “สมัยนี้เหล้าหาง่าย ชีวิตไม่เกรงกลัวอะไร⁴” นอกจากนี้ให้ความเห็นว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในปัจจุบันมีการดื่มในปริมาณมากเมื่อเรามีพฤติกรรมไม่เหมาะสมซึ่งต่างจากอดีต ดังข้อความที่ว่า “เด็กสมัยนี้กินเหล้าเก่งมากสมัยก่อนไม่ค่อยกิน คนสมัยก่อนกินไม่มาก เด็วยุคนี้กินกันมาก ผู้หญิงที่นี้ก็กิน กินมากกว่าผู้ชายด้วย กินเหล้ามากกว่าอดีตกินแล้วเมาหาเรื่อง⁵” “เด็กทุกวันนี้กินแล้ววุ่นวาย คนสมัยก่อนกลัวพ่อแม่ไม่ค่อยกล้ากิน ทุกวันนี้กินเหล้าเดินผ่านหาเรื่อง กินมากไปหาเรื่องชาวบ้าน⁶”

ผู้ให้สัมภาษณ์จากตัวแทนกลุ่มชนชาวเขมรให้ความเห็นว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนเป็นค่านิยมที่ปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องและต้องปฏิบัติต่อไป ดังข้อความที่ว่า “การกินเหล้าเป็นค่านิยมที่ปฏิบัติมานาน ก็ต้องปฏิบัติต่อไป⁷” และมีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าทำให้เกิดความสนุก เกิดความสามัคคี เกิดความคิดที่ดีและคิดได้รวดเร็วเมื่อดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความต่อไปนี้ “ประโยชน์ของเหล้า ทำให้มีการสามัคคี⁸” “ถ้ามีเหล้า ความคิดจะหลั่งไหลออกมา บางทีมีความคิดอยู่แต่ไม่หลั่งไหลออกมา ถ้ามีเหล้าก็จะหลั่งไหลออกมาได้ดี⁹” “กินเหล้ารู้สึกว่าการกินเหล้าบ้างสนุกดี¹⁰”

3.3 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชนชาวลาวในอดีต จนถึงปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มชนชาวลาว โดยมีอายุต่ำสุด 15 ปี และมีอายุสูงสุด 88 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและคนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบ้านบูชีเหล็ก อำเภอคำปายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 73 ปี ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวลาว ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่มเหล้าและ คนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นเหล้าในกลุ่มชนชาวลาวมีแต่เหล้าสาโท สมัยวัยผู้สูงอายุในปัจจุบันประมาณ 60 กว่าปีที่แล้ว เริ่มกินเหล้าครั้งแรกอายุมากกว่า 18 ปี และวัยรุ่นไม่ค่อยกินเหล้ากันแล้วผู้ใหญ่ จะกินเมื่อมีงานเทศกาล การทำงานที่มีการลงแขก กินกันไม่มาก วัย

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่น หมู่บ้านเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 8 เมษายน 2551

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และวัยรุ่น หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และวัยรุ่น หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 เมษายน 2551

¹⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มวัยรุ่น หมู่บ้านชาวเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 8 เมษายน 2551

ผู้สูงอายุทราบถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพ จะรู้เพียงว่าเมาเท่านั้น

กลุ่มวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวลาว ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 14 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 18 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง กินไม่มากเหมือนสมัยนี้ วัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวลาวปัจจุบัน กินเหล้าเพื่อสังสรรค์และผ่อนคลาย ดังข้อความที่ว่า “สังสรรค์ ธรรมดา จับกลุ่มคุยกันหลายๆ คน¹” “การทำงานหนักเหนื่อยจากงาน²” โดยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บ่อยสัปดาห์อย่างน้อย 1 ครั้ง/สัปดาห์คือวันศุกร์ โดยมักจะดื่มอยู่ในชุมชนไม่ออกเที่ยวนอกชุมชนและเป็นการดื่มเหล้าขาวหรือเบียร์

วัยรุ่นในกลุ่มชนชาวลาวในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 12-13 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม การเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 13-14 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากรู้ กินตามแบบผู้ใหญ่ เพื่อนชวนกิน เครียด ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อทั้งประเภทเหล้า และเบียร์ สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่นในปัจจุบัน คือการดื่มเพื่อแสดงความคิดเห็น ต้อนรับแขก เพื่อความสนุก เพื่อความกล้า ดังข้อความต่อไปนี้ “ฉลองแสดงความยินดี³” “เพื่อนมาหาต้องต้อนรับเพื่อน⁴” “วัยรุ่นชอบกินเหล้า พร้อมหน้ากันก็กิน⁵” “ในเทศกาลกินเหล้าเพื่อความสนุก ความกล้า⁶” วัยรุ่นในปัจจุบันกินเหล้ามากกินบ่อยและกินในปริมาณมาก กินจนเมาไม่ไหวจึงเลิกกินในหนึ่งสัปดาห์กิน 2-3 ครั้ง กินได้ตลอดเวลาไม่ขึ้นกับเทศกาล ซึ่งจากการสัมภาษณ์วัยรุ่นทราบถึงผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพน้อย โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับด้านสุขภาพไม่สามารถตอบคำถามได้(จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ตอบคำถาม)

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวลาว แสดงความคิดเห็นถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเองว่า เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุยังน้อย ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในปริมาณมากเมาไม่มีสติ ดื่มตลอดเวลาไม่ขึ้นกับเทศกาลและงานประเพณี ดังข้อความต่อไปนี้ “ปัจจุบันเด็กๆ 10 ขวบ เริ่มกินกันแล้ว⁷” “วัยรุ่นจะหาเรื่องกินเหล้าทุกเทศกาลและกินมากจนเมาไม่รู้เรื่อง⁸” “สมัยนี้เวลากินกินจนอ้วก กินจนฟูบไปไหนไม่ได้ เมาลึ่มก็ยังกิน⁹”

ทัศนคติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวลาวในจังหวัดบุรีรัมย์ เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความสนุกจึงดื่มกันเป็นประจำหลังจากนั้นให้ความสำคัญกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551
² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551
³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551
⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551
⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551
⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 7 มีนาคม 2551
⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551
⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551
⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

ในงานประเพณี ดังข้อความที่ว่า “เวลาที่ว่างงาน ค้มเครื่องค้มแอลกอฮอล์เพื่อความสนุกสนาน ต่อไปก็ค้มกลายเป็นประเพณี จากการเห็นผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง¹” “งานบุญที่เกี่ยวข้องกับพระจะไม่ค่อยมีเหล้า งานที่ต้องเป็นส่วนตัวมีเจ้าภาพต้องมีเหล้าไม่มีไม่ได้²” นอกจากนี้ยังแสดงความคิดเห็นว่าปัจจุบันเหล้าหาซื้อง่าย “เดี๋ยวนี้เหล้าหาซื้อเมื่อความเจริญมาถึงหมู่บ้าน ถนนหนทางสะดวกร้านซ้าก็มีไม่มีเงินเซ็นได้ รถขายส่งเหล้าก็มีมาถึงหน้าบ้าน³”

3.4 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชนชาว ส่วย ในอดีต จนถึงปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มชนชาวส่วย โดยมีอายุต่ำสุด 10 ปี และมีอายุสูงสุด 86 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและคนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตำบลดงกระทิง อำเภอบ้านดำน จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 76 ปี ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวส่วย ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนค้มเหล้าตามงาน และ คนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นมีแต่เหล้าสาโท เหล้าป่า โดย เริ่มกินเหล้าครั้งแรกเฉลี่ยอายุประมาณ 17 ปี มีภรรยาแล้วค่อยค้ม สมัยเป็นวัยรุ่นไม่ค่อยค้มเหล้ากัน จะค้มเมื่อมีงาน ดังข้อความที่ว่า “กินเหล้ามากในงานบวช งานแต่ง วันปกติไม่ค่อยกิน กินเล็กน้อยพอสนุกไม่เมาหัวราน้ำ⁴” เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะค้มเหล้าเพราะเหนื่อยจากการทำงานแต่ค้มไม่มากเมามีสติค้มเวลามีงาน ไม่มีงาน ไม่ค้มและค้มเฉพาะผู้ชายวัยผู้สูงอายุทราบถึงผลกระทบ จากการค้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพจะรู้เพียงว่าเมาเท่านั้น ผู้สูงอายุบอกว่าตนเองหรือคนรอบข้างค้มเหล้าลดลงจากวัยหนุ่มสาว

กลุ่มวัยผู้ใหญ่กลุ่มชนชาวส่วย ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 12 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 17 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง กินตามแบบผู้ใหญ่ กินตามเพื่อน วัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวส่วยปัจจุบันค้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะสังสรรค์ ร่วมงานประเพณีและความต้องการค้ม ดังข้อความต่อไปนี้ “สังสรรค์ธรรมดา จับกลุ่มคุยกันหลายๆ คน⁵” “กินในงานประเพณีและเทศกาล” “อยากกินกันเฉยๆ” วัยผู้ใหญ่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งคราว ค้มแต่ละครั้งไม่เมามีสติ วัยนี้ทราบถึงผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านสุขภาพจากโทรทัศน์และเห็นอาการติดเหล้าของผู้สูงอายุในชุมชน

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และวัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่และวัยรุ่น หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวลาว จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 6-7 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ หมู่บ้านส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

วัยรุ่นกลุ่มชนชาวส่วยในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 11 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม การเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน พ่อให้ไปซื้อ ซิมเอง พ่อเอาใส่ปากตอนเด็ก เริ่มกินเหล้า อายุเฉลี่ย 14 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง กินตามแบบผู้ใหญ่ ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลาย ยี่ห้อทั้งประเภทเหล้าและเบียร์เด็กวัยรุ่นรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อ สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่น ในปัจจุบัน คือ สังสรรค์ ต้อนรับเพื่อน ตอบสนองภาวะทางจิตใจ ดื่มตามเพื่อน ดังข้อความต่อไปนี้ “สนุกกินกันคุยเป็นเรื่องเป็นราว¹” “เพื่อนมาหาต้องต้อนรับเพื่อน” “ดีใจ เสียใจ เครียดก็คิดกินเหล้า” “กินตามเพื่อน” วัยรุ่นในปัจจุบันกินเหล้ามาก กินบ่อยและกินในปริมาณมาก ดังข้อความที่ว่า “สามารถกินเหล้าได้ทุกวันถ้ามีเพื่อนและมีเงินซื้อ²” โดยวัยรุ่นทราบถึงผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจ และทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อย

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวส่วย ให้สัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเองว่าวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเมากินเรื่อง เดี่ยวนี้ดื่มเก่งทั้ง หญิงและชาย ผู้ใหญ่บางคนชวนเด็กดื่ม สังคมปัจจุบันสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย ดัง ข้อความต่อไปนี้ “ปัจจุบันวัยรุ่นแตกต่างกับสมัยก่อน กินเหล้ามากไม่สนใจใคร กินเมาก็กิน³” “ปัจจุบัน นั่งคุยกันก็กินเหล้า⁴” “สมัยนี้ชายหญิงกินเหล้าเท่าๆกัน⁵” “ผู้ใหญ่เดี๋ยวนี้ชวนเด็กกินเหล้า” “สมัยนี้กิน เหล้าเก่งเพราะหาง่าย มีเงินซื้อหรือเซ็นต์ได้⁶”

4. ความสัมพันธ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอยู่คู่กับคนไทยมานาน ซึ่งในอดีตคนไทยรู้จักการผลิตเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ดื่มเองในชุมชนจากการหมักผลไม้ต่อมาได้พัฒนาเรื่อยๆ จนสามารถผลิตเหล้าดื่มได้เมื่อเปิด ประเทศติดต่อกับต่างชาติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้านำเข้าที่สามารถเก็บภาษีได้มากจึงมีการถือปฏิบัติ มาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อศึกษาถึงการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมร จังหวัดบุรีรัมย์เมื่อ อดีตมากกว่า 50 ปีที่แล้วการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีลักษณะเหมือนกันคือ เหล้าสาโท นอกจากนี้ใน แต่ละชุมชนมีกรรมวิธีผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีการเรียกชื่อที่แตกต่างกันคือกลุ่มชนชาวไทยเรียก เหล้าดื่ม กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและ กลุ่มชนชาวส่วยเรียกเหล้าป่า

ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวจังหวัด บุรีรัมย์ที่เหมือนกันได้แก่ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ พิธีกรรมเช่นไหว้บรรพบุรุษของแต่ละกลุ่ม ชนชาว การลงแขก งานบุญกฐิน บุญผ้าป่า งานอุปสมบท งานแต่งงาน พิธีกรรมลงเสาเอกขึ้นบ้านใหม่

¹ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มวัยรุ่น หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 17 มีนาคม 2551

² ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มวัยรุ่น หมู่บ้านชาวส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 17 มีนาคม 2551

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่ หมู่บ้านส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านส่วย จังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 15 มีนาคม 2551

และงานบำเพ็ญกุศลศพ การฉลองก่อนการไปคัดเลือกทหาร จากการศึกษาพบว่าประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ที่กล่าวมามีการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์เหมือนกันอาจจะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติของแต่ละชนเผ่าและพบว่างานบำเพ็ญกุศลศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแخمมาร่วมงานให้ความสำคัญกับการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์น้อยกว่างานอุปสมบทและงานแต่งงาน เพราะมีความเห็นอกเห็นใจเป็นงานที่มีการสูญเสียไม่สมควรดืม “งานศพไม่ค่อยดืมกันเพราะเห็นใจกัน เป็นการสูญเสีย จะเห็นใจเจ้าภาพ¹” และ “งานศพเป็นงานที่เศร้า วยรุ่นไม่ดืม²” แต่มีคนบางกลุ่มที่ดืมเป็นประจำยังมีอยู่ซึ่งมีประโยชน์ต่อเจ้าภาพคือมีคนอยู่เป็นเพื่อนหากไม่มีการเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์จะไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนในงานศพ หลังจากพระสวดศพเสร็จ “แต่จะไม่เลี้ยงเหล้าในงานศพเลยก็ไม่ได้เพราะไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ จึงต้องเลี้ยงบ้างเล็กน้อย³” สำหรับงานแต่งงาน งานอุปสมบท เป็นงานที่ทุกกลุ่มชนชาวเห็นว่าเป็นงานที่จำเป็นต้องมีเครื่องดืมแอลกอฮอล์ขาดไม่ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพราะถือว่าเป็นงานรื่นเริงสามารถสนุกได้ “งานแต่ง งานบวชมีเหล้าทุกงานขาดไม่ได้ ตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย ไม่เคยขาดเหล้า⁴” “งานแต่งงานบวชขาดเหล้าแล้วงานกร่อย ไม่มีแخمมาร่วมงาน⁵” “ขาดเหล้าแล้วงานไม่สนุก⁶” แต่รูปแบบการจัดงานและประเภทของเครื่องดืมแอลกอฮอล์นั้นแตกต่างกันตามฐานะ โดยปัจจุบันทุกกลุ่มชนชาวนิยมจัดงานแบบโต๊ะจีนซึ่งเห็นว่าเป็นการประหยัดปริมาณเครื่องดืมแอลกอฮอล์ได้มาก “จัดโต๊ะจีนเหล้าแก้วขวดเดียวหมดแล้วหมดเลยไม่มีขอเพิ่มแต่ก่อนไม่จัดโต๊ะจีนขอเหล้าเพิ่มเรื่อยๆ หมดไม่ได้แخمจะว่าเอา⁷” การเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์ต้องเลือกชนิดที่มีราคาแพงเพื่อเหมาะสมกับฐานะทางสังคมของแขกที่มาร่วมงาน“อย่างหมอมาร่วมงานเจ้าภาพเขาจะไม่เลี้ยงเหล้าขาวจะต้องเป็นเหล้ามียี่ห่อหน่อยแต่ชาวบ้านเลี้ยงเหล้าขาวได้⁸”

ส่วนเทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลลอยกระทง ในอดีตมีการดืมแอลกอฮอล์กันเพียงเล็กน้อยเป็นบางกลุ่มเท่านั้น เพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชน ไม่ได้ตื่นตัวกับเทศกาลดังกล่าว ขาดสื่อประชาสัมพันธ์ ไม่มีแรงกระตุ้นทางสังคม “แต่ก่อนไม่รู้หรือวันไหนเป็นวันไหน ไม่มีปฏิทินดู ไม่มีทีวี ไม่มีใครเขาจัดงานอะไรเหมือนปัจจุบัน ไม่รู้ปีใหม่ ไม่รู้ลอยกระทง มีการกินเหล้ากันน้อยกินแต่พวกที่กิน⁹”

ประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในปัจจุบันที่มีการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ลดลงจากในอดีตของชาวจังหวัดบุรีรัมย์คือการลงแขกทำนาเนื่องจากรูปแบบการผลิตมีการใช้

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย จังหวัดบุรีรัมย์ และวัยผู้ใหญ่ชาวลาว

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่นชาวไทย ชาวลาว ชาวส่วยและชาวเขมร

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาวและชาวส่วย

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว

⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และวัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต ได้แก่รถดำนา รถเกี่ยวข้าว “เดี๋ยวนี้ทำนาใช้รถไม่ได้ลงแขก การเลี้ยงเหล้า น้อยลงแต่ยังเลี้ยงบ้างที่เขามาช่วยขุดสองขุดไม่ได้เลี้ยงมากเหมือนแต่ก่อน¹”

ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ได้แก่

กลุ่มชนชาวลาวมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบของการบำรุงครรภ์ของวัยผู้ใหญ่ในบางครอบครัว การเข้าทรง (กรณีมีการเจ็บป่วยและรักษากับหมอแผนปัจจุบันแล้วอาการไม่ดีขึ้น)

กลุ่มชนชาวเขมร มีการโกนจุก พิธีกรรมการเล่นแม่มด(กรณีการรักษาเมื่อมีการเจ็บป่วย) การเล่นเรือมมตรด งานประเพณีในหมู่บ้าน การเช่นศาลตาปู่ การเช่นเจ้าที่นาและการเช่นผู้เฒ่าผู้แก่

ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบันที่มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงจากในอดีตของชาวชนไทยจังหวัดบุรีรัมย์คือการลงแขกทำนาเนื่องจากรูปแบบการผลิตมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต

ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เคยมีในอดีตแต่ปัจจุบันไม่ปรากฏประเพณีและพิธีกรรมนี้แล้ว ได้แก่ การเล่นเรือมมตรด การเล่นแม่มด

ถึงแม้ว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางอย่างสูญหายไปและมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลดลงในบางกิจกรรม แต่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในชุมชนทั้งสี่กลุ่มไม่ลดลงและมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยคนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้ความสำคัญและให้คุณค่ากับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณี เห็นว่าเป็นการถือปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยเฉพาะงานอุปสมบท งานแต่งงาน หากไม่มีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานดังกล่าวจะถูกนินทาจากแขกผู้ร่วมงานและไม่ค่อยมีแขกมาร่วมงาน ชาวชนทั้งสี่กลุ่มเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติธรรมดาและมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนัก

เมื่อสัมภาษณ์ถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าคนในชุมชนทราบถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ค่อยทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพ นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์ได้โฆษณาถึงผลกระทบนั้นๆ กลุ่มผู้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้เพียงเท่านั้น

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

5. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยต่างๆในอดีต กับปัจจุบันของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมร จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผู้สูงอายุช่วงเป็น
วัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์

	ไทย	ลาว	ส่วย	เขมร
1.ประเภทของ เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	- เหล้าสาโท - เหล้าต้ม	- เหล้าสาโท -เหล้าป่า	- เหล้าสาโท -เหล้าป่า	- เหล้าสาโท -เหล้าป่า
2.อายุในการเริ่ม ดื่ม	- ส่วนใหญ่ 20 ปี	-ส่วนใหญ่มากกว่า 18 ปี	-อายุมากกว่า 17 ปี มีภรรยาแล้วค่อย ดื่ม	- ส่วนใหญ่ 20 ปี
3. สาเหตุของการ รู้จักเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	-การผลิตขายใน ชุมชน - คนในชุมชนดื่ม	-การผลิตขายใน ชุมชน - คนในชุมชนดื่ม	-การผลิตขายใน ชุมชน - คนในชุมชนดื่ม	-การผลิตขายใน ชุมชน - คนในชุมชนดื่ม
4. สาเหตุการดื่ม เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	-ดื่มตามงาน ประเพณี งาน ประจำปี -ผ่อนคลายจาก การทำงาน	-อยากลอง -ดื่มตามงาน ประเพณี -ผ่อนคลายจาก การทำงาน	-ดื่มตามเพื่อน -ดื่มเพื่อเพิ่มความ กล้า -อยากลอง -ผ่อนคลายจาก การทำงาน	-อยากลอง -อยากสนุก -อยากกิน -ผ่อนคลายจาก การทำงาน
5.พฤติกรรมการ ดื่มแอลกอฮอล์ (ความบ่อย/ ปริมาณการดื่ม/ สถานที่ดื่ม)	-ไม่ค่อยกล้ากิน -กินมากในงาน บวช งานแต่ง วัน ปกติไม่ค่อยกิน -กินเวลาลงแขก -กินน้อยๆ ไม่เมา	-ไม่ค่อยกล้ากิน “กลัวพ่อแม่” -กินเวลาทำงาน -งานประเพณี -กินน้อยๆ ไม่เมา	-ไม่ค่อยกล้ากิน -กินเฉพาะมีงาน ไม่มีงานไม่กิน -กินเวลาลงแขก -งานบวชกินเหล้า แต่คนแก่	-ไม่ค่อยกล้ากิน “กลัวพ่อแม่” -กินเวลาทำงาน -งานประเพณี -กินน้อยๆ ไม่เมา
6.การทราบถึง ผลกระทบจาก แอลกอฮอล์	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย	-ทางสังคม -เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย	-ทางสังคม -เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย	-ทางสังคม -เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย

จากตารางที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยผู้สูงอายุช่วงเป็นวัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยและกลุ่มชนชาวเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ ในอดีตช่วงเป็นวัยรุ่น กลุ่มชนชาวต่างๆที่ทำการศึกษามีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมือนกันโดยผลิตเองในชุมชนคือเหล้าสาโท “สมัยก่อนเหล้าไม่มีมากเหมือนสมัยนี้ จะต้องหมักกันเองเรียกว่าสาโท เหล้าป่า¹” สำหรับชุมชนไทยมีการผลิตเหล้าดื่ม “เหล้าดื่มผลิตเหมือนเหล้าป่าแต่นำมาต้ม²” แต่กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวส่วยมีเหล้าป่า วัยรุ่นสมัยนั้นเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุ 20 ปีในกลุ่มชนชาวไทย “สมัยผมอายุไม่ถึง 20 ไม่ได้กินเหล้า³” กลุ่มชนชาวเขมร อายุมากกว่า 18 ปีในกลุ่มชนชาวลาวและอายุ มากกว่า 17 ปีในกลุ่มชนชาวส่วยโดยมากจะต้องมีภรรยาหรือผ่านการคัดเลือกทหารก่อนจึงดื่ม “เริ่มกินเหล้าอายุมากกว่า 17 18 หรือไม่ก็ต้องมีเมียก่อนหรือเกณฑ์ทหารก่อนถึงกล้ากิน⁴” ซึ่งสาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นสมัยนั้นเกิดจากการเห็นคนในชุมชนดื่มและการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายในชุมชน “แต่ก่อนเหล้ามีน้อยหายาก จะต้องทำกันกินเอง ถ้าไม่มีงานก็ไม่มีเหล้ากิน ในชุมชนจะทำขายกันบ้างก็ไม่ค่อยมากเพราะถูกสรรพสามิตจับต้องแอบๆทำแอบๆขายคนกินก็มีน้อย⁵” ส่วนสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นในสมัยนั้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวต่างๆคือการดื่มเพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน อยากรอง กลุ่มชนชาวไทยและกลุ่มชนชาวลาวจะดื่มเพราะงานประเพณีงานประจำปี กลุ่มชนชาวเขมรดื่มเพราะอยากดื่มอยากสนุก กลุ่มชนชาวส่วยดื่มตามเพื่อนและเพิ่มความกล้า พฤติกรรมการดื่มของวัยรุ่นในอดีตทั้งสี่กลุ่มชนชาวนั้นเหมือนกันคือไม่ค่อยกล้าดื่มกลัวพ่อแม่ “สมัยก่อนไม่ค่อยกล้ากินเหล้าจะกลัวพ่อแม่กลัวผู้ใหญ่ที่จะต้องแอบกิน และจะดื่มเฉพาะเวลาทำงานลงแขกโดยดื่มไม่มาก ดื่มทำงานได้⁶” ส่วนงานประเพณีงานอุปสมบทและงานแต่งงานจะดื่มในปริมาณมาก “แต่ถ้าเป็นงานบวช งานแต่งงานจะกินกันมากหน่อย คนที่กินก็กินมาก คนที่ไม่ค่อยกินก็กินนิดหน่อย⁷” วัยผู้สูงอายุทั้งสี่กลุ่มชนชาวทราบถึงผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ แต่ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมากโดยรู้แต่เพียงว่า จะมีอาการเมา (ประเมินจากการตอบคำถาม โดยผู้สัมภาษณ์)

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้สูงอายุ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้สูงอายุ ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยผู้สูงอายุ วัยผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยผู้ใหญ่ช่วงเป็นวัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมร จังหวัดบุรีรัมย์

	ไทย	ลาว	ส่วย	เขมร
1.ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	- เหล้าสาโท -เหล้าต้ม -เหล้าขาว	-เหล้าสาโท -เหล้าป่า -เหล้าขาว	-เหล้าสาโท, -เหล้าป่า -เหล้าขาว	-เหล้าสาโท -เหล้าป่า -เหล้าขาว
2.อายุในการเริ่มดื่ม	-18 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่ 20 ปี	- 18 ปี ขึ้นไป เริ่มดื่ม	-อายุมากกว่า 17 ปี มีภรรยาแล้วค่อยกิน	- 18 ปี ขึ้นไป เริ่มดื่ม
3. สาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	-การผลิตขายในชุมชน - คนในชุมชนดื่ม	-การผลิตขายในชุมชน - คนในชุมชนดื่ม	-การผลิตขายในชุมชน - คนในชุมชนดื่ม	-การผลิตขายในชุมชน - คนในชุมชนดื่ม
4. สาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	-ดื่มตามงานประเพณีงานประจำปี -ผ่อนคลายจากการทำงาน -อยากลอง -สังสรรค์เพื่อความสนุก	-ดื่มตามงานประเพณี -ผ่อนคลายจากการทำงาน -อยากลอง -สังสรรค์เพื่อความสนุก	-ผ่อนคลายจากการทำงาน -อยากลอง -สังสรรค์เพื่อความสนุก	-ดื่มตามงานประเพณีงานประจำปี -ผ่อนคลายจากการทำงาน -อยากลอง -สังสรรค์เพื่อความสนุก
5.พฤติกรรมกรดื่มแอลกอฮอล์ (ความบ่อย/ปริมาณการดื่ม/สถานที่ดื่ม)	-ไม่ค่อยกล้ากิน -กินมากในงานบวช งานแต่ง วันปกติไม่ค่อยกิน -กินเวลาลงแขก	-ไม่ค่อยกล้ากิน -กินเวลาในงานเทศกาล,งานประจำปี -ลงแขก	-ไม่กล้ากิน -กินเฉพาะในงานไม่มีงานไม่กิน -กินเวลาลงแขก	-ไม่ค่อยกล้ากิน -กินเวลาในงานเทศกาล,งานประจำปี -ลงแขก
6.การทราบถึงผลกระทบจากแอลกอฮอล์	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย

จากตารางที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยผู้ใหญ่ช่วงเป็นวัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยและกลุ่มชนชาวเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ ในอดีตช่วงเป็นวัยรุ่นกลุ่ม

ชนชาวต่างชาติที่ทำการศึกษามีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่เหมือนกันโดยผลิตเองในชุมชนคือเหล้าสาโท สำหรับชุมชนไทยมีการผลิตเหล้าต้มแต่กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยมีเหล้าป่า และเริ่มมีการซื้อขายเหล้าขาว 40 ดีกรี “ ช่วงหลังๆ มีการขายเหล้า 40 ในร้านขายของชำในชุมชน¹” “ปัจจุบันมีรถขายส่งเหล้าเข้าถึงหมู่บ้านมีถนนไปมาสะดวกแต่ก่อนจะต้องหมักเองใช้เวลานานจึงจะได้กิน แอบทำอีกกลัวถูกจับ²” วัยรุ่นสมัยนั้นเริ่มดื่มน้ำแอลกอฮอล์ครั้งแรก อายุมากกว่า 18 ปี ในกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวเขมรและกลุ่มชนชาวลาว ส่วนกลุ่มชนชาวส่วย อายุ มากกว่า 17 ปี ในกลุ่มชนชาวส่วยโดยมากจะต้องมีภรรยาหรือผ่านการคัดเลือกทหารก่อนจึงดื่มซึ่งสาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นสมัยนั้นเกิดจากการเห็นคนในชุมชนดื่มและการผลิตเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ขายในชุมชน ส่วนสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นในสมัยนั้นดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวต่างคือการดื่มเพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน อยากรลอง กลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวเขมรจะดื่มเพราะงานประเพณีงานประจำปี กลุ่มชนชาวส่วย กลุ่มชนชาวเขมรและกลุ่มชนชาวลาวดื่มเพื่อสังสรรค์เพื่อความสนุก วัยรุ่นในอดีตทั้งสี่กลุ่มชนชาวนั้นเหมือนกันคือไม่ค่อยกล้าดื่มกลัวพ่อแม่และจะดื่มเฉพาะเวลาทำงานลงแขกโดยดื่มไม่มากดื่มทำงานได้ ส่วนงานประเพณีงานอุปสมบทและงานแต่งงานจะดื่มในปริมาณมาก วัยผู้ใหญ่ทั้งสี่กลุ่มชนชาวทราบถึงผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ แต่ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมาก โดยรู้แต่เพียงว่าจะมีอาการเมาและผลเชิงสุขภาพเล็กน้อยตามที่สื่อโทรทัศน์ได้โฆษณา (ประเมินจากการตอบคำถามจากผู้สัมภาษณ์)

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่นอายุ ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่นอายุ ผู้ใหญ่ หมู่บ้านชาวไทย ชาวลาว ชาวเขมรและชาวส่วย

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในปัจจุบันของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมรจังหวัดบุรีรัมย์

	ไทย	ลาว	ส่วย	เขมร
1.ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	- เหล้าขาว 40 ดีกรี - เหล้าสี - เบียร์ - ไวน์	- เหล้าขาว - เหล้าสี - เบียร์ - เหล้าดองยา - ไวน์	- เหล้าขาว - เหล้าสี - เบียร์ - เหล้าดองยา - ไวน์	- เหล้าขาว - เหล้าสี - เบียร์ - เหล้าดองยา - ไวน์
2. อายุในการเริ่มดื่ม	- อายุเฉลี่ย 13 ปี	- อายุเฉลี่ย 13 ปี	- อายุเฉลี่ย 13 ปี	- อายุเฉลี่ย 13 ปี
3. สาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	- คนในครอบครัวและชุมชนดื่ม - ร้านขายเหล้าในชุมชน - เพื่อนรายไปซื้อมาขวดหนึ่งแอบกินกัน ตอน ป.3	- คนในครอบครัวและชุมชนดื่ม - ร้านขายเหล้าในชุมชน	- คนในครอบครัวและชุมชนดื่ม - ร้านขายเหล้าในชุมชน - พ่อเอาใส่ปากตอนเด็ก	- คนในครอบครัวและชุมชนดื่ม - ร้านขายเหล้าในชุมชน
4. สาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	- สังสรรค์กับเพื่อน - เพื่อสัมพันธ์ไมตรี - กินแล้วมีความสุข - เพิ่มความสามัคคี - ต้อนรับเพื่อน - ดีใจ เสียใจคิดกิน - มีความทุกข์ - ยากกินเฉยๆ - เพื่อนชวนกิน - มีเวลาว่างมาก - เลียนแบบผู้ใหญ่	- อยากลองอยากรู้ - เลียนแบบผู้ใหญ่ - กินตามผู้ใหญ่ - เพื่อนชวนกิน - เครียด - กินเพื่อความกล้า - กินเพื่อความสนุก - เวลาเจอเพื่อนเป็นกลุ่ม - เพื่อนมาเยี่ยมที่บ้าน	- กินเวลามีกลุ่มเพื่อน - เครียด - เพื่อนชวนกินตามเพื่อน - งานเทศกาล - กินตามสมัยนิยม - อยากลอง	- เพื่อความสนุก - สังสรรค์กับเพื่อน - เพื่อนชวนกิน - มีความสุขเมื่อกิน - ไปชวนเพื่อนกินเพราะหลังกินมีจินตนาการสูง - ยากกินเฉยๆ - มีเวลาว่างมาก - เครียด แซ่ก ออกหัก - ให้รางวัลแก่ชีวิต - มีเงินมาก
5.พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์	- กินทุกวันไม่เกี่ยวกับเทศกาล	- กิน 2-3 ครั้ง/สัปดาห์	- กิน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์	- เหล้าสี ½ กลม 10 ครั้ง/เดือน

	ไทย	ลาว	ส่วย	เขมร
(ความบ่อย/ ปริมาณการดื่ม/ สถานที่ดื่ม)	-ระดับ ม. กินเป็น ครั้งคราว -มหาวิทยาลัย < 3 ครั้ง/สัปดาห์	-กินเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทุก ประเภท -กินเหล้าทุกวันไม่ เกี่ยวกับเทศกาล -มีอารมณ์อยากกิน	-กินจนเหล้าหมด จึงเลิก -กินเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทุก ประเภท	-สัปดาห์ 4 วันๆ 3 แก้ว -กินชานา,สวน -กินทุกวันเลยไม่ เกี่ยวกับเทศกาล
6.การทราบถึง ผลกระทบจาก แอลกอฮอล์	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย จากโทรทัศน์	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย จากโทรทัศน์	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย จากโทรทัศน์	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย จากโทรทัศน์

จากตารางที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในปัจจุบันของกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยและกลุ่มชนชาวเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ วัยรุ่นในกลุ่มชนชาวต่าง ๆ ที่ทำการศึกษารู้อักประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมือนกันคือเหล้าขาว 40 ดีกรี เหล้าสี ไวน์ เบียร์ สำหรับวัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยรู้จักเหล้าคองยาหลายชนิด วัยรุ่นสมัยนั้น เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก อายุเฉลี่ย 13 ปี ซึ่งสาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น นั้นมาจากคนในครอบครัวและคนในชุมชนดื่ม เห็นร้านขายเครื่องดื่มในชุมชน ผู้ใหญ่นำเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เข้าปากตอนเด็ก และ เพื่อนแอบซื้อมาทดลองดื่มส่วนสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของชนเผ่าต่างคือการดื่มเพื่อสังสรรค์ความสนุก เพื่อนชวนดื่มและดื่มตามเพื่อน อยากลอง อยากดื่มเอง ดื่มเพราะมีปัญหาทางด้านจิตใจ เช่น เครียด ออกหัก ดีใจ เสียใจ วัยรุ่นกลุ่มชนชาวไทยและ เขมรดื่มเพราะมีเวลาว่าง กลุ่มชนชาวไทย ลาว เขมรต้อนรับเพื่อนที่มาเยี่ยมด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้วัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมรจะดื่มเมื่อมีเงิน ส่วนกลุ่มชนชาวส่วยดื่มตามสมัยนิยมและตามงาน ประเพณี วัยรุ่นในปัจจุบันทั้งสี่กลุ่มชนชาวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกวันไม่เกี่ยวข้องกับเทศกาลและงาน ประเพณีโดยดื่มในปริมาณมาก สัปดาห์ดื่มไม่น้อยกว่า 3 ครั้งสำหรับการเรียนในมหาวิทยาลัย ระดับมัธยม ดื่มเป็นครั้งคราวทั้งสี่กลุ่มทราบถึงผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ แต่ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมาก โดยรู้แต่เพียงว่าจะมีอาการเมาและผลเชิงสุขภาพเล็กน้อยตามที่สื่อ โทรทัศน์ได้โฆษณา

6. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า(อดีต)กับวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน)

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า(อดีต)กับวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน) กลุ่มชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์

	อดีต	ปัจจุบัน
1.ประเภทของเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์และการเข้าถึง	-เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีน้อย ได้แก่ เหล้าสาโท, เหล้าต้ม,เหล้าขาว,เหล้าป่า -เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หาดื่มได้ยากกว่าปัจจุบันมาก -การซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีน้อยเพราะไม่ค่อยมีเงิน -ไม่รู้จักเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ เพราะการสื่อสารไม่พัฒนา	-มีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หลายชนิด -หาซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้ง่าย มีขายในชุมชนทุกหมู่บ้าน -ประชากรมีรายได้จากการทำงานมีเงินในการซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ -รู้จักเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หลายประเภทเพราะการสื่อสารไร้พรมแดน, การโฆษณา
2. อายุในการเริ่มดื่ม	-เริ่มมีการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นตอนปลาย 18 ปี ขึ้นไปถึงจะเริ่มดื่ม ส่วนใหญ่ 20 ปี	-เริ่มดื่มน้ำแอลกอฮอล์อายุน้อยกว่าในอดีต 12,13 ก็เริ่มกิน เรียน ๗.4 ก็เริ่มแล้ว
3. สาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์	- เห็นเขาทำขายในชุมชน - เห็นคนในชุมชนดื่มตอนเย็น -เห็นการดื่มในงานประเพณี	-คนในครอบครัวกิน -เห็นคนในชุมชนกิน -รู้จักจากโฆษณา -เห็นการซื้อขายตามร้านค้าในชุมชนและห้างสรรพสินค้า

	อดีต	ปัจจุบัน
4. สาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	<ul style="list-style-type: none"> - ดื่มตามงานประเพณี ,งานประจำปี -เหนื่อยจากการทำงาน -ใช้สำหรับเลี้ยงแขก -เหลือจากพิธีกรรมของแต่ละชนกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> -สนุกกินกันคุยเป็นเรื่องเป็นราว -เพื่อนมาหาต้องต้อนรับเพื่อน -ดีใจ เสียใจ จะตายก็คิดกินเหล้า -กินเหล้าเพื่อสัมพันธ์ไมตรีอยากสังสรรค์กับเพื่อน -อยากกิน กินเหล้าแล้วมันรู้สึกสบาย -เฮฮาสังสรรค์ เพิ่มความสามัคคี -อยากกินเฉยๆ ได้พูดคุย อยากเมา -ความมันเพื่อนชวนกิน -มีความทุกข์ -แรงบันดาลใจให้กินเหล้า เจอหน้ากันคิดถึงเหล้าอย่างเดิวนั่งเฉยๆก็กินเหล้า -กินเพราะอยากกินมีเวลาว่างมากกินตามบ้านนอก ทางบ้านนอกกินเป็นกิจวัตรประจำวัน -กินเลียนแบบผู้ใหญ่ “หิม สนุกสนาน” “อยากกินเฉยๆเพื่อนชวนกิน” “เพื่อนพากินอยากลอง เกรียด เซ็ง ออกหัก” “ให้รางวัลชีวิตโดยการกินเหล้า” -มีเวลาว่างมาก -“จะกินในโอกาสมีเงิน มีการรวมกลุ่มได้”
5.พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์(ความบ่อย/ปริมาณการดื่ม/สถานที่ดื่ม)	<ul style="list-style-type: none"> -ไม่ค่อยกล้ากิน -กินมากในงานบวชงานแต่ง วันปกติไม่ค่อยกิน -กินเวลาลงแขก 	<ul style="list-style-type: none"> -สงกรานต์ ปีใหม่ ลอยกระทง แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ กินทุกวันเลย -กินได้ตลอดไม่มีเทศกาลก็กิน” เมื่อมีเวลาว่างก็กิน กินเป็นกิจวัตรประจำวันไม่เกี่ยวกับเทศกาล - มีเงินมากกินมาก -งานประเพณีงานแต่งงานบวชจะกินมาก จะกินแยกวงกับผู้ใหญ่งานศพไม่กินเพราะมันน่าเกลียด งานสมโภชน์ผ้าป่า กฐินไม่กินเพราะไม่ใช่จี๊เมา -“วัยรุ่นวันนี้เอาแต่ขอเงินพ่อแม่ไปกินเหล้า” -กินเหล้าไม่อิ่ม มันไหลไปเรื่อย -เพื่อนในห้องเรียนผู้ชาย ม.5 กินเป็นครั้งคราว 70% กิน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 10% เพื่อนในหมู่บ้านไม่อยู่ในระบบ

	อดีต	ปัจจุบัน
		<p>การศึกษา กินมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ 60% กินทุกวัน 30% เพื่อนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ กินทุกวัน 70% กินมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ 20% “วันสอบยังกินเลย”</p> <p>-สัปดาห์กิน 4 วัน “อาทิตย์ไหนกิน กินทั้งอาทิตย์ทำงานไม่ได้ กินเมานอน</p> <p>-กินเหล้าทุกโอกาส ปีใหม่ ลอยกระทง สงกรานต์ วันเกิด เกณฑ์ทหาร วันศุกร์แห่งชาติ ออกรถใหม่</p> <p>-วันจันทร์เงินเยอะเพราะพ่อแม่ให้ไปโรงเรียน”</p> <p>-กินแต่ละครั้ง กินเหล้าสี ½ กลม เดือนหนึ่งกิน 10 ครั้ง</p>
6. การทราบถึงผลกระทบจากแอลกอฮอล์	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อย	-ทางสังคม, เศรษฐกิจ -สุขภาพเล็กน้อยจากโทรศัพท์

จากตารางที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในอดีตเมื่อประมาณ 40-50 ปี กับปัจจุบันมีความแตกต่างมากซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาของชุมชนที่อาศัยซึ่งอดีตวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มากเนื่องมาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สมัยนั้นมีเพียงแค่เหล้าสาโท เหล้าต้มและเหล้าป่าจะได้จากการหมักผลิตเองในชุมชนหากไม่มีงานมักจะหาเหล้าต้มขาย การซื้อขายไม่มีเงินซื้อเนื่องจากเงินหายาก จะเริ่มดื่มเมื่ออายุมากกว่า 18 ปี ส่วนใหญ่อายุ 20 ปี

สาเหตุการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอดีตมาจากการทำขายในชุมชน คนในชุมชนดื่ม เห็นจากการดื่มในประเพณี สาเหตุการดื่มมาจากการดื่มในงานประจำปี งานประเพณี ดื่มเพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน โดยมากจะไม่ค่อยกล้าดื่มกลัวผู้ใหญ่มักจะดื่มในงานอุปสมบทงานแต่งงานวันปกติไม่ดื่ม

สำหรับวัยรุ่นปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เก่งซึ่งมีปัจจัยทางสังคม คือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลายชนิด สามารถหาซื้อได้ง่ายมีขายในชุมชนหมู่บ้าน “แค่พูดถึงเหล้าก็นึกเห็นแล้ว¹” มีเงินมากพอซื้อเหล้า สื่อโฆษณาทำให้รู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นผลให้วัยรุ่นปัจจุบันดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุยังน้อย ประมาณ 12-13 ปี สาเหตุหลักของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากเห็นคนในครอบครัวกิน เห็นคนในชุมชนกิน จากการโฆษณา ร้านขายของในชุมชนและห้างสรรพสินค้า สาเหตุการดื่มเพื่อสังสรรค์ต้อนรับเพื่อนผู้มาเยือนที่บ้าน เพื่อความสนุก เพราะมีเวลาว่าง เพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจ เพื่อทดลอง โดยวัยรุ่นจะดื่มได้ทุกวันไม่ขึ้นอยู่กับเทศกาลประเพณีและดื่มในปริมาณที่มาก ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมาก(ประเมินจากการตอบคำถามจากผู้สัมภาษณ์)

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วัยรุ่นไทย หมู่บ้านชาวไทย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนกลุ่มชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ 2550 โดยมีขั้นตอนการศึกษาและสรุปผลได้ ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปราย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอดีตและปัจจุบัน ของประชาชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง ประโคนชัย ลำปลายมาศ และอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ตลอดจนความสัมพันธ์ของประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวนุริรัมย์กับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงเดือนตุลาคม 2550 ถึง เดือนตุลาคม 2551 โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ชนกลุ่มเผ่าต่างๆ ดังนี้

1. ชุมชนไทย คือ ชุมชนบ้านสาวจิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ สัมภาษณ์เชิงลึก 8 คน
2. ชุมชนเขมร คือ ชุมชนบ้านแสงโตน อำเภอประโคนชัย สัมภาษณ์เชิงลึก 8 คน
3. ชุมชนลาว คือ ชุมชนบ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ สัมภาษณ์เชิงลึก 6 คน
4. ชุมชนส่วย คือ ชุมชนบ้านดงกะทิง อำเภอบ้านด่าน สัมภาษณ์เชิงลึก 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สังคมวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนกลุ่มชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมโดยทั่วไป ดังนี้

จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์มานานหลายร้อยปี มีชนเผ่าต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของพลเมืองชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสี่กลุ่มชนชาวใหญ่ๆ ได้ ดังนี้คือ กลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวส่วย แต่ละกลุ่มชนชาวมีประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันซึ่งจากการศึกษาถึงสังคมวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มชนชาวไทย ตำบลสาวจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม	-ปีใหม่
เมษายน	-สงกรานต์ และตรุษไทย (การเซ่นไหว้ทำบุญให้บรรพบุรุษ)

พฤศจิกายน - ลงแขกเกี่ยวข้าว

ธันวาคม - บุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทย ตำบลสวยจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ การเฉลิมฉลองยินดีได้สมาชิกใหม่ โคนผมไฟ บวช แต่งงาน ปลูกบ้านและการขึ้นบ้านใหม่ งานศพและงานทำบุญกระดูก การเฉลิมฉลองก่อนและหลังทราบผลการตรวจคัดเลือกเข้ารับราชการทหาร

กลุ่มชนชาวเขมร หมู่บ้านแสงโตน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม - ปีใหม่

เมษายน - สงกรานต์

มิถุนายน - ลงแขกทำนา

กันยายน - โคนตา (การทำบุญให้บรรพบุรุษ)

พฤศจิกายน - เกี่ยวข้าวลงแขก

ธันวาคม - งานบุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวเขมร หมู่บ้านแสงโตน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ งานโคนจุก งานบวช การทาบทามสู่ขอสาว งานแต่งงาน ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ รำแม่มด (พิธีกรรมกรณีเจ็บป่วยของชาวเขมร) งานศพเช่นศพ นอกจากนี้ยังใช้เหล้าเป็นส่วนประกอบในกรณีอื่นอีก ได้แก่ การต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือน การเช่นผีปู่ตาเมื่อมีการออกรถใหม่ การเช่นผีปู่ตาเมื่อมีการเดินทางออกนอกหมู่บ้าน การเช่นไหว้เจ้าที่ก่อนทำนา การเช่นไหว้ผู้เฒ่าผู้แก่เมื่อกลับสู่หมู่บ้าน การเฉลิมฉลองก่อนและหลังทราบผลการตรวจคัดเลือกเข้ารับราชการทหาร

กลุ่มชนชาวลาว หมู่บ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม - ขึ้นปีใหม่

เมษายน - สงกรานต์, เลี้ยงผีตาแฮก

มิถุนายน - ทำนา ลงแขกช่วยทำนา

พฤศจิกายน - ลงแขกเกี่ยวข้าว

ธันวาคม - บุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวลาว หมู่บ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ การบารุงครรภ์ การกินยาหลังคลอด งานโคนจุก งานบวช การทาบทามสู่ขอสาวและงานแต่งงาน ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่

พิธีกรรมการเข้าทรง(การเจ็บป่วย) งานศพและการทำบุญกระดูก การเฉลิมฉลองก่อนและหลังทราบผลการตรวจคัดเลือกรับราชการทหาร

กลุ่มชนชาวส่วย หมู่บ้านดงกระทิง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

มกราคม	- ปีใหม่
มีนาคม	-เทศมหาชาติ
เมษายน	-สงกรานต์ ,เลี้ยงผีตาแป๊ก ผีตาปู่
มิถุนายน	-ลงแขกทำนา ไถนา ปลูกข้าว
พฤศจิกายน	-เริ่มลงแขกเกี่ยวข้าว
ธันวาคม	-บุญกฐิน บุญผ้าป่า

สำหรับการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ในงานประเพณีและในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวส่วย หมู่บ้านดงกระทิง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ได้แก่ บวช การทาบทามสู่ขอสาวและงานแต่งงาน ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ งานศพและงานทำบุญกระดูก การเฉลิมฉลองก่อนและหลังทราบผลการตรวจคัดเลือกรับราชการทหาร

2.กรณีศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีตจนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวไทย ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชนชาวไทย ที่เกี่ยวข้องกับสุราได้แก่

เทศกาลปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทยในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีต ยังมีวันหยุดนานก็ฉลองปีใหม่กันนานดืมกินกันมากขึ้น

เทศกาลสงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวไทย ส่วนใหญ่จะพากันทำบุญที่วัด มีกิจกรรมในวัดตั้งแต่ช่วยกันขนทรายเข้าวัด การละเล่นพื้นเมือง การรดน้ำขอพรผู้หลักผู้ใหญ่ โดยกิจกรรมจะมีขึ้นเพียง 2 วัน มีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชายบางกลุ่มเท่านั้น ไม่มากเท่าปัจจุบัน ส่วนเทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปผู้ใหญ่ไปทำบุญที่วัด ไม่มีกิจกรรมในวัดเหมือนในสมัยก่อน วัยผู้ใหญ่เข้าวัดน้อยมีแต่ผู้สูงอายุไปวัด ส่วนวัยรุ่นดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์และเล่นสาดน้ำตามถนนในอำเภอเมือง วัยผู้ใหญ่ได้หยุดงานกลับมาจากกรุงเทพฯ ถึงบ้านเจอญาติพี่น้องชวนกันดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์จนกระทั่งกลับไปทำงานต่อ วัยรุ่นดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์พร้อมกับเล่นสาดน้ำสงกรานต์ตามถนนในเมืองตั้งแต่เช้าจนเย็น บางปีก็เล่น 2 วัน เปิดเพลงเสียงดัง ประแป้งบ้าง สาดน้ำบ้าง เอาโองหรือถั่งน้ำขึ้นรถกระบะตระเวนสาดน้ำไปทั่วเมืองบางกลุ่มตั้งวงดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กันหนักมาก

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม กลุ่มชนชาวไทยจะมีการเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเกี่ยวเกี่ยว(การลงแขก) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อคลายความเหนื่อย เมื่อยล้าของร่างกาย กินเหล้าคนละเล็กน้อยพอกินข้าวได้ คนที่กินก็กิน คนที่ไม่กินก็ไม่กิน กินแต่ข้าวแล้วกลับบ้านนอน ส่วนในปัจจุบัน ไม่ค่อยมีกิจกรรมลงแขก ส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำนากันแล้ว บ้านที่ทำนาลงแขกก็ยังคงเลี้ยงเหล้าเหมือนเดิม แต่ส่วนใหญ่เขาจ้างรถเกี่ยวมีการเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์บ้างไม่มาก แคเหล้า 1-2 ขวด ให้คนที่มาช่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นการจ้างไม่ใช่การลงแขก ไม่ค่อยเลี้ยงทั้งข้าวและเหล้า ยกเว้นบางบ้านที่มีน้ำใจก็จะเลี้ยงนิดหน่อยหลังเสร็จงาน

ตรุษไทย เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษของกลุ่มชนชาวไทย จะต้องไปทำบุญที่วัดส่วนที่บ้านจะตั้งสำหรับเครื่องเช่นไหว้ด้วยเครื่องดืมแอลกอฮอล์และข้าวปลาอาหารคาวหวานที่บรรพบุรุษชอบรับประทาน สมัยยังมีชีวิตอยู่ ทุกบ้านจะต้องทำกิจกรรมนี้และขาดเหล้าไม่ได้หลังจากนั้นนำเหล้ามาดืมต่อหากไม่พอก็จะซื้อมาดืมเรื่อยๆ ปัจจุบัน การกระทำพิธีนี้จะไม่ทำทุกบ้านเหมือนสมัยก่อน ครอบครัวหนึ่งจะมีผู้สืบทอดกระทำกิจกรรมนี้เพียงบ้านหนึ่ง

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงดังนั้นในอดีตก็ไม่มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเทศกาลนี้ เทศกาลลอยกระทงเป็นเทศกาลที่เกิดใหม่ในชุมชนประชาชนในพื้นที่เริ่มมีความตื่นตัวในเทศกาลนี้ไม่ถึง 20 ปี ซึ่งการตื่นตัวกับเทศกาลดังกล่าวมาจากสื่อทางโทรทัศน์ และการกระตุ้นของสังคมในเรื่องการสืบสานประเพณี การกระตุ้นของผู้นำชุมชนในท้องถิ่นจัดงานในชุมชน

งานบุญกฐิน ผ้าป่า ในอดีตกลุ่มชนชาวไทยในชุมชนที่ศึกษามีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อย เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดืม ปัจจุบันการดืมเครื่องดืมในงานบุญกฐินผ้าป่าคนในชุมชนไม่ค่อยดืมเนื่องจากถือว่าเป็นงานบุญ แต่ถ้าเป็นช่วงเข้าพรรษาจะมีดืมเนื่องจากเป็นวันหยุดยาวญาติพี่น้องกลับบ้านมาเยี่ยมบ้านจะพากันดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นกลุ่มๆ การแห่เทียนพรรษาจะมีดืมบ้างเล็กน้อยพอสมควรส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ดืมวัยรุ่นไม่ค่อยดืม

การคลอด หลังคลอดและการโกนผมไฟ กลุ่มชนชาวไทยในช่วงตั้งครรภ์และระยะคลอดไม่มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องจนกระทั่งคลอดเสร็จญาติพี่น้องมาเยี่ยมหลังคลอด ให้คำแนะนำการดูแลตนเองและทารก รวมถึงการแสดงความยินดีกับสมาชิกใหม่ของครอบครัวจึงมีการดืมเหล้าเพื่อฉลอง โดยผู้มาเยี่ยมจะถือเครื่องดืมแอลกอฮอล์มาเองบ้าง คนในครอบครัวจัดเตรียมไว้ต้อนรับแขกบ้าง

ในอดีตมีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องหลังคลอดโดยมีการเช่นปู่ตายายและเลี้ยงเพื่อนบ้านที่มาเยี่ยมหลังคลอด รวมถึงการเลี้ยงญาติพี่น้องในวันโกนผมไฟ ส่วนในปัจจุบันคนในชุมชนมีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เมื่อพาแม่และลูกกลับบ้านจากโรงพยาบาลมาถึงบ้านโดยมีการเลี้ยงฉลองกันเมื่อได้ลูกชายหรือลูกสาวตามความต้องการ โดยมีการเลี้ยงกันในกลุ่มเพื่อนบ้าน มีการเลี้ยงกันหลายวัน ปัจจุบันไม่มีประเพณีการโกนผมไฟ

งานอุปสมบท เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวไทยมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัครใจที่จะอุปสมบท ในอดีตมีการจัดงาน 3 วัน 3 คืนเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแลเรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้วยซึ่งสมัยก่อนมีเฉพาะเหล้าขาวและเหล้าสาโทแต่ละงานจะเลี้ยงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในปริมาณมากจะต้องมีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เลี้ยงตลอดเวลาจนกว่างานจะเสร็จ ปัจจุบันการเลี้ยงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีปริมาณที่ลดลงจากรูปแบบการจัดงานเป็นโต๊ะจีน แต่มีราคาที่สูงขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับฐานะ

การสู่ขอและงานแต่งงาน ในอดีตกลุ่มชนชาวไทยวัยหนุ่มสาวจะพบปะกันที่วัดหรือการทำงานร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบทามพ่อแม่ฝ่ายหญิง เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระทั่งถึงวันแต่งงาน ปัจจุบันนิยมจัดงานแบบโต๊ะจีนมีเหล้าแค่ขวดเดียวทำให้เจ้าภาพลดปริมาณเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ลงแต่เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่รับรองแขกมีราคาสูงขึ้นตามฐานะของเจ้าภาพและแขกที่มาร่วมงาน

ปลูกบ้าน และขึ้นบ้านใหม่ ในอดีตการปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ใช้ระยะเวลา 2-3 วัน ใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในพิธีลงเสาเอกเพียงขวดเดียว แล้วนำมาดื่มต่อหลังจากเสร็จพิธี เพื่อนบ้านมาลงแขกช่วยกันปลูก เจ้าภาพจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขกที่มาช่วยปลูกบ้านไม่ถึงไห(หนึ่งไหประมาณ 30 ลิตร ปัจจุบันมีการลงเสาเอกเช่นไหว้เจ้าที่ นิยมสร้างแบบทางยุโรปใช้ระยะเวลาสร้างบ้านหลายเดือนการขึ้นบ้านใหม่มีการจัดงานเชิญแขกมาร่วมงานมากเจ้าภาพจัดเตรียมอาหารคาวหวานและเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไว้รับรองแขกตามฐานะ

งานศพ การทำบุญศพของกลุ่มชนชาวไทย ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 2-3 วัน หากบ้านอยู่ในเมืองจะจัดงานในวัดไม่มีเหล้า แต่ถ้าบ้านคนที่เสียชีวิตอยู่นอกเมืองการจัดงานสวดศพจะทำที่บ้านมีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มากในการจัดงานบุญศพ ซึ่งเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่เคยขาดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไม่ลดลงและไม่เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต แต่การบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จะน้อยกว่างานบวชและงานแต่งงาน ปัจจุบันเจ้าภาพเริ่มเลี้ยงเหล้าเมื่อนำศพมาที่บ้านมีเพื่อนบ้านมาช่วยจัดงานมิให้เต็มจนฉาบฉวยเสร็จเพื่อต้องการให้มีคนอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ นอกจากเตรียมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขกที่มาช่วยงานและร่วมงานแล้ว เจ้าภาพจะต้องจัดสำหรับอาหารคาวหวานรวมถึงเหล้าเช่นศพด้วยโดยเฉพาะศพที่ดื่มจะขาดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไม่ได้

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการฉลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบันแต่ในอดีตจะมีการฉลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการฉลองกันหลายวัน เลี้ยงกันจนหมดช่วงการเกณฑ์ทหาร

กลุ่มชนชาวไทยให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มากเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิมจะต้องมีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “การเลี้ยงเหล้าเป็นประเพณีมีทุกงาน 20 ปี ก่อน มีเหล้าแน่นอน มีทุกงาน 40

เป็นหลัก” หากมีการจัดงานประเพณีถ้าไม่มีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มที่ทำการศึกษาก็กลัวถูก
 นิโทษและกลัวไม่มีแขกมาร่วมงาน ดังข้อความที่ว่า “กลัวเขาว่าจัดงานเอาเงิน กลัวนิโทษ ถูกเขาว่าขี้
 เหนียว” “แขกจะนั่งร่วมงานไม่นาน” “ของจะได้ไม่เต็มที่ไม่ให้มีเหล้าให้กินเก็บแต่เงินแต่ของ” ถ้าเป็น
 แขกไปร่วมงานไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลี้ยง ก็จะบ่นตามหลัง จัดงานแปลกๆ นอกจากนี้ยังให้
 ความสำคัญกับชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับรูปแบบการจัดงานด้วย ดังข้อความที่ว่า “ถ้าจัดโต๊ะจีนไม่มี
 เหล้าไม่ได้เขาหาว่ากระจอก แล้วเหล้าก็ต้องดีหน่อยเป็นเหล้าขาว 40 ไม่ได้วะ”

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชนชาวเขมรที่เกี่ยวข้องกับสุราได้แก่

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่ม
 แอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวเขมร หมู่บ้านแสลงโทน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่ม
 แอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

ปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวเขมรในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 มากกว่าในอดีต สมัยก่อนไม่มีการฉลองกันเหมือนปัจจุบัน ปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมากมี
 วันหยุดนาน ดื่มกันมากดื่มหลายวัน

สงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวเขมรมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อ
 การบริโภคให้เกิดความสนุกสนานในกิจกรรมของหมู่บ้าน โดยมีกิจกรรมทำบุญหมู่บ้าน การละเล่น
 เรือมมตรด (เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของชนชาวเขมรเพื่อความสนุกสนานมักเล่นในเทศกาลสงกรานต์มี
 ลักษณะคล้ายลำตัด) ดังข้อความนี้ “สงกรานต์จะทำบุญหมู่บ้านเป็นงานประจำปี 3 วัน 3 คืน กินเหล้ากันไม่
 มาก คนที่กินก็กินจนเมา แต่คนส่วนใหญ่จะเล่นส่ำบ้า เล่นเรือมมตรด คนในหมู่บ้าน 100 คน กินเหล้า
 ไม่ถึง 50 คน ส่วนใหญ่กินแต่ผู้ชายผู้หญิงเขาไม่กินกัน” ในช่วงสงกรานต์ของกลุ่มชนชาวเขมรจะมีการ
 ทำบุญหมู่บ้านซึ่งมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องมาก ดังข้อความที่ว่า “งานบุญหมู่บ้าน ช่วงขึ้น 1-3
 ค่ำ เดือน 6 บางครั้งก็ตรงกับสงกรานต์บางครั้งก็ไม่ตรง จะมีการเชิญปุดาไปรอบๆหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านรด
 น้ำ ถึงบ้านไหนบ้านนั้นก็เอาเหล้าออกมาให้ บ้านละขวดบ้านละขวด อย่างบ้านไหนที่ฐานะดีหน่อยก็จะให้
 เยอะ” กลุ่มชนชาวเขมรถือว่าเป็นประเพณีที่ต้องปฏิบัติดังข้อความที่ว่า “สงกรานต์เป็นประเพณีสากลแต่
 หมู่บ้านเราเป็นของเราต้องทำ แห่รอบๆ หมู่บ้านเป็นวงไปทั่วๆ ให้ครบทุกหมู่บ้านครบทุกเส้นทาง ตอน
 แรกอ้อมใหญ่แล้วก็เล็กลงเรื่อยๆ โดยจะมีเหล้ามาช่วยกันบางบ้านเป็นโหลๆ”

“เป็นประเพณี เวลาจะแห่มีการสาคน้ำที่ขบวนแห่กันเลย แล้วจะมีการขอเงินขอเหล้า” ส่วน
 เทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบันมีวันหยุดหลายวันลูกหลานกลับบ้านเพื่อดำรงกิจกรรมการทำบุญหมู่บ้าน
 และ การแห่ปุดารอบหมู่บ้านนอกจากมีการปฏิบัติเหมือนในอดีตแล้ววัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมรมีพฤติกรรม
 การเล่นสงกรานต์เหมือนชนชาวไทยอื่นๆคือการตระเวนขับรถยนต์เล่นสาคน้ำในตัวอำเภอประโคนชัยเปิดเพลง
 เสียงดังปิดถนนเล่นสาคน้ำและ ประแป้ง ลักษณะคล้ายถนนข้าวสารในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่วัยรุ่นมีการดื่ม
 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะเล่นสงกรานต์ด้วยโดยมีการเล่นสงกรานต์กัน 2-3 วัน บางกลุ่มกลับมาจาก

ทำงานจับกลุ่มกันดัดแปลงแอลกอฮอล์อยู่ที่บ้าน (ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต) ส่วนการเล่นเรือมตรคในปัจจุบันของกลุ่มชนชาวเขมรไม่มีการละเล่นชนิดนี้แล้ว

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม จะมีการเลี้ยงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเกี่ยวเกี่ยว(การลงแขก) โดยเจ้าของที่นาที่ทำนามากกว่า 20 ไร่ ต้องมีการลงแขกจะจัดเตรียมอาหารและเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ไว้สำหรับเลี้ยงแขกที่มาช่วยงานหลังจากทำงานเสร็จตอนเย็นแขกรับประทานอาหารรวมทั้งเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ก่อนกลับบ้านไป การเลี้ยงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์เป็นการแสดงถึงความมีน้ำใจให้เขา ทำงานเสร็จแล้วถึงจะกินกัน กินตอนเลิกงานที่ แล้วแต่เจ้าภาพจะเตรียมไว้ให้กิน ถ้าไม่เลี้ยงไม่ได้ เขาว่าจี้เหนียว แต่ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้การใช้เครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในกิจกรรมลงแขกลดลง ปัจจุบันใช้รถไถนา รถดำนาและรถเกี่ยวข้าวแทน แต่ก็จะมีพี่น้องมาช่วยกันเกี่ยวข้าวที่รถเกี่ยวไม่ได้ พอเสร็จตอนเย็นก็จะมีการสังสรรค์ติดกัน ก็จะใช้เวลามาร่วมวงกันกินกันไม่มากแค่ 1-2 ขวด

สาดน้อย สาดใหญ่ โคนตา เป็นกิจกรรมเช่นไหว้ทำบุญระลึกถึงบรรพบุรุษซึ่งทุกบ้านจะจัดทำพิธีเช่นไหว้ การเช่นไหว้เรียกว่าโดยตา ซึ่งตรงกับ เพ็ญเดือน 10 เขาเชื่อกันว่าวันสาทรใหญ่หรือวัน โคนตา ยมบาลจะปล่อยวิญญาณมารับส่วนบุญ โดยพิธี นี้มีเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์เป็นของเช่นทุกบ้าน เป็นกิจกรรมที่ดำรงไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ที่เหลือจากการเช่นนำมาดัดแปลงต่อและถ้าไม่พอจะไปซื้อมาเพิ่ม

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงดังนั้นในอดีตไม่มีการดัดแปลงแอลกอฮอล์ในเทศกาลนี้ ส่วนปัจจุบันการจัดงานลอยกระทงในชุมชนเขมรที่ศึกษามีการจัดร่วมกัน 8 หมู่บ้าน ประกวดนางนพมาศในตัวอำเภอแหรณางนพมาศ กลางคืนจัดโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเมื่อมีงานมีการดัดแปลงแอลกอฮอล์

งานบุญกฐิน ผ้าป่าและเข้าพรรษา ในอดีตกลุ่มชนชาวเขมรในชุมชนที่ศึกษามีการดัดแปลงแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อย เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดัดแปลง ปัจจุบันงานบุญกฐิน ผ้าป่า ตอนสมโภชน์ที่บ้านมีการดัดแปลงแอลกอฮอล์กันน้อยดัดแปลงแต่คนที่ดัดแปลงเป็นประจำ วัลย์ผู้ใหญ่และวัลย์รุ่นไม่ดัดแปลงไม่มีการเลี้ยงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์เพราะเป็นงานบุญ ส่วนเข้าพรรษาการทำบุญแห่เทียนไม่ดัดแปลง กลุ่มที่ดัดแปลงเป็นกลุ่มที่กลับมาเยี่ยมบ้านเนื่องจากสังสรรค์ในกลุ่ม วัลย์รุ่นจะไม่ดัดแปลงแอลกอฮอล์ในงานบุญกฐิน ผ้าป่า และเข้าพรรษาโดยให้เหตุผลว่าเป็นงานบุญคนไม่ใช้พวกจี้เมาแต่จะดัดแปลงแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา เพราะพี่น้องกลับมาจากทำงานพากันดัดแปลงแอลกอฮอล์เพื่อพูดคุยกัน

ประเพณีการโกนจุก สมัยก่อนเด็กชายกลุ่มชนชาวเขมรจะไว้จุก เมื่ออายุย่างเข้าสู่วัยรุ่น จึงทำพิธีโกนจุกซึ่งในพิธีนี้จะมีเหล้าเป็นส่วนประกอบในการเช่นผีตาปู่และมีเหล้าไว้เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน ปัจจุบันในชุมชนที่ศึกษาไม่มีประเพณี โกนจุก

งานอุปสมบท เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวเขมรมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัครใจที่จะอุปสมบท ในอดีตจะมีการจัดงานแค่ 2 วัน โดยมีเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแล

เรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเหล้าด้วยซึ่งใช้เหล้าสาโทโดยเจ้าภาพจะหมักเตรียมไว้ ปัจจุบันรูปแบบการจัดงานอุปสมบทในชุมชนเขมรไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้เหล้าขาวเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขกที่มาร่วมงานขึ้นอยู่กับฐานะของเจ้าภาพ

การชื้อและงานแต่งงาน วิทยุหนุ่มสาวกลุ่มชนชาวเขมรในอดีตจะพบปากกันที่วัดหรือการทำงานร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบทามพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งในกระบวนการนี้จะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องกับจนกระทั่งถึงวันแต่งงาน ฝ่ายชายที่เป็นผู้ทาบทามและฝ่ายหญิงพากันกินเหล้า พอเหล้าหมด 2 ขวด ส่วนใหญ่พากันแยกย้ายกลับบ้าน บางคนก็ไปหาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อ ส่วนงานแต่งงานนั้นฝ่ายเจ้าสาวจะเรียกเหล่าจากฝ่ายชายเพื่อเลี้ยงแขกเดิมที่เป็นเหล้าสาโทหมักเรียก 2-3 ไหหลังจากนั้นเรียกเหล้าขาว 2-3 เทตองาน(1 เทเท่ากับ 36 ขวด) เพราะเหล้าสาโททำไม่ได้ถูกตำรวจจับ งานแต่งงานชาวเขมรปัจจุบันเหมือนในอดีตเมื่อมีงานชาวบ้านจะมาช่วยกันและส่วนใหญ่เลี้ยงเหล้าขาวบางบ้านฐานะดีจะเลี้ยงเหล้าสีบ้าง งานแต่งงานมีแขกร่วมงานกินเหล้ามากกว่าในอดีตดังข้อความที่ว่า “แต่ก่อนกินแต่ผู้ใหญ่เดี๋ยวนี้วัยรุ่นก็กินกันมาก”

ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ เมื่อกลุ่มชนชาวเขมรจะทำการปลูกบ้านใหม่ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ลงเสาเอก ในอดีตการปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ใช้ระยะเวลา 2-3 วัน เท่านั้น โดยมีเพื่อนบ้านมาลงแขกช่วยกันปลูก เจ้าภาพจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขก ” การปลูกบ้านของชนชาวเขมรปัจจุบันเป็นแบบสมัยนิยม ใช้ระยะเวลาสร้างหลายเดือน การขึ้นบ้านใหม่มีการทำบุญเลี้ยงพระในตอนเช้าเชิญแขกมาร่วมงานส่วนใหญ่ไม่ค่อยเลี้ยงเหล้าบางบ้านฐานะดีจะมีเลี้ยงบ้าง

พิธีราแม่มด เป็นพิธีกรรมของกลุ่มชนชาวเขมรเมื่อเจ็บป่วยไม่สบายจะมีการกระทำพิธีนี้ โดยกลุ่มชนชาวเขมรเล่าว่าแต่ก่อนไปหาหมอลำบาก บางทีก็หาหมอแล้วแต่ยังไม่หายป่วยจึงนำผู้ป่วยเข้าพิธีนี้ ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมจะต้องมีผู้ประกอบพิธีและมีลูกมือ เมื่อประกอบพิธีเสร็จผู้ป่วยจะหายป่วย ในการประกอบพิธีนี้มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “จะมีการนำเหล้ามาตั้งครุแก้วขวดเดียวพอเสร็จ เหล้าที่เหลือพวกตีกลองก็กินกันกินแค่ขวดเดียวก็เลิก” “อย่างประเพณีเล่นแม่มด ต้องใช้เหล้าหลังคาละขวดแล้วพอคนรอบข้างมากก็ต้องช่นไหว้ 1 ขวด เป็นการช่นไหว้เรื่องการรักษาแล้วหายจริงๆด้วย” ปัจจุบันพิธีนี้ไม่มีในชุมชนที่ศึกษาเนื่องจากไม่มีผู้สืบทอดผู้ประกอบพิธีกรรมราแม่มด

งานบำเพ็ญกุศลศพ การทำบุญศพของกลุ่มชนชาวเขมรในอดีตและปัจจุบันไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 2-3 วัน แล้วทำการฌาปนกิจ บางครอบครัวมีการเก็บศพไว้ในกรณีที่น่าญาติทำใจกับการสูญเสียไม่ได้ ดังข้อความที่ว่า “ชาวบ้านยังทำใจไม่ได้รับไม่ได้ต้องเก็บศพไว้ที่บ้าน ไม่ยอมทิ้งศพต้องมีเหล้าเก็บไว้ด้วยเป็นสังคัมหรือญาติ หน้าเดิมๆเวลากลับบ้านต้องใส่อาหารกลับบ้านด้วย จะมีคนทำบุญชี้ว่าใส่ของมาทำอะไรจะใส่เหล้าให้ด้วย เมื่อก่อนไม่มีเมื่อก่อนเป็นพวกข้าวต้ม อาหาร เดี่ยวนี้เป็นประเพณีต้องใส่อาหาร เหล้า ทั้งนี้คนทำบุญชี้จะประเมินว่าจะใส่อาหารให้ทำอะไร ไม่เอาไม่ได้หาว่ารังเกียจเขา” การจัดงานบุญศพมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องกับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่เคยขาดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “พอมีการประโคมข่าวว่ามีคนเสียชีวิต คนก็จะเอาเหล้ามาช่วยกัน” “มีเหล้าไว้

เลี้ยงแขกในงานศพจนเสร็จงาน 2-3 วัน” ในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพของชนชาวเขมรมีเหล่าเป็นเครื่องเช่นศพทุกศพ ดังข้อความที่ว่า “งานศพมีเหล่าเช่นทุกคน” ในงานศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการเลี้ยงเครื่องคัมแอลกอฮอล์ไม่ลดลงและไม่เพิ่มขึ้นการบริโภคเครื่องคัมแอลกอฮอล์จะน้อยกว่างานบวชและงานแต่งงาน ดังข้อความที่ว่า “อย่างงานศพ มีการสูญเสียแล้ว เราก็มักไม่ต้องการเสียอีก เก็บศพไว้นานจะหมดเยอะ พระกำลังสวดก็กินด้วย พระมีหน้าที่สวดเรามีหน้าที่กิน” “ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเห็นใจกันจะไม่ค่อยกินเหล้ามากเหมือนงานบวชและงานแต่ง แต่ต้องมีเหล่าให้เขากินไม่มีไม่ได้จะไม่มีคนอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ”

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการทดลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบันแต่ในอดีตจะมีการทดลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการทดลองกันหลายวันขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของเจ้าภาพ

นอกจากวัฒนธรรมประเพณีที่มีกิจกรรมในแต่ละเดือนและวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายแล้ว หมู่บ้านชนชาวเขมรที่ศึกษายังมีกิจกรรมการดำเนินชีวิตโดยที่มีเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบอีกซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่เดิมวัฒนธรรมในอดีตไม่มี แต่มีในปัจจุบัน เช่นการซื้อรถใหม่ต้องใช้เครื่องคัมแอลกอฮอล์เช่นดาปู ดังข้อความที่ว่า “ใครออกรถจะต้องมีการเซ่น ต้องเหล่า ไหว้ดาปูต้องมีแน่นอน” การเดินทางออกจากหมู่บ้านจะต้องไปเซ่นดาปู ดังข้อความต่อไปนี้ “ใครพาลูกไปสอบที่ไหน จะเกณฑ์ทหารจะต้องพาลูกพบบานที่ศาลดาปู ก่อนจะไปก็ต้องขอก่อนเอาเหล้ามาพอกลับก็ต้องเอาเหล้าอีกรอบหนึ่ง ทำทั้งไปทั้งกลับ” “อย่างผมจะไปดูงานก็ต้องมาขอพร เอาเหล้ามาไหว้ ให้เดินทางปลอดภัย” “วันนี้จะมีการเกณฑ์ทหารเดี่ยวก็ต้องมาขอกันแล้ว เรียงกันมาเลยไม่เชื่อลองดูเต็มเลย พอเสร็จแล้วก็เทลงพื้น ส่วนหนึ่งที่เหลือก็เอากลับไปดื่ม” กลุ่มชนชาวเขมรส่วนใหญ่จะต้อนรับแขกหรือผู้ที่มาเยี่ยมเยียนด้วยเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “อย่างเวลาที่มีแขกมาเยี่ยมมาเยือนก็ต้องมีการเตรียมเหล่า ทั้งนี้บางทีก็ขึ้นกับว่ารู้ว่าคนที่มากินเหล้าก็จะเตรียมไว้อ” นอกจากนี้บุตรหลานที่ไปทำงานต่างถิ่นกลับมาบ้านจะต้องทำการเซ่นไหว้บรรพบุรุษและเซ่นไหว้ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน โดยมีเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ ดังข้อความที่ว่า “อย่างทีเวลาลูกกลับมาบ้าน ลูกแต่ละคนจะซื้อเหล้ากลับมาบ้าน แม่จะคอยรอที่บ้าน รับเงินทองที่ลูกมาให้ บางทีแม่ก็จะทำกับแก้มไว้อ พอแม่ได้เงินจากลูก แม่ก็จะซื้อเหล้ามาเซ่นไหว้ บรรพบุรุษ ลูกก็จะกินเหล้าที่เซ่นไหว้ต่อไป” “คนที่ไปอยู่ที่อื่นนาน ๆ พอกลับมาต้องมีการเซ่นไหว้ เรียกคนเฒ่าคนแก่มาต้องเซ่นไหว้ก็ต้องมีเหล่า” การประกอบอาชีพของชนชาวเขมรอำเภอประโคนชัยทำการเกษตรจึงมีพิธีการเซ่นไหว้เจ้าที่นา ดังข้อความที่ว่า “เวลาจะทำไร่นาต้องเอาเหล้าไปเซ่นไหว้เจ้าที่เจ้าทางและจะทำอะไรก็แล้วแต่ จะต้องมีการเซ่นไหว้เมื่อเซ่นไหว้เสร็จคนที่เซ่นไหว้ต้องดื่มด้วยมันเป็นลักษณะอย่างนี้”

กลุ่มชนชาวเขมรให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องคัมแอลกอฮอล์มาก โดยกลัวถูกนินทา กลัวไม่มีแขกมาร่วมงาน ดังข้อความที่ว่า “ถ้าจัดงานไม่มีเหล้าชาวบ้านจะเอาไปพูดแก่ไหนไม่ทราบ หลังจากนั้นจะมีคนมาช่วยตนอีกหรือไม่ไม่ทราบจะเอากลับไปพูดกัน ใสซอง 2-3 ร้อยไม่มีอะไรเลย” “อาหารอื่นทานที่บ้านได้ แต่เหล้าต้องมีเพราะที่บ้านทานไม่สนุก เสียเงินแล้วต้องได้กิน จะได้มากหรือได้น้อยก็ต้องได้กิน ต่อไปก็จะเอามาพูดบ้านนี้ไม่ออกไปจี๋เหนียว” “งานศพไม่มีเหล้าไม่ได้ ไม่มีคน

อยู่เป็นเพื่อนศพ” “งานศพ งานแต่ง งานบวช จำเป็นต้องมีเหล้าเสมอถ้าไม่มีใครบอกว่า ไม่มีแขกมาร่วมงาน” และเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิมจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “มันกินกันเป็นประเพณีดั้งเดิมจึงต้องมีเหล้าให้เขากินทุกงาน”

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชนชาวลาวที่เกี่ยวข้องกับสุราได้แก่

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวลาว หมู่บ้านบุชีเหล็ก อำเภอคำปายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

ปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวลาวในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีต ส่วนปีใหม่ในปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมาก วิทยุผู้ใหญ่ที่ไปทำงานต่างถิ่นกลับมาหาพี่น้องที่อยู่บ้านกินทั้งผู้ใหญ่ทั้งวัยรุ่นจับกลุ่มกินเหล้าเข้าถึงเย็น กินจนหลับหรือไมก็กินจนไม่ไหว

สงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวลาวไม่ค่อยมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีบ้างเป็นสาโทเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่จะไปเล่นน้ำกันที่วัด ปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก เนื่องจากการหยุดงานและกลับมาเยี่ยมบ้านของวิทยุทำงาน พวกนั่งกินเหล้าพูดคุยกับกลุ่มคนในหมู่บ้าน เนื่องจากนานๆ ได้มาพบกัน วัยรุ่นก็หากกลุ่มสังสรรค์กันกับญาติพี่น้อง กับเพื่อนๆ บ้างเล่นน้ำในเมืองอยู่กับกลุ่มเพื่อน บางกลุ่มที่กินเหล้าก็พากันกินเหล้าเพื่อความสนุก

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม จะมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเก็บเกี่ยว(การลงแขก) โดยจะกินไปทำงานไปกินคนละเล็กน้อย เจ้าภาพเอาเหล้าไปส่งให้แขกที่ดื่มเวียนดื่มจนครบทุกคน เมื่อเสร็จงานเลิกดื่มรับประทานอาหารที่เจ้าภาพเลี้ยงแล้วกลับบ้านพักผ่อน ปัจจุบันการลงแขกทำนาของกลุ่มชนชาวลาวใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือโดยเฉพาะการเกี่ยวข้าวจะใช้รถเกี่ยวข้าวแทนการใช้แรงงานจะมีแต่บางพื้นที่ที่ไม่สามารถใช้รถได้จึงใช้แรงงาน ซึ่งเป็นญาติพี่น้องมาช่วยเกี่ยวข้าว เจ้าภาพจึงต้องเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อย

ไหว้ผีตาแสด เป็นกิจกรรมเช่นไหว้ทำบุญระลึกถึงบรรพบุรุษซึ่งทุกบ้านจะจัดทำพิธีเช่นไหว้ การเช่นไหว้เรียกว่าโดนตา ซึ่งตรงกับ เพ็ญเดือน 10 เขาเชื่อกันว่าวันสาทรใหญ่ วันโดนตา ยมบาลจะปล่อยวิญญาณมารับส่วนบุญ โดยพิธี นี้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของเช่นทุกบ้าน หลังจากเสร็จพิธีลูกหลานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะนำมาดื่มต่อ หากไม่พอจะหาซื้อ เพิ่มเพราะวันสาทร จะเป็นวันที่มีญาติพี่น้องมารวมกันหลายคน เป็นกิจกรรมที่ดำรงไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนกลุ่มชนชาวลาวที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงดังนั้นในอดีตก็ไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลนี้แต่ปัจจุบันเริ่มมีการจัดเทศกาลลอยกระทงในเขตเทศบาล มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่น วิทยุผู้ใหญ่

งานบุญกฐิน ผ้าป่า เข้าพรรษา ในอดีตกลุ่มชนชาวลาวในชุมชนที่ศึกษามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อยในงานบุญกฐิน งานบุญผ้าป่า และการแห่เทียนเข้าพรรษาแต่เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดื่มหรือดื่มกันไม่มากพอรู้สึกสนุก ส่วนปัจจุบันการแห่กฐิน ผ้าป่าและแห่เทียนมีวิทยุผู้ใหญ่และ

ผู้สูงอายุดื่มรำน้ำขบวन्ह แต่ไม่ค่อยมีวัยรุ่นเนื่องจากการจับกลุ่มดื่มกันที่บ้าน จากการมาพบปะกันในวันหยุดเข้าพรรษา

การบำรุงครรภ์ การคลอด การดูแลมารดาและทารกหลังคลอด ในอดีตกลุ่มชนชาวลาวในชุมชนที่ศึกษาไม่มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการบำรุงครรภ์ การดูแลมารดาและทารกหลังคลอด แต่มีช่วงหนึ่งที่มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้างในการบำรุงครรภ์แต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้วเนื่องจากการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขถึงผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ นอกจากนี้คนในชุมชนกลุ่มชนชาวลาวบางกลุ่มยินดีเลี้ยงฉลองเมื่อได้บุตรตามที่ต้องการ แต่จะเป็นเฉพาะบางคนเท่านั้นที่นำเหล้ามาเลี้ยงฉลองกันไม่ได้เป็นทั้งหมู่บ้าน

ประเพณีการโกนจุก สมัยก่อนเด็กชายกลุ่มชนชาวลาวจะไว้จุกบ้าง เมื่ออายุย่างเข้าสู่วัยรุ่น จึงทำพิธีโกนจุกซึ่งในพิธีนี้จะมีเหล้าเป็นส่วนประกอบในการเช่นผีไม่มีเหล้าไว้เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน การจัดงานโกนจุกของกลุ่มชนชาวลาวจะจัดหรือไม่จัดก็ได้ขึ้นอยู่กับฐานะ แต่ปัจจุบันไม่มีการไว้จุกในกลุ่มชนชาวลาวในชุมชนที่ศึกษา

งานบวช เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวลาวมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัครใจที่จะอุปสมบท ในอดีตจะมีการจัดงานแค่ 1 วัน โดยมีเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแลเรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเหล้าด้วย ถึงแม้ว่าในงานไม่มีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชาวบ้านที่มาร่วมงานไม่มีการนินทา แต่ถ้างานใดเลี้ยงเหล้า ในอดีตเลี้ยงเหล้าสาโทและบางส่วนนำเหล้าเค็ดมาวางไว้เพื่อป้องกันตำรวจจับซึ่งงานบวชแต่ละงานใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมาก 15-45 ลิตร โดยเจ้าภาพนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แจกให้แขกเมื่อร่วมทำบุญ ปัจจุบันส่วนใหญ่งานอุปสมบทไม่เคยขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากไม่เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถูกเพื่อนบ้านนินทา นอกเสียจากฐานะของเจ้าภาพไม่ดีจริงๆ ไม่เลี้ยงได้ไม่ถูกนินทา สามารถทำการอุปสมบทได้พร้อมกับเพื่อนบ้านคนอื่น ในกลุ่มที่พอมีฐานะเจ้าภาพจะกลัวถูกนินทาส่วนใหญ่จึงเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมีทั้งเหล้าขาวและเหล้าสี การเลี้ยงเจ้าภาพจะดูที่ฐานะทางสังคมของแขกด้วยหากไม่ใช่ชาวบ้านธรรมดาจะต้องเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชั้นดี

การชื้อและงานแต่งงาน วัยหนุ่มสาวกลุ่มชนชาวลาวในอดีตจะพบปะกันที่วัดหรือการทำงานร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบทามพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งในกระบวนการนี้จะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องจนกระทั่งถึงวันแต่งงาน ผู้ใหญ่ฝ่ายชายไปทาบทามฝ่ายหญิงจะถือเหล้าไปด้วยเมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้พากันดื่มเหล้าที่ถือไป เหล้าหมดพากันกลับบ้าน วันแต่งงานเจ้าสาวเรียกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากฝ่ายชายเพื่อเลี้ยงแขกที่มาร่วมงานพร้อมหมู เนื้อ ผัก ตามที่เจ้าภาพคิดไว้ว่าจะเลี้ยงแขก ในอดีตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เลี้ยงเป็นเหล้าสาโทที่ฝ่ายหญิงทำเองเตรียมไว้เลี้ยงแขกโดยจะเตรียมไว้บ้าน 30-45 ลิตรต่องานแต่งงานหนึ่งงาน การเลี้ยงแขกจะทำเช่นงานอุปสมบทคือเมื่อแขกให้ของช่วยงาน เจ้าภาพนำเหล้าใส่ถุงให้แขกประมาณ 1 แปก ไม่ได้จัดงานยิ่งใหญ่มากนักเข้าเดียวก็เสร็จ ส่วนการจัดงานแต่งงานปัจจุบันการทาบทามชื้อสาวยังคงดำรงไว้เหมือนเช่นอดีต งานแต่งงานมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายชนิดทั้งเหล้าขาว เหล้าสีและเบียร์ เจ้าภาพจำเป็นต้องเตรียมไว้หลาย

ชนิดเนื่องจากแขกที่มาร่วมงานมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกัน หากจัดงานใหญ่ปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ต้องมาก เพราะถ้าไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แขกจะไม่อยู่ร่วมงานซึ่งการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปัจจุบันไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินจากของที่แขกช่วย

ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ เมื่อกลุ่มชนชาวลาวจะทำการปลูกบ้านใหม่ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ลงเสาเอก ในอดีตการปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ใช้ระยะเวลา 2-3 วันเท่านั้น โดยมีเพื่อนบ้านมาลงแขกช่วยกันปลูก เจ้าภาพจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เลี้ยงแขก ส่วนในปัจจุบันการปลูกบ้านใช้เวลาหลายเดือน การลงเสาเอกใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นในอดีต แต่การขึ้นบ้านใหม่มีพิธีกรรมทางศาสนาเชิญแขกร่วมพิธีมากมีการจัดเลี้ยงแขกตามฐานะของเจ้าภาพ หากเจ้าภาพเป็นข้าราชการหรือมีฐานะหน่อยจัดงานใหญ่เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อนๆที่มาร่วมงานแต่ไม่เลี้ยงมากทำงานอุปสมบทและงานแต่งงาน

หมอทรง ในอดีตชุมชนกลุ่มชนชาวลาวตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากสถานบริการทางสาธารณสุขรวมทั้งคนในชุมชนมีความเชื่อเรื่องผี เมื่อมีการเจ็บป่วยของคนในชุมชนจะมีวิธินาแนวทางการแก้ไขการเจ็บป่วยโดยการดูหมอทรง เมื่อหมอทรงบอกถึงการเจ็บป่วยนั้นมีสาเหตุมาจากอะไรจะต้องให้แก้ไขอย่างไร หลังจากแก้ไขตามคำแนะนำจะหายเจ็บป่วยโดยส่วนมากหมอทรงว่า ผีทำต้องเช่นไหว้ด้วยไก่และเหล้า ปัจจุบันชุมชนสามารถเข้าถึงสถานบริการสาธารณสุขได้สะดวก เมื่อมีการเจ็บป่วยจึงใช้บริการได้รวดเร็วในชุมชนมีหมอทรงอยู่ แต่คนในชุมชนจะใช้บริการหมอทรงเมื่อไม่สามารถรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันได้จึงดูหมอทรงเพื่อขวัญและกำลังใจของผู้ป่วยและญาติ

งานบำเพ็ญกุศลศพ การทำบุญศพของกลุ่มชนชาวลาว ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 2-3 วัน แล้วทำการฌาปนกิจ การจัดงานบำเพ็ญกุศลศพมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่เคยขาดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ลดลงและไม่มากขึ้น แต่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะน้อยกว่างานบวชและงานแต่งงาน เนื่องจากความเห็นใจกันในเรื่องเศรษฐกิจ ปัจจุบันการดื่มเหล้าในงานศพไม่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจ

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการฉลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบัน แต่ในอดีตจะมีการฉลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการฉลองกันหลายวันขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของเจ้าภาพ ปัจจุบันแล้วแต่เจ้าภาพมีเงินมากก็ฉลองกันหลายวัน

กลุ่มชนชาวลาวให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีทัศนคติว่าถ้ามีงานแล้วไม่เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะกลัวถูกนินทา กลัวไม่มีแขกมาร่วมงานและเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิม จะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยกเว้นงานบุญที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาซึ่งไม่มีเจ้าภาพไม่ต้องมีเหล้า และเห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่แสดงถึงฐานะ เห็นว่างานประเพณีในอดีตและปัจจุบันมีความแตกต่างกัน ดังข้อความที่ว่า “ถ้างานบวชไม่มีเหล้า สิ่งที่เกิดขึ้นคือเป็นคนขี้เหนียว ทำให้คนเป็นเจ้าภาพต้องเลี้ยงเหล้า ในปัจจุบันจะมีทั้งเหล้าขาวและเหล้าสี โดยเจ้าภาพจะแขกเลี้ยง

“ผมเคยไปหลายที่การอยู่การกินของเขาแพงมาก ยิ่งเชิญหลายคนเหล้ายิ่งแพงเกี่ยวกับหน้าตา”
 “งานบุญที่เกี่ยวข้องกับพระจะไม่มีเหล้า งานที่ต้องเป็นส่วนตัวมีเจ้าภาพ ต้องมีเหล้าไม่มีไม่ได้”
 วัยรุ่นให้สัมภาษณ์ถึงทัศนคติต่อการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณีไม่แตกต่างกับวัยผู้ใหญ่โดยเห็นว่าเจ้าภาพต้องเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะเป็นประเพณี กลัวคำนิทาและ แสดงถึงฐานะ ดั่งข้อความที่ว่า “ถ้าจะบวช จะแต่งงาน เป็นเจ้าภาพจะต้อง เลี้ยงเพราะเห็นเขาเลี้ยงกันเลยต้องเลี้ยงตามเขา เลี้ยงเพราะเขามาช่วยงาน จะต้องเลี้ยงเขาเป็นประเพณี ต้องเลี้ยง” “จะต้องเลี้ยงเพราะเขาจะว่าเอา ไม่ยิ่งใหญ่ถ้าไม่มีเหล้า บ้านนี้เลี้ยงดี บ้านโน้นเลี้ยงไม่ดีถ้าไม่มีเหล้า”

จากการสัมภาษณ์ถึงความแตกต่างของงานประเพณีในอดีตกับปัจจุบันเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าปัจจุบันมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก ดั่งข้อความที่ว่า “แต่ก่อนเหล้าสาโทแค่ 2-3 ไหต่องาน ปัจจุบันแต่งงานที่ เบียร์ 20 ลัง เหล้า 10 ลัง ทั้งงานบวชงานศพ งานแต่งงานจะต้องเสียเงินซื้อเหล้าไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท/งาน” และในปัจจุบันมีภาวะเศรษฐกิจดีกว่าในอดีตแขกมาร่วมงานให้เงินช่วยงานมากกว่าอดีต จึงเป็นสิ่งส่งเสริมให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นในงานประเพณี ดั่งข้อความที่ว่า “ปัจจุบันมีการใช้เหล้ามากกว่าในอดีต เมื่อก่อนไม่มีซอง เดี่ยวนี้มีซอง”

นอกจากนี้อิทธิพลจากสังคมที่พัฒนา การกระตุ้นของสื่อในเรื่องเทศกาลต่างๆ มีผลให้ประชาชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นจากข้อความที่ว่า “แต่ก่อนงานประเพณีไม่ค่อยจะรู้เรื่องรู้ราวกันหรือการเฉลิมฉลองก็ไม่มี ปัจจุบันงานเทศกาลต่างๆ มันมีมาก สื่อต่าง ๆ ก็มาก กระตุ้นให้คนสมัยใหม่ ดันตัวและพากันดื่มเหล้าเพื่อความสนุกสนาน หาโอกาสดื่มบ่อย ๆ เช่น เมื่อเร็ว ๆ นี้คัดเลือกทหารไม่ถูกก็ฉลองกับกลุ่มหนึ่ง คัดเลือกถูก ก็ฉลองกันอีกกลุ่มหนึ่ง กินกัน 3 วัน ยังไม่เลิก” “ทุกเทศกาลจะหาเรื่องกินเหล้าและกินมากจนไม่รู้เรื่อง” ผลจากโลกไร้พรมแดนชุมชนได้รับวัฒนธรรมต่างชาตินำมาถือปฏิบัติ อย่างเช่นข้อความต่อไปนี้ “มีการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา อย่างเด็กตัวเล็ก ๆ มีการฉลองวันเกิด ลูกจะชวนเพื่อนในหมู่บ้านมาเลี้ยงขนมจีน เค้ก น้ำอัดลม ผู้ใหญ่กินเหล้าเบียร์เป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ซึ่งในอดีตไม่มี” และความสะดวกของการคมนาคม การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายสามารถหาซื้อบริโภคได้รวมทั้งชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลายประเภทดั่งข้อความที่ว่า “ปัจจุบันมีความสะดวกในเรื่องเหล้า ความเจริญมาถึง เหล้ามาถึงหน้าบ้านทันที ไม่ต้องไปหาซื้อ มาขายกันถึงหน้าบ้าน” “เบียร์มีหลายยี่ห้อ ยิ่งอยากลองเกิดการเปรียบเทียบ ผมไม่กินเหล้า 40 แต่ผมกินเบียร์ เมื่อก่อนต้องใช้เวลาหมักสาโทผัดกัญหมาย ตำรวจจับ ต้องช้อนกัน เดี่ยวนี้ซื้อกันได้เลย ”

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชนชาวส่วยที่เกี่ยวข้องกับสุราได้แก่

จากการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในอดีต จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชนชาวส่วย หมู่บ้านดงกระทิง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตเรียงตามเดือน ดังนี้

ปีใหม่ ในเทศกาลปีใหม่วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวส่วยในปัจจุบันที่ใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีต ปัจจุบันในชุมชนมีการฉลองปีใหม่อันหลายวัน โดยมากเป็นกลุ่มที่กลับมาเยี่ยมบ้านซื้อเลี้ยงญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในชุมชน

สงกรานต์ ในเทศกาลสงกรานต์เมื่อในอดีตกลุ่มชนชาวส่วยส่วนใหญ่จะพากันทำบุญที่วัด การรดน้ำขอพรผู้หลักผู้ใหญ่ มีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชายบางกลุ่มเท่านั้น ไม่มากเท่าปัจจุบัน เทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป ประชากรในชุมชนไปวัดทำบุญเฉพาะวัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่บางส่วนเท่านั้นส่วนใหญ่จับกลุ่มดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์โดยถือว่าเป็นการพบปะสังสรรค์กัน หลังจากกลับจากทำงานต่างจังหวัด

เลี้ยงผีตาเป๊กหรือผีตาปู้ เป็นพิธีกรรมทำบุญให้บรรพบุรุษของกลุ่มชนชาวส่วย จะต้องไปทำบุญที่วัดส่วนที่บ้านจะตั้งสำหรับเครื่องเซ่นไหว้ด้วยเครื่องดืมแอลกอฮอล์และข้าวปลาอาหารคาวหวานที่บรรพบุรุษชอบรับประทานสมัยยังมีชีวิตอยู่ ทุกบ้านจะต้องทำกิจกรรมนี้และขาดเหล่าไม้ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่นิดของเหล่าที่ทำการเช่นซึ่งปัจจุบันใช้เหล่า 40 หลังจากเสร็จพิธีกรรมนำเหล่ามาดืมต่อในกลุ่มญาติพี่น้อง ปัจจุบันมีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในพิธีกรรมนี้น้อยกว่าในอดีต เพราะส่วนใหญ่พิธีกรรมนี้ผู้สูงอายุและกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานประจำเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม เนื่องจากไม่เป็นวันหยุดราชการญาติพี่น้องอยู่น้อยจึงไม่มีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์มาก

การลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ในเดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคม จะมีการเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์แขกที่มาช่วยกันทำนาเกี่ยวข้าว(การลงแขก) อดีตเมื่อมีการลงแขกเจ้าภาพเตรียมอาหารและเหล้าสาโทใส่ถังน้ำแข็งเลี้ยงแขกโดยทำงานไปดืมเหล่าไป มีน้อยคนที่ดืมมากจนไม่สามารถทำงานได้ ในขณะที่ปัจจุบันจะต้องมีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กันก่อนจึงเริ่มทำงาน

พฤศจิกายน เทศกาลลอยกระทง ในอดีตชุมชนที่ศึกษาไม่มีกิจกรรมในวันลอยกระทงอดีตก็ไม่มี การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเทศกาลนี้แต่ปัจจุบันมีการจัดงานลอยกระทงมีการบริโภคเครื่องดืมแอลกอฮอล์แต่บริโภคไม่มาก ปัจจุบันมีเทศกาลลอยกระทงแต่ไม่ค่อยกินเหล้า ในอำเภอไม่มีการจัดงานลอยกระทง วัลรุ่นไปที่วในเมือง

งานบุญกฐิน ผ้าป่า เข้าพรรษา ในอดีตกลุ่มชนชาวส่วยในชุมชนที่ศึกษามีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์บ้างเล็กน้อยในงานบุญกฐิน บุญผ้าป่า เมื่อเข้าเขตบริเวณวัดจะไม่ดืม ปัจจุบันมีการดืมมากขึ้นแต่ไม่ดืมในวัดเช่นกัน ส่วนเทศกาลเข้าพรรษาในอดีตไม่มีการดืมแอลกอฮอล์ในปัจจุบันมีการดืมเล็กน้อยในกลุ่มผู้ใหญ่และวัลรุ่นบางคน

การคลอด หลังคลอดและการโกนผมไฟ กลุ่มชนชาวส่วยในช่วงตั้งครุภังในอดีตไม่มีการใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์ ปัจจุบันมีบ้างเป็นบางคน ระยะเวลาคลอด หลังคลอดและการโกนผมไฟ ไม่มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งคลอดญาติพี่น้องมาเยี่ยมหลังคลอด ให้คำแนะนำการดูแลตนเองและทารก รวมถึงการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกใหม่ของครอบครัวไม่มีการเลี้ยงเครื่องดืมแอลกอฮอล์ กระบวนการคลอดหลังคลอด โกนผมไฟไม่มีเหล้า ชาวส่วยไม่มีประเพณีโกนจุก

งานอุปสมบท เมื่อชายวัยหนุ่มกลุ่มชนชาวส่วยมีอายุถึงเกณฑ์สมควรอุปสมบทและมีความสมัครใจที่จะอุปสมบท ในอดีตจะมีการจัดงาน 1 วัน เท่านั้นโดยมีเพื่อนบ้านในชุมชนมาช่วยจัดงานซึ่งเจ้าภาพจะดูแลเรื่องข้าวปลาอาหารรวมถึงเหล้าด้วย สมัยก่อนเหล้าสาโทในปัจจุบันการเลี้ยงเหล้าเหล้าขาวการจัดงาน 3 วัน มีการใช้เหล้าเพิ่มขึ้น แต่ปัจจุบันกลุ่มชนชาวส่วยจัดงานอุปสมบทยิ่งใหญ่กว่าในอดีตโดยจัดงาน 3 วัน แห่หน้าคด้วยขบวนช้าง เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น

การดูขอลและงานแต่งงาน วัยหนุ่มสาวกลุ่มชนชาวส่วยในอดีตจะพบปะกันที่วัดหรือการทำงานร่วมกัน เมื่อทั้งสองตกลงใจที่จะใช้ชีวิตด้วยกันฝ่ายชายจึงส่งผู้ใหญ่ไปทาบทามพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งในกระบวนการนี้ จะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง จนกระทั่งถึงวันแต่งงานซึ่งใช้เหล้าสาโทโดยฝ่ายหญิงจะเตรียมไว้เลี้ยงแขก 15-30 ลิตร ปัจจุบันรูปแบบการจัดงานเป็นดังเช่นอดีต แต่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการเลี้ยงมากขึ้นตามฐานะของเจ้าภาพเลี้ยงเหล้าขาว เหล้าสีและเบียร์บ้างเป็นบางคน แยกร่วมงานกินเหล้ามากกว่าแต่ก่อน งานแต่งงาน วัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุกินมากเพราะถือว่าเป็นงานสนุก

ปลูกบ้านและขึ้นบ้านใหม่ เมื่อกลุ่มชนชาวส่วยจะทำการปลูกบ้านใหม่ไม่นานแค่ 2-3 วัน ขึ้นบ้านใหม่สามารถอยู่อาศัยได้โดย มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ลงเสาเอกเช่นเจ้าที่ ปัจจุบันปลูกบ้านนานหลายเดือนขึ้นบ้านใหม่จัดพิธีทางศาสนา ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีดื่มบ้างในกลุ่มญาติพี่น้องไม่กี่คน ไม่เลี้ยงแขกไม่เชิญแขกนอกจากกลุ่มเพื่อนสนิท

งานบำเพ็ญกุศลศพ ของกลุ่มชนชาวส่วย ส่วนใหญ่จัดงานแค่ 1-2 วัน ทำพิธีกรรมศาสนาที่บ้าน โดยเลี้ยงอาหารเย็นแขกผู้มาร่วมงานและมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยในอดีตเตรียมสาโทไม่ทันจึงไปยืมบ้านที่มีมาบริโภครก่อนแต่แขกจะดื่มกันไม่มาก ปัจจุบันยังคงมีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานศพแต่มีการเลี้ยงไม่มากนักเนื่องจากเป็นงานเศร้าแขกไม่ค่อยดื่มจะมีดื่มเป็นส่วนน้อย

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร ซึ่งมีการกระทำการคัดเลือกทุกปีในช่วงเดือนเมษายน ในอดีตมีการฉลองก่อนไปจับฉลากเช่นปัจจุบัน แต่ในอดีตจะมีการฉลองกันแค่วันเดียวเท่านั้นส่วนปัจจุบันมีการฉลองกัน 1-2 วันในกลุ่มเพื่อนๆ ซึ่งดื่มไม่มาก ส่วนปัจจุบันมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมนี้เพื่อความสนุก

กลุ่มชนชาวส่วยให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก โดยกลัวถูกนินทา กลัวไม่มีแขกมาร่วมงานและเห็นว่า ประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประเพณีดั้งเดิมจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “การเลี้ยงเหล้าเป็นประเพณีมีทุกงาน” “ถ้าไปร่วมงานไม่มีเหล้าให้กิน จะโดนนินทาว่าไม่ดี”

กลุ่มชนชาวส่วยมีความเห็นว่าคนในชุมชนมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในอดีตและมีการให้คุณค่าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก ดังข้อความที่ว่า “สมัยปัจจุบันต่างกับอดีต ตรงที่หื้อของเหล้าในปัจจุบันมีมากและปัจจุบันมีการใช้เหล้าเยอะกว่าในอดีต”

3. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในอดีต จนถึงปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มชนชาวไทย โดยมีอายุต่ำสุด 13 ปี และมีอายุสูงสุด 84 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและคนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 70 ปี ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวไทย ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่มเหล้าสาโท 2-3 คน และคนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นเหล้าในกลุ่มชนชาวไทยมีแต่เหล้าสาโทเมื่อนำเหล้าสาโทไปต้มจึงเรียกเหล้าต้ม เริ่มดื่มเหล้าครั้งแรกเฉลี่ยอายุประมาณ 20 ปี สมัยเป็นวัยรุ่นไม่ค่อยดื่มเหล้า จะดื่มเมื่อมีงาน ดังข้อความที่ว่า “กินมากในงานบวช งานแต่ง วันปกติไม่ค่อยกิน” เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะดื่มเหล้าเพราะเหนื่อยจากการทำงานและดื่มไม่เมามีสติ มีบางคนเท่านั้นที่ดื่มมากที่ดื่มเป็นประจำมีน้อยส่วนน้อย วัยผู้สูงอายุทราบถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพจะรู้เพียงว่าเมานั่น ผู้สูงอายุบอกว่าตนเองหรือคนรอบข้างดื่มเหล้าลดลง ดังข้อความที่ว่า “มีเงินไม่มีเงินก็ไม่กิน เพราะแก่แล้วไม่มีประโยชน์อะไรที่จะต้องกิน”

กลุ่มวัยผู้ใหญ่ ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 10 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่ม การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มดื่มเหล้าครั้งแรกอายุเฉลี่ย 18 ปี เพราะอยากลอง ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนพวกผมแอบกินอยากลอง ชุกกินตามกลุ่มเพื่อน เก็บเงินมาแชร์กันซื้อเหล้า” วัยผู้ใหญ่ในชุมชนไทยปัจจุบัน ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะการสังสรรค์ ดังข้อความที่ว่า “สังสรรค์ธรรมดา จับกลุ่มคุยกันหลายๆคน” “กินเพราะอยากกินสมาคมิดหน่อย” “มีกลุ่มกินอยู่แล้ว ในงานสังสรรค์” “จับกลุ่มคุยกันก็กิน ไม่งั้นคุยกันไม่ได้ไม่นานมันไม่มีเรื่องคุย ถ้าเหล้าเข้าปากคุยกันทั้งคืนได้ ถ้าเป็นน้ำเปล่าคุยได้พักเดียวก็เดินหนี นั่งเฉยๆ มันไม่มีเรื่องคุย” “นั่งคนเดียวไม่เท่าไร แต่ถ้ามีเพื่อนอยากกิน” นอกจากนั้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะความต้องการและอาการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “อยากกินกันเฉยๆ” “แก้เปรี๊ยปากแก้เหนื่อย เข้ามาก็ถอน พอจะกินข้าวก็ต้องกินแก้ มันเปรี๊ยปาก เวลามันถึงแล้ว” วัยผู้ใหญ่ในปัจจุบันดื่มเหล้าบ่อยสัปดาห์อย่างน้อย 1 วัน คือวันศุกร์ เริ่มดื่มทั้งผู้หญิงและผู้ชายแต่ผู้หญิงจะดื่มเมื่อมีงานในชุมชน ในการดื่มแต่ละครั้งของผู้ชายบางครั้งก็เมามบางครั้งดื่มไม่เมามีสติ วัยนี้ทราบถึงผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านสุขภาพจากโทรทัศน์และเห็นอาการติดเหล้าของผู้สูงอายุในชุมชน

วัยรุ่นในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 8 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม, การเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 13 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง กินตามแบบผู้ใหญ่ ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อทั้งประเภทเหล้าและเบียร์ สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่นในปัจจุบัน คือ เพื่อสังสรรค์ ดังข้อความที่ว่า “สนุกกินกันคุยเป็นเรื่องเป็นราว” “เพื่อนมาหาต้องต้อนรับเพื่อน” “กินเหล้าเพื่อสัมพันธ์ไมตรี อยากสังสรรค์กับเพื่อน” “เฮฮาสังสรรค์ เพิ่มความสามัคคี”

บางครั้งดื่มเพราะเพื่อนชวน ดังข้อความที่ว่า “ความมันเพื่อนชวนกิน” ดื่มเพราะมีเวลาว่างและมีความต้องการที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความที่ว่า “ทางบ้านนอกกินเป็นกิจวัตรประจำวันกินเพราะอยากกินมีเวลาว่างมากกินตามบ้านนอก” “อยากกิน กินเหล้าแล้วมันรู้สึกสบาย ยากกินเฉยๆ ได้พูดคุยอยากเมา เจอหน้ากันคิดถึงเหล้าอย่างเดียวนั่งเฉยๆ ก็กินเหล้า” บางคนดื่มเพราะความรู้สึกไม่สบายใจ ดังข้อความที่ว่า “ดีใจ เสียใจ มีความทุกข์ จะตายก็คิดกินเหล้า” บางกลุ่มดื่มเพราะเห็นผู้ใหญ่ดื่ม ดังข้อความที่ว่า “กินเลียนแบบผู้ใหญ่” วิจัยรุ่นในปัจจุบันยอมรับว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมากดื่มบ่อยและมีปริมาณมาก ดังข้อความต่อไปนี้ “สงกรานต์ ปีใหม่ ลอยกระทง แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ กินทุกวันเลยนะ” “กินได้ตลอดไม่มีเทศกาลก็กิน เมื่อมีเวลาว่างก็กิน” “กินเป็นกิจวัตรประจำวันไม่เกี่ยวกับเทศกาล” “กินเหล้าไม่อิ่ม มันไหลไปเรื่อย” “เพื่อนในห้องเรียนผู้ชาย ม.5 กินเป็นครั้งคราว 70% กิน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 10%” “เพื่อนในหมู่บ้านไม่อยู่ในระบบการศึกษา กินมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ 60% กินทุกวัน 30 %” “เพื่อนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ กินทุกวัน 70% กินมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ 20% วันสอบยังกินเลย” “ช่วงนี้กินอยู่ไม่มาก วันละ 2 ขวด” การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจ ดังข้อความที่ว่า “ส่วนใหญ่กินจนเมาหรือไม่ก็เงินหมด เลิก” วิจัยรุ่นทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพ ทางสังคมและเศรษฐกิจเท่าที่มีการสื่อสารผ่านโทรทัศน์ ดังข้อความที่วัยรุ่นยกมาคือ “จน เครียด กินเหล้า”

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวไทย ให้สัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเองว่า ปัจจุบันคนในชุมชนเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุน้อยและส่วนใหญ่จะดื่มมากจนเป็นเรื่องธรรมดา ดังข้อความที่ว่า “ปัจจุบันเด็กๆ ก็กิน ป.3 -ป.4 เริ่มกิน ทุกวันนี้หายากไม่กินเหล้า” “เด็กคิดว่าการกินเหล้าเป็นเรื่องธรรมดา มักจับกลุ่มกินตามเสาไฟฟ้า” “งานประเพณีเด็กกินวงหนึ่ง ผู้ใหญ่กินวงหนึ่ง” “เป็นวัฒนธรรมกินตามผู้ใหญ่” “เด็กวัยรุ่นกินเพราะได้เงินมาง่าย เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อน 20 ปีที่แล้ว ได้เงินบาทหนึ่งมันยาก ประกอบกับปัจจุบันสื่อเยอะ” และ “ปัจจุบันหาง่าย เหล้ามันไม่เคียด ในหมู่บ้านหาง่ายแก่คิดก็เห็นแล้ว”

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มชนชาวเขมร โดยมีอายุต่ำสุด 15 ปี และมีอายุสูงสุด 86 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและคนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตำบลแสงโตน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 76 ปี ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวเขมร ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่มเหล้าสาโท และ คนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนเขมรมีแต่เหล้าสาโท เหล้าป่า เริ่มกินเหล้าครั้งแรกเฉลี่ยอายุประมาณ 20 ปี ดังข้อความที่ว่า “เริ่มคัดเลือกทหารเริ่มกินและตอนเป็นวัยรุ่นไม่ค่อยกินเหล้ากัน คนสมัยก่อนกลัวพ่อกลัวแม่ไม่ค่อยกล้ากิน” จะดื่มเหล้าเมื่อมีงานตามประเพณี และการลงแขกทำงาน เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะดื่มเหล้าเพราะการทำงาน “คนที่กินก็กินไปทำงานไปด้วยไม่ได้กินจนสลบ กินกันน้อยๆ ไม่เมามากมีสติ มีบางคนเท่านั้น 2-3 คน ใน

ชุมชนที่กินตลอดปี” วิทยุสูงอายุทราบถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพจะรู้เพียงว่าเมาเท่านั้น ปัจจุบันวิทยุสูงอายุดื่มเหล้าน้อยลง

กลุ่มวัยผู้ใหญ่ ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 9 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 18 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง เป็นวัยรุ่นไม่ค่อยกล้ากิน ดังข้อความที่ว่า “สมัยผมถ้าจะกินเหล้ายังรู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ จะแอบๆ กิน ยังกลัวญาติๆ จะไม่กล้ากินเหล้า หัวอ่อนเชื่อฟังพ่อแม่” และเหล้าหายากมีงานถึงจะมีเหล้ากิน ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนกินเหล้าป่าเหล้าทำเองถ้ามีงานก็จะมีกิน สมัยก่อนไม่ค่อยได้ไปทำงาน เลี้ยงแต่ควาย เงินทองหายาก”

ปัจจุบันวิทยุผู้ใหญ่กลุ่มชนชาวเขมรในชุมชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะต้องการผ่อนคลาย ดังข้อความที่ว่า “ใช้เหล้าคลายเครียด เพราะพวกเราเป็นพวกใช้แรงงานต้องเอาเหล้ามาช่วยให้หายเหนื่อย” ดื่มเพื่อการสังสรรค์ ดังข้อความที่ว่า “ดื่มเหล้าบ้างเป็นครั้งคราวในโอกาสสังสรรค์บ้าง ศึกษาดูงานบ้าง นิดๆหน่อยๆ” วิทยุทราบถึงผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านสุขภาพจากโทรทัศน์

วัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมรในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 8 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม การเห็นคนในชุมชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อายุเฉลี่ย 13 ปี ดื่มครั้งแรกเพราะอยากลอง ดื่มตามแบบผู้ใหญ่ เพื่อนชวนดื่ม เพื่อนบังคับให้ดื่ม ดังข้อความต่อไปนี้ “เห็นเพื่อนกินเตะบอลเพื่อนชวนกิน ตอนนั้นอยากลอง” “ไปลองมาก่อนจึงชวนเพื่อนกิน กินแล้วรู้สึกดีมีจินตนาการสูงเวลาวาดรูป” เพื่อนบังคับให้กิน ถ้าไม่กินไม่ต้องเป็นเพื่อนกัน อยู่ม.5 ไม่ปฏิบัติเพราะรักเพื่อน ต่อมากินอีกเพราะเพื่อนชวนงานเลี้ยงรุ่นบ้านเพื่อนเพื่อนซื้อให้กิน” “เพื่อนพากิน ยากลองมันว่าสนุก” “รุ่นพี่พากินเป็นเพื่อนเล่นกัน อยากลองกินแล้วฮึกเหิม สนุกสนาน” ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อทั้งประเภทเหล้าและเบียร์ วัยรุ่นดื่มทุกชนิด สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่นในปัจจุบัน คือ การสังสรรค์ มีเวลาว่าง เพื่อนชวนดื่ม ดื่มเพื่อสร้างอารมณ์ มีความต้องการที่จะดื่มเอง ให้รางวัลกับชีวิต ดังข้อความต่อไปนี้ “เข้ากลุ่มพูดคุยกันกินเหล้า ความแตกต่างตอนกินเหล้ามีความสุขได้อยู่กับเพื่อนได้พูดคุยกับเพื่อน” “เพื่อนพากิน” “เพื่อนชวนกินเพราะไม่มีอะไรทำ” “ยากกินเฉยๆ เพื่อนชวนกิน” “มีเงินมากกินมาก” “เครียด เซ็ง ออกหัก” “ให้รางวัลชีวิตโดยการกินเหล้า” “จะกินในโอกาสมีเงิน มีการรวมกลุ่มได้”

วัยรุ่นในปัจจุบันกินเหล้ามาก กินบ่อยและกินในปริมาณมาก ดังข้อความต่อไปนี้ “กินแต่ละครึ่งกินเหล้าสิ ½ กลม เดือนหนึ่งกิน 10 ครั้ง” “สัปดาห์กิน 2 วัน แต่ละครึ่งกินแค่เงินหมดก็จะเลิก” “สัปดาห์กิน 4 วันๆละ 2-3 แปก” “นานๆ ครั้งจะกิน 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ สัปดาห์กิน 4 วัน” “อาทิตย์ไหนกิน กินทั้งอาทิตย์ทำงานไม่ได้ กินเมานอน” “กินเหล้าทุกโอกาส ปีใหม่ ลอยกระทง สงกรานต์ วันเกิด เกณฑ์ทหาร วันศุกร์แห่งชาติ ออกรถใหม่” “วันจันทร์เงินเยอะเพราะพ่อแม่ให้ไปโรงเรียน” งานประเพณีวัยรุ่นจะดื่มมากแต่งงานบำเพ็ญกุศลศพ บุญกฐิน บุญผ้าป่า งานแห่เทียนพรรษาจะไม่ดื่ม ดังข้อความที่ว่า “งานประเพณีงานแต่งงานบวชจะกินมาก จะกินแยกวงกับผู้ใหญ่” “งานศพไม่กินเพราะมันน่าเกลียด” “งาน

สมโภชน์ผ้าป่า กฐินไม่กินเพราะไม่ใช่ขี้เมา” วัยรุ่นทราบถึงผลกระทบ ทางสังคมและเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อสุขภาพน้อยรู้เท่าที่โฆษณาในโทรทัศน์

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวเขมร ให้สัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเอง ไม่เกรงกลัวผู้ใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้ “สมัยผม ถ้าจะกินเหล้ายัง รู้จักเกรงผู้ใหญ่อยู่ จะแอบๆกิน ยังกลัวญาติๆ จะไม่กล้ากินเหล้า หัวอ่อนเชื่อฟังพ่อแม่ พอทำตามบ้าง สมัยนี้ กินกันไม่เกรงใจ บางทีมีปัจจัยสี่สิ่งแวดล้อมด้วย” “เด็กสมัยนี้ค่าพ่อแม่” “วัยรุ่นทุกวันนี้เอาแต่ขอเงินพ่อแม่ไปกินเหล้า แต่ก่อนไม่มีหรือขอเงินพ่อแม่ไปกินเหล้า” และมีความคิดเห็นว่าวัยรุ่นสมัยนี้ดื่มแอลกอฮอล์เพราะ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หาง่าย มีเงินสามารถหาซื้อได้ ดังข้อความที่ว่า “สมัยก่อนกินเหล้า ป่าเหล่าทำเองถ้ามีงานก็จะมีกิน สมัยก่อนไม่ค่อยได้ไปทำงาน เลี้ยงแต่ควาย เงินทองหายาก ทุกวันนี้เงินหาง่ายเรียนจบไปทำงานโรงงานเลย พอกลับมาเขายกมาเป็นลังๆ เลย” “สมัยนี้เหล้าหาง่าย ชีวิตไม่เกรงกลัวอะไร”

ให้ความเห็นว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในปัจจุบันมีการดื่มในปริมาณมาก เมื่อเรามีพฤติกรรมไม่เหมาะสมซึ่งต่างจากอดีต ดังข้อความที่ว่า “เด็กสมัยนี้กินเหล้าเก่งมากสมัยก่อนไม่ค่อยกิน คนสมัยก่อนกินไม่มาก เดียวนี้กินกันมาก ผู้หญิงที่นี้ก็กิน กินมากกว่าผู้ชายด้วยกินเหล้ามากกว่าอดีต กินแล้วเมาหาเรื่อง” “เด็กทุกวันนี้กินแล้ววุ่นวาย คนสมัยก่อนกลัวพ่อแม่ไม่ค่อยกล้ากิน ทุกวันนี้กินเหล้าเดินผ่านหาเรื่อง กินมากไปหาเรื่องชาวบ้าน”

ผู้ให้สัมภาษณ์จากตัวแทนกลุ่มชนชาวเขมรให้ความเห็นว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนเป็นค่านิยมที่ปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องและต้องปฏิบัติต่อไป ดังข้อความที่ว่า “การกินเหล้าเป็นค่านิยมที่ปฏิบัติมานาน ก็ต้องปฏิบัติต่อไป” และมีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าทำให้เกิดความสนุก เกิดความสามัคคี เกิดความคิดที่ดีและคิดได้รวดเร็วเมื่อดื่มแอลกอฮอล์ ดังข้อความต่อไปนี้ “ประโยชน์ของเหล้า ทำให้มีการสามัคคี” “ถ้ามีเหล้า ความคิดจะหลั่งไหลออกมา บางทีมีความคิดอยู่แต่ไม่หลั่งไหลออกมา ถ้ามีเหล้าก็จะหลั่งไหลออกมาได้ดี” “กินเหล้ารู้สึกว่าการกินเหล้าบ้างสนุกดี”

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการ สัมภาษณ์กลุ่มชนชาวลาว โดยมีอายุต่ำสุด 15 ปี และมีอายุสูงสุด 88 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและ คนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบ้านบูจีเหล็ก อำเภอคำปายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 73 ปี ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวลาว ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่มเหล้าและ คนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นเหล้าในกลุ่มชนชาวลาวมีแต่เหล้าสาโท สมัยวัยผู้สูงอายุในปัจจุบันประมาณ 60 กว่าปีที่แล้ว เริ่มกินเหล้าครั้งแรกอายุมากกว่า 18 ปี และวัยรุ่นไม่ค่อยกินเหล้ากันกลัวผู้ใหญ่ จะกินเมื่อมีงานเทศกาล การทำงานที่มีการลงแขก กินกันไม่มาก วัยผู้สูงอายุทราบถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพ จะรู้เพียงว่าเมาเท่านั้น

กลุ่มวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวลาว ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 14 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 18 ปี กินครั้งแรกเพราะยากลอง กินไม่มากเหมือนสมัยนี้ วัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวลาวปัจจุบัน กินเหล้าเพื่อสังสรรค์และผ่อนคลาย ดังข้อความที่ว่า “สังสรรค์ ธรรมดา จับกลุ่มคุยกันหลายๆ คน” “การทำงานหนักเหนื่อยจากงาน” โดยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อย สัปดาห์อย่างน้อย 1 ครั้ง/สัปดาห์คือวันศุกร์ โดยมักจะดื่มอยู่ในชุมชนไม่ออกเที่ยวนอกชุมชนและเป็นการดื่มเหล้าขาวหรือเบียร์

วัยรุ่นกลุ่มชนชาวลาวในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 12-13 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม การเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 13-14 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากรู้ กินตามแบบผู้ใหญ่ เพื่อนชวนกิน เครียด ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อทั้งประเภทเหล้า และเบียร์ สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่นในปัจจุบัน คือการดื่มเพื่อแสดงความยินดี ต้อนรับแขก เพื่อความสนุก เพื่อความกล้า ดังข้อความต่อไปนี้ “ฉลองแสดงความยินดี” “เพื่อนมาหาต้องต้อนรับเพื่อน” “วัยรุ่นชอบกินเหล้า พร้อมหน้ากันก็กิน” “ในเทศกาลกินเหล้าเพื่อความสนุก ความกล้า” วัยรุ่นในปัจจุบัน กินเหล้ามาก กินบ่อยและกินในปริมาณมาก กินจนเมาไม่ไหวจึงเลิกกินในหนึ่งสัปดาห์กิน 2-3 ครั้ง กินได้ตลอดเวลาไม่ขึ้นกับเทศกาล ซึ่งทราบถึงผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพน้อย

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวลาว แสดงความคิดเห็นถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเองว่าเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุยังน้อย ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากเมาไม่มีสติ ดื่มตลอดเวลาไม่ขึ้นกับเทศกาลและงานประเพณี ดังข้อความต่อไปนี้ “ปัจจุบันเด็ก ๆ 10 เริ่มกินกันแล้ว” “วัยรุ่นจะหาเรื่องกินเหล้าทุกเทศกาลและกินมากจนเมาไม่รู้เรื่อง” “สมัยนี้เวลากินกินจนอ้วก กินจนฟุบไปไหนไม่ได้ เมาลึ้มก็ยังกิน”

ทัศนคติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวลาวในจังหวัดบุรีรัมย์ เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความสนุกจึงดื่มกันเป็นประจำจากนั้นให้ความสำคัญกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณี ดังข้อความที่ว่า “เวลาเที่ยวงาน ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อความสนุกสนาน ต่อไปก็ดื่มกลายเป็นประเพณี จากการเห็นผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง” “งานบุญที่เกี่ยวข้องกับพระจะไม่ค่อยมีเหล้า งานที่ต้องเป็นส่วนตัวมีเจ้าภาพต้องมีเหล้าไม่มีไม่ได้”

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของวัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มชนชาวลาว โดยมียุคต่ำสุด 10 ปี และมีอายุสูงสุด 86 ปี ได้เล่าประสบการณ์ของตัวเองและคนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตำบลคงกระเทียม อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 76 ปี ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มชนชาวลาว ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองรู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนดื่มเหล้าตามงาน และ คนในชุมชนทำเหล้าสาโทขาย สมัยนั้นมีแต่เหล้าสาโท เหล้าป่า

โดย เริ่มกินเหล้าครั้งแรกเฉลี่ยอายุประมาณ 17 ปี มีภรรยาแล้วค่อยดื่ม สมัยเป็นวัยรุ่นไม่ค่อยดื่มเหล้ากัน จะดื่มเมื่อมีงาน ดังข้อความที่ว่า “กินเหล้ามากในงานบวช งานแต่ง วันปกติไม่ค่อยกิน กินเล็กน้อยพอสนุกไม่เมาหัวราน้ำ” เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะดื่มเหล้าเพราะเหนื่อยจากการทำงานแต่ดื่มไม่มากเมามีสติดื่มเวลาไม่มีงาน ไม่มีงาน ไม่ดื่มและดื่มเฉพาะผู้ชายวัยผู้สูงอายุทราบถึงผลกระทบ จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ในส่วนของสุขภาพจะรู้เพียงว่าเมาเท่านั้น ผู้สูงอายุบอกว่าตนเองหรือคนรอบข้างดื่มเหล้าลดลงจากวัยหนุ่มสาว

กลุ่มวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวส่วย ได้เล่าให้ฟังว่า สมัยตัวเองเป็นวัยรุ่น รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 12 ปี โดยการเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน สมัยนั้นยังมีเหล้าสาโทอยู่และเริ่มมีเหล้าขาวเข้ามาบ้างในชุมชน เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 17 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง กินตามแบบผู้ใหญ่ กินตามเพื่อน วัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวส่วยปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะสังสรรค์ ร่วมงานประเพณีและความต้องการดื่ม ดังข้อความต่อไปนี่ “สังสรรค์ธรรมดา จับกลุ่มคุยกันหลายๆ คน” “กินในงานประเพณีและเทศกาล” “อยากกินกันเฉยๆ” วัยผู้ใหญ่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งคราว ดื่มแต่ละครั้งไม่เมามีสติ วัยนี้ทราบถึงผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านสุขภาพจากโทรทัศน์และเห็นอาการติดเหล้าของผู้สูงอายุในชุมชน

วัยรุ่นในกลุ่มชนชาวส่วยในปัจจุบัน รู้จักเหล้าอายุเฉลี่ยประมาณ 11 ปี โดยมีคนในครอบครัวดื่ม การเห็นคนในชุมชนกิน การขายเหล้าในชุมชน พ่อให้ไปซื้อ ซิมเอง พ่อเอาใส่ปากตอนเด็ก เริ่มกินเหล้าอายุเฉลี่ย 14 ปี กินครั้งแรกเพราะอยากลอง กินตามแบบผู้ใหญ่ ปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อทั้งประเภทเหล้าและเบียร์เด็กวัยรุ่นรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อ สาเหตุการดื่มเหล้าของวัยรุ่นในปัจจุบัน คือ สังสรรค์ ดื่มนับเพื่อน ตอบสนองภาวะทางจิตใจ ดื่มตามเพื่อน ดังข้อความต่อไปนี่ “สนุกกินกันคุยเป็นเรื่องเป็นราว” “เพื่อนมาหาต้องดื่มนับเพื่อน” “ดีใจ เสียใจ เครียดก็คิดกินเหล้า” “กินตามเพื่อน” วัยรุ่นในปัจจุบันกินเหล้ามาก กินบ่อยและกินในปริมาณมาก ดังข้อความที่ว่า “สามารถกินเหล้าได้ทุกวันถ้ามีเพื่อนและมีเงินซื้อ” โดยวัยรุ่นทราบถึงผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจ และทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อย

วัยผู้สูงอายุและวัยผู้ใหญ่ในกลุ่มชนชาวส่วย ให้สัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชนตนเองว่าวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเมาก่อเกิดเรื่อง เดี่ยวนี้ดื่มเก่งทั้งหญิงและชาย ผู้ใหญ่บางคนชวนเด็กดื่ม สังคมปัจจุบันสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย ดังข้อความต่อไปนี่ “ปัจจุบันวัยรุ่นแตกต่างกับสมัยก่อน กินเหล้ามากไม่สนใจใคร กินเมาก็กัน” “ปัจจุบันนั่งคุยกันก็กินเหล้า” “สมัยนี้ชายหญิงกินเหล้าเท่าๆกัน” “ผู้ใหญ่เดี๋ยวนี้ชวนเด็กกินเหล้า” “สมัยนี้กินเหล้าเก่งเพราะหาง่าย มีเงินซื้อหรือเช่าได้”

4. ความสัมพันธ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมร จังหวัดบุรีรัมย์

เครื่องดัดแอลกอฮอล์มีอยู่คู่กับคนไทยมานาน ซึ่งในอดีตคนไทยรู้จักการผลิตเครื่องดัดแอลกอฮอล์ดัดเองในชุมชนจากการหมักผลไม้ต่อมาได้พัฒนามาเรื่อยๆ จนสามารถผลิตเหล้าดัดได้เมื่อเปิดประเทศติดต่อกับต่างชาติเครื่องดัดแอลกอฮอล์เป็นสินค้านำเข้าที่สามารถเก็บภาษีได้มากจึงมีการถือปฏิบัติมาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อศึกษาถึงการใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวไทย ลาว ส่วย เขมร จังหวัดบุรีรัมย์เมื่ออดีตประมาณ 50 ปี ที่แล้วการผลิตเครื่องดัดแอลกอฮอล์มีลักษณะเหมือนกันคือ เหล้าสาโท นอกจากนี้ในแต่ละชุมชนมีกรรมวิธีผลิตเครื่องดัดแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันคือกลุ่มชนชาวไทยจะมีเหล้าดัด กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและ กลุ่มชนชาวส่วยเป็นเหล้าป่า

ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ที่เหมือนกันได้แก่ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ พิธีกรรมเช่นไหว้บรรพบุรุษของแต่ละกลุ่มชนชาว การลงแขก งานบุญกฐิน บุญผ้าป่า งานอุปสมบท งานแต่งงาน พิธีกรรมลงเสาเอกขึ้นบ้านใหม่ และงานบำเพ็ญกุศลศพ การฉลองก่อนการไปคัดเลือกทหาร จากการศึกษาพบว่าประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ที่กล่าวมามีการใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์เหมือนกันอาจจะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติของแต่ละชนเผ่าและพบว่างานบำเพ็ญกุศลศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแขกมาร่วมงานให้ความสำคัญกับการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์น้อยกว่างานอุปสมบทและงานแต่งงาน เพราะมีความเห็นอกเห็นใจเป็นงานที่มีการสูญเสียไม่สมควรดัดแต่มีคนบางกลุ่มที่ดัดเป็นประจำดัดอยู่ซึ่งมีประโยชน์ต่อเจ้าภาพคือมีคนอยู่เป็นเพื่อนหากไม่มีการเลี้ยงเครื่องดัดแอลกอฮอล์จะไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนในงานศพหลังจากพระสวดศพเสร็จ สำหรับงานแต่งงาน งานอุปสมบท เป็นงานที่ทุกกลุ่มชนชาวเห็นว่าป็นงานที่จำเป็นต้องมีเครื่องดัดแอลกอฮอล์ขาดไม่ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพราะถือว่าเป็นงานรื่นเริงสามารถสนุกได้ แต่รูปแบบการจัดงานและประเภทของเครื่องดัดแอลกอฮอล์นั้นแตกต่างกันตามฐานะ โดยปัจจุบันทุกกลุ่มชนชาวนิยมจัดงานแบบโต๊ะจีนซึ่งเห็นว่าเป็นการประหยัดปริมาณเครื่องดัดแอลกอฮอล์ได้มาก แต่ขณะเดียวกันเครื่องดัดแอลกอฮอล์ต้องเลือกชนิดที่มีราคาแพงเพื่อเหมาะสมกับฐานะทางสังคมของแขกที่มาร่วมงาน

ส่วนเทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลลอยกระทง ในอดีตมีการดัดแอลกอฮอล์กันเพียงเล็กน้อยเป็นบางกลุ่มเท่านั้น เพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชนไม่ได้คุ้นตัวกับเทศกาลดังกล่าว ขาดสื่อประชาสัมพันธ์

ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในปัจจุบันที่มีการใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์ลดลงจากในอดีตของชาวจังหวัดบุรีรัมย์คือการลงแขกทำนาเนื่องจากรูปแบบการผลิตมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต ได้แก่รถดำนา รถเกี่ยวข้าว

ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ได้แก่

กลุ่มชนชาวเขมร มีการโกนจุก พิธีกรรมการเล่นแม่มด(กรณีการรักษาเมื่อมีการเจ็บป่วย) การเล่นเรือมมตรด งานประเพณีในหมู่บ้าน การเช่นศาลดาปู่ การเช่นเจ้าที่นาและการเช่นผู้เฒ่าผู้แก่

กลุ่มชนชาวลาวมีการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบของการบำรุงครรภ์ของวัยผู้ใหญ่ในบางครอบครัว การเข้าทรง (กรณีมีการเจ็บป่วยและรักษากับหมอแผนปัจจุบันแล้วอาการไม่ดีขึ้น)

ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบันที่มีการใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ลดลงจากในอดีตของกลุ่มชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์คือการลงแขกทำนาเนื่องจากรูปแบบการผลิตมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต ประเพณีการโกนจุก

ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เคยมีในอดีตแต่ปัจจุบันไม่ปรากฏประเพณีและพิธีกรรมนี้แล้ว ได้แก่ การเล่นเรือมมตรด การเล่นแม่มด

ถึงแม้ว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางอย่างสูญหายไปและมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลดลงในบางกิจกรรม แต่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในชุมชนทั้งสี่กลุ่มไม่ลดลงและมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยคนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้ความสำคัญและให้คุณค่ากับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณี เห็นว่าเป็นการถือปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยเฉพาะงานอุปสมบท งานแต่งงาน หากไม่มีการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานดังกล่าวจะถูกนินทาจากแขกผู้ร่วมงานและไม่ค่อยมีแขกมาร่วมงาน ชาวชนทั้งสี่กลุ่มเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติธรรมดาและมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนัก

เมื่อสัมภาษณ์ถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าคนในชุมชนทราบถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ค่อยทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพ นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์ได้โฆษณาถึงผลกระทบนั้นๆ กลุ่มผู้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้เพียงเท่านั้น

5. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยต่างๆในอดีต กับปัจจุบันของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์

พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยผู้สูงอายุช่วงเป็นวัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวส่วยในจังหวัดบุรีรัมย์ ในอดีตช่วงเป็นวัยรุ่นกลุ่มชนชาวต่างๆที่ทำการศึกษามีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมือนกันโดยผลิตเองในชุมชนคือเหล้าสาโท สำหรับชุมชนไทยมีการผลิตเหล้าต้มแต่กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวส่วยมีเหล้าป่า วัยรุ่นสมัยนั้นเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุ 20 ปีในกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวเขมร อายุมากกว่า 18 ปีในกลุ่มชนชาวลาวและอายุ มากกว่า 17 ปีในกลุ่มชนชาวส่วยโดยมากจะต้องมีภรรยาหรือผ่านการคัดเลือกทหารก่อนจึงดื่มซึ่งสาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นสมัยนั้นเกิดจากการเห็นคนในชุมชนดื่มและการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายในชุมชน ส่วนสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นในสมัยนั้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวต่างๆคือการดื่มเพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน อยากรอง กลุ่มชนชาวไทยและกลุ่มชนชาวลาวจะดื่มเพราะงานประเพณีงานประจำปี กลุ่มชนชาวเขมรดื่มเพราะอยากดื่ม อยากรอง กลุ่มชนชาวส่วยดื่มตามเพื่อนและเพิ่มความกล้า พฤติกรรมการดื่มของวัยรุ่นในอดีตทั้งสี่กลุ่มชนชาวนั้น

เหมือนกันคือไม่ค่อยกล้าดื่มกลัวพ่อแม่ และจะดื่มเฉพาะเวลาทำงานลงแขกโดยดื่มไม่มาก ดื่มทำงานได้ ส่วนงานประเพณีงานอุปสมบทและงานแต่งงานจะดื่มในปริมาณมาก วิทยุสูงอายุทั้งสี่กลุ่มชนชาวทราบถึงผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ แต่ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมาก โดยรู้แต่เพียงว่าจะมีอาการเมา

พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวิทยุผู้ใหญ่ช่วงเป็นวัยรุ่นของกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวส่วยในจังหวัดบุรีรัมย์ ในอดีตช่วงเป็นวัยรุ่นกลุ่มชนชาวต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาามีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมือนกันโดยผลิตเองในชุมชนคือเหล้าสาโท สำหรับชุมชนไทยมีการผลิตเหล้าดื่มแต่กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยมีเหล้าป่า และเริ่มมีการซื้อขายเหล้าขาว 40 ดีกรี วัยรุ่นสมัยนั้นเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก อายุมากกว่า 18 ปี ในกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวเขมรและกลุ่มชนชาวลาว ส่วนกลุ่มชนชาวส่วย อายุ มากกว่า 17 ปี ในกลุ่มชนชาวส่วย โดยมากจะต้องมีภรรยาหรือผ่านการคัดเลือกทหารก่อนจึงดื่มซึ่งสาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นสมัยนั้นเกิดจากการเห็นคนในชุมชนดื่มและการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายในชุมชน ส่วนสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นในสมัยนั้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชนชาวต่างคือการดื่มเพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน อยากล่อง กลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวเขมรจะดื่มเพราะงานประเพณีงานประจำปี กลุ่มชนชาวส่วย กลุ่มชนชาวเขมรและกลุ่มชนชาวลาวดื่มเพื่อสังสรรค์เพื่อความสนุก วัยรุ่นในอดีตทั้งสี่กลุ่มชนชาวนั้นเหมือนกันคือไม่ค่อยกล้าดื่มกลัวพ่อแม่และจะดื่มเฉพาะเวลาทำงานลงแขกโดยดื่มไม่มากดื่มทำงานได้ ส่วนงานประเพณีงานอุปสมบทและงานแต่งงานจะดื่มในปริมาณมาก วิทยุใหญ่ทั้งสี่กลุ่มชนชาวทราบถึงผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ แต่ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมาก โดยรู้แต่เพียงว่าจะมีอาการเมาและผลเชิงสุขภาพเล็กน้อยตามที่สื่อโทรทัศน์ได้โฆษณา

พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในปัจจุบันของกลุ่มชนชาวไทย กลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาวและกลุ่มชนชาวส่วยในจังหวัดบุรีรัมย์ วัยรุ่นในกลุ่มชนชาวต่าง ๆ ที่ทำการศึกษารู้จักประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมือนกันคือเหล้าขาว 40 ดีกรี เหล้าสี ไวน์ เบียร์ สำหรับวัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมร กลุ่มชนชาวลาว กลุ่มชนชาวส่วยรู้จักเหล้าคองยาหลายชนิด วัยรุ่นสมัยนั้นเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก อายุเฉลี่ย 13 ปี ซึ่งสาเหตุของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นนั้นมาจากคนในครอบครัวและคนในชุมชนดื่ม เห็นร้านขายเครื่องดื่มในชุมชน ผู้ใหญ่นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าปากตอนเด็ก และเพื่อนแอบซื้อมาทดลองดื่มส่วนสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชนเผ่าต่างคือการดื่มเพื่อสังสรรค์ความสนุก เพื่อนชวนดื่มและดื่มตามเพื่อน อยากล่อง อยากดื่มเอง ดื่มเพราะมีปัญหาทางด้านจิตใจ เช่น เครียด ออกจาก ดีใจ เสียใจ วัยรุ่นกลุ่มชนชาวไทยและเขมรดื่มเพราะมีเวลาว่าง กลุ่มชนชาวไทย ลาว เขมรต้อนรับเพื่อนที่มาเยี่ยมด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้วัยรุ่นกลุ่มชนชาวเขมรจะดื่มเมื่อมีเงิน ส่วนกลุ่มชนชาวส่วยดื่มตามสมัยนิยมและตามงานประเพณี วัยรุ่นในปัจจุบันทั้งสี่กลุ่มชนชาวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกวันไม่เกี่ยวข้องกับเทศกาลและงานประเพณีโดยดื่มในปริมาณมาก สัปดาห์

ดื่มน้อยกว่า 3 ครั้งสำหรับการเรียนในมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมดื่มน้ำเป็นครั้งคราวทั้งสี่กลุ่มทราบถึงผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจ แต่ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมาก โดยรู้แต่เพียงว่าจะมีอาการเมาและผลเชิงสุขภาพเล็กน้อยตามที่สื่อโทรทัศน์ได้โฆษณา

6. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า(อดีต)กับวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน)

พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในอดีตเมื่อประมาณ 40-50 ปี กับปัจจุบันมีความแตกต่างมากซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาของชุมชนที่อาศัยซึ่งอดีตวัยรุ่นดื่มน้ำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มากเนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สมัยนั้นมีเพียงแค่เหล้าสาโท เหล้าดืมและเหล้าป่าจะได้จากการหมักผลิตเองในชุมชนหากไม่มีงานมักจะหาเหล้าดืมจากการซื้อขายไม่มีเงินซื้อเนื่องจากเงินหายาก จะเริ่มดืมเมื่ออายุมากกว่า 18 ปี ส่วนใหญ่อายุ 20 ปี

สาเหตุการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอดีตมาจากการทำขายในชุมชน คนในชุมชนดืม เห็นจากการดืมในประเพณี สาเหตุการดืมมาจากการดืมในงานประจำปี งานประเพณี ดืมเพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน โดยมากจะไม่ค่อยกล้าดืมกลัวผู้ใหญ่มักจะดืมในงานอุปสมบทงานแต่งงานวันปกติไม่ดืม

สำหรับวัยรุ่นปัจจุบันดื่มน้ำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เก่งซึ่งมีปัจจัยทางสังคม คือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลายชนิด สามารถหาซื้อได้ง่ายมีขายในชุมชนหมู่บ้าน มีเงินมากพอซื้อเหล้า สื่อโฆษณาทำให้รู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นผลให้วัยรุ่นปัจจุบันดื่มน้ำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุยังน้อย ประมาณ 12-13 ปี สาเหตุหลักของการรู้จักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากเห็นคนในครอบครัวกิน เห็นคนในชุมชนกิน จากการโฆษณา ร้านขายของในชุมชนและห้างสรรพสินค้า สาเหตุการดืมเพื่อสังสรรค์ ต้อนรับเพื่อนผู้มาเยือนที่บ้าน เพื่อความสนุก เพราะมีเวลาว่าง เพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจ เพื่อทดลอง โดยวัยรุ่นจะดืมได้ทุกวันไม่ขึ้นอยู่กับเทศกาลประเพณีและดืมในปริมาณที่มาก ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพน้อยมาก

อภิปรายผล

1. ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาวและส่วย ในจังหวัดบุรีรัมย์ จากอดีตจนถึงปัจจุบันทุกชนกลุ่มให้ความสำคัญกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวิถีชีวิตที่เหมือนกัน โดยเฉพาะประเพณีการอุปสมบท งานแต่งงานและงานบำเพ็ญกุศลศพซึ่งเป็นประเพณีที่ถือว่าขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ ความเชื่อนี้ได้ฝังลึกลงสู่กลุ่มเยาวชนวัยรุ่นในปัจจุบัน โดยมีเหตุผลว่างานประเพณีที่กระทำสืบต่อกันมาดั่งนั้นไม่ควรที่จะไม่เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานดังกล่าว หากจัดงานแล้วไม่เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถูกนินทาจากแขกที่มาร่วมงานและกลัวแขกอยู่ร่วมงานน้อยแขกกลับเร็ว สำหรับงานบำเพ็ญกุศลศพถ้าไม่เลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลัวว่าจะไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ การเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณีดังกล่าวชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นอยู่กับฐานะของเจ้าภาพและสถานภาพทางสังคมของแขกที่มาร่วมงาน ปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใช้

ในแต่ละงานขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดงานของเจ้าภาพ ส่วนการดำเนินชีวิตตามรายเดือนหรือตามปีปฏิทิน กลุ่มชนชาวทั้งสี่กลุ่มมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากในเทศกาลฉลองปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ นอกจากเทศกาลดังกล่าวแล้วมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากในกรณีที่มีวันหยุดยาวเนื่องจากญาติพี่น้องกลับมาเยี่ยมบ้านทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่วันเข้าพรรษา จากการศึกษาพบว่าชนกลุ่มชาวมุสลิมมีกิจกรรมที่มีการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. ในอดีตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว และส่วยที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีและการดำเนินชีวิตประจำวันไม่มากเหมือนปัจจุบันเนื่องจากการเข้าถึงของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปได้ยาก ต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หาซื้อได้ไม่ง่ายเหมือนปัจจุบัน มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่หลากหลายชนิดซึ่งแตกต่างกับปัจจุบันสามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายมีร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชุมชนที่ศึกษาและหลากหลายชนิดผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ตามต้องการ ผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบายเป็นเหตุส่งเสริมให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ทุกชนกลุ่มมีค่านิยมทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องมาจากประเพณีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา ความเชื่อที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเกี่ยวข้อง การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนที่มากขึ้นจึงเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ยอมรับว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตโดยมองว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติธรรมดาไม่ผิดกฎหมายและไม่มีอะไรเสียหาย

4. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยต่างๆ จากอดีตถึงปัจจุบันของชนกลุ่มทั้งสี่กลุ่มมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันคือประชากรทั้งหญิงและชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นและดื่มอย่างหนักขึ้นเรื่อยๆ และอายุที่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์น้อยลงเรื่อยๆ

5. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันซึ่งในอดีตไม่ค่อยกล้าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเริ่มดื่มเมื่ออายุมาก ดื่มเฉพาะเมื่อมีงานและดื่มไม่มากไม่เมาสามารถทำงานได้ วัยรุ่นปัจจุบันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการไม่ขึ้นกับงานประเพณี โดยส่วนใหญ่จะดื่มเมื่อมีเพื่อนรวมกลุ่มกันมากกว่า 2 คน มีเวลาว่าง มีเงินซื้อและดื่มบ่อยรวมถึงการดื่มอย่างหนัก ไม่มีความรู้สึกเกรงกลัวผู้ใหญ่

6. ประชากรที่ศึกษามีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพน้อยมากสามารถตอบคำถามได้เฉพาะที่มีการโฆษณาทางโทรทัศน์เท่านั้น

7. ประเทศไทยมีแนวโน้มว่าประชากรจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นและดื่มในปริมาณมาก หากลดการขายการเฝ้าระวังการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรร่วมมือระหว่างภาครัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนเรื่องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. รัฐบาลควรควบคุมการนำเข้าและผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท เพื่อลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศ
3. ควรติดตามประเมินผลการใช้กฎหมายเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจังและหาแนวทางการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน
4. องค์กรส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหาแนวทางป้องกันเพื่อลดจำนวนประชากรที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
5. รัฐบาลส่งเสริมการโฆษณาให้ความรู้เรื่องแอลกอฮอล์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพที่หลากหลายกว่าในปัจจุบัน โดยโฆษณาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
6. ควรศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการลดเลิกพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ติดเชื้อรา. ขอนแก่น : ศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดขอนแก่น กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2546.
- กรมศิลปากร. ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่มที่ 3 ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม กรุงรัตน โกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรม, 2525.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือแนวทางปฏิบัติการดูแลช่วยเหลือและบำบัดผู้ประสาณ ปัญหาแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2547.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. องค์ความรู้และรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2547.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมใน ระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 จังหวัดบุรีรัมย์. เอกสารอัตรัดำเนา : 2550.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2544.
- กิ่งแก้ว อัคราทร. อารยธรรม. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2523.
- คณะกรรมการจัดงานสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม3 ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร, 2525
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน. ประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2530.
- คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยควีนสแลนด์ เออร์ตัน, ควีนส์แลนด์. การใช้ที่ก่อให้เกิดอันตรายและการ ติดแอลกอฮอล์. ม.ป.ท. : ศูนย์ศึกษาแอลกอฮอล์และยาเสพติด ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยควีนสแลนด์ เออร์ตัน, ควีนส์แลนด์, 2546.
- จารุบุตร เรืองสุวรรณ. ของดีอีสาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2519.
- โชคชัย เทวานฤมิตร. วัฒนธรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านสวายสอ ต.เมืองไผ่ อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- พัชรินทร์ ศิริอำพันธ์กุล และคณะ. วัฒนธรรมเมืองบุรีรัมย์ เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา. นครราชสีมา : สมบูรณ์การพิมพ์, 2539.
- ไพฑูรย์ มีกุล. ชนชาติกวยผู้สืบวัฒนธรรมต่อเนื่องพันปี. วารสารประวัติศาสตร์, 2540 : 13-31.
- ผกา เบญจกาญจน์. รายวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการศึกษาวิชา กลวิธีในการศึกษาไทยคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535.
- ธวัช ปุณโณทก. ทิศทางการหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมู่บ้าน. 2532.
- เทพิน พัทธนาภิรักษ์. พฤติกรรมกรบิโรคสุรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่าน

ศึก, 2541.

เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2513.

นันทิชา วิสุทธิภักดี. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มสุราของนิสิตชายในหอพักมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.

บัญชา แก้วส่อง. การจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติพันธุ์ไทย เขมร. เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ “ชนชาติพันธุ์กับการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ณ ห้องภูผาม่าน โรงแรม ขอนแก่นไฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น 27 – 28 สิงหาคม 2539.

ประมวล คิดคินสัน. คิตชาบ้าน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แพร่วิทยา, 2521.

ประเสริฐ ปาณินิจ. พิธีกรรมคารของชาวบ้านกระหาด ตำบลกระหาด อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

ปัทมรส ศิลปกิจ. ความรุนแรงและภาวะสุขภาพจิตของคนไทยที่ติดสุรา. งานวิจัย โรงพยาบาลสวนปรุง. เชียงใหม่ : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2541.

มาก สุขศรี. เอกสารประกอบการพิจารณาเพื่อเสนอขออนุมัติปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์. เอกสารวิชาการ สถาบันราชภัฏสุรินทร์, 2541.

เรืองเดช ปันเพ็ญชาติย์. ภาษาถิ่นตระกูลไทย. ศูนย์วิจัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531

วิชาภรณ์ แสงมณี. ประเพณีและกฎหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองสยาม, 2525.

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. สมบัติอีสานใต้. เอกสารทางวิชาการ. แผนกเอกสารการพิมพ์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 2522.

วิมล จิโรจพันธุ์ และ คณะ. ศิลปะและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่บริษัท อัลฟ่า มิเลนเนียม จำกัด, 2548.

วันชัย คำทาวงศ์. ประเพณีพิธีกรรมการแต่งงานของชาวกุยบ้านอลโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2538.

วุฒินันท์ พระภูจำนงค์. วัฒนธรรมไทยกวย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. เอกสารการ ศึกษาวัฒนธรรม ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2535.

ศิริ ผาสุก และคณะ. สุรินทร์ มรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, 2544.

สรเชต วรคามวิชัย. กลุ่มชนชาติพันธุ์ไทยโคราช : กรณีบ้านปะคำ จ.บุรีรัมย์. เอกสาร การ

- ประชุมสัมมนาทางวิชาการ “ชนชาติพันธุ์กับการเปลี่ยนแปลงใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ณ ห้องภูผาม่าน โรงแรมขอนแก่นไฮเต็ล จังหวัด ขอนแก่น 27 – 28 สิงหาคม 2539.
- สถานีอนามัยบ้านดงกะทิง ตำบลโนนขวาง กิ่งอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์. Community Folder
บ้าน : ดงกะทิง หมู่ที่ 1 ตำบลโนนขวาง. เอกสารประกอบการจัดทำแผนงบประมาณปี 2550. สะอาด ชันอาสา. การอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่ทุ่งกุลาร้องไห้ ระหว่างปี พ.ศ.2512-2529 : ศึกษากรณีบ้านสระโพนทอง ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์, 2530.
- สมัย สุทธิธรรม. สารคดีชุดถิ่นทองของไทย บุรีรัมย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2542.
- สมมาตร ผลเกิด. ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีชาติพันธุ์ส่วย. เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ “ชนชาติพันธุ์กับการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ณ ห้องภูผาม่าน โรงแรมขอนแก่นไฮเต็ล จังหวัด ขอนแก่น 27 – 28 สิงหาคม 2539.
- สาร สารทัศนานันท์. หนังสือชุดสมบัติอีสาน เล่ม 1 ฮีตสิบสองคองสิบสี่. 2522
- สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 5 โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2542.
- สุทัศน์ กองทรัพย์. ความสำคัญของหัวเมืองขุนันท์ สังฆะ และสุรินทร์ พ.ศ.2302-2450. ปรินญา
นิพนธ์ กศบ.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : 2536.
- สุพจน์ ประเสริฐศรี. การศึกษาและวัฒนธรรมอิสานใต้. ว.การศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 18,6(ส.ค.-ก.ย. 2527) หน้า 51-63
- สุเมธ เมธาวิทยกุล. สังกัปปิธีกรรม. กรุงเทพฯ : โอ.เอส พรินติ้ง, 2532.
- สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล. เอกสารการอบรมฟื้นฟูความรู้และพัฒนาศักยภาพผู้บำบัดรักษาชาวบ้านผู้ป่วยนอก รูปแบบจิตสังคัมบำบัด. ขอนแก่น : คลังนาวิททยา, 2547.
- สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ และคณะ. ชุดโครงการศึกษาเพื่อติดตามสถานการณ์พฤติกรรม สุขภาพและการใช้บริการสุขภาพในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : ออลพรีนซ์ออฟ, 2546.
- เสถียร โกเศศ. ประเพณีการเกิด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม่คำผาง, 2505
- สายพิณ สาประเสริฐ. ความสำคัญระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนนายสิบทหารบก. ปรินญานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยมหิดล : 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. ชีวิตไทยชุดบูชาพญาแถน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. ชีวิตไทยชุดบูชาพญาแถน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- อภิศักดิ์ โสมอินทร์. ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีชาติพันธุ์ลาว. เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ “ชนชาติพันธุ์กับการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ณ ห้องภูผาม่าน

โรงแรมขอนแก่นโฮเต็ล จังหวัด ขอนแก่น 27 – 28 สิงหาคม 2539.

อิสราพร จันทร์ทอง. นายปาล : ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมใน
หมู่ชาวกูย. รายงานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2537.

อัจฉรา ภาณุรัตน์ และคณะ. แชนการ์ ประเพณีแต่งงานพื้นเมืองเขมรอีสานใต้. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
สุรินทร์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูสุรินทร์ , 2537.

อุดมศักดิ์ มหาวิวัฒน์. อนามัยครอบครัว Family Health. มหาสารคาม : คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

http://www.geocities.com/irribr/research01_ch2.doc, April 26, 2008.

ภาคผนวก

แบบแนวทางสัมภาระเชิงคุณภาพ
เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แบบแนวทางสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แบบตามแนวคำถามเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีดังนี้

- ▣ ประเพณีและวัฒนธรรมตลอดจนวิถีชีวิตในอดีตอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย
- ▣ มีประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในปัจจุบันอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย
- ▣ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในอดีต เป็นอย่างไร เริ่มต้น และสืบทอดกันมาอย่างไร
- ▣ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ ในกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
- ▣ มีอะไรบ้าง ที่พอจะเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของกลุ่มวัยต่างๆในอดีต กับปัจจุบันของชาวไทย เขมร ลาว ส่วย จังหวัดบุรีรัมย์
- ▣ มีความสัมพันธ์ที่พอจะเชื่อมโยงอย่างไรของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับวิถีชีวิต ความเชื่อ ตามประเพณี และสังคม ของกลุ่มชาวไทย เขมร ลาว ส่วย
- ▣ คิดว่าพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นของวัฒนธรรมเก่า (อดีต)กับวัยรุ่นในวัฒนธรรมใหม่(ปัจจุบัน)คิดว่าแตกต่างกันอย่างไร